T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ'NDE KASTAMONU'DA MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM

NEŞE DOĞAN

Danışman : Prof. Dr. Ercan ÇELEBİ
Jüri Üyesi : Prof. Dr. Mehmet Serhat YILMAZ
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Recep BÜYÜKTOLU

KASTAMONU-2026

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Neşe DOĞAN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ'NDE KASTAMONU'DA MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM

NEŞE DOĞAN

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI
DANIŞMAN: PROF. DR. ERCAN ÇELEBİ

Mesleki ve teknik eğitim, bireylerin bilgi ve becerilerini geliştirerek toplumsal kalkınmaya katkı sunmalarını sağlayan, ekonomik yapının nitelikli insan gücü ihtiyacını karşılayan stratejik bir alandır. Bu çalışma, Türkiye'de çok partili hayata geçişle birlikte eğitim politikalarında önemli dönüşümlerin yaşandığı 1950-1960 yılları arasındaki Demokrat Parti (DP) döneminde, Kastamonu ilindeki meslekî ve teknik eğitim kurumlarını mercek altına almaktadır. Araştırmanın giriş bölümünde, mesleki eğitimin tarihsel gelişimi Tanzimat öncesi dönemden itibaren ele alınmış; Islahhanelerden Sanayi Mektepleri'ne, Cumhuriyetin ilk yıllarındaki eğitim atılımlarından yabancı uzman raporlarına kadar geniş bir arka plân sunulmuştur. Tezin ana gövdesinde ise Demokrat Parti'nin hükümet programları ve Maarif Şûraları ışığında şekillenen eğitim vizyonu analiz edilmiştir. Bu dönemde eğitimin millî ve manevi değerlerle harmanlanması, teknik bilgilerin yurt geneline yayılması ve sanayileşme hamlelerine paralel olarak meslek okullarının sayısının artırılması hedeflenmiştir. Çalışmanın odak noktasını, Kastamonu özelinde faaliyet gösteren "Erkek Sanat Enstitüsü" ve "Kız Enstitüsü" oluşturmaktadır. Bu okulların tarihçesi, fiziksel yapıları, kayıt-kabul şartları, müfredatları ve bölgedeki sanatsal/teknik hayata katkıları arşiv belgeleri ve dönem verileri ışığında incelenmiştir. Özellikle Erkek Sanat Enstitüsü'nün bölge sanayiindeki teknik eleman ihtiyacını karşılama rolü ile Kız Enstitüsü'nün kadınların ev idaresi ve el sanatları yoluyla toplumsal hayata katılımını sağlama işlevi detaylandırılmıştır. 1950-1960 yılları arasında Kastamonu'daki meslekî eğitim kurumlarının, kısıtlı imkânlara rağmen yerel kalkınma ve sosyal değişim süreçlerinde etkin bir rol oynadığı, modernleşen Türkiye'nin eğitim hedefleri doğrultusunda önemli birer merkez haline geldiği tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Demokrat Parti, Kastamonu, Meslekî Eğitim, Erkek Sanat Enstitüsü, Kız Sanat Enstitüsü.

Nisan 2026, 321 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

KASTAMONU VOCATIONAL SCHOOLS DURING THE DEMOCRATIC PARTY PERIOD

NEŞE DOĞAN

KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
DEPARTMENT OF HISTORY
SUPERVISOR: PROF. DR. ERCAN ÇELEBİ

Vocational and technical education is a strategic field that enables individuals to contribute to social development by improving their knowledge and skills, while meeting the qualified manpower needs of the economic structure. This study focuses on vocational and technical education institutions in Kastamonu during the Democrat Party (DP) era (1950-1960), a period when significant transformations occurred in educational policies alongside the transition to multi-party democracy in Turkey. In the introductory part of the research, the historical development of vocational education is examined starting from the pre-Tanzimat period; a broad background is presented, ranging from Islahhanes to Industrial Schools, from the educational breakthroughs of the early Republic years to the reports of foreign experts. In the main body of the thesis, the educational vision shaped by the government programs of the Democrat Party and the National Education Councils is analyzed. During this period, it was aimed to blend education with national and spiritual values, to spread technical knowledge throughout the country, and to increase the number of vocational schools in parallel with industrialization efforts. The focal point of the study consists of the "Boys' Art Institute" and the "Girls' Institute" operating specifically in Kastamonu. The history, physical structures, admission requirements, curricula, and contributions of these schools to the artistic and technical life of the region have been examined in light of archival documents and periodical data. In particular, the role of the Boys' Art Institute in meeting the need for technical personnel in regional industry and the function of the Girls' Institute in ensuring the participation of women in social life through home management and handicrafts are detailed. In conclusion, it has been determined that vocational education institutions in Kastamonu played an active role in local development and social change processes between 1950 and 1960 despite limited resources, and became important centers in line with the educational goals of a modernizing Turkey.

KEYWORDS: Democrat Party, Kastamonu, Vocational Education, Boys' Art Institute, Girls' Institute.

April 2026, 321 Page

TEŞEKKÜR

Bu çalışma, sabır ve emekle geçen uzun bir sürecin ürünüdür. Bu süreçte yolumu aydınlatan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli insanlara şükranlarımı sunarım.

Öncelikle, tezin her aşamasında engin bilgi birikimi, tecrübesi ve hoşgörüsüyle bana rehberlik eden, ufkumu açan değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Ercan ÇELEBİ' ye içtenlikle teşekkür ederim. Tezin araştırma sahası 1950-1960 yıllarında Kastamonu'da bulunan meslek okulları olması ve bu sebeple tezde adı geçen okulların arşivlerinde araştırmalar yapabilmem için gerekli izni sağlayan Kastamonu Milli Eğitim Müdürü sayın Hasan Gümüş'e, Şube Müdürü sayın Vedat Terlemez'e, Kastamonu Erkek ve Kız Sanat okullarının müdürlerine, idareci ve öğretmenlerine ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım.

Akademik çalışmalarım esnasında desteklerini esirgemeyen, aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım. İyi ki varsınız.

Neşe DOĞAN

Kastamonu, 2026

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAYI ..... **ii**
TAAHHÜTNAME ..... **iii**
ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
TEŞEKKÜR ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
TABLOLAR DİZİNİ ..... **xiii**
KISALTMALAR DİZİNİ ..... **xx**
1. GİRİŞ **1**
2. CUMHURİYET DÖNEMİ EĞİTİM POLİTİKALARI MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM **12**
2.1 Cumhuriyet Halk Partisi Eğitim Politikaları (1923-1950) 12
2.1.1 I. Maarif Kongresi ve Heyet-i İlmiye Çalışmaları 13
2.1.2 Telif ve Tercüme Heyeti'nin Çalışmaları 18
2.1.3 Meslekî ve Teknik Eğitimin Geliştirilmesi İçin Yabancı Eğitim Uzmanlarının Görüşleri ve Çalışmaları 19
2.1.4 Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş ve Demokrat Parti Dönemi Eğitim Politikaları 25
2.1.5 Demokrat Parti Hükümet Programlarına Göre Meslekî ve Teknik Eğitim Politikaları 27
2.1.5.1 I. Menderes Hükümeti Dönemi (22 Mayıs 1950/9 Mart 1951) meslekî ve teknik eğitim 27
2.1.5.2 II. Menderes Hükümeti Dönemi (9 Mart 1951/17 Mayıs 1954) meslekî ve teknik eğitim 29
2.1.5.3 III. Menderes Hükümeti Dönemi (17.05.1954/09.12.1955) meslekî ve teknik eğitim 30
2.1.5.4 IV. Menderes Hükümeti Dönemi (09.12.1955-25.11.1957) meslekî ve teknik eğitim 31
2.1.5.5 V. Menderes Hükümeti Dönemi (25.11.1957-27.05.1960) meslekî ve teknik eğitim 32
2.1.6 Demokrat Parti Dönemi Maarif Şûraları 33
2.1.6.1 Beşinci Maarif Şûrası (5-14 Şubat 1953) 34
2.1.6.2 Altıncı Maarif Şûrası (18-23 Mart 1957) 36
3. KASTAMONU ERKEK SANAT ESTİTÜSÜ **45**
3.1 Islâhhane Geleneği ve Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün Tarihsel Temelleri 45
3.1.1 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü ve 1950-1960 Yılları Arasında Eğitim-Öğretim 56
3.1.2 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'ne Kayıt ve Kabul Şartları 56
3.1.3 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 58
3.1.4 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1950-1951 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler 62

3.1.5 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 63
3.1.6 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1951-1952 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler 68
3.1.7 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 69
3.1.8 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1952-1953 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler 72
3.1.9 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 74
3.1.10 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1953-1954 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler 79
3.1.11 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 82
3.1.12 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1954-1955 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler 87
3.1.13 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 87
3.1.14 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1955-1956 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirilen Etkinlikler 92
3.1.15 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 93
3.1.16 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1956-1957 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirilen Etkinlikler 98
3.1.17 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 99
3.1.18 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsünün 1957-1958 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler 105
3.1.19 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1958-1959 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 105
3.1.20 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1958-1959 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler 110
3.1.21 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1959-1960 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 112
3.1.22 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1959-1960 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler 116
4. KASTAMONU KIZ ENSTİTÜSÜ VE AKŞAM SANAT OKULU 150
4.1 Kız Enstitüleri ve Akşam Kız Sanat Okullarının Tarihsel Gelişimi 150
4.1.1 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu'nun Tarihçesi…… 154
4.1.2 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu'nun 1950-1951 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 157
4.1.3 1950-1951 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler 163
4.1.4 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulunun 1951-1952 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 165
4.1.5 1951-1952 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler 169

4.1.6 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'nun 1952-1953 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 170
4.1.7 1952-1953 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler 174
4.1.8 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulunun 1953-1954 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 177
4.1.9 1953-1954 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler 182
4.1.10 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'nun 1954-1955 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 183
4.1.11 1954-1955 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler 187
4.1.12 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulunun 1956-1957 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 188
4.1.13 1956-1957 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler 192
4.1.14 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'nun 1957-1958 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 194
4.1.15 1957-1958 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler 197
4.1.16 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'nun 1958-1959 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 198
4.1.17 1958-1959 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler 202
4.1.18 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'nun 1959-1960 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi 204
4.1.19 1959-1960 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler 210
5. SONUÇ 212
KAYNAKLAR 215
EK A Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 222
EK B Erkek Sanat Enstitüsü Okul Binasının Ön Cephesine Yerleştirilen Kitabe (1924) 225
EK C Erkek Sanat Enstitüsü Öğrencilerinin Katılım Sağladığı Cülus Merasiminden (1316) 226
EK D 1900'lü Yıllar Erkek Sanat Enstitüsü Okul Bandosu 227
EK E 1900'lü Yıllar Erkek Sanat Enstitüsü Okul Bandosu 228
EK F II. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Ziyareti 229
EK G Erkek Sanat Enstitüsünde Bir Törenden Görüntü (1940'lı Yıllar) 230
EK H Erkek Sanat Enstitüsü Öğrencileri Toplu Fotoğraflar (1938-1940) 232
EK I Erkek Sanat Enstitüsü 1939-1940 Yılı Mezunları 233
EK J Erkek Sanat Enstitüsü Talim Terbiye Kurulu (1939-1940) 234
EK K Erkek Sanat Enstitüsü Müdür Ve Öğretmenleri (1950'li Yıllar) 235
EK L Erkek Sanat Enstitüsü (1950'li Yıllar) 236
EK M Erkek Sanat Enstitüsü Öğretmenleri Ve Öğrenciler Yıl Sonu Toplu Fotoğraf (Yıl?) 237
EK N Erkek Sanat Enstitüsü Öğretmenleri Ve Öğrenciler Yıl Sonu Toplu Fotoğraf (Yıl?) 238

EK O Erkek Sanat Enstitüsü Yemekhanesinden Görüntüler (1950'li Yıllar)..... 239
EK P Erkek Sanat Enstitüsü Yatakhanesinden Bir Görüntü 241
EK R Erkek Sanat Enstitüsü Spor Karşılaşması 1950'li Yıllar..... 242
EK S Erkek Sanat Enstitüsü Son Sınıfların Veda Çayı Etkinliğinden (1950'li Yıllar)..... 243
EK T Erkek Sanat Enstitüsünde Muhtelif Yıllarda Gerçekleştirilen Bir Tiyatrodan Kesit..... 244
EK U Erkek Sanat Enstitüsünde Muhtelif Yıllarda Gerçekleştirilen Bir Tiyatro Perdesinden 245
EK V Erkek Sanat Enstitüsü Bahçesine Yerleştirilen Atatürk Büstünün Açılış Töreni (1969)..... 246
EK Y Tesviye Atölyesi..... 247
EK Z Erkek Sanat Enstitüsü Tesviye Atölyesindeki Faaliyetler (1940'lı Yıllar)..... 248
EK AA Erkek Sanat Enstitüsün Tesviye Bölümünde Yapılan Eşyalar Sergisi (1950'li Yıllar)..... 249
EK AB Erkek Sanat Enstitüsü Tesviye Bölümünde Yapılan Eşyaların Sergisi (1950'li Yıllar)..... 250
EK AC Marangoz Atölyesi 251
EK AD Erkek Sanat Enstitüsünde İmal Edilen Piyano (1905) 252
EK AE Erkek Sanat Enstitüsünde İmal Edilen Piyano Bitmiş Hali..... 253
EK AF Erkek Sanat Enstitüsü Marangoz Atölyesi Çalışmaları (1933) 254
EK AG Erkek Sanat Enstitüsü Muhtelif Yıllardaki Marangoz Atölyesi Çalışmaları 255
EK AH Erkek Sanat Enstitüsü Mobilya Bölümü Öğrencilerinin Yaptığı Yatak Odası Takımı 256
EK AI Erkek Sanat Enstitüsü Mobilya Bölümü Öğrencilerinin Yaptığı Salon Eşyaları..... 257
EK AJ Demir Atölyesi 259
EK AK Dökümhane 260
EK AL Demirhane..... 261
EK AM Erkek Sanat Enstitüsü Metal İşleri (Demircilik) Bölümünün Faaliyetleri..... 262
EK AN Erkek Sanat Enstitüsü Metal İşleri (Demircilik) Bölümünün Faaliyetleri..... 263
EK AO Erkek Sanat Enstitüsü Metal İşleri Öğrencilerini Sergi Çalışmaları..... 264
EK AO Erkek Sanat Enstitüsü Metal İşleri Öğrencilerinin Yapmış Oldukları Eşyalar..... 265
EK AP Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Dokumacılık Bölümüne Ait Çalışmalardan; Enstitüde Dokunarak II. Abdülhamid'e Hediye Edilen Kastamonu Haritası İşli Halı..... 266
EK AR Erkek Sanat Enstitüsünde İşlenen Halı..... 267
EK AS Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsünün Planı..... 268
EK AT Erkek Sanat Enstitüsü Müdür Ve Öğretmenleri (1950'li Yıllar)..... 270
EK AU Erkek Sanat Enstitüsü Binasının Sicil Kayıt Örneği..... 272
EK AU Erkek Sanat Enstitüsü Müdürü Mehmet Tan (1948-1956) Ve Dönemin Öğretim Kadrosu..... 276
EK AV Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Kuruluşundan 1900'lü Yılların Sonuna Kadar Sırasıyla Enstitüde Görev Yapmış Müdürler 278

EK AY Yenises Gazetesinde Erkek Sanat Okulu Açılışına Dair Haber 280
EK AZ Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Sınıf Öğretmenlerinin Yıl Sonu Toplantılarına Ait Tutanak Örnekleri (1959-1960)..... 281
EK BA Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Sınıf Geçme Defterlerini Özetleyen Tutanak Örnekleri (1955-1956/1957-1958)..... 282
EK BB Kastamonu Kız Enstitüsünün Muhtelif Yıllara Ait Sınıf Geçme Defterlerinin Örnekleri ve Tutanakları..... 284
EK BC Kastamonu Kız Sanat ve Akşam Kız Sanat Okulu Kurs Bitirme Belge Örnekleri 288
EK BD Doğrusöz Gazetesinde Kız Enstitüsü Sergisi Açılışına Dair Haber 289
EK BE Doğrusöz Gazetesinde Kız Enstitüsü Sergisi Açılışına Dair Haber 290
EK BF Yeni Kastamonu Gazetesinde Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Enstitüsünde Sergisi Açılışına Dair Haber..... 291
EK BG Yeni Kastamonu Gazetesinde Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Enstitüsünde Sergisi Açılışına Dair Haber..... 292
EK BH Kastamonu Kız Enstitüsü (1940'lı Yıllar)..... 293
EK BI Kastamonu Kız Enstitüsü (1950'li Yıllar) 294
EK BJ Kastamonu Kız Meslek Lisesi (1970'li Yıllar)..... 295
EK BK Kastamonu Kız Meslek Lisesi (1990'lı Yıllar) 296
EK BL 10 Aralık Kız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (2026)..... 297
EK BM Kastamonu Kız Enstitüsü Bünyesinde 1950'li Yıllarda Gerçekleştirilen Sergi Açılışı 298
EK BN Kastamonu Kız Enstitüsünde 1950'li Yıllarda Gerçekleştirilen Sergiden Görüntüler 299
EK BO 1950'li Yıllarda Kastamonu Kız Enstitüsünde Gerçekleştirilen Defileler..... 301
EK BP 1950'li Yıllarda Kastamonu Kız Enstitüsünde Gerçekleştirilen Sergilerden Görüntüler..... 302
EK BP 1950-1951 Yıllarında Kastamonu Kız Enstitüsünde Gerçekleştirilen Defileler..... 303
EK BR 1950-1951 Yıllarında Kastamonu Kız Enstitüsünde Gerçekleştirilen Sergilerden Görüntüler..... 304
EK BS 1951-1952 Yıllarında Kastamonu Kız Enstitüsünde Gerçekleştirilen Sergi Açılışından..... 305
EK BT Kastamonu Kız Enstitüsünde 1951-1952 Yılında Gerçekleştirilen Sergiden Görüntüler 306
EK BU Kastamonu Kız Enstitüsünde 1951-1952 Yılında Gerçekleştirilen Elbise Geçidi 307
EK BV Kastamonu Kız Enstitüsünde 1952-1953 Yılında Gerçekleştirilen Sergiden Görüntüler 308
EK BY Kastamonu Kız Enstitüsünde 1952-1953 Yılında Gerçekleştirilen Sergiden Görüntüler 309
EK CA Kastamonu Kız Enstitüsünde 1952-1953 Yılında Gerçekleştirilen Defileden Görüntüler 313
EK CB Kastamonu Kız Enstitüsünde 1954-1955 Yılında Gerçekleştirilen Sergiden Görüntüler 314
EK CC Kastamonu Kız Enstitüsünde 1954-1955 Yılında Gerçekleştirilen Elbise Geçidi 315

EK CD Kastamonu Kız Enstitüsünde Muhtelif Yılara Ait Sergi Ve Elbise Geçidinden Görüntüler..... 320

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 2.1 Yabancı uzmanların geldikleri ülkeler ve yılları 20
Tablo 3.1 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 59
Tablo 3.2 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 59
Tablo 3.3 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 60
Tablo 3.4 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 61
Tablo 3.5 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 61
Tablo 3.6 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 65
Tablo 3.7 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 65
Tablo 3.8 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 66
Tablo 3.9 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 67
Tablo 3.10 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 67
Tablo 3.11 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 70
Tablo 3.12 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 70
Tablo 3.13 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 71
Tablo 3.14 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 71
Tablo 3.15 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 72
Tablo 3.16 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 75
Tablo 3.17 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 75
Tablo 3.18 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 76
Tablo 3.19 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 77
Tablo 3.20 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 77
Tablo 3.21 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 78

Tablo 3.22 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 83
Tablo 3.23 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 83
Tablo 3.24 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 84
Tablo 3.25 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 85
Tablo 3.26 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 85
Tablo 3.27 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 86
Tablo 3.28 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı. 86
Tablo 3.29 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 89
Tablo 3.30 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 89
Tablo 3.31 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 90
Tablo 3.32 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 90
Tablo 3.33 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 91
Tablo 3.34 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 Eğitim-Öğretim yılı V. Sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 91
Tablo 3.35 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı. 92
Tablo 3.36 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 94
Tablo 3.37 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 95
Tablo 3.38 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 95
Tablo 3.39 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 96
Tablo 3.40 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 97
Tablo 3.41 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 97
Tablo 3.42 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı. 98
Tablo 3.43 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 101
Tablo 3.44 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 101
Tablo 3.45 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 102

Tablo 3.46 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 102
Tablo 3.47 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 103
Tablo 3.48 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 104
Tablo 3.49 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 104
Tablo 3.50 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 106
Tablo 3.51 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 107
Tablo 3.52 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 107
Tablo 3.53 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 108
Tablo 3.54 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 108
Tablo 3.55 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı V. Sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 109
Tablo 3.56 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 110
Tablo 3.57 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 112
Tablo 3.58 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 112
Tablo 3.59 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 113
Tablo 3.60 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 113
Tablo 3.61 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 114
Tablo 3.62 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 115
Tablo 3.63 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 115
Tablo 3.64 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1960 yılları arası marangozluk bölümü öğrenci mevcutları 118
Tablo 3.65 1950-1960 Eğitim ve Öğretim yılı marangoz bölümü “orta” sanat mezunları 120
Tablo 3.66 1950-1960 Eğitim ve Öğretim yılı marangoz bölümü “lise” mezunları 123
Tablo 3.67 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1960 yılları arası demircilik bölümü öğrenci mevcutları 126
Tablo 3.68 1950-1960 Eğitim ve Öğretim yılı demircilik bölümü “orta” sanat mezunları 127
Tablo 3.69 1950-1960 Eğitim ve Öğretim yılı demircilik bölümü “lise” mezunları 129

Tablo 3.70 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1960 yılları arası tesviye bölüm öğrenci mevcutları 133
Tablo 3.71 1950-1960 Eğitim ve Öğretim yılı tesviye bölümü "orta" sanat mezunları 134
Tablo 3.72 1950-1960 Eğitim ve Öğretim yılı tesviye bölümü lise mezunları 139
Tablo 4.1 Kız Enstitüleri ve Akşam Kız Sanat Okulları sınıf geçme ve bitirme imtihanları takvimi (1950) 158
Tablo 4.2 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 159
Tablo 4.3 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 160
Tablo 4.4 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 160
Tablo 4.5 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 161
Tablo 4.6 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 161
Tablo 4.7 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 162
Tablo 4.8 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı 162
Tablo 4.9 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 166
Tablo 4.10 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 166
Tablo 4.11 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 166
Tablo 4.12 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 167
Tablo 4.13 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 167
Tablo 4.14 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 168
Tablo 4.15 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1951-1952 Eğitim-Öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı 168
Tablo 4.16 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 171
Tablo 4.17 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 171
Tablo 4.18 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 172
Tablo 4.19 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 172
Tablo 4.20 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 172
Tablo 4.21 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 173
Tablo 4.22 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1952-1953 Eğitim-Öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı 173

Tablo 4.23 Orta dereceli umumî, meslekî ve teknik okullarının 1953 yılı yaz ve güz dönemleri imtihan tarihleri 178
Tablo 4.24 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 179
Tablo 4.25 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 179
Tablo 4.26 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 180
Tablo 4.27 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 180
Tablo 4.28 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 181
Tablo 4.29 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 181
Tablo 4.30 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 181
Tablo 4.31 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı 182
Tablo 4.32 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 183
Tablo 4.33 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 183
Tablo 4.34 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 184
Tablo 4.35 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 184
Tablo 4.36 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 185
Tablo 4.37 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 185
Tablo 4.38 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 186
Tablo 4.39 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1954-1955 Eğitim-Öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı 186
Tablo 4.40 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 188
Tablo 4.41 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 188
Tablo 4.42 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 189
Tablo 4.43 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 189
Tablo 4.44 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 190
Tablo 4.45 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 190
Tablo 4.46 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 191

Tablo 4.47 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı 191
Tablo 4.48 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 194
Tablo 4.49 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 194
Tablo 4.50 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 195
Tablo 4.51 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 195
Tablo 4.52 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 196
Tablo 4.53 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 196
Tablo 4.54 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 196
Tablo 4.55 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1957-1958 Eğitim-Öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı 197
Tablo 4.56 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 198
Tablo 4.57 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 199
Tablo 4.58 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 199
Tablo 4.59 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 200
Tablo 4.60 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 200
Tablo 4.61 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 201
Tablo 4.62 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 201
Tablo 4.63 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1958-1959 Eğitim-Öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı 202
Tablo 4.64 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 204
Tablo 4.65 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 205
Tablo 4.66 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 206
Tablo 4.67 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 206
Tablo 4.68 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 206
Tablo 4.69 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 207
Tablo 4.70 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı 207

Tablo 4.71 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1959-1960 Eğitim-Öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı 208
Tablo 4.72 Kastamonu Kız Sanat Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu 1950-1960 Eğitim-Öğretim yıllarına göre öğrenci dağılımı..... 209

KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.e. : Adı geçen eser
a.g.m. : Adı geçen makale
a.g.t. : Adı geçen tez
ABD : Amerika Birleşik Devletleri
C. : Cilt
CHF : Cumhuriyet Halk Fırkası
CHP : Cumhuriyet Halk Partisi
Çev. : Çeviren
DP : Demokrat Parti
E.t. : Erişim Tarihi
Ed. : Editör
Haz. : Hazırlayan
MEB. : Millî Eğitim Bakanlığı
s. : Sayfa
S. : Sayı
SSCB : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
T.C. : Türkiye Cumhuriyeti
TBMM : Türkiye Büyük Milletler Meclisi
TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
TTK : Türk Tarih Kurumu
ÜNİ : Üniversite

1. GİRİŞ

Meslekî ve teknik eğitim, insanların edindikleri bilgi ve becerilerle hayatlarını devam ettirmelerine yönelik meslek sahibi olmalarının önünü açan ve toplum içinde yer edinmelerini sağlayan bir eğitim şeklidir. Meslekî ve teknik eğitim sisteminin amacı, tarım, sanayi ve hizmet sektörleriyle birlikte her türlü meslekî eğitim hizmetlerinin plânlaması, araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ile yönetim, denetim ve öğretim etkinlikleri olarak ifade edilmektedir.[1]

Nitelikli insan gücü yetiştirmeyi temel alan meslekî ve teknik öğretim kurumlarının tarihsel gelişimi incelendiğinde XVIII. yüzyıl ortalarına kadar örgün eğitim kurumlarının varlığından söz edilememektedir. Tanzimat'la birlikte açılmaya başlanan ve günümüzde meslekî ve teknik öğretim okulları olarak faaliyet gösteren kurumların temelleri, kimsesiz çocukların barındığı, ihtiyaçlarının karşılandığı ve aynı zamanda aldıkları eğitimle birer meslek sahibi olmalarının yolunu açan *ıslâhhanelere* dayanmaktadır.[2]

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan XIX. yüzyıla kadar eğitim sıbyan mektepleri (mahalle mektepleri) ile medreselerde verilirken, eğitim ve öğretim ağırlıklı olarak din dersleri üzerine temelli ezbere dayalı nakilci bir sistem üzerine inşa edilmiş ve ülkenin bilim ve sanat hayatına bu eğitim anlayışı yön vermiştir. Eğitim toplumun bütün katlarına ulaşamamış köylerde, kasabalarda hatta büyük kentlerde çocukların büyük kısmı okumaktan mahrum kalmıştır. Ülkenin toplam nüfusuna oranla (1913-1914 ders yılı) çocukların %3'lük kısmının okula gidebildiği tespit edilmiştir.[3]

Osmanlı'da eğitim sıbyan mektebinde başlarken bu okullar küçük tipte bir yapıda, öğrenci sayısı bakımından az ve halktan kimselerin çocuklarının okuduğu parasız okullardı. Osmanlı hanedanına mensup olan kesimin çocuklarının eğitimi saray içinde Şehzadegan okulunda başlarken, ardından özel hocalara teslim edildikleri

[1] Mustafa Güçlü, "Mehmet Rüştü Uzel'in Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 48, 2020, s. 393.
[2] Subhan Ekşioğlu-Mehmet Taşpınar, "Türkiye'de Mesleki ve Teknik Ortaöğretimin Gelişimi", *Sakarya University Journal of Education*, C. 9, S. 3, 2019, s. 616.
[3] İlhan Başgöz, *Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*, Pan Yayıncılık, Ankara, 1995, s. 4.

görülmektedir. [4] Azınlık çocukları için de Türk gelenek göreneklerine göre yetiştirilerek edindikleri meslekler ile devletin ihtiyaç duydukları alanlarda hizmet verdiği ve gösterdikleri başarılara göre devlette üst düzey yönetici olarak gerekli kadrolara atandığı eğitim kurumu Enderun[5] mektebi idi.[6] Medreseler, yüksek öğretim kurumları olarak eğitim veren öğrencilerin her türlü ihtiyaçlarının vakıflarca karşılandığı parasız kurumlardı. Burada ders anlatımı, tartışma yöntemlerinin kullanıldığı bir sisteme dayanırken, esas olan yine ezbercilik geleneği idi. Medreselere sıbyan mekteplerini bitiren ya da bir o kadar eğitim almış erkek öğrenciler kabul ediliyordu. Medrese eğitimini bitiren ve yüksek öğretim niteliği taşıyan Sahn ve Darülhadis medreselerinde de ileri düzey (lisans üstü) bir öğretim verilmekteydi.[7]

Meslekî ve teknik eğitimin Cumhuriyet'ten önceki durumu incelendiğinde, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Tanzimat'a kadar geçen dönemde ekonomik hayatın düzenlenmesi, iktisadî şartların iyileştirilmesi ve bireylerin meslek sahibi olmalarında Ahilik teşkilatının işleyişini görmekteyiz. Ahilik, ahlaki değerlerle ekonomik anlayışı sanatkârların işleriyle bütünleştirirken usta-kalfa-çırak ilişkisi içinde disiplinli bir çalışma sistemi meydana getirmiştir.[8] Ancak yeni ticaret yollarının bulunması, Sanayi Devrimi ve Fransız İhtilâli gibi büyük olaylar tüm dünyada dengeleri değiştirirken, Anadolu'da da birçok değişimin başlangıcı olmuştur.[9]

---

[4] Başgöz, *a.g.e,*. s. 7.

[5] Enderun, Osmanlı Devleti'nde idarî ve askerî kadronun yetiştirildiği saray eğitim kurumu olup devletin ana kurumlarının işleyişinde önemli bir yere sahiptir. Devşirme yoluyla okula gelen çocuklar önce Türk aileleri yanında Türk dili, örf ve adetleri öğretilir ardından kabiliyetlerini geliştirecek ders ve talimler görüp aldıkları eğitimler sonrası "çıkma" adı ile çeşitli askerî birlikler içerisine dağıtılıyorlardı. Üstün başarı gösterenleri de daha yüksek seviyede bir eğitime tâbi tutmak üzere Enderun'a alınırdı. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet İpşirli, "Enderun", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 11, 1995, s. 185-187.

[6] Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000- M.S. 2011*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2011, s. 59.

[7] Akyüz, *a.g.e.*, s. 67-69.

[8] Ahilik, XIII. Yüzyıldan XVIII. yüzyıla kadar Anadolu, Balkanlar ve Türkistan'da yaşamış Türklerin sanat ve meslek alanlarında gelişmelerini sağlarken onları ahlaki yönden de yetiştiren bir müessese olmuştur. 1727 yılına kadar beş asır Türk Milletini iktisadi, sosyal ve siyasi bakımdan güçlü bir imparatorluk haline gelmesinde belirleyici bir etken olmuş ve gençleri eğiterek çalışmayı, kaliteli mal üretmeyi emek ve sermaye barışına değer vererek Anadolu'da sosyal ve ekonomik düzenin inşasında önemli roller üstlenmiştir. Ahiler ilk zamanlarda sadece Debbağlık ve ona bağlı deri işçiliği ile uğraşmış ilerleyen zamanlarda sanat kollarının sayısı ve çeşitliliği de artmıştır. Bunların gerçekleşmesi için, esnafların icra ettikleri meslekleri için gerekli olan hammadde alım satımı, onların işlenmesi, işlenen ürünlerin alım satımı için kanunnameler, tüzükler, narh ayarlamaları ile kontrol edilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Nurettin Öztürk, "Ahilik Teşkilatı ve Günümüz Ekonomisi, Çalışma Hayatı ve İş Ahlakı Açısından Değerlendirilmesi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* S. 7, 2015, s. 3-7.

[9] Selvinaz Aydın-Ülkü Özdemir, *Geçmişten Günümüze Fotoğraflarla Mesleki ve Teknik Eğitim 11. yy- 21. yy*., T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara, 2019, s. 14.

Sanayi devrimi ile ortaya çıkan seri üretim ve buna bağlı olarak Avrupa ürünlerinin Osmanlı pazarına yerleşmesinde ve bu etkinin artmasında İngilizlerle yapılan anlaşmanın da (1838) payı büyük olmuştur.[10] Bu gelişmeler bir taraftan zayıf Osmanlı sanayisi ve el sanatlarının çöküşünü hızlandırırken, diğer taraftan devlet hazinesine para bulma arayışı ile 1854 yılında almaya başlanan dış borçların [11] ödenmesi meselesi büyük bir sorun olarak ortaya çıkmış, neticede Düyun-u Umûmiye devletin gelirlerinin önemli kısmına el koymuştur.[12] Batı ile ekonomik rekabet gücü azalan Osmanlı Devleti, Batı'daki gelişmelere uyum sağlamak ve yerli sanayiyi geliştirmek için XIX. yüzyılın başından itibaren sanayileşme hamleleri ve kaynak arayışlarına hız vermiş, pek çok sanayi politikasını hayata geçirmeye çalışmıştır.[13]

Ancak, Sultan Abdülmecit döneminde uygulanmaya çalışılan sanayileşme teşebbüsü, beklenen sonucu vermemiş,[14] 1860'lı yıllardan itibaren bu konuda birtakım yeni projeler üretilmiştir. Bu projeleri yürütmek için daha sonra Islâh-ı Sanayi Komisyonu (1863) kurulmuştur.[15] Komisyon çalışmaları sonrasında geleneksel teknolojinin değiştirilmesi, esnaf ve sanatkârların birleşerek şirketleşmesi, gerekli tanıtım ve pazarlamaların yapılması ve sanat okullarının açılması hakkında görüşler bildirmiştir.[16]

[10] Osmanlı Devleti ile İngiltere arasında 16 Ağustos 1838'de Baltalimanı'nda Dışişleri Bakanı Mustafa Reşit Paşa ile İngiltere Büyükelçisi Ponsonby tarafından imzalanan Balta Limanı antlaşması maddelerince; İngiltere Devleti uyruğunda olanlar ve gemileriyle ilgili bütün ayrıcalıkların sürekliliği, Osmanlı Hükümeti'nin o anda yahut daha sonra başka herhangi bir devlete vereceği bütün hakların eşit şekilde İngiltere'ye de verileceği hususlarının yer alması Osmanlı ekonomik dengesinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Elif Türkislamoğlu, "Türk Düşüncesinde 1838 Baltalimanı Ticaret Antlaşması'nın Osmanlı İmparatorluğu Ekonomisi Üzerindeki Etkilerine Dair Tartışmalar", *Türkiye İktisat Kongresi 2023 Bildiriler Kitabı (19-20 Temmuz 2023)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, C. VIII, S. 42, s. 606.

[11] Dış borçlar, ilk olarak Kırım Savaşı zamanında 1854'te alınmış, alınan bu dış borçla birlikte artık Osmanlı Devleti bir dış borç sarmalının içine girmiş ve Birinci Dünya Savaşına kadar borçlanma devam etmiştir. Bkz. Ahmet Uğur-Recep Karabulut, "Osmanlı Devleti'nde Dış Borçlar ve Tasnifi (1854-1914)", *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, S. 23, 2022, s. 18.

[12] Özge Varol, *II. Abdülhamit Dönemi'nde Düyun-u Umumiye İdaresi'nin Kuruluşu ve İşleyişi*, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007, s. 10.

[13] Ekrem Erdem, "Sanayi Devriminin Ardından Osmanlı Sanayileşme Hamleleri: Sanayi Politikalarının Dinamikleri ve Zafiyetleri", *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S.* 48, 2016, s. 17-44.

[14] Sanayi politikalarının beklenen sonuca ulaşamamasının birden fazla nedeni olurken bunların başında ülkeye yapılacak ağır yatırımlar için gerekli finansman desteğinin sağlanamaması, fabrikalar için ihtiyaç duyulan makinelerin hatta çalışacak yönetici ve işçilerin de ülke dışından temin edilmeye çalışılması gösterilebilir. Bkz. Erdem, a.g.m, s. 30-31.

[15] İlber Ortaylı, "Osmanlı İmparatorluğunda Sanayileşme Anlayışına Bir Örnek: "Islâh-ı Sanayi Komisyonu" Olayı", *ODTÜ Gelişme Dergisi*, C. 5, S. 1, 1978, s. 124.

[16] Ali Şahinkesen, "Çıraklık Eğitiminin "Osmanlı Dönemi Durumu", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C. 24, S. 2, 1999, s. 397.

Sanayi kuruluşlarının ihtiyaç duyduğu vasıflı eleman temini için 1864 yılından itibaren İstanbul ve diğer bazı bölgelerde erkek ve kızlar için ayrı ayrı Sanayi Mektepleri kurulmuştur. Islâhhane olarak kurulan bu mekteplerde dericilik, terzilik, dokumacılık, demircilik ve matbaacılık gibi dallarda eğitim verilerek ülkedeki teknik eleman eksiği giderilmek istenmiştir.[17] Ülkede Tanzimatla birlikte ziraat, ticaret, orman ve çırak okulları gibi erkek ve kızların meslekî eğitimine yönelik okullar açılarak faaliyete geçmişlerdir.[18] 1868 yılında yayınlanan Mekteb-i Sanayi Nizamnamesinde meslek okullarına olan ihtiyaç ve okulların açılış gerekçesi kısaca şu şekilde ifade edilmiştir:

> "Bir süreden beri halkın ihtiyacı olan eşyanın üretimi yabancıların eline geçmiştir. Bu sebepten, dokuzu demir ve madeni eşya, dördü ahşap işine, altısı da değişik işlere ait olmak üzere on dokuz sanatın, ustalar ve yardımcıları vasıtası ile öğretilmesi için mekteb-i sanayilerin açılmasına karar verilmiştir".

Nizamnamenin ardından, 1868 yılında İzmir, Bursa, Kastamonu, Bosna, Trabzon, İşkodra'da, 1869'da Erzurum'da, 1870'te Diyarbakır'da meslekî eğitim kurumları açılmıştır.[19] Bugünkü Meslek okullarının temelleri sayılan Islâhhanelerin öncüsü olan Mithad Paşa, [20] ilk Islâhhaneyi Niş'te açmıştır. Niş Islahhanesi din ayrımı gözetmeksizin beş ile on üç yaş aralığındaki kimsesiz çocuklar için ilk etapta barınacak bir mekân olarak faaliyete geçmiştir. Kimsesiz çocuklara sağlanan barınma imkanının yanında ahlaki ve meslekî eğitim sayesinde ıslâhhaneye olan rağbet artmış ve ailesi fakir olan çocuklar da zamanla buraya dahil edilmiştir. Islâhhanenin giderleri ise mahalli memurlar ile hayırseverlerin yardımları ile karşılanmıştır.[21]

Islâhhanedeki gelişme, etkinlik ve faaliyetlerin Tuna gazetesi aracılığı ile düzenli olarak duyurulması ıslâhhanelere olan ilgiyi arttırmıştır. Çıkan gazete haberleri vilayetlerdeki valileri de harekete geçirmiş ve birçok yerde ıslâhhane kurulmuştur. Böylelikle Tanzimat sonrası dönemem kadar zamanla Sivas, Edirne, Halep, Erzurum, Adana, Bağdat, Girit, Selanik, Manastır, Yanya, Bosna, Trablusgarp, Prizren, Üsküp

[17] Erdem, a.g.m., s, 28.
[18] Tayip Duman, "Türkiye'de Mesleki ve Teknik Öğretimin Gelişimi", Ed. Murat Alper Parlak, *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu (07-09 Aralık 2005),* Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2010, s. 174.
[19] Duman, *a.g.e.*, s. 175.
[20] Dîvân-ı Hümâyûn ve Sadâret Mektûbî Odası'nda kitabet eğitimi almış olan *Midhat Paşa*, Şam, Sayda, Konya, Kastamonu'da katiplik hizmetlerinde ve Şam, Rumeli, Bursa'da geçici müfettişlik görevlerinde bulunmuştur. 1861 yılında Niş valiline tayin edilmiş, ardından da Tuna, Bağdat, Selanik, Suriye gibi vilayetlerin de valiliğini üstlenirken Sadrazamlık, Adliye Nâzırlığı ve Şûrâ-yı Devlet Başkanlığı görevlerini de üstlenmiştir. Bkz. Âdem Korkmaz, "Midhat Paşa'nın Hayatı, İdari ve Siyasi Faaliyetleri", *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Doktora Tezi, İstanbul, 2016.
[21] Mehmet Ali Yıldırım, "Islâhhane", *Türk Maarif Ansiklopedisi*, C. 3, Tek Ses Matbaacılık, Ankara, 2024, s. 215.

gibi birçok yerde ıslahhâneler açılarak faaliyete geçmişlerdir. Islahhaneler için devlet tarafından tahsis edilmiş merkezî bir ödenek bulunmazken bu kurumların giderleri, yardımlar ve yerel yönetimlerin gelir kalemleri içerisinde bulunan birtakım akar ile finanse edilmiştir. Bazı ıslahhanelerde kamuya yönelik üretim yapılarak, ürünlerin satışından da varidat elde edilmekteydi.[22] Mezunlar meslek dallarına göre devlet kurumlarına istihdamda tercih edilme önceliğe sahip olduğu gibi, aynı zamanda mesleğini icra için bir iş yeri açıp piyasada yer edinmek isteyenlere de ıslahhane idaresi tarafından kredi imkânı sağlanıyordu. Diğer taraftan okulu iyi derecelerle bitiren öğrencilerin Avrupa'ya gönderilerek Batı teknolojilerini yakından tanıma fırsatına sahip olmaları sağlanıyordu.[23]

Sanayi mekteplerinin ilk örneklerine Mithat Paşa'nın Tuna, Suriye ve Bağdat valiliklerinde bulunduğu dönemlerde rastlanırken öksüz ve yetim kız çocuklarına dikiş, nakış üzerine eğitimlerin verildiği Kız Islahhanelerinin ilk örneğinin de Rusçuk'ta faaliyete geçtiği görülmektedir.[24] Kız Islahhanelerinin ikincisi sayılan ve İstanbul Yedikule'de orduya sargı bezi hazırlamak, çamaşır diktirmek amacıyla açılan (1869) mektep ise daha sonra "Kız Sanayi Mektebi" adını almıştır.[25]

Tanzimat Dönemi, eğitim alanında kurumsal teşkilatlanmanın başlangıcı olurken dönemin bürokratlarına, nezaretler ve hükümet organlarını yeniden düzenlemek gibi önemli görevleri yüklemiştir. Eğitim-öğretim kurumlarının yapılanmasında dönemin aydınlarının önemli rolü olmuştur. Namık Kemal, Ziya Paşa, Mustafa Fazıl Paşa gibi aydınların temsil ettiği Yeni Osmanlıcılar hareketi ve daha sonra ortaya çıkan İttihat ve Terakki Cemiyeti, eğitimde; akılcı ve bilimselliği ön görürken, meslek eğitiminde halkın ihtiyaçları göz önüne alınarak düzenlenmesinin gerekliliğini savunmuşlardır.[26]

Eğitimin düzenlenmesini ön gören 1 Mart 1846'da çıkarılan Tahrirat-ı Umûmiye ile ülkede sıbyan mekteplerinin yayılması ve programlarının değiştirilmesi düşünülmüştür.[27] Nisan 1869'da çıkarılan Osmanlı maarifinin temeli sayılan Maarif-i

[22] Yıldırım, a.g.m., s. 216.
[23] Yıldırım, a.g.m., s. 217.
[24] İlber Ortaylı, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, Alkım Yayınevi, İstanbul, 2006, s. 184.
[25] Aydın-Özdemir, *a.g.e.*, s. 52.
[26] Mehmet Okur, "Türkiye'de Milli ve Modern Bir Eğitim Sistemi Oluşturma Çabaları (1920-1928)", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. 4, S. 11, 2005, s. 95.
[27] Ortaylı, *a.g.e.*, s. 184.

Umûmiye Nizamnâmesi[28] ile de devam eden kurumsal teşkilatlanma süreci bir esasa bağlanmıştır.[29] Maarif Umûmiye Nizamnamesinden önce Osmanlı Devleti'nde eğitim, sistem ve düzenden yoksun olup, bu alanda birtakım problemler yaşanmaktaydı. Maarif alanındaki çalışma ve düzenlemeler sonrasında eğitimin çağdaş bir çizgide yol alması sağlanmış, Avrupa'nın liberal ve laik fikirlerinin etkisi ile Osmanlılık ideolojisi bu dönemde eğitim kurumlarına yansımıştır.[30] Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesi batı eğitimi esas alınarak hazırlanmış, bu nizamnâmeye göre ilk, orta ve yüksek öğretim olarak kademelendirilen eğitim sisteminin birinci kademesi zorunlu hale getirilmiş, eğitim ve öğretimin devletin denetim ve sorumluluğuna girmesi de sağlanmıştır.[31]

Nizamnâme eğitim-öğretimin hemen her alanına temas ederek bir kanun mahiyetinde hazırlanmış, ilkokuldan yüksek öğretime kadar bütün kademeleri içeren bir düzenleme yapılarak (okula kayıt kabul işleri, okutulacak dersler, kız ve erkek çocukların öğrenimleri hakkındaki hususlar, öğretmen, idareci ve diğer görevliler için belirlenen aylık ücretleri vs.) maarife ait bütün işler belli bir nizama bağlanmıştır. Yabancı ve azınlık okulları hususunda gerçekleştirilen yeni düzenlemelerle ise bu okulların devlet denetimine alınması sağlanmaya çalışılmıştır.[32]

XIX. yüzyılın ikinci yarısında iktisadî kalkınmada sanayileşmenin taşıdığı önem kavranmış, devlet ve özel girişimciler tarafından başta İstanbul ve İzmir olmak üzere farklı üretim kollarını kapsayan fabrikalar kurulmaya başlanmıştır. Sanayiyi teşvik amacıyla Ticaret Nezareti tarafından iki tasarı oluşturulmuş ve 1913 yılında geçici bir

[28] Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (1 Eylül 1869), ile eğitimin hemen hemen her alanında gerekli düzenlemeler yapılmış, ilkokuldan üniversiteye kadar eğitimin tüm aşamaları (kayıt kabul işleri, okutulacak dersler, kız ve erkek çocuklarının eğitimlerinin ne şekilde yapılacağı, idareci, öğretmen ve hizmetlilerin maaşları vs.) görüşülmüş ve karara bağlanmıştır. Nizamnamenin öngördüğü yenilikler arasında medreseler yer almazken kız okullarının Nizamnamenin (27-32) maddeleri arasında kız Rüştiyeleri hakkında düzenlemelere yer verilmiş, kızlara yönelik ders içeriğine bakıldığında matematik, tarih ve coğrafya bilgisi sınırlı konularda olduğu, programda daha çok ev düzenine yararlı olacak derslere ağırlık verildiği görülmüştür. Okullaşma ve okuryazarlık oranının oldukça düşük olduğu bu dönemde okul sayısı artırılmak istense de istenilen düzende ve nitelik bakımından fazla gelişme sağlanamamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mine Çağır- İbrahim Caner Türk, "1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ve Türk eğitim Tarihindeki Yeri", *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), Eurasian Journal of Researches in Social and Economics,* C. 4, S. 11, 2017, s. 37-50.

[29] *Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı Eğitiminde Modernleşme*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, İstanbul, 2014, s. 101.

[30] Yaşar Baytal, "Tanzimat ve II. Abdülhamit Eğitim Politikaları", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, S. 11, 2000, s. 24.

[31] Okur, a.g.m., s. 94.

[32] Hamza Altın, "1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ve Öğretmen Yetiştirme Tarihimizdeki Yeri", *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 13, S. 1, 2008, s. 271-283.

yasa çıkarılarak sanayi teşvik edici tedbirler alınarak, bu dönemde ihtiyaca göre yeni meslek okullarının açılmasına devam edilmiştir.[33]

IX. yüzyılda meslekî ve teknik eğitim üzerine açılan okullardan Fenn-i Resim ve Mimari Mektebi, Edirne Ziraat Mektebi, Üsküdar Kız Sanayi Mektebi, Hamidiye Ticaret Mektebi, Hendese-i Mülkiye Mektebi, Sanayi-i Nefise Mektebi, İzmir Hamidiye Sanayi Mektebi, Edirne Hamidiye Sanayi Mekteplerini görmekteyiz. Ayrıca 1896'da Sivas Hamidiye Sanayi Mektebi, 1899'da Bursa Hamidiye Sanayi Mektebi, 1901'de Konya Sanayi Mektebi, 1905'te Ankara Sanayi Mektebi, 1910'da Bayburt Sanayi Mektepleri kurularak değişik sanat dallarında faaliyetlerde bulunmaya başlanmıştır. Ayrıca 1931 yılında hazırlanan kanunla Ankara, Konya, Kastamonu, İzmir, Aydın, Edirne, Diyarbakır, Bursa ve İstanbul Sanayi Mektepleri *"Mıntıka Sanat Mektepleri*" halini almıştır.[34]

Dönemin olumsuz sosyal ve ekonomik koşullarına rağmen özel amaçlı meslekî eğitim kurumları yaygınlaşmaya başlamış, 1910 yılında açılmaya başlanan çırak mektepleri Milli Talim ve Terbiye Cemiyeti'nin 1 Ağustos 1915 tarihli dördüncü maddesinde yer alan "Fakir ailelerin çocukları, malullerin çocukları, kız ve kadınlar için iş odaları açmak ve burada öğlene kadar umumi kültür ve teorik meslek bilgisi verilmesi; öğleden sonraları da marangozluk, sepetçilik, örmecilik gibi çalışma kollarında pratik meslekî öğretim vererek kendilerine bir meslek öğretilmesi" ifadeleri ile okuma-yazma dışında sanat ve diğer mesleklerle ilgili şubelerin açılmasına imkan tanınmıştır.[35]

Mondros Mütarekesi'nden sonra 1919'dan 1922'ye kadar ülkenin kurtuluşu için bir mücadele dönemine girilirken, Mustafa Kemal Paşa Millî Mücadele'nin örgütlemesinin yanı sıra, toplum yapısında köklü reformlara ihtiyaç bulunduğunu ifade etmiştir. Bunun için başta eğitim olmak üzere toprak, adliye, maliye ve ekonomi alanında yenilikler yapılmasına karar verilmiştir. 1920'de Türkiye Büyük Millet

[33] Aydın-Özdemir, *a.g.e.,* s. 68.
[34] Aydın-Özdemir, *a.g.e.,* s. 95-107.
[35] Çırak mekteplerinin kuruluş amacı, ilköğretim çağına gelmiş fakat okula gidemeyen çocukların aldıkları sanat eğitimi ile ticaret hayatına hazırlayarak bir meslek edinmeleridir. Çırak mekteplerinde eğitim geceleri verilirken I. Dünya Savaşı'nın sonuna doğru ödenek yetersizliğinden mektepler kapanmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Musa Ak, II. Meşrutiyet Dönemi'nde Mesleki ve Teknik Eğitim Okulları (1908-1918), Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Yakınçağ Bilim Dalı, Denizli, 2006, s. 115.

Meclisi açılmış, cephelerde sürdürülen Millî Mücadele'nin yanı sıra halkın içinde bulunduğu sefaleti giderilmesi ve refahının da temin edilmesi temel prensip olarak kabul edilmiştir.[36]

TBMM'nin açılışının ardından 6 Mayıs 1920'de Maarif Vekilliği adıyla yeni bir vekâlet kurularak eğitimin millî bir sisteme göre ele alınmasına karar verilmiştir. Ülkelerin kalkınmasında eğitimin önemine vurgu yapan Mustafa Kemal Paşa, daha Sakarya Savaşı'na hazırlık döneminde (16 Temmuz 1921) Ankara'da toplanan Maarif Kongresi ile millî eğitim politikasının temel amaçları belirlenmiştir. Yurdun her tarafından gelen 250'den fazla erkek ve kadın öğretmeni bir araya getiren Birinci Maarif Kongresi, eğitim-öğretimin kendini yenileyebilmesi, hukukî bir çerçeve içerisinde devamlılığının sağlanması bakımlarından oldukça anlamlıdır.[37]

Genellikle ilk ve ortaöğretim kademelerinin hedefi ve programı hakkında tartışmaların yapıldığı bu kongrenin ikinci toplantısı, Maarif Vekili Hamdullah Suphi Bey'in başkanlığında yapılmıştır. Bakanlık tarafından halk mektepleri hakkında düzenlenen bir proje tartışılmış; projede, çocukları hayat içinde başarılı kılacak bir kabiliyette yetiştirmek üzere bir programın hazırlanmasına ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. Bu sebeple dört yıl olan ilköğrenimin beş yıla çıkarılması uygun görülürken, projede yer alan meslek derslerinin ilkokullarda bütünüyle öğretilmesinin mümkün olmadığından bahisle, ancak sanat ve bir iş için kabiliyetlerin esas olduğu okullar ile yine kız okullarında, kızların ev kadını olabilmeleri için gerekli pratik bilgilerin konulması gerektiği belirtilmiştir.[38]

Savaşın bütün şiddetiyle devam ettiği bir sürede gerçekleşen Maarif Kongresi'nde ilk ve ortaöğretime ilişkin birtakım konular tartışılmış ancak kararlaştırılan sürede ve önceden belirlenen konular ayrıntıları ile ele alınamamıştır.[39] Kongrenin daha sonraki günlerinde öğretimin sadeleştirilmesi, uygulamalı hale getirilmesi ve yörelere göre

[36] Murat Alper Parlak, *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu (07-09 Aralık 2005)*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1010, s. 176.
[37] Erol Kapluhan, "1921 Maarif Kongresi'nin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 4, S. 8, 2014, s. 125.
[38] Kapluhan, a.g.m., s. 129.
[39] Kapluhan, a.g.m., s. 132.

çeşitlendirilmesi istenirken, Maarif Vekili Hamdullah Suphi Bey bu konu üzerine şu sözleri sarfetmiştir:[40]

> "Maarif siyasetimiz, milletin kitle-i esasiyesini teşkil eden çiftçi ve işçi sınıfının her şeyden evvel nazar-ı dikkat önünde tutulmasına ve yeni istikametin bu umdeye dayanmasına bağlıdır. Anadolu gene bir sanat merkezi olacaktır. Halkın geçimini yükseltecek ve ıslah edecek nazarî ve amelî bilgiyi vermek hedeftir."

Mustafa Kemal Atatürk 1 Mart 1922 tarihli TBMM'nin üçüncü yasama yılı açılış konuşmasında eğitim hususunda; bundan önceki eğitim anlayışının daha çok Doğu ve Batı'yı taklit etmekten öteye gidemediği, bu sebeple cehaletten kurtulamadıklarını, bu döngüden kurtulmak için daha programlı bir eğitim politikası izlenmesinden yana olunmasının üzerinde durmuştur. Eğitim-öğretim seferberliğinde öncelikle bütün köylü vatandaşın okuma-yazmayı öğrenip vatanını, dünyasını, dinini tanıtacak kadar tarih, coğrafya, din ve ahlak bilgisi, dört işlemi yapacak kadar da temel matematik eğitimin verilmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Ayrıca bu haklardan kadınlarımızın da yararlanarak eşit eğitim-öğretim imkânı verilerek yetişmelerinin gerekliliğini vurgulamıştır.[41]

Dönemin (1922-1923) Maarif Vekillerinden İsmail Safa (Özler), çeşitli eğitim kademeleri üzerine yaptığı çalışmalarında Türkiye'deki eğitim ve öğretimin ilköğretim düzeyinde dönüp kaldığını, ilk ve ortaöğretimin amaçsızlıktan kurtarılarak sanat, ticaret ve ziraata yönelmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Bunun için de okulların yanında atölyeler ve uygulama odalarının yer almasını, liselerde ise gençlerin hem mesleki hem de edebi-kültürel yönden eğitilmesini savunmuştur. Ayrıca yüksek öğretimin de meslekî olmasının yanı sıra yüksek öğretmen okulu, enstitüler ve konservatuvarların kurulmasına ihtiyaç duyulduğunu bildirmiştir.[42]

17 Şubat-4 Mart 1923 tarihleri arasında İzmir'de İktisat kongresi toplanmış ve Atatürk Kongre'nin açış konuşmasında şunları söylemiştir:

> "Arkadaşlar, bence yeni devletimizin, yeni hükümetimizin bütün ilkeleri, bütün programları iktisat programından çıkmalıdır. Çünkü demin dediğim gibi her şey bunun içinde yerleşmiştir. Bundan dolayı evlâtlarımızı o şekilde eğitmeli ve terbiye etmeliyiz, onlara o şekilde bilgi, anlayış vermeliyiz ki, ticaret, ziraat ve sanat dünyasında ve bütün

[40] Mustafa Ergün, *Atatürk Devri Türk Eğitimi,* Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2021, s. 8.
[41] T.B.M.M. Zabıt Ceridesi, Devre 1, C. 18, Birinci İçtima, 1 Mart 1922, s. 7-8.
[42] Ergün, *a.g.e.*, s. 15.

> bunların faaliyet alanlarında verimli olsunlar, etkili olsunlar, çalışır olsunlar, ameli bir organ olsunlar. Bundan dolayı eğitim programımız gerek ilköğretimde gerek ortaöğretimde verilecek bütün şeyler, bu bakış açısına göre olmalıdır. Eğitim programlarımız gibi devlet şubeleri için düşünülecek programlar bile, iktisat programına dayanmaktan kendini kurtaramazlar. İlkeli bir program uygulamak ve bu program üzerinde bütün milleti denk olarak çalıştırmak lazımdır"[43]

İktisat Kongresi kararlarına göre, eskiden kapitülasyon adıyla yabancı sermaye sahiplerinin ve azınlıkların yürüttüğü ekonomi yerine, daha çok yerli sermaye sahiplerinin eliyle liberal bir ekonomi modeli benimsenmiştir. Ancak yeterli sermayenin olmayışı yetişmiş, kalifiye insanların azlığı kongrede alınan kararların uygulamasını zorlaştırmıştır.[44] Atatürk, gerçekleştirdiği çeşitli geziler vesilesiyle yaptığı konuşmalarında da meslekî ve teknik eğitimin teşvik edilip yaygınlaştırılmasını istemiştir. Bu sebeple daha Cumhuriyet'in ilk yıllarında İzmir Mithat Paşa Endüstri Meslek Lisesi'ni üç kez ziyaret etmiştir. Atatürk 1924 yılında yine aynı okulu ziyaretinde okul defterine yazdığı *"...* Türkiye Cumhuriyeti bu sanat mekteplerinin tam inkişafına çok muhtaçtır*."* sözleriyle, meslekî ve teknik eğitimin ülke genelinde yaygınlaşması gerekliliğine işaret etmiştir.[45]

Sayı ve nitelik olarak yetersiz kalan meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının geliştirilmesi için Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'ye John Devey, Kuhne ve Ömer Buyse gibi yabancı uzmanlar davet edilmiş, eğitimle ilgili raporlar hazırlanması istenmiştir. Değerlendirmeler sonrasında uzmanların önerileri doğrultusunda ilkokul sonrası iş hayatına devam edecekler için orta dereceli meslek okulları açılması ve teknik insan gücü ihtiyacını karşılayacak okulların kurulması planlanmıştır.[46]

1927 yılında Millî Eğitim Bakanlığı'nın görev ve hizmet alanı kapsamına alınan meslekî ve teknik eğitim, 1933 yılında Bakanlık bünyesinde kurulan "Meslekî ve Teknik Tedrisat Umûm Müdürlüğü" tarafından yönetilmiştir. 1934-1936 yılları arasında "Mesleki Tedrisatın İnkişaf Planı" hazırlanmış, eğitim ile üretim kesimlerinin ortak çalışmalarından dolayı önemli görülen plan: Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı ve Ekonomi

[43] Ahmet Kuşci, *Türk Eğitim Tarihi (1923-1950)*, İksad Yayınevi, İstanbul, 2021, s. 152.
[44] Mehmet Kayıran-Selami Saygın, "İzmir İktisat Kongresi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yakın Tarih Dergisi*, C. 3, S. 5, 2019, s. 28.
[45] Duman, *a.g.e.*, s. 180.
[46] Subhan Ekşioğlu-Mehmet Taşpınar, "Türkiye'de Mesleki ve Teknik Ortaöğretimin Gelişimi", *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi*, C. 9, S. 3, 2019, s. 617.

Bakanlığı'nın ortak ürünü haline gelmiştir. Plan dahilinde Çırak Okulları, Sanat ve Orta Sanat Okulları, Akşam Sanat Okulları, Tekniker Okulları, Mühendis Okulları ile Gezici Köy Kurslarının açılması ve yaygınlaşması öngörülmüştür.[47]

Sanat Okulları, "Bölge Sanat Okulları" haline getirilirken, 1931'de 1867 sayılı yasa ile dokuz bölge belirlenmiş ve her bir bölgeye dahil olan iller tarafından karşılanmaya çalışılmıştır. 1935'lerden sonra erkek ve kızlar için sanayi ve tarımın ihtiyaç duyduğu teknik elemanları yetiştirecek orta düzeyde okullar eğitim sisteminde yerini almaya başlamıştır. 1939'da köy erkekleri için demircilik, marangozluk, köy kadınları için biçki-dikiş kursları açılmıştır. 1942 yılında Çırak Okulları açılmış, Erkek Sanat Okulları 1942-1943'te Erkek Sanat Enstitüsü haline getirilmiştir. 1945-1946 yılından itibaren de Kız Teknik Olgunlaşma Enstitüleri açılmıştır. 1946-1947 yıllarında Kimya Sanat Enstitüsü, Matbaacılık Okulu, 1954-1955 yıllarında dört yıl süreli Akşam Ticaret Lisesi, 1956-1957 yıllarında İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, 1959-1960 yıllarında ise Kız Sanat Ortaokulu açılmıştır.[48]

Meslek okullarının 1935 yılına kadar bütçeleri yöresel düzeyde karşılanmış, 1935 yılında çıkarılan 2765 sayılı kanun ile meslek okullarının tüm harcamaları devlet tarafından karşılanmaya başlanmıştır.[49] 1940'lı yıllarda her ilde bir meslek lisesinin açılması politikası benimsenmiş ve 1951 yılında Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kaldırılarak yerine bir genel müdürlük kurulmuştur. Meslekî ve Teknik Eğitim, köy kurslarından yükseköğretime kadar her alanda bir bütünlük içinde ele alınmaya çalışılmıştır.[50]

[47] Mahmut Özer, *Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim'in Görünümü*, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara, 2018, s. 15.
[48] Aydın-Özdemir, *a.g.e.,* s. 131.
[49] Aydın-Özdemir, *a.g.e.,* s. 128.
[49] Aydın-Özdemir, *a.g.e.,* s. 129.

2. CUMHURİYET DÖNEMİ EĞİTİM POLİTİKALARI MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM

2.1 Cumhuriyet Halk Partisi Eğitim Politikaları (1923-1950)

Cumhuriyetin ilan edildiği yıllarda ardı ardına yaşanan muharebeler ve İstiklal Harbi ile ülke ekonomisi sarsılmış; bu durum, ülkeyi toparlanması güç bir duruma sokmuştur. Okur yazar oranının %6 olduğu bu dönemde, bu oranın yoğun olarak Batı illerinde toplandığı görülmekteydi. Anadolu'da 46.000 köyün %98'inde okul bulunmuyordu. Üstelik 70.000 kadar da öğretmen açığı vardı. Ülkede eğitime ayrılan bütçe yetersiz düzeyde olduğu için, ilkokul ve sanat okulu öğretmenlerinin maaşlarını muntazam alamadıkları görülmektedir. Ardından 1929 yılında yaşanan Dünya Ekonomik Buhranı toparlanmaya çalışan ülkenin ekonomisini yeniden sarsmıştı.[51]

Ankara'da 23 Nisan 1920'de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarını aralıksız sürerken, 2 Mayıs 1920 tarihli "Büyük Millet Meclisi İcra Vekillerinin Sureti İntihabına Dair Kanun" gereğince yeni hükümet 11 bakanlıktan teşekkül etmiştir. Bunların içinde Maarif Vekaleti de yerini alırken, I. TBMM döneminde Maarif Vekilliği'ne ilk olarak Dr. Rıza Nur Bey[52] seçilmiştir. Mevcut eğitim ve öğretimin sorunları üzerine çalışmaların sürdürüldüğü bu dönemde, Rıza Nur'un ardından Hamdullah Suphi ve Mehmet Vehbi Beyler ile Türkiye'de eğitim politikaları üzerine önemli bir yol alınırken, İsmail Safa Bey döneminde önemli bir ivme kazanılmıştır.[53]

Atatürk, millî eğitimin bağımsızlık savaşı kadar önemli olduğunu İstiklâl Savaşı'nın en çetin yılları ve koşullarında millî eğitim sisteminin esaslarını belirleme yönündeki

[51] İlhan Başgöz, "Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türkiye'de Eğitimin Genel Görünümü", *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu (07-09 Aralık 2005)*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2010, s. 8.

[52] TBMM'nin ilk Maarif Vekili olan Rıza Nur Sinop mebusu olarak Osmanlı Mebusan Meclisi'ne girmiş, 1920 yılında Ankara'ya gelerek Büyük Millet Meclisi'nde kendisine Maarif Vekilliği verilmiştir. Millî Mücadele döneminde Sakarya Meydan Muharebesinde doktor olarak bulunan Rıza Nur'un aynı zamanda ilmi konularda da çalışmaları olmuştur. Saltanatın kaldırılması hususunda kanun metnini hazırlamış, 1921 yılında delege olarak Moskova'ya gönderilmiş ve ikinci delege sıfatıyla Lozan Konferansı'na katılmıştır. Aynı zamanda Türkoloji, Türk Tarihi ve Türk Edebiyatı alanında da çalışmaları olmuş kendisi Türk eğitim tarihinde önemli bir yer edinmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Gündüz, "Rıza Nur", *Türk Maarif Ansiklopedisi*, https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/riza-nur#yazar-, (E. t. 15.09.2025).

[53] Muhammed Sarı, "Yeni Türk Devleti'nin İlk Maarif Vekâleti (Kuruluş ve Çalışmaları 1920-1923)", *Atatürk Yolu Dergisi*, C. 14, S. 54, s. 171.

çalışmalara ağırlık vererek göstermiştir. Toplumun yeniden biçimlendirilmesi ve yeni Türk Devleti'nin çağdaş medeniyetler arasında yer alabilmesinin tek gerekçesinin ilmin yolundan ilerlemekle mümkün olacağını vurgulayan Atatürk; Ankara'da, millî eğitim-öğretim seferberliği, eğitimin iyileştirilmesi ve bu yöndeki çalışmalara hız kazandırmak için I. Maarif Kongresi'ni (15 Temmuz 1921) gerçekleştirerek yurdun her köşesinden gelen erkek ve kadın 250'den fazla öğretmeni bir araya getirmiştir.[54]

2.1.1 I. Maarif Kongresi ve Heyet-i İlmiye Çalışmaları

Türk millî eğitim sisteminin bütün yönleri ile ele alınması, bir plân ve programa bağlanarak düzenlenmesi Maarif Heyet-i İlmiyeleri 'nin çalışmaları doğrultusunda gerçekleşmiştir. Kurtuluş mücadelesinin devam ettiği yıllarda 15 Temmuz 1921'de Ankara'da Maarif Kongresi'nin toplanması, eğitim yolunda örgütlenmenin ve bu alanda yapılacak çalışmaların esaslarının belirlenmesi bakımlarından önemlidir.[55] Atatürk, eğitim ve bilim alanındaki fikirleri ile öğretmenler hakkındaki düşüncelerini dile getirirken, ülkenin içinde bulunduğu durumun iyileştirilmesi ve aydınlanmasındaki çabanın en çoğunun eğitim yolunda sarf edilmesiyle olacağını ve yeni Türk Devleti'nin eğitim sisteminin milli ve özgün bir kimliğe sahip olması gerektiğine vurgu yapmıştır. Atatürk, kongrenin açılış konuşmasında:

> … İşte biz, bu kongrenizden yalnız, çizilmiş eski yollarda alelade yürümenin tarzı hakkında müdavele-i efkâr etmeğe değil, belki serdettiğim şeraiti haiz yeni bir sanat ve marifet yolu bulup millete göstermek ve o yolda yeni nesli yürütmek için rehber olmak gibi mukaddes bir hizmet bekliyoruz…

Sözleriyle, biz bu toplantınızdan sadece çizilmiş eski yollarda yürüyüp gitmeyi istişare etmek için değil, bu ortaya koyduğum koşullar çerçevesinde millete yeni bir sanat ve bilim anlayışı ve bu doğrultuda yeni kuşağa rehber olabilmek gibi kutsal bir fayda beklediğini ifade etmiştir.[56] Kongrede ele alınan konular; mekteplerin fizikî yapısı, sayı ve dereceleri, öğretmenlerin sayı ve dereceleri, ziraat ve sanayi mekteplerinin

[54] Erol Kapluhan, "1921 Maarif Kongresi'nin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 4, S. 8, 2015, s. 124-125.
[55] Abdurrahim Güzel, "İlk Heyet-i İlmiye Çalışmaları, Alınan Kararlar ve Dini Tedrisat", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* C. 5, S. 4, 1987, s. 337.
[56] Kapluhan, a.g.m., s. 127.

durumu, yabancı okullar, sıbyan mektepleri, vakıf medreseleri, mahalli eğitim, ders kitaplarıyla eğitim-öğretim programlarının hazırlanması olmuştur.[57]

İlköğretimin dört yıldan beş yıla çıkarılması, meslek derslerinin ilkokullarda tamamını vermenin mümkün olmadığı, sanat ve bir iş için kabiliyetlerin esas olduğu ve kız okullarında kızların ev içinde ihtiyaç duyacağı pratik bilgilerin konulması gerektiği de belirtilmiştir. Halk mektepleri için hazırlanan proje ile çocukları yaşam içinde başarılı olabileceği bir kabiliyette yetiştirilmesi üzerine bir programın hazırlanması tasarlanırken halk eğitimi için yüksek programlar yerine, halkın ihtiyacı olan lisan, din ve hesap gibi derslerin okutulmasının daha yararlı olacağı tartışılmıştır.[58]

Kongreye katılanların ortak düşüncesi eğitimin sadeleştirilerek daha pratik hale getirilmesi ve mahallîleştirilmesi olurken, savaşın bütün şiddetiyle devam etmesinden dolayı üzerinde düşünülen konular detaylı bir şekilde ele alınamamıştır. Ancak yine de bu şartlar altında öğretmenlerin Ankara'da bir araya gelerek eğitim alanında fikirlerini beyan etmesi, yeni kurulmakta olan devletin eğitim ilkelerini ortaya koyması bakımından geleceğe dair büyük bir umut vermiştir.[59] Millî Mücadele döneminde toplanan bu Kongre'nin ülkede büyük bir ümitle karşılandığı, ulusal ve yerel basından da takip edilebilmektedir. Açıksöz gazetesi yazarlarından İsmail Habip Bey "İçteki Harp" başlıklı makalesinde, Kongre'den bahsederek cephede süren mücadelenin yanı sıra yurt içinde de cehalete karşı bir mücadelenin verilmekte olduğunu ifade etmiştir. Habip 'in köşe yazısında yer verdiği;

> "… Düşman bütün kuvvetiyle hayatımıza kast için taarruza kalkmışken bizim Ankara'da bütün muallimleri toplamış olmamız, hudutta bütün tarihimizin en önemli en hayati harbi

[57] Hakimiyet-i Milliye Gazetesi, Kongrede ele alınacak konu başlıklarını haber vesilesi olarak bildirmesi ile Maarif Vekâlet'ini memleketin irfan yolunda, önemli bir hareket olarak gördüğünü belirtmiş ve bundan dolayı da Maarif Vekâlet'ine tebriklerini iletmiştir. 14 Temmuz 1921 tarihli Vakit gazetesi ise ikinci sayfa "Anadolu Haberleri" bölümünde "Ankara'da Müsamereler" başlığı ile Kongre'nin 15 Temmuz'da toplanacağını haber konusu yaparken devamında Kongre'nin alacağı kararlar doğrultusunda yapılacak düzenlemelerden bahsedilmiştir. Aynı gün çıkarılan Tercüman-ı Hakikat gazetesinde de (14 Temmuz 1921) Kongre'de alınacak kararlara finansman sağlandığı bunun için de Maarif Teşkilatı'na ayrılan bütçeye 4500 lira ek bütçe tahsis edildiğini satırlarında yer vermiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Harun Karakütük, "Türk Basınında 1921 Maarif Kongresi", *Troy Academy,* C.6, S.3, 2021, s. 755-757.

[58] *Cumhuriyet'in İlk Dönemi Eğitim Kurumları (1921-1926) Telif ve Tercüme Heyeti*, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164441_heyeti_ilmiye.pdf, (23.09.2025) Abdurrahim Güzel, "İlk Heyet-i İlmiye Çalışmaları, Alınan Kararlar ve Dinî Tedrisat", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 5, S. 4, 1987, s. 337-356.

[59] Cumhuriyet'in İlk Dönemi Eğitim Kurumları (1921-1926) Telif ve Tercüme Heyeti, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164441_heyeti_ilmiye.pdf, (23.09.2025) Alınan Kararlar ve Dinî Tedrisat", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 5, S. 4, 1987, s. 337-356.

cereyan ederken Paşa'nın muallimlere hitap etmesi, ötede kanlı bir savaş verilirken beride istikbali kurtarmak isteyen bir meclis kurulması takdir edilecek yüksek bir iştir".

İfadeleri, Millî Mücadele'yi yöneten liderlerin eğitime verdiği önemi göstermesi bakımından önemlidir.[60]

Türk Milli Eğitim Sistemi'nin düzenlenmesi ve zaman içinde yenileşmesi çalışmalarını yürütmek amacıyla gerçekleştirilen Milli Eğitim Şuralarının temeli Heyet-i İlmiyeleri 'nin çalışmalarına dayanmaktadır. Maarif Teşkilatı'na dahil edilerek 15 Temmuz 1923 yılında ilk toplantısını gerçekleştiren Heyet-i İlmiye, 1933 tarih ve 2287 Sayılı Kanun ile Millî Eğitim Şûrası halini almıştır.[61]

Heyet-i İlmiyeler yeni Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin eğitim politikalarını, eğitimdeki sorunları, tanınmış eğitimcilerin fikir, düşünce ve tecrübelerinden yararlanarak konuşulup karara bağlandığı, belli bir uygulama gücü olan ilmî toplantılardır. Eğitim teşkilatının yapısı ilmî ve idari olmak üzere iki ana kısma ayrılmıştır. Bu ayrıma göre Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilatı: İdari Bölümler (Yüksek Tedrisat Dairesi, Orta Tedrisat Dairesi, İlk Tedrisat Dairesi, Teftiş Heyeti, İhsaiyet Dairesi, Sicil Dairesi, Harf ve Sanayi-i Nefise Dairesi, Kalem-i Mahsus Müdüriyeti) ve İlmî Teşkilatlar (Teftiş ve Tercüme Heyeti, Heyet-i ilmiye, Müdürler Encümeni Kâtibi, Heyet-i İlmiye Daimî Encümeni) olmak üzere çalışmalarına başlamıştır.[62]

1926 yılına kadar üç defa toplanan Heyet-i İlmiye, ilk toplantısını 15 Temmuz-15 Ağustos 1923 tarihleri arasında dönemin Bakanı İsmail Safa Bey[63] başkanlığında Ankara'da gerçekleştirmiş olup; toplantıya müsteşar, bakanlık genel müdürleri, üniversite profesörleri, yüksekokul müdürleri ve çeşitli eğitim kurumlarının temsilcilileri iştirak etmiştir. Toplantıda Millî Eğitim Yürütme Programı, Millî Hars, Millî Büyük Sözlük, Millî Müzik, Millî Dil ve Edebiyat, Millî Tarih Kitaplığı, Millî Tarih ve Coğrafya Enstitüler, Etnografya Müzesi, Millî Müze, İlkokul Programlarında

[60] Karakütük, a.g.m., s. 763.
[61] Güzel, a.g.m., s. 337.
[62] Cumhuriyet'in İlk Dönemi Eğitim Kurumları (1921-1926) Telif ve Tercüme Heyeti, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164441_heyeti_ilmiye.pdf, (15.10.2025) Alınan Kararlar ve Dinî Tedrisat", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.5, S.4, 1987, s. 337-356.
[63] Cumhuriyet devri eğitiminin kuruluş döneminin en güçlü bakanı olan İsmail Safa (Özler), bir buçuk yıl kadar süren bakanlığı döneminde iyi düşünen iyi gözlemci, doğru karar vererek ülkesini ve milletini seven dürüst bir devlet adamı olarak kendinden bahsettirmiştir. Bkz. Ergün, *a.g.e.*, s. 13.

Değişiklikler, Kız ve Erkek Öğretmen Okulları Tüzük ve Programları, Din Eğitimi Esasları gibi birçok konular üzerine görüşmeler gerçekleşmiştir. İkinci Heyet-i İlmiye toplantısı, 1924 yılında dönemin bakanı Vasıf Bey (ÇINAR) başkanlığında yapılmış, toplantıya yine Millî Eğitim Bakanlığı'ndan müsteşar, öğretim daireleri müdürleri, bir kısım üniversite profesörleri, kız ve erkek öğretmen okulları ile lise müdürleri katılmıştır. Toplantıda; ilkokul öğretim programlarının geliştirilerek öğretim süresinin altı yıldan beş yıla indirilmesi, orta öğretimin yediden altı yıla indirilerek ortaokul ve liselerin ayrı ayrı birer bölüm halinde her ikisinin sürelerinin üçer yıl olarak belirlenmesi, öğretmen okullarının öğretim sürelerinin dört yıldan beş yıla çıkarılması ile ders kitaplarının yazdırılması gibi konular belirlenerek, inceleme komisyonları kurulmuştur. Komisyonlarca hazırlanan raporlar, genel kurulda ele alınmış ve bu kararların büyük bir kısmı uygulamaya konulmuştur. Üçüncü Heyet-î İlmiye toplantısı, 27 Aralık 1925'te yapılmış toplantıya Milli Eğitim Bakanı, Mustafa Necati Bey ile MEB müsteşarı, teftiş kurulu başkanı, telif ve tercüme heyeti başkanı, bakanlık müfettişleri ile genel müdür ve daire müdürlerinin bir kısmı ile öğretmen okulu ve lise müdürleriyle öğretmenleri katılmışlardır. Toplantıda; devlet ve il bütçelerinden Millî Eğitim Teşkilatı'na ayrılan ödeneklerin daha faydalı kullanılması, liselerin öğretmen okulları ile diğer meslek okullarının yeniden düzenlenerek güçlendirilmesi ve çoğaltılarak, belirli merkezlerde toplanması, gündüzlü ortaokullarda karma öğretim uygulaması, talim ve terbiye işleri ile ilgilenmek üzere bir "Talim ve Terbiye Dairesi" kurulması gibi konular ele alınarak görüşülmüştür.[64]

Dönemin görüşülen sorunlarından biri öğretmenlerin bir kısmının maaşlarının ödenmesinde yaşanan sıkıntılar olmuştur. Öğretmen maaşları "Muhasebe-i Hususiye"[65] tarafından karşılanırken, maaşların düzenli ödenemediği bundan dolayı

[64] Cumhuriyet'in İlk Dönemi Eğitim Kurumları (1921-1926) Telif ve Tercüme Heyeti, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164441_heyeti_ilmiye.pdf, 15.10.2025. Alınan Kararlar ve Dinî Tedrisat", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.5, S.4, 1987, s. 337-356.

[65] Osmanlı Devleti 1913'te "İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanun-i Muvakkat" i (İUVKM) ile valinin, Vilayet İdare Heyeti'nin ve Vilayet Hususi İdaresi'nin görevlerini ayrıntılı bir biçimde düzenlemiştir. İUVKM'nde valilerin yetkileri arttırılmış vilayet merkezlerindeki görevlilerin yapacakları işler, maliye ve hukuk işleri ayrıntılarıyla yasada yer almıştır. Başkanlığını valinin yaptığı Vilayet Umumi Heyeti'nin görevleri arasında; vilayette tarımın gelişmesini sağlayacak her türlü faaliyetin yapılması, vilayet ihtiyaçlarına cevap verebilecek sanat okulları açarak mahalli sanayiyi güçlendirmek, vilayette genel veya gerektiğinde gezici ve gece okulları açmak olmuştur. Vilayet Encümenine de vali tarafından verilecek vilayet bütçesini inceleyip görüşlerini raporla ibraz etme görevi verilmiştir. Vilayet bütçesi âdî ve fevkalade olmak üzere iki kısımdan oluşurken âdî bütçenin harcama kısmı; vilayetteki memur ve özel hizmetlerin masraf ve maaşları, vilayet hususi gelirlerinin tahsil masrafı , devlet bina ve mallarının tamir ve masrafları, ilkokul, ortaokul, lise ve erkek öğretmen okullarının maaşları, masrafları ve diğer okul inşaat, tamir masrafları ziraat ve sanayi okullarının idarelerine ait maaş, masraf, inşaat ve tamir masrafları, genel meclisin seçim masrafları vs. masraflardan oluşmaktaydı. Ayrıntılı bilgi için bkz. Yüksel Kaştan, Osmanlı

öğretmenlerin maddî sıkıntı yaşadıkları tespit edilmiş; buna dair şikayetlerin, Meclis'e kadar ulaştığı görülmüştür. Bu konu Meclis'te ele alınmış ve bu durumun yaşanmasına neden olan durumun da öğretmen maaşlarının Muvazene-i Umumiye 'den değil Muvazene-i Hususiye tarafından verilmesi olduğu anlaşılmıştır. Maaşlarını İdare-i Umumiyeden alan memurlara ücretleri kesintisiz ödenirken, maaşlarını İdare-i Hususiye 'den alan öğretmenlerin ücretlerinin ödenmesinde ise sorunlar yaşandığı, bu durumun eğitimde ikilik yaratarak birliğin oluşturulması konusunda engel teşkil ettiği görülmüştür.[66]

Cumhuriyet'in ilk yıllarında eğitim, laik ve millî bir anlayışla tek çatı altında birleştirilmiştir. 3 Mart 1924'te kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim ve öğretim devletin denetimine alınmış, okuma-yazma seferberliği ve zorunlu ilköğretim öncelik kazanmıştır. Türkiye'de eğitimden yalnızca akademik ve kültürel gelişim değil, aynı zamanda ekonomik kalkınmaya katkı sağlaması da beklenmiştir. Böylece üretimi artırmak ve ülkenin dışa bağımlı olmadan kendi ihtiyaçlarını karşılayabilir hâle gelmesini sağlamak amacıyla meslek okullarının yaygınlaştırılmasına karar verilmiştir. Aynı zamanda eğitimin yalnızca okul çağındaki çocuklarla sınırlandırılmaması, meslek öğrenmemiş gençler ve yetişkinler için de kurslar açılarak iş gücünün niteliğinin artırılması da hedeflenmiştir. Bu bakımdan mesleki eğitim, hem bireylerin çalışma hayatına katılmasını sağlayan, hem de ulusal ekonomiyi güçlendiren stratejik bir eğitim politikası olarak ele alınmıştır.[67]

1928 yılında Türkiye'de yazı ve dil alanında gerçekleştirilen Harf Devrimi, okuryazarlığın arttırılması, eğitimde sadeleşme ve standartlaşmanın sağlanması, eğitim materyallerinin modernleşmesi ile yaygın eğitim ve halk eğitiminin gelişmesine imkân tanımıştır. Önce 1288 sayılı "Beynelmilel Erkamın Kabulü" hakkında kanun ile uluslararası rakamlar benimsenmiş, daha sonra Latin esaslı Türk harflerinin kabulüne yönelik kapsamlı hazırlıklar sürdürülmüştür. Millî Eğitim Bakanlığı'nın girişimiyle kurulan ve daha sonra Dil Encümeni adını alan komisyonun çalışmaları ile hazırlanan kanun tasarısı, TBMM tarafından 1 Kasım 1928'de oybirliğiyle kabul edilmiş ve "Türk

Devleti'nde "1913 Tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanun-i Muvakkati" İle Vilayet Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması", *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi, OSMED,* C. 2, S. 2, 2016. s. 84-94.

[66] Sarı, a.g.m., s. 173.

[67] Birgül Bozkurt, "Cumhuriyet Halk Partisi'nin Eğitim Politikaları (1923-1950)", T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir, 2007, s. 102-103.

Harflerinin Kabul ve Tatbiki" Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün "Başöğretmen" sıfatıyla öncülük ettiği bu süreçte, yurt gezileri, milletvekilleri, öğretmenler, Cumhuriyet Halk Fırkası ve basın aracılığıyla ülke genelinde yoğun bir okuma-yazma seferberliği yürütülmüştür. Öğretmen kursları açılmış, yeni harflerle kitap ve gazeteler basılmış ve yalnızca bir alfabe değişikliği olarak görülmeyen Harf devrimi ile halkın kısa sürede okur-yazar hale getirilmesini amaçlanmıştır.[68]

2.1.2 Telif ve Tercüme Heyeti'nin Çalışmaları

Telif ve Tercüme Heyeti, 1921 yılında Bakanlık Merkezi Teşkilatı bünyesinde kurulmuş ve çalışmalarını 1926 yılına kadar devam ettirmiştir. Üçüncü Heyet-i İlmiye kararıyla Telif ve Tercüme Heyeti, yerini Millî Talim ve Terbiye Dairesine bırakmıştır. Telif ve Tercüme Heyeti'nin ilk üyeleri; Akçuraoğlu Yusuf, Velid Çelebi, Ağaoğlu Ahmet, Vahidüd-din Efendi, Kâzım Nâmi, Ziya Gökalp, Mahmud Esad Bey, Edip Bey ve Hakkı Baha Bey olup heyetin çalışma şekilleri kısaca şu şekilde tanımlanmıştır:

- Maarif Heyeti tarafından gönderilen eserlerin incelenerek uygun görülen esere verilecek mükâfatın türü ve miktarı Bakanlığa sunulur. Eserlerin incelenmesinde, heyet üyeleri arasında uzman bulunmadığı durumlarda dışarıdan geçici uzmanlar görevlendirilir. Eserlerin hangi sınıflarda okutulacağına ilişkin uygunluk durumu, kitapların üzerine işaretlenerek belirtilir. Ayrıca tüm ilmî eserlerin sahiplerine telif hakkı verilerek bu kapsamda ortaya çıkan bütün masraflar Bakanlık tarafından karşılanır.

- İlkokullara ait eserler uygun görüldüğünde, ilgili sınıf öğretim programına uygun olduğu belirtilerek eğitimde kullanılmasına izin verilir; programa uygun olmakla birlikte nitelik bakımından üstün görülen eserlere ayrıca nakdî mükâfat verilirken, uygun olmayan ancak faydalı kabul edilen eserler ise okul kütüphanelerinde kullanılmak veya öğrencilere verilmek üzere değerlendirilir. Ortaokul ve ilmiye

[68] Bozkurt, a.g.t., s. 123-133.

okullarına ait kitaplar ile diğer ilmî eserler, sınırlı sayıda olmak şartıyla Bakanlık tarafından bastırılarak eser sahiplerine telif hakkı ödenir.

Ayrıca, ülkede ilkokulların ve yüksek ilimlerin yaygınlaştırılması, ülke halkına, İslâm inancı ile benliğinin ve menşeinin öğretilmesine dair kararlar alınmıştır.[69]

2.1.3 Meslekî ve Teknik Eğitimin Geliştirilmesi İçin Yabancı Eğitim Uzmanlarının Görüşleri ve Çalışmaları

Osmanlı Devleti XIX. yüzyıldan itibaren önce askerî alanda, ardından tıp, müzik ve bürokrasi gibi farklı sahalarda reform ihtiyacı doğrultusunda yabancı uzmanların bilgi ve deneyiminden yararlanmıştır. II. Meşrutiyet döneminde çeşitli uzmanlar ülkeye davet edilmesine karşın, siyasal istikrarsızlık ve savaş koşulları nedeniyle bu çalışmaların önemli bir bölümünden somut sonuç alınamamıştır. [70] Cumhuriyet döneminde ise çağdaş eğitim anlayışına uygun bir sistem oluşturmak amacıyla yabancı uzmanlardan sistemli biçimde yararlanılmıştır. Almanya, Fransa, Belçika, Avusturya, Macaristan, İsveç ve ABD gibi ülkelerden davet edilen uzmanlar; konferans vermek, öğretmenlik yapmak veya kendi alanlarında incelemeler gerçekleştirerek rapor hazırlamak üzere görevlendirilmiştir. Hazırlanan raporlar önemli değerlendirmeler ve öneriler içermekle birlikte, çoğu zaman Türkiye'nin ekonomik imkânları dâhilinde uygulanabilir kapsamlı bir reform planı oluşturamamıştır. [71] 1923-1960 yılları arasında farklı amaçlarla Türkiye'ye toplam 123 yabancı eğitim uzmanı gelmiştir. Bunlar arasında meslekî ve teknik eğitimin geliştirilmesine yönelik olarak davet edilen uzmanların adları ve ülkeye geliş tarihleri aşağıda belirtilmiştir. [72]

---

[69] *Cumhuriyet'in İlk Dönemi Eğitim Kurumları (1921-1926) Telif ve Tercüme Heyeti*, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164441_heyeti_ilmiye.pdf, 24.09.2025, 13.00. *Alınan Kararlar ve Dinî Tedrisat", Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C.5, S.4, 1987, s. 337-356.*

[70] Ergün, *a.g.e.,* s. 103.

[71] Başgöz, a.g.m., s. 10.

[72] Tabloda 1923-1960 yıllarında Türkiye'ye sadece mesleki eğitim için gelen uzmanların verileri gösterilmeye çalışılmıştır. Farklı ülkelerden çağırılan uzmanlardan ağırlıklı olarak 1929 yılında ülkeye davet edildiği görülmektedir. Reşat Özalp, mesleki-teknik alanda çalışmalar yapılan branşlar için Moda, Biçki-Dikiş, Ev Ekonomisi ve Yemek Pişirme, Mesleki Resim, Yabancı Dil, Sıhhi Tesisat, Erkek terziliği, Sanat tezyini, Ticari ilimler, Marangozluk, Demircilik, Tesviyecilik, Elektrikçilik, Dökümcülük, Duvarcılık, Mimarlık ve Yönetici alanlarında çeşitli sayılarda isim bildirmeksizin branşları hakkında bilgi vermiştir. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Şahin, "Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarında Yabancı Uzmanların Yeri (1923-1960)", T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir, 1996, s. 71-75.

Tablo 2.1 Yabancı uzmanların geldikleri ülkeler ve yılları

Geldikleri yıllar	Uzmanın Adı	Geldikleri ülkeler
1924	Prof. Lakiye	?
	Münçere	?
1925	Prof. Alfred Kühne	Almanya
1926	Prof. Frey	Almanya
	Prof. George Stiehler	Almanya
1927	Bay Ruatelet	Fransa
	Bayan Ruatelet	Fransa
	Boccard	Belçika
	Prof. Omer Buyse	Belçika
1928	Mesaruş	?
	Shtoklain	Almanya
1929	Antoinette Guise	Belçika
	Armand	Belçika
	Berten	Belçika
	Edgar	Belçika
	Josef Kapun	Avusturya
	Magertens	Belçika
	Markoş	Macaristan
	Martens	Belçika
	Muvan	Belçika
	Prak	Belçika
	M.Vales	?
	Seklerk	Belçika
	Sollans Robeit	Belçika
1930	Alfred Jung	Almanya
	Prof. Carl Weber	Avusturya
1932	Léa Lalieu	Belçika
1933	Ginther	Avusturya
1933	Hans Hibler	Avusturya
	Heussler	Avusturya
	Nora Strsygowski	Avusturya
1934	Alson	Fransa
	Dumontet	Fransa
	Erich Probst	Almanya
	Gaumondy	Fransa
	Herncer Antuan	Çekoslovakya
	Hugo Habenicht	Almanya
	Karlasın	Avusturya
	Raymond	Fransa
1940	Laslo Birmen	Macaristan
	Paul Hofman	Almanya
	Violette Pilzer	Fransa
	L.Maboury	İsviçre
	Spevak	Macaristan
1942	Johans Seidi	Almanya
	Yohan Liller	Yugoslavya

Tablo 2.1'in devamı

1952	Knef Makomber	ABD ABD
1955	Prof. Elizabeth S. Gorvine	ABD
1956	Peter Müller	ABD
1957	J.R. Cooper P. Meartens K.F. Hanssen J. Orizet	ABD ? ? ABD

Ülkeye gelen uzmanların geldikleri yıllara göre dağılımına bakıldığında 1929'da büyük bir artış olduğu görülmekte, bununla birlikte bu sürecin ilerleyen yıllarda yavaşlayarak düştüğü gözlemlenmektedir. Bu durumun yaşanmasının en önemli sebepleri arasında 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı ve II. Dünya Savaşı gösterilebilir.[73] Türk Eğitim sitemindeki eksiklikler ve yaşanan sorunlara karşı birçok sanat eğitiminin kurucusu sayılan *Alfred Kühne* [74] meslek okullarının incelenmesi için Ekim 1925'te Türkiye'ye gelerek Ankara, İstanbul, İzmir ve Eskişehir'deki meslek okullarında incelemelerde bulunmuştur. Kühne 'nin oluşturduğu ve Bakanlığa sunduğu raporda üzerinde durduğu okullardaki önemli eksiklikler ve bunlar için önerileri kısaca şu şekilde olmuştur:

- Meslek eğitiminde ilkokul öğretmenlerinin öğrencilerini meslek fikri ile eğiterek öğrencileri meslek seçimine yönlendirmesi gerekliliği.

- Türk okullarının el sanatkârları yetiştirmede başarılı olsalar da teknisyen yetiştirecek kurumların azlığı ve Makine İnşaatı okulunun kurulması gerekliliği.

- Ev idareciliği okullarının genişletilmesi, Süsleme Sanatları Okulu açılması ve İstanbul Yüksek Mühendis Mektebi'nin Islah edilmesi.

[73] Şahin, a.g.t., s. 76.

[74] Maarif Vekâletinin daveti üzerine Türkiye'ye gelen Meslek okulları konusunda uzman olan Alman eğitimci Prof. Dr. Alfred Künhe, İstanbul, Ankara, Bursa, İzmir ve Eskişehir'de meslek okullarında incelemelerde bulunarak bir rapor hazırlamıştır. Raporunda; zorunlu eğitim uygulanması için önlemler alınması, ilkokullarda öğrencilerin mesleğe yönelik şekilde eğitilmesi, el işleri eğitimine önem verilmesi, öğrencilerin meslek seçimine öğretmenlerin rehberlik etmesi gibi hususlarda öneriler sunmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Okur, "Türkiye'de Milli ve Modern Bir Eğitim Sistemi Oluşturma Çabaları (1920-1928)", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. 4, S. 11, 2005, s. 104.

- Mesleki Eğitim Yöneticiliğinin kurulması gibi konularında görüş bildirmiş fakat Kühne Raporu ayrıntılı ve uygulanabilir projeler sunamadığı için Bakanlıkça göz önünse alınmamıştır.[75]

Ömer Buyse, 1927 yılında teknik okullar üzerine rapor hazırlamak amacıyla Türkiye'ye gelmiş; ziraat, sanayi ve meslek okullarını inceleyerek bu alanlara yönelik uygulanabilir program ve projeler geliştirmiştir. Buyse'nin önerilerine göre, sanat okulları bulundukları bölgedeki sanayi kollarıyla yakın iş birliği içinde olmalı; hem eğitim sürecinde hem de maddi imkânlar açısından sanayi çevrelerinden yararlanılmalıdır. Ayrıca meslek okullarında genel kültür derslerinin yanı sıra teknik becerilerin kazandırılması gerektiği vurgulanmıştır. Buyse, toplumun sanayi ve çalışma hayatına yönelik bilinçlendirilmesini de önemsemiş ve bu doğrultuda çalışan bireyler için Akşam Meslek Okulları'nın açılmasını önermiştir.[76] Buyse'nin hazırlamış olduğu projeye göre kurulmasını önerdiği okullar Mustafa Kemal Paşa İş Darülfününu ile İsmet Paşa Kız Enstitüsü olmuştur. Mustafa Kemal Paşa İş Darülfününu, meslek okullarına usta öğretmenler yetiştirmenin yanı sıra işçi, teknisyen uzmanlar yetiştirilmesi için düşünülmüş, bu çerçevede kurulacak okulun ilk üç yılı hazırlık bölümü, ikinci üç yıllık kısmı (4-5-6. sınıflar) teknik eğitim için, iki yıllık (7 ve 8. sınıflar) kısmı yüksek teknisyen yetiştirmek ve 9. Sınıf ise uzmanlık kursların verileceği bir eğitim yapısı şeklinde planlamıştır.[77]

İsmet Paşa Kız Enstitüsü, ilkokulu bitiren genç kızlara mesleki eğitim vermek için kurulmuş bir okuldur. Okulun yapısı; dört yıllık meslek ve ticaret bölümü, iki yıllık meslekî-ticarî ve sosyal içerikli üst bölüm ve üç yıllık akşam meslek derslerinden oluşmaktadır. Buyse'nin önerilerine göre bu yapı sadece kız öğrencilerle sınırlı değildir. Mevcut sanayi okullarının geliştirilmesi ve her şehrin kendi özelliklerine göre yeniden düzenlenmesi de planlanmıştır. Buna göre erkekler için maden ve ağaç işleri, çiftçilik, kunduracılık, ticaret ve dil kursları; kızlar için ise ev işleri, biçki-dikiş, süsleme sanatları, dil ve ticaret kurslarının açılması öngörülmüştür. Böylece hem

[75] Ergün, *a.g.e.*, s. 108.
[76] Ergün, *a.g.e.*, s. 110.
[77] Ergün, *a.g.e.*, s. 112.

kızlar hem erkekler için daha ihtiyaç odaklı ve şehirlerin yapısına uygun mesleki eğitim verilmesi amaçlanmıştır.[78]

Bay ve Bayan Ruatelet, Buyse'nin projelerine işlerlik kazandırılabilmesi için 1927 yılında Fransa'dan gelerek Türkiye'deki kız ve erkek meslekî eğitim için bir plan hazırlayarak, mevcut okullardan bazılarına yeni şubeler eklenmesini ve ders programlarda değişiklikler yapılmasını ön görmüşlerdir. Bay Ruatelet Ankara ve İzmir'de yaptığı incelemeler neticesinde sanat okullarının programlarını düzenleyerek Yüksek Teknik Öğretmen Okulu projesini hazırlamıştır. Bayan Ruatelet, Bakanlığın Meslekî Tedrisat Umum Müdürlüğü'ne getirilmiş, çeşitli Kız okullarında (Ankara, İstanbul) incelemelerde bulunarak, Bakanlığa Türkiye'deki meslekî öğretimin yönlendirilmesi hususunda bir tasarı hazırlamıştır.[79]

1930'lu yılların sonlarına kadar Türkiye'ye, uzman raporları doğrultusunda yabancı öğretmenler getirilmiş ve bu kişilerle toplu sözleşmeler yapılmıştır. Bu kapsamda en ayrıntılı sözleşme, sanat okullarının iyileştirilmesi, yenilerinin kurulması ve mevcut eğitim planlarının geliştirilmesi amacıyla Essen Sanat Mektepleri Müdürü Alfred Jung ile yapılmıştır. [80] Berlin Büyükelçisi Kemalettin Sami Paşa ile Alfred Jung arasında imzalanan anlaşmada, Jung'un sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl boyunca Maarif Vekâlet'inin belirleyeceği yerlerde görev yapacağı belirtilmiştir. Jung; sanat okullarının ıslahı, yeni okulların açılması, öğretim planlarının ve programlarının düzenlenmesi gibi teknik eğitimi geliştirmeye yönelik tüm çalışmalardan sorumlu tutulmuştur. Ayrıca sözleşmede Jung'un Türkiye'de bulunduğu süre boyunca herhangi bir ticari faaliyetle uğraşmayacağı da ifade edilmiştir. Ancak Sanat Muallim Mektebi'nin bütçe yetersizliği nedeniyle açılamaması, Jung'un görev süresinin bir yıl sonunda sona ermesine neden olmuştur.[81]

Yabancı uzmanların ülkeye davet edilmesi kadar bilim uygulamalarını yerinde görmek amacıyla Tanzimat Dönemi'nde Avrupa'ya bazı müfettişler, başarılı öğretmen ve çok sayıda öğrenci gönderilmiştir. Bakanlık yurt dışına gönderilenlerden gittikleri ülkenin

[78] Ergün, *a.g.e.*, s. 113.
[79] Ergün, *a.g.e.*, s. 116.
[80] Şahin, a.g.t., s. 65.
[81] Şahin, a.g.t., s. 66.

eğitimini araştırarak raporlar düzenlenmesi istenmiştir. Ayrıca yabancı ülkelerin eğitimle ilgili eserleri Türkçe 'ye çevirterek; Batı eğitim sistemi, kitaplar ile Türkiye'de tanıtılmaya çalışılmıştır.[82]

CHP'nin iktidar olduğu dönemde 1935 yılında Rüştü Uzel'in[83] başkanlığında teknik eğitimin planlaması için Tarım, Sanayi, Millî Savunma ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın temsilcilerinden oluşan bir teknik öğretim komisyonu kurulmuştur. Kurulan bu komisyon, teknik öğretim planını hazırlayarak uygulamaya koymuştur. Bu plan, yabancı uzmanların memleketin bünyesine uygun hazırlayamadığı rapor ve planlara göre daha gerçekçi ve başarılı bir uygulama olmuştur.[84] Uzel, Meslekî ve teknik öğretim kurumlarında uygulanacak öğretim programı konusunda, Batı'da faaliyette bulunan bu kurumların programlarını Türkiye'de de uygulamak istemiştir. Bu kurumların öğretim programlarının yanında bina ve atölyelerin yapılması, okullarda kullanılacak makine vb. araç gereçlerin de okulların kendi atölyelerinde üretilmesinin gerekliliğini düşünmüştür.[85]

Uzel, 1927 yılında Yüksek ve Meslekî Genel Müdürlüğü'ne gelmesiyle yeni sanat okullarının kurulmasını hızlandırmıştır. Bu okullar: Akşam Kız Sanat Okulu (1928), Akşam Erkek Sanat Okulu (1928), Orta Terzilik Okulu (1929), Yapı Enstitüsü ve Yapı Ortaokulu (1933), Kız Teknik Öğretmen Okulu (1934), Erkek Teknik Öğretmen Okulu (1937), İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi (1938), Akşam Terzilik Okulu (1939), Gezici Sanat Kursları (1939), Sanat Ortaokulu (1942), Enstitülerde Özel Sınıflar (1943–1947), Maden Teknisyeni Okulu (1944), Kalfa Okulu (1946) ve Pratik Sanat Okulu'dur. Söz konusu kurumlar, meslekî ve teknik eğitimin farklı alanlarda

[82] Şahin, a.g.t., s. 70.
[83] Rüştü Uzel, 1891 Bursa doğumlu olup 1910'da Bursa Mülki İdadisini birincilikle bitirmiştir. Maarif Nezareti tarafından öğretmen yetiştirmek amacıyla yurt dışına gönderilecek öğrencilerin katıldığı sınavda başarı göstererek devlet adına öğrenim görmek için Fransa'ya gönderilmiştir. Clermant Ferrand Üniversitesinde genel kimya, endüstri ve tarım kimyası alanında öğrenim görmüş, 9 Ekim 1913'te Kastamonu Lisesi fizik ve kimya öğretmenliğine atanmıştır. 1 Kasım 1918'de İstanbul Erkek Öğretmen Okuluna, 27 Eylül 1927'de İstanbul Kız Öğretmen Okulu kimya öğretmenliği ve okul müdürlüğü görevine atanmıştır. 1933'te 2287 sayılı yasa ile Bakanlık Teşkilatı içinde Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulması üzerine buraya müdür olarak atanmıştır. 1937'de İtalya'da genel ve mesleki eğitim konularında incelemelerde bulunmuş, mesleki eğitim sistemini yerinde incelemek amacıyla İngiltere'ye gönderilmiştir. Uzel, Türkiye'nin çağdaş uygarlık düzeyine mesleki ve teknik eğitim yoluyla ulaşacağına inanarak mesleki yaşamında başarılı çalışmalar elde etmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Güçlü, "Mehmet Rüştü Uzel'in Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 48, 2020, s. 391-402.
[84] Başgöz, a.g.m., s. 13.
[85] Güçlü, a.g.m., s. 397.

yaygınlaşmasını sağlayarak nitelikli iş gücü yetiştirilmesine önemli katkı sunmuştur.[86] Mevcut eğitim sistemi ve eğitim kurumları ile yeni Türk Devleti'nin ihtiyaçlarının karşılanamayacağını ve çağın gereklerine göre modern bir eğitim anlayışının uygulanmasıyla çağdaş eğitim kurumları tesis edilmeye çalışılmıştır.[87]

2.1.4 Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş ve Demokrat Parti Dönemi Eğitim Politikaları

Türkiye'de çok partili hayata geçişin temelleri II. Meşrutiyet döneminde atılmış olsa da İttihat ve Terakki'nin otoriter uygulamaları bu süreci kısa sürede kesintiye uğratmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Serbest Cumhuriyet Fırkası gibi çok partili hayata geçiş denemeleri yapılmışsa da toplumsal ve siyasal koşulların olgunlaşmamış olması nedeniyle bu girişimler uzun ömürlü olamamıştır. 1940'lı yıllarda hem ülke içindeki politik gelişmeler hem de II. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan yeni uluslararası atmosfer, çok partili düzene geçişi zorunlu kılmış; bu süreç CHP içindeki ayrışmalar sonucu 1945'te Demokrat Parti'nin kurulmasıyla somutlaşmıştır.[88] Çok partili hayata geçişin ardında ekonomik ve siyasî gelişmelerin yanı sıra, sosyolojik faktörler de bulunmaktaydı. 1945 yılına kadar halk kitleleri içinde kendini gösteren çeşitli fikir akımları, tek parti yönetiminin verdiği yorgunluklar yanı sıra asker ve sivil bürokrasi ile aydınlar, yeni bir yönetime geçilmesi noktasında aynı düşünceyi taşımışlardı.[89]

1946 seçimleri muhalefetin Meclis'e girmesini sağlarken, 1950 seçimleriyle oyların %55,2'sini alan DP, 416 milletvekili ile iktidarı CHP'den devralmış, Demokrat Parti'nin' iktidara gelişiyle tek parti dönemi sona ermiş ve Türkiye'de çok partili siyasal yaşam resmen başlamıştır.[90] Cumhurbaşkanlığı seçiminde ise DP Genel Başkanı Celal Bayar 453 milletvekilinin katıldığı oylama sonucunda 378 oy alarak,

[86] Güçlü, a.g.m., s. 398.
[87] Okur, a.g.m., s. 109.
[88] Abdulvahap Akıncı-Sefa Usta, "Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçişte Etkili Olan İç Faktörlerin Analizi", *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,* C. 17, S. 29, 2015, s. 41-52.
[89] Resul Babaoğlu, "İngiliz Belgelerinde Türkiye'nin Demokrasiye Geçiş Yılları: Demokrat Parti'nin Kuruluşu ve 1946 Seçimleri", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 5, S. 10, 2017, s. 375-377.
[90] Şerif Demir, "Demokrat Parti İktidarında Türkiye'nin Bölgesel Sorunlara Yaklaşımı", *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 9, S. 2, 2021, s. 375.

Türkiye Cumhuriyeti'nin üçüncü cumhurbaşkanı seçilmiştir. Başbakan Adnan Menderes 2 Haziran 1950'de TBMM'den aldığı güvenoyu ile hükümeti kurmuştur.[91]

DP, kuruluş amacını kısaca; "Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin vatan ve millet bütünlüğüne sahip çıkmak, onu korumak ve yüceltmeye çalışmak, Atatürk ilke ve inkılâplarını koruyarak yaşatmak, insan haklarına dayalı 'Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir' ilkesini bütün unsurlarıyla hâkim kılmak, Milletimizin çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması için, hürriyet içinde kalkınmayı medeniyetçi, hamleci ve ıslahatçı bir ruhla gerçekleştirerek Milli refahı yükseltmek, işsizliği, fakirliği, cehaleti ortadan kaldırmak ve Türk milletinin demokrasiye olan inancını ve bağlılığını koruyup geliştirmek…" şeklinde parti tüzüğünün I. kısım genel esaslar kısmında yer vermiştir.[92]

I. Dünya Savaşı'nın ardından dünyada Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) arasında oluşan iki kutuplu oluşum, Türkiye'yi de etkilemiştir. DP, 1946 yılında yayınladığı programında toplumun değişen şartlarına uygun olarak eğitim programının yeniden yapılandırılması lüzumu ile diğer yandan komünizmle mücadele edilerek eğitimde milli birlik ve beraberlik ilkelerine önem verilmesinin gerekliliğini bildirmiştir. 1950 ve 1960 yılları arasında iktidarda kalan DP, önceki yönetimleri eğitim politikaları bakımından net olmamak ve plansız hareket etmekle eleştirmiştir.[93] DP, eğitim programlarının demokratik, bilimsel, planlı ve fırsat eşitliğine dayalı olması gerektiğini savunmuş; eğitim hizmetlerinin tüm gençlere ulaştırılmasını hedeflemiştir. Ayrıca din derslerinin işlenmesinde ve din adamı yetiştirilmesinde laiklik ilkesinin gözetileceği belirtilmiş; bu doğrultuda okullarda din eğitimi başlatılmış ve bu alanda eğitim veren kurumlar açılmıştır. Demokrat Parti döneminde beş ayrı hükümet kurulmuş; Millî Eğitim

[91] Feyzullah Ezer, "Menderes Dönemi Türkiye'nin Eğitim Politikaları (1950-1960)", *Turkish Studies Historical Analysis*, C. 15, S. 1. 2020, s. 142.
[92] Demokrat Parti Tüzüğü, s. 5. https://www.dp.org.tr/storage/DP.T%C3%BCz%C3%BCk.2022.pdf. (E.t. 27.01.2026)
[93] Yüksel Kaştan-Necmi Uyanık, "Demokrat Parti Hükümetlerinin Eğitim Politikaları ve TBMM'de Eğitim ile İlgili Görüşmeler (1950-1960)", *Tarihin Peşinde,* C. 26, 2021, s. 363-366.

Bakanlığı görevini sırasıyla Avni Başman, Tevfik İleri, Rıfkı Selim Burçak, Celal Yardımcı, Ahmet Özel ve Atıf Benderlioğlu üstlenmiştir.[94]

2.1.5 Demokrat Parti Hükümet Programlarına Göre Meslekî ve Teknik Eğitim Politikaları

2.1.5.1 I. Menderes Hükümeti Dönemi (22 Mayıs 1950/9 Mart 1951) meslekî ve teknik eğitim

DP İstanbul Milletvekili Adnan Menderes (22.05.1950-09.03.1951) Başvekil sıfatı ile göreve getirilmiş, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı olarak Manisa Milletvekili Samet Ağaoğlu (05.06.1950-09.03.1951) seçilmişlerdir. Dönemin Milli eğitim bakanları sırasıyla; İzmir Milletvekili Hüseyin Avni Başman (22.05.1950-03.08.1950) ardından Samsun Milletvekili Ahmet Tevfik İleri (11.08.1950-09.03.1951) olmuştur.[95] Başvekil Adnan Menderes, hükümet programının görüşülmesinde (29.5.1950) ülkedeki iktisadî, malî, ulaştırma, bayındırlık, ziraat, sağlık konuları üzerine düşüncelerini dile getirdikten sonra, millî eğitim işleri için şu sözleri sarf etmiştir:

> "Maarif işlerimize gelince; Maddi bakımdan ne kadar ilerlemiş olursa olsun, milli ahlakı sarsılmaz esaslara dayanmayan, ruhunda manevi kıymetlere yer vermeyen bir cemiyetin, bugünkü karışık dünya şartları içinde kötü akıbetlere sürükleneceği tabiidir. Talim ve terbiye sisteminde bu gayeyi göz önünde bulundurmayan, gençliğini milli karakterine ve ananelerine göre manevi ve insani kıymetlerle teçhiz edemeyen bir memlekette ilmin ve teknik bilginin yayılmış olması, hür ve müstakil bir millet olarak yaşamanın teminatı sayılamaz."[96]

Menderes konuşmasının devamında ilmin ve teknik bilginin kendi başına yeterli olamayacağını, maarifin manevi değerlerimizle bir bütün olarak işlenmesi gerektiğini, aksi taktirde bugün içinde bulunduğumuz dünya düzeninde kaybolup gidileceği hususlarına vurgu yapmıştır. Yıllardan beri açık, anlaşılır ve akla dayalı bir plandan mahrum kalan maarifin, teferruatlı ve demokratik bir ruh ile hazırlanacak esaslar dairesinde değerlendirileceği de ayrıca Menderes tarafından belirtilmiştir.

---

[94] Zafer Tangülü, "Demokrat Parti Dönemi Eğitim Politikaları (1950-1960)", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* C. 10, S. 2, 2012, s. 393.
[95] *T.B.M.M, Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, (22 Mayıs 1950-20 Kasım 1961), Haz. İrfan Neziroğlu-Tuncer Yılmaz, C. 2, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Yayınları, 2013, s. 748.
[96] Neziroğlu-Yılmaz, *a.g.e.,* s. 757.

Demokrat Parti tüzüğünün eğitimle ilgili bölümü, Milli Eğitim İşleri başlığı altında görüşülmüş ve aşağıda yer alan kararlar alınmıştır:[97]

(Madde33): Demokrat Parti Maarif sistemi ilkelerinin eğitim ve öğretim birliğinden yana olduklarını belirtmişlerdir.

(Madde 34): Genel eğitim ve meslekî eğitim kurumları yurt ihtiyaçlarına göre düzenlenerek donatılmalıdır. Teknik bilginin yanına gelecek nesillerin manevi ve insani değerlerle yoğurulmasına çalışılmalıdır.

(Madde 35): Eğitim sisteminin temeli olan İlk öğretim öğretmenlerinin eş değer bilgiye ve aynı ruha sahip olmaları gerekmektedir.

(Madde 36): Ortaokulların ve liselerin gerek eğitim programları gerekse okulların laboratuvar, kütüphane gibi vasıtaların takviyesine ve ıslahına lüzum görülmekle ve bu amaçla donatılması gereklidir.

(Madde 37): Çeşitli derecelerdeki teknik öğretim kurumlarını yurdun her tarafına yayma çalışmalarının ekonomik kalkınma bakımından gerekliliği düşünülmüştür.

(Madde 38): Yüksek öğretim kurumları ülkenin batısındakiler gibi doğusundakilerin de eşit seviyeye getirilmesini, üniversiteler içlerinde Araştırma Enstitülerinin kurularak gerekli araştırmalar yapılması ön görülmekte olup aynı zamanda doğu bölgelerinde bulunan okul fakülte ve Enstitüleri ile bir kültür merkezi yaratmanın gerekliliği savunulmuştur.

(Madde 39): Güzel sanatların gelişmesini sağlayacak bütün vasıtalara başvurularak kütüphane, müze, konservatuvar ve tiyatrolar kurulumu için her türlü yardımda bulunacaklarını bildirmiştir. Bilimin, sanatın ve her türlü faaliyetin siyasi ve idari baskıya maruz kalmadan kendini serbestçe ifade edebileceği de demokrasinin bir gereği olduğu bildirilmektedir.

[97] Ezer, a.g.m., s. 143.

(Madde 40): İlkokul öğretmenlerinin yeteneklerine göre yüksek öğrenimlerini tamamlayarak üniversitelerde eğitim verebilecek statülere gelmeleri yönünde imkân verilmesi, öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri açısından önem arz etmektedir.

(Madde 41): Ülkenin Doğu Bölgesinde her kademeden okul, fakülte ve enstitüler inşa edilerek buraların bir kültür merkezi haline getirmenin gerekliliğine inanarak bu bölgelerin de en az Batı'daki okullar ile eşit hale getirilmesi düşünülmüştür.

Demokrat Parti milli eğitim sistemi için hazırladıkları programla; ilkokul, ortaokul, güzel sanatlar, meslekî ve teknik liseler ve yüksekokullara kadar mevcut bütün okulların iyileştirilerek sayılarının arttırılıp yurt geneline yayılmasını hedeflemiştir. Bunları gerçekleştirirken eğitim-öğretim programları ile öğrencilerin seviyelerini arttırmayı; okul binalarının, atölye, kütüphane vb. araçların tedariki ile de onlara daha rahat çalışma ortamı sağlamayı amaç edinmiştir. Ülkenin millî ve insanî kültür seviyesinin yükselmesini sağlayacak her türlü desteğin, devletin görevleri arasında olduğunu savunan DP, sanatın ve her türlü fikir faaliyetlerinin siyasi ve idari müdahalelerden uzak kalmasını da demokrasinin gereği olarak kabul etmiştir[98]

2.1.5.2 II. Menderes Hükümeti Dönemi (9 Mart 1951/17 Mayıs 1954) meslekî ve teknik eğitim

İkinci Menderes Hükümet'inde Milli Eğitim Bakanı olarak ilk önce Tevfik İleri (Samsun Milletvekili 09.03.1951/08.04.1953) mevcut olan görevine devam etmiş, daha sonra bakanlık görevine Prof. Rıfkı Salim Burçak (Erzurum Milletvekili 08.04.1953-17.05.1954) gelmiştir. İkinci Menderes hükümeti döneminde bir önceki maarif planının üzerine birtakım eklemelerin yapıldığı görülmektedir. Yapılan bu yeni ilaveler şu şekilde sıralanabilir: [99]

1. Öncelikle ilkokul, orta, yüksek ve teknik okulların tek elden idare olunacağı bildirilmiştir

[98] *Demokrat Parti Programı 1946*, TBMM Kütüphanesi, Sıra No: 200805461, 1946 s. 10-12.
[99] Neziroğlu-Yılmaz, *a.g.e.,* s. 927.

2. “Teknik öğretim okullarında” ziraat ve yol kalkınmasının makineleşmesine paralel olarak, bölge ihtiyaçlarına göre gerekli ustaları yetiştirmek için kurslar ve şubeler açılacaktır.

3. Köy okullarının inşaatında doğu illeri başta olmak üzere diğer geri kalmış bölgelerin okul yapımına öncelik tanınacak ve bu işlerde köylü vatandaşları çalıştırma zorunluluğu kaldırılacaktır.

4. Doğu’da en kısa zamanda bir üniversite kurulacaktır.

5. Eğitimin temeli olan ilkokul eğitimine önem verilecek, bütün ilkokul öğretmenlerinin aynı program dahilinde çok iyi vasıfta yetiştirilmesi sağlanacaktır.

2.1.5.3 III. Menderes Hükümeti Dönemi (17.05.1954/09.12.1955) meslekî ve teknik eğitim

TBMM’nin 10. Dönem milletvekillerini belirlemek amacıyla yapılan 2 Mayıs 1954 Genel Seçimleri ’ne beş siyasî parti katılmıştır. Cumhuriyet Halk Partisi, Demokrat Parti, Cumhuriyetçi Millet Partisi (CMP), Türkiye Köylü Partisi (TKP) ve Demokrat İşçi Partisi’nin (DİP) katıldığı seçimlerde,[100] DP sayısal üstünlüğü elde ederek tekrar iktidara gelmiştir.[101] III. Dönem Menderes Hükümeti Maarif Vekilliği görevinde sadece Ağrı Milletvekili Hüseyin Celal Yardımcı (17.05.1954-09.12.1955) bulunmuştur.[102] Başvekil Adnan Menderes, kabinesinin programını kürsüye gelerek (24.05.1954 Pazartesi/15.00) okumaya başlamış ve şu ifadelere yer vermiştir:

> “Derhal ifade edelim ki, huzurunuza yeni bir programla gelmiş değiliz. Çünkü bir iktidar değişikliği karşısında bulunmadığımız gibi, Hükümette vaki değişiklik de sadece nazari olmaktan ileri gitmez. Binâenaleyh partimizin vazife başına geldiği günden itibaren tatbikine başlanan programın, Hükümetimizin hattı hareketi ve siyasi nokta-i nazarı olarak bundan böyle de tatbikine devam olunacağını tabii telâkki etmek icap eder…”

[100] *Cumhuriyet Dönemi Partiler Seçimler Beyannameler (1923-1980),* Ed. Mete Kaan Kaynar-Nurettin Kalkan, TBMM Basımevi, Ankara, 2022, s. 163.
[101] Seçimlerde DP, oyların %57,49’unu alarak 502 milletvekili, CHP oyların %35,29’unu alarak 31 milletvekili, CMP 5, Bağımsızlar 3 milletvekili meclise göndermişlerdir. Celal Bayar, 486 oy ile tekrar Cumhurbaşkanı seçilirken 17 Mayıs 1954’te Adnan Menderes tarafından yeni hükümet kurulmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Zehra Taşdöven, “Demokrat Parti Dönemi Eğitim Anlayışı (1950-1960)”, T.C. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2013, s. 43.
[102] Neziroğlu-Yılmaz, *a.g.e.,* s. 1008.

Menderes ayrıca yeni Hükümet Programı'nda farklı bir düşünce geliştirmediklerini, daha önceki eğitim politikalarının devam ettirileceğini belirttiği gibi,[103] maarif işlerinde halkın ve gençliğin manevî değerlerle donatılması gerekliliğine ve maarif sahasındaki yatırımların artarak yeni dönemde de sürdürüleceğine vurgu yapmıştır.[104]

2.1.5.4 IV. Menderes Hükümeti Dönemi (09.12.1955-25.11.1957) meslekî ve teknik eğitim

Yeni hükümet meclis toplantısını 14. 12.1955 günü (15.10) başlatmış. Başvekil Adnan Menderes'in hükümet programını okumak üzere söz almıştır. Menderes yeni dönem çalışma programının kısa olduğunu bu programın yalnız beş buçuk yıllık tatbikatın bugünkü evresinde kendini gösteren gerekli ihtiyaçlara göre düzenlemeler yapılacağını bildirmiştir. Buna ilaveten 1950 yılı ilk hükümet programındaki ana fikirlerinin kısa olarak gözden geçirilmesini gerekli görmüştür. Başbakanın bu dönemde de ilk dönem politikalarının devam ettirmesi meclis görüşmelerinde tenkit konusu olmuştur.[105] Millî Eğitim Bakanlığı görevine sırasıyla Sivas Milletvekili Ahmet Özel (09.12.1955-12.04.1957) onu takiben Samsun Milletvekili Ahmet Tevfik İleri (12.04.1957-25.11.1957) getirilmiştir. Bu hükümet döneminde diğer konularda olduğu üzere eğitim adına da yeni bir söylem geçmemiş, DP hükümetlerinin birbirini tamamlayan bir bütün olduğunu dolayısıyla bu düşünce ile yollarına devam edeceklerini, başlatılan çalışmaların sürdürülerek ihtiyaçlar doğrultusunda yeni tedbirler alınacağını belirtilmiştir.[106]

DP Hükümeti birinci hükümet programında Milli Eğitim programında, Doğu bölgelerinde üniversiteler kurulması hakkında görüş bildirilmişti. 1955 yılına gelindiğinde Trabzon'da Doğu Karadeniz Bölgesindeki illerin sosyal ve ekonomik sorunlarına çözüm aramak, madenleri, enerji kaynakları ve tarım faaliyetleri üzerine

[103]Seçim beyannameleri seçimlere katılacak olan siyasi partilerin izleyecekleri politikalar hakkında açıklamalar yapmak için kullanılan bir yoldur. Fakat 1954 seçimlerinde DP herhangi bir seçim beyannamesi hazırlamamıştır. Bu durumu muhalefet partisi olan CHP şu şekilde eleştirmiştir: *"İktidar, bizim seçim mücadelemizi beğenmiyor. Herkes takdirinde serbesttir. Ama insaf ile düşünmeli ki, bir siyasî partinin vatandaşa vaatlerini, telkinlerini ve tenkitlerini ifade eden bir fikir hülasasını, yani seçim beyannamesini, 1954 seçimlerinde yalnız Cumhuriyet Halk Partisi ilan edebilmiştir. Millete bir seçim beyannamesi içinde, fikirlerini ve programlarını söylemiyle hazırlanmamış olanların alenî bir beyanname ile fikir mücadelesi yapan siyasî partiyi hatalı görmeleri garip bir anlayıştır."* Bkz. Kaan-Kalkan, *a.g.e,* s. 163.
[104] Neziroğlu-Yılmaz, *a.g.e.*, s. 1026.
[105] TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 10, Cilt 8, İçtima 2, İnikat 15, 16.12.1955, s. 263-327.
[106] Taşdöven, a.g.t., s. 44.

teknik çalışmalar yapılması ve bölgeye öncülük etmesi düşünülmüş 20 Mayıs 1955'te kabul edilen 6594 sayılı kanun ile. Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) kurulmuştur. Trabzon İstanbul ve Ankara'dan sonra Türkiye'de ilk üniversite kurulan şehir olmuştur. Türkiye'de hem nitelikli insan gücü ihtiyacının karşılanması, hem de bulundukları bölgeleri kalkındırması düşüncesi ile İzmir milletvekilleri bu konuyu 1955'te meclis gündemine taşımışlardı. Aynı yıl 6595 sayılı Kanun kabul edilerek İzmir'de Ege Üniversitesi adıyla Tıp ve Ziraat Fakültesi olmak üzere iki fakülte ve Yüksek Hemşire Okulu kurulmuştur.[107]

2.1.5.5 V. Menderes Hükümeti Dönemi (25.11.1957-27.05.1960) meslekî ve teknik eğitim

Adnan Menderes 25.11.1957tarihinde başlayarak 27.05.1960 tarihlerinde DP hükümetinin başvekili olarak görevini tamamlamıştır. Dönemin Maarif vekilleri; Ağrı Milletvekili Hüseyin Celal Yardımcı (25.11.1957-08.06.1959) ve Yozgat Milletvekili Mehmet Atıf Benderlioğlu (09.12.1959-27.05.1960) olmuştur. 04.12.1957 Çarşamba (15:00) tarihli meclis oturumunun hükümet programını arz eden Menderes'in:

> "Derhal arz edeyim ki, bundan evvelkiler gibi bu programımızın da temel yapısını Demokrat Partinin programlında ifadesini bulan esaslar tenkil eder. Partimize göre vatan ve millete mevcut şartlar ve imkânlar dâhilinde en faydalı şekilde hizmet edebilmeyi derpiş eden bu esaslarda mühim bir değişiklik elbette bahis mevzuu olamaz…"

Şeklinde devam eden konuşmasından anlaşıldığı üzere 1950 yılında DP hükümetinin hazırlamış olduğu parti esaslarını sürdürebilmek ve bütün vatandaşların hayat sahalarını içine alan ihtiyaçlarını karşılayabilmek, emniyet, refah ve saadetini temin ederek, onlara mevcut imkânlar dâhilinde huzur içinde hizmet edebilmeyi amaç edinmişlerdir.[108]

Hükümet programında önceden belirlenen hususlar doğrultusunda çalışmalara devam edileceği yinelenirken, bu dönemde daha çok yükseköğretim çalışmaları yoğunlaşmıştır. Trabzon ve İzmir'in ardından yeni üniversitelerin kurulduğu şehirler Erzurum Atatürk Üniversitesi (1957) ve Ankara Orta Doğu Teknik Üniversitesi

[107] Süleyman Ceylan, "Demokrat Parti İktidarı Döneminde Üniversite Eğitimi (1950–1960)", T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2008, s. 45-46.
[108] Neziroğlu-Yılmaz, *a.g.e.*, s. 1201.

ODTÜ (1957) olmuştur.[109] Ayrıca DP hükümet döneminde açılan bu üniversiteler dışında Millî Eğitim Bakanlığı tarafında iktisadi ve ticari ilimler ile mimarlık ve mühendislik alanında olup birçok şehirde de yüksekokul, akademi ve İslam Enstitüsü, Eğitim Enstitüsü gibi kurumlarda kurulmuş bu kurumlar ve yüksekokulların hepsi devlete ait okullar olmuştur.[110]

2.1.6 Demokrat Parti Dönemi Maarif Şûraları

Millî Mücadele döneminde 1921'de toplanan Maarif Kongresi, Türk eğitim sisteminin millî ve planlı bir yapıya kavuşturulmasına yönelik önemli bir adım olmuş; eğitimin sadeleştirilmesi, yerelleştirilmesi ve toplumsal ihtiyaçlara göre düzenlenmesi gereği vurgulanmıştır. Bu süreçte Heyet-i İlmiye toplantılarıyla eğitim politikaları şekillendirilmiş, öğretim süreleri, programlar ve öğretmen yetiştirme sistemi yeniden düzenlenmiştir.[111] CHP döneminde toplanan I., II., III. ve IV. Millî Eğitim Şûraları, Türk eğitim sisteminin çağın gereklerine göre yeniden yapılandırılması ve kurumsallaştırılması sürecinde belirleyici bir rol oynamıştır. 1939'da Hasan Ali Yücel başkanlığında gerçekleştirilen I. Şûra'da, Cumhuriyet Maarifinin temel esasları ele alınmış; eğitim anlayışının bilimsel, eleştirel ve kültürel temellere dayanması gerektiği vurgulanarak ilkokuldan yükseköğretime kadar tüm kademelerin bütüncül bir yaklaşımla düzenlenmesi ve öğretim programlarının yeniden yapılandırılması kararlaştırılmıştır. 1943'te yapılan II. Şûra'da ise Türk eğitim sisteminin temel sorunları üzerinde durulmuş; ahlâk eğitiminin geliştirilmesi, Türkçe öğretiminin güçlendirilmesi ve Tarih öğretiminin bilimsel ve pedagojik esaslara göre yeniden düzenlenmesi hedeflenmiş, buna bağlı olarak ders kitaplarının öğrenci düzeyine uygun hâle getirilmesi ve millî tarihe ağırlık verilmesi benimsenmiştir. 1946 tarihli III. Şûra'da meslekî ve teknik eğitimin geliştirilmesi ön plana çıkmış; Ticaret ve Teknik Okulların programları güncellenmiş, öğretmen yetiştirme sistemi ve mevzuatı yeniden düzenlenmiş, ayrıca okul-aile iş birliğinin güçlendirilmesi ile eğitimde sağlık, devam ve ahlâk gibi temel alanlara yönelik iyileştirmeler yapılmıştır. 1949'daki IV. Şûra'da ise eğitim sistemi ilkokuldan liseye kadar bütüncül biçimde ele alınmış; öğretim

[109] Üniversitelerin kuruluş amaçları eğitim öğretim faaliyetleri için bkz. Ceylan, *a.g.t,* s. 48-51.
[110] Ceylan, *a.g.t,* s. 46-54.
[111] Cumhuriyet'in İlk Dönemi Eğitim Kurumları (1921-1926) Telif ve Tercüme Heyeti, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164441_heyeti_ilmiye.pdf, (E.t.25.04.2026) Alınan Kararlar ve Dinî Tedrisat", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.5, S.4, 1987, s. 337-356.

programları yeniden düzenlenmiş, öğretmen yetiştiren kurumlar çağın ihtiyaçlarına göre yapılandırılmış, ilkokul ve ortaöğretim arasındaki yöntem farklılıklarının giderilmesi ve eğitimde demokratik anlayışın güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu şûralar, genel olarak Türk eğitim sisteminin bilimsel, millî, demokratik ve planlı bir yapıya kavuşturulması sürecinde birbirini tamamlayan adımlar olarak değerlendirilmiştir. [112]

DP iktidarda kaldığı on yıl zaman zarfında beşinci (1953) ve altıncı (1957) Milli Eğitim Şûralarını toplayarak eğitimde belirlenecek çalışma esaslarını görüşmüştür.[113]

2.1.6.1 Beşinci Maarif Şûrası (5-14 Şubat 1953)

T.C.nin beşinci, Demokrat Parti döneminin de ilk şûrası Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri'nin başkanlığında 5-14 Şubat 1953 tarihinde toplanmıştır. Beşinci Milli Eğitim Şûrasının gündemini oluşturan konular ana başlıkları ile şu şekildedir:

- İlköğretimin planlanması, yeni ilkokul yönetmeliği tasarısının incelenmesi, İlkokullara öğretmen yetiştirilmesi ve diğer mevzuların genel olarak ilköğretim meseleleri etrafında görüşülerek şûra üyelerinin tekliflerinin incelenmesi.

- İlkokullarda sağlık konusu ile ilgili alınması gerekli tedbirlerin tespit edilerek "Çocukları koruma" kanununa destek olacak raporun hazırlanması.

- Okul öncesi eğitim ve öğretiminin ve ana okulları için hazırlanmış olan program ve yönetmeliğin incelenmesi.

- Özel eğitime muhtaç çocuklar için hazırlanmış olan raporun, yetiştirme yurtlarına ait yönetmeliklere ait kanunun (5387 sayılı) üzerinden gerekli düzenlemelerin yapılması.

[112]Geçmişten Günümüze Milli Eğitim Şûraları, Şûra karaları, https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-milli-egitim-sralari/icerik/810 (E.t. 25.04.2026)
[113] Geçmişten Günümüze Milli Eğitim Şûraları, https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/810 26.12.2025 (17.30).

- Öğretmen okulları ile köy enstitüleri öğretim programının görüşülmesi ve meslekte olgunlaşma konularının incelenmesi.

Beşinci Millî Eğitim Şûrası, Şûra üyelerinden oluşan ayrı ayrı komisyonların çalışmaları gereğince, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı ve üyeleriyle Teftiş Kurulu Başkanı, Öğretim Genel Müdür ve Müdürleri bulunacaklardır. Komisyonların hazırlayacakları raporlar Genel kurulda görüşülerek karara bağlanılması kararlaştırılmıştır.[114]

Millî Eğitim Vekili Tevfik İleri başkanlığında 5 Şubat 1953'te başlayan çalışmaların ana konusu Türkiye'deki ilköğretim kurumları olmuştur. İleri konuşmasında; İlkokulların en ileri şekilde memleketin en uzak köşelerine kadar yayılması ve bu hususta başlıca yapılması arzu edilen işlerin ne suretle yapılabileceğinin ana çizgileriyle ortaya koyularak tekliflerin değerlendirilmesini izah etmiştir. Ayrıca İlköğretimden sonra ortaöğretimi, Vekâlet tarafından idare edilen meslekî ve yüksek öğretimi ele alınarak yurdun yeni şartları içinde Türk maarifinin bütün müesseselerini gözden geçirilmesi ve Şûraya arz etmek olduğunu dile getirmiştir.[115]

Öğretmen Yetiştirme konusunda çok iyi vasıfta öğretmen yetiştirme ve yetişen öğretmenleri meslekî bakımdan da olgunlaştırmanın gerekliliği vurgulanmıştır. Memleketin ilkokul öğretmen ihtiyacının şehir öğretmen okulları ile köy enstitülerinden yetiştirilmekte olup her iki kurumun da programlarının uzun yıllardan beri ele alınmamış olması tenkit edilmiştir. Hükümetin bu konuda hazırlamış ve meclise sunmuş olduğu kanun tasarısı ile ilkokul öğretmeni yetiştiren her iki çeşit kurumun "öğretmen okulu" adı altına birleşeceği ön görülmüştür.[116]

Öğretmen okullarının yeni programı sunulmuş bunlar; köy kız, köy erkek, şehir kız, şehir erkek, müzik ve resim iş tiplerine göre ayrılmıştır. Bunların genel bilgi dersleri ve meslek dersleri ortak, tarım ve iş dersleri çevrenin özelliği ve öğrencilerin kız ve erkek oluşuna göre hazırlanması düşünülmüştür. Öğretmenliğin mesleki hayatın getirdiği birtakım problemlerin ilmî bir şekilde çözüme kavuşması için öğretmenlerin

[114] *Beşinci Millî Eğitim Şûrası, (5-14 Şubat 1953)*, Çalışma Esasları Komisyon Raporları Konuşmalar, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Yayımları, 1990, s. 9-11.
[115] *Beşinci Millî Eğitim Şûrası, (5-14 Şubat 1953)*, s. 45-46.
[116] *Beşinci Millî Eğitim Şûrası, (5-14 Şubat 1953)*, s. 53.

geliştirecekleri yeni ve üstün tekniklere sahip olmaları gerekliliği vurgulanmıştır. Bunun için öğretmenlerin de zaman zaman mezun oldukları kurumlara dönerek talim ve terbiyede karşılaştıkları güçlükleri, kendilerini yetiştiren heyetlere bildirmeleri ve yetişmiş oldukları okul programının hangi mevzuları yeteri kadar işlememiş olduğunu belirtmeleri istenmiştir.[117]

Şûrada görüşülen bir diğer konu Okul öncesi Eğitim olmuş, 1331 tarihli ana okulları nizamnamesi yerine bugünün ihtiyaçlarına cevap verecek mahiyette bir anaokulu yönetmeliğinin hazırlanması olmuştur. Özel eğitime muhtaç çocuklar kapsamındaki kanunun (5387 sayılı kanun) genişletilmesi, memlekette çocuk sağlığının korunması ve özel eğitime ve korunmaya muhtaç[118] analı babalı veya çeşitli sebeplerden dolayı da (velinin cezaevi veya hastaneye düşmesi gibi…) bu çocukların mevzuat dışı bırakılmaması için gerekli hazırlıkların yapıldığı belirtilmiştir.[119]

2.1.6.2 Altıncı Maarif Şûrası (18-23 Mart 1957)

Altıncı Eğitim Şûrası 18 Mart 1957 tarihinde ikinci DP hükümeti döneminde gerçekleştirilmiştir. Şûra Maarif Bakanı Ahmet Özel'in açılış nutku ile başlamıştır. Altıncı Maarif Şûrası'nda görüşülen konu başlıkları şu şekildedir:

1. Meslekî ve Teknik Öğretim

a) Erkek Teknik Öğretimi

b) Kız Teknik Öğretimi

c) Ticaret Öğretimi

2. Halk Eğitimi

[117] *Beşinci Millî Eğitim Şûrası, (5-14 Şubat 1953)*, s. 54-55.
[118] Bu özelliklere sahip çocuklar için İzmir, Ankara ve İstanbul'da Körler ve Sağırlar Okulu açılmış olup ağır öğrenen çocuklar ve üstün kabiliyetteki öğrenciler için hususi sınıflar açmak için hazırlıkların başladığı belirtilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. *Beşinci Millî Eğitim Şûrası*, s. 60.
[119] *Beşinci Millî Eğitim Şûrası, (5-14 Şubat 1953)*, s. 62.

DP hükümeti bu Şûra'da meslekî eğitim ve ülkedeki ekonomik gelişmeye paralel olarak nitelikli eleman yetiştirmenin gerekliliği çerçevesinde meslekî ve teknik eğitime ağırlık vermiş, görüşülecek konularla ilgili olarak komisyonlar hazırlanmıştır. Oluşturulan komisyonlardan başka gerekli görülür ise yeni komisyonlar veya küçük komisyonların kurulabileceği not olarak düşülmüştür. İlgili komisyonlar: [120]

1. Erkek Teknik Öğretim Komisyonu

2. Kız Teknik Öğretim Komisyonu

3. Ticaret Öğretimi Komisyonu

4. Halk Eğitimi Komisyonu

Erkek Teknik Öğretimi Komisyonu'nun gündemi aşağıdaki başlıklardan oluşturulmuştur:

- Erkek Teknik Öğretim Okulları, özellikle Sanat ve Yapı enstitüleri teşkilât ve programlarının yeni ihtiyaçlara alıştırılması.

- Tekniker okullarının programlarının ve Teknik öğretimde formasyon ve unvanların hazırlanması.

- Zonguldak Maden Teknik Okulunun gelişmesi konusunda Teknik Üniversite ile iş birliği yapılması.

- Formasyon kademelerine göre memleketteki teknik personel ihtiyacının ne şekilde tespit edilebileceğinin görüşülmesi.

[120] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, Çalışma Esasları Komisyon Raporları Konuşmalar, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2013, s. 11-13.

- Meslekî ve teknik öğretim okullarının, çıraklık kurumlarıyla nasıl ilişkilendirilebileceğinin belirtilmesi ve bir çıraklık kanununda, sosyal ve ekonomik şartlarla memleket maarifi bakımından bulunması gerekli esasların tespit edilmesi.

- Şûra üyelerince incelenmesi gereken diğer problemler ve bildirilerin hazırlanması.[121]

Kız Teknik Öğretim Komisyonu'nun gündemi aşağıdaki başlıklardan oluşturulmuştur:

- Kız Teknik Öğretimin özellikle kız enstitüleri program ve teşkilâtının incelenerek ihtiyaca daha uygun bir hale getirilmesi. Enstitülerde sekreterlik, hastabakıcılık, okul sağlığı asistanlığı vb. bölümlerin oluşturulması.

- Kız teknik öğretim üzerine hazırlanan program taslaklarının incelenmesi.

- Şûra üyelerince incelenmesi gerekli olan diğer problemler ve bildirilerin hazırlanması.

Ticaret Öğretimi Komisyonu'nun gündemi aşağıdaki başlıklardan oluşturulmuştur:

- Ticaret liseleri eğitim ve öğretiminin yeni ihtiyaçlara uyumlu hale getirilmesi.

- Meslek okulları ile genel eğitim okulları programlarında ticaret iş bilgilerine yer verilmesi.

- Türk klâvyesi ve Türkçede stenografi kullanımına dair çalışmalar.

- Şûra üyelerince gerekli olan diğer problemler ve bildirilerin hazırlanması.

Halk Eğitimi Komisyonu'nun gündemi aşağıdaki başlıklardan oluşturulmuştur:

[121] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 11.

- Halk Eğitimi Umum Müdürlüğü kurulması hakkında yasa tasarısı projesinin hazırlanması ve Genel Halk Eğitimi programı esaslarının tespit edilerek konu ile ilgili belgelerin incelenmesi.

- Temel eğitim merkezi oluşturulması hususunda UNESCO Milli Komisyon raporu hakkında bilgi edinme.

- Şûra üyelerince gerekli olan diğer problemler ve bildirilerin hazırlanması.[122]

Altıncı Maarif Şûrası'nın açılış konuşmasından Maarif Vekili Ahmet Özel: Meslekî ve Teknik Öğretim ile halk eğitimi konularında görüşmelerin yapılmasına karar verdiklerini, zira Meslekî ve Teknik Öğretim konularının en son 1946 Şûrası'nda incelenmiş olup, o yıldan bu tarafa kaydedilen ilerlemeler istatistikleriyle birlikte hazırlanarak incelenmek üzere Şûra'ya sunulduğunu bildirmiş ve sözlerini şu ifadelerle sürdürmüştür:

"Mesleki ve Teknik Öğretimin dünya yüzündeki ehemmiyetine Sayın Şûra üyeleri her cephesi ile vâkıftırlar; bu konunun asrın yeni vasıta ve metotlarından faydalanan memleketimizin ekonomik ve endüstriyel hayatıyla ne kadar sıkı bir şekilde alâkalı olduğunu da taktir etmektedirler. Milletimizin bugünü ve yarını bakımından bu derece ehemmiyetli bir faaliyet şubesinde gerekli tekâmülü temin etmek vazifemizdir."[123]

Halk eğitimi hususu her ne kadar Beşinci Maarif Şûrası'nda dile getirilmiş olsa da bütünüyle Altıncı Maarif Şûrası'nda görüşülmek üzere gündeme getirilmiş olması büyük önem arz etmiştir. Halk eğitimi, okur yazar etkinliklerini memleketin her köşesine ulaştırmanın yanı sıra vatandaşlık, sağlık bilgileri, iyi yaşama bilgileri vererek halkı aydınlatma, mesleklere hazırlama, verimi arttırma gibi hedefleri de taşımaktaydı.[124]

Meslekî ve teknik eğitimin kurumsallaştırılması amacıyla çeşitli öğretim alanlarını kapsayan eğitim müesseseleri yapılandırılmıştır. Bu kapsamda teknik eğitim, farklı meslek alanlarına yönelik sistemli bir çerçevede ele alınarak düzenlenmiştir. Meslekî ve Teknik Öğretim Kurumları'nın hemen hemen tamamı devlete ait olup, Meslekî ve

[122] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 12.
[123] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 45.
[124] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 46.

Teknik Öğretim ’in her çeşit mesleki formasyonunun (yarı kalifiye işçiden yukarı kademelere kadar) sağlanması amacıyla faaliyet sahaları aşağıdaki başlıklar halinde belirlenmiştir:

- Endüstri ile ilgili mesleki öğretim
- Kadın meslekleri ve Ev Ekonomisi
- Ticaret, Ekonomi
- Ziraat
- Sosyal işler ve Sağlık
- Güzel Sanatlar[125]

Çıraklık müessesesi, daha önceki dönemlerde gündeme gelmesine ve teşkilatlandırılmaya çalışılmasına rağmen zamanın gerektirdiği yeniliklere uyum sağlayamamıştır. Bu nedenle meslekî ve teknik öğretim açısından çıraklık sisteminin okul teşkilatıyla ilişkilendirilmesi, yasal esaslara bağlanması ve her meslek dalı için çıraklık ve kurslarda geçirilecek asgari sürenin belirlenmesi gerekli görülmüştür. Böylece, mesleğini usta yanında öğrenen çocukların zaman kaybının önlenmesi, haklarının korunması ve sistemli bir eğitimle teknik standartlara uygun yeterlilik kazanmalarının sağlanması amaçlanmıştır.[126]

Orta Sanat Okulları ile ilgili tartışmalar, esas olarak bu kurumların öğretim programları ile sanat eğitiminin ilkokul temelli mi yoksa ortaokul temelli mi olması gerektiği konusuna odaklanmıştır. Bazı ailelerin çocuklarını kısa sürede üretken bir meslekî yetkinliğe ulaştırma beklentileri, Orta Sanat Okulları’nın erken yaşta mesleğe yönlendirme açısından elverişli bir zemin sunduğu düşüncesini desteklemektedir. Bu görüşe göre, okulların ilkokul üzerine yapılandırılması belirli açılardan avantaj sağlamaktadır. Bununla birlikte, 12-13 yaşlarında Erkek Orta Sanat Ortaokullarına

[125] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 47.
[126] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 49.

başlayan öğrencilerin 15-16 yaşlarında mezun olmaları, bu süreçte haftada 36 ila 44 saat arasında yoğun ders ve atölye çalışmasına tabi tutulmaları, kullanılan araç ve tezgâhların niteliği göz önünde bulundurulduğunda, bu eğitimin daha ileri yaş gruplarına uygun olduğu fikrini güçlendirmektedir. İlkokul mezunlarının bu yaşlarda bedensel ve zihinsel bakımdan yeterince gelişmemiş olmaları, sanat eğitimine uyum sağlamada güçlük yaşamaları ve meslek seçimi konusunda henüz bilinçli bir değerlendirme yapabilecek olgunluğa erişmemiş bulunmaları, enstitülerin ilkokul temelli yapılmasının sakıncalarını ortaya koymaktadır. Ayrıca ilkokulda edinilen bilgi ve becerilerin sanat eğitimi için yeterli hazırlık düzeyini sağlamadığı görülmekte idi. Sanat ve yapı enstitülerinin ortaokul üzerine dayandırılması hâlinde ise bu kurumlara bedenen ve zihnen daha gelişmiş, özellikleri birbirine daha yakın öğrencilerin kabul edilecek olması, eğitimdeki başarı seviyesini artıran önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Ortaokul mezunlarının meslek seçimi konusunda daha bilinçli ve isabetli karar verebilmeleri de bu yaklaşımı destekleyen diğer olumlu etkenlerden biri olmuştur.[127]

Erkek Teknik Öğretimi, Türkiye'nin orta dereceli teknik personel ihtiyacının karşılandığı endüstri ve sanayi alanlarında önemli bir yere sahiptir. Bu kurumlar, sanayi üretim süreçlerinde görev alabilecek nitelikli iş gücünün yetiştirilmesine katkı sağlamıştır. 1956 yılında Ankara, İstanbul ve İzmir'de Teknik Öğretim Okulları müdürlerinin katıldığı üç seminer gerçekleşmiş ve bu seminerlerde Erkek Teknik Öğretim, Kız Teknik Öğretim ve Ticaret Öğretimi konuları görüşülmüştür. Bu kurumların geliştirilmesi hususunda kendi teşkilatı içinde yapılan çalışmaların yanında yabancı uzmanların çalışmalarına da başvurulmuştur. Bu çerçevede Erkek Teknik Öğretim üzerine çalışan İLO[128]ve UNESCO[129] Komisyonu "Türkiye'de Erkek Teknik Öğretimin İnkişafı" raporunu sunmuştur. Bu raporda Erkek Teknik Öğretim Okulları'nın teşkilatı ve programlarına dair ihtiyaçları tespit edilerek beş yıllık bir plan hazırlanarak tavsiyelerde bulunulmuştur. Türkiye'de Erkek Teknik Okulları'nın en yaygını Erkek Sanat Enstitüleri'dir. Enstitülerde uygulanan ders programlarının orta öğretimin yanında genel kültüre de önem verilerek çocukların şahsiyetlerini

[127] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 51.
[128] Uluslararası Çalışma Örgütü, https://www.ilo.org/tr/resource/ilonun-tarihcesi (E.t. 28.12.2025).
[129] Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı, https://telifhaklari.ktb.gov.tr/TR-332407/birlesmis-milletler-egitim-bilim-ve-kultur-orgutu-unesco.html (E.t. 28.12.2025)

geliştirecek nitelikte olması, konuşma ve yazma bakımlarından doğru bir Türkçe 'ye sahip olması; Tarih, Coğrafya, Yurt Bilgisi derslerinin çevreden hareket eden Sosyal Bilgiler adı altında toplanması faydalı görülmüştür. Ayrıca meslek ve atölye derslerinin de amaçlarına uygun hale getirilmesi ileri sürülmüştür. Bu hususta Teknik Öğretim Teşkilatı yabancı uzmanlarla iş birliği yaparak enstitülerin bünyesine uygun olarak Matematik, Radyo, Elektronik, Ağaç İşleri, Tesviyecilik ve Elektrik dersleri için yeni programlar hazırlanmıştır. Ayrıca rehberlik faaliyetlerinin geliştirilmesi de uygun görülmüştür. Ayrıca Komisyon'un gündemine Zonguldak Maden Teknik Okulu, formasyon ve unvanlar, enstitülere öğretmen yetiştirme konuları da ele alınmıştır.[130]

Ülkede Kız Teknik Öğretimi, Kız Orta Sanat Okulları, Kız Enstitüleri, Akşam Kız Sanat Okulları ile gezici ve sabit kurslar aracılığıyla verilmekte, kişiler aldıkları eğitimlerle meslekî beceriler kazanmaktaydı. Meslekî ve Teknik Öğretim teşkilâtı bir İstişare Kurulu oluşturup, yeni ihtiyaçlara cevap verecek birtakım değişiklikler yapılmasını ön görmüştür. Bu çerçevede özellikle ev ekonomisi eğitiminde yabancı uzmanların da UNESCO ve ILO temsilcisi olarak, bu kurula önemli katkıları olmuştur. İlgili komisyon, önce kız teknik öğretiminin hedefleri üzerinde durup teknik tahsil yapan kızların, ev ekonomisi yanında seçecekleri mesleklerde de başarıyla çalışıp hayatlarını kazanabilecek hale gelmesini, yine bu okulların cemiyet içinde ihtiyaç duyulan ve kızlara geniş çalışma sahaları sağlayacak yeni branşlara yer vermesini istemiştir.[131]

Diğer yandan Kız Orta Sanat Okulları ders programları görüşülerek genel bilgi derslerinin ve meslekî derslerin kuvvetlendirilmesi ön görülmüştür. Bugünkü Kız Enstitüleri programlarının tek düze programlar olduğu bu okullarda biçki dikiş, ev idaresi, nakış, çiçek, çamaşır gibi dalların her birinin kişiyi sadece bu dallar hakkında bilgi sahibi edeceği neticesine varılmıştır. Bu suretle Kız Enstitüleri'nin ikinci devrelerinde bütün öğrencilere aile bilgisi dersini müşterek, ihtisas derslerini ise istek ve yeteneğe tâbi olarak yürütülmesinin faydalı olacağı düşünülmüştür. Enstitülerde sekreterlik, okul sağlığı asistanlığı, hemşirelik, otel, hastane gibi yerlerde idare işleri,

[130] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 54-58.
[131] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 60.

yatılı okullar ve hastanelerin gıda mütehassıslığı gibi yeni birtakım ihtisaslara yer verilmesi ön görülmüştür. İstişare Komisyonu Akşam Kız Sanat Okulları ve Gezici Köy Kursları programları üzerinde de değerlendirmelerde bulunmuş, Kız Sanat Enstitüleri mezunlarının daha ileri bir tahsile gidebilmeleri konusunun da önem arz ettiği konuşulan hususlar içinde olmuştur.[132]

Ticaret öğretimi, ticaret liselerinde ticari iş ve meslek bilgilerinin genel eğitim içinde önemli bir yer tuttuğu; ülkenin ihtiyaç duyduğu ekonomik ve ticari alanlarda nitelikli personel yetiştirmeyi ve öğrencileri yükseköğretimde iktisat ve ticaret alanlarına hazırlamayı amaçlayan bir öğretim türüdür. Bu liselerinin hedefleri ve bu hedeflere en uygun şekilde nasıl varılacağı hakkında yabancı uzmanlar (İCA. New York Üniversitesi) tavsiyesiyle hazırlanan raporda, Ticaret Liseleri'nin durumu, eğitim-öğretim ve teşkilât bakımından yapılması gerekli değişiklikler değerlendirilmiştir. Bunlar; verilecek umumî ve meslekî bilgilerin gerçekçiliği, yabancı dil konusunun halledilmesi, mezunların bir üst tahsile devam edebilmelerinin temini, öğrencilerin ticaret hayatıyla temasları, türlü istikametlere gideceklere göre uygun ders dağıtma cetvellerinin düzenlenmesi gibi hususlar olmuştur.[133] Meslekî ve teknik öğretim müesseselerinin kurslarından yüksek okullarına kadar, ülke hizmetinde değerli başarılar sağladıkları. Meslekî ve teknik öğretimin sahası genişlediği, müesseselerinin miktarının arttığı Erkek Teknik Öğretim Okulları'nın sayısı 113'e, Kız Teknik Öğretim Okulları'nın sayısı 224'e, ticaret öğretimi veren müesseselerin de 27'ye çıktığı, ayrıca sayıları 834'ü bulan Gezici Kurslar hariç, teknik öğretim kurumlarının sayısının 364'e ulaştığı bu müesseselerde 957,59 öğrenci ve 4563 öğretmen çalıştığı belirtilmiştir.[134] Böylelikle Altıncı Milli Eğitim Şûrası'nda meslekî ve teknik eğitimin ayrıntılarıyla ele alındığı ve endüstrileşen dünyaya uyum sağlamak ve nitelikli eleman ihtiyacını karşılamak, ara insan gücünü yetiştirmek için kız ve erkek teknik öğretimde yeni düzenlemeler yapılması, teknik okulların sayısının arttırılması ve halk eğitiminin yaygınlaştırılması Şûra'da alınan en önemli kararlardan olmuştur.[135]

[132] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 61.
[133] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 62.
[134] *Altıncı Maarif Şûrası, (18-23 Mart 1957)*, s. 65-66.
[135] Taşdöven, a.g.t., s. 52.

1950 genel seçimlerinin ardından iktidara gelen Demokrat Parti döneminde Millî Eğitim politikalarının yeniden ele alındığı görülmektedir. Bu çerçevede Millî Eğitim Bakanlığı görevini Avni Başman'dan devralan Ahmet Tevfik İleri,[136] 1950-1951 ders yılının başlaması münasebetiyle yaptığı radyo konuşmasında öğretmenlerin ülkenin geleceğini şekillendirmedeki rolüne dikkat çekmiş ve şu değerlendirmelerde bulunmuştur:

> "...Bu aziz vatanı şerefli mazisine layık bir şekilde muasır milletler seviyesine yükseltmek, ancak iyi yetişmiş insanlarla mümkündür. Ana dava çocuklarımızı bu vasıfta yetiştirmektir. Memleket fakirse onu zenginleştirecek bilgili ve çalışkan insanları yetiştirmek, yollarını yapacak, köylerine doktor götürecek insanları yetiştirmek bizim borcumuzdur. Hulâsa bu yurdu manen ve maddeten kalkındıracak, gerektiğinde vatanı uğruna fedakârlık gösterecek gençleri yetiştirmek öğretmenlerin mukaddes vazifesidir. İnsan yetiştirme sanatının gerçek sanatkârı öğretmendir. Türk öğretmeni bu vazifesinde ne kadar muvaffak olursa milletin ve memleketin geleceği de o kadar güvence altına alınmış olacaktır..."

Bu ifadeler, Demokrat Parti döneminde eğitim anlayışının merkezine insan yetiştirme sorumluluğunun ve öğretmenlik mesleğinin taşıdığı stratejik önemin yerleştirildiğini göstermektedir. İleri'nin konuşması, eğitimin yalnızca bilgi aktaran bir süreç değil, aynı zamanda ülkenin ekonomik ve toplumsal kalkınmasını sağlayacak nitelikli insan gücünü yetiştiren temel bir araç olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, öğretmenleri toplumun geleceğini şekillendiren temel aktörler olarak konumlandırmakta ve eğitim politikalarının insana yatırım ekseninde yeniden şekillendiğini yansıtmaktadır.[137]

---

[136] Ahmet Tevfik İleri (1911–1961), Rize'nin Hemşin kazasında doğmuştur. İstanbul'da öğrenim gördükten sonra Yüksek Mühendis Mektebi'nden 1933 yılında mühendis olarak mezun olmuş, gençlik yıllarında Millî Türk Talebe Birliği başkanlığı yaparak millî meselelerle yakından ilgilenmiştir. Meslek hayatına mühendis olarak başlayan İleri, 1950 yılında Demokrat Parti'den Samsun milletvekili seçilmiştir. Aynı yıl kısa süre Ulaştırma Bakanlığı görevinde bulunmuş, ardından 9 Ağustos 1950–8 Nisan 1953 tarihleri arasında Millî Eğitim Bakanlığı yapmıştır. Bu dönemde eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesine yönelik çeşitli girişimlerde bulunmuş; Köy Enstitülerinin İlköğretmen Okullarına dönüştürülmesi, din derslerinin yeniden programa alınması ve imam hatip okullarının açılması gibi düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. 27 Mayıs 1960 darbesi sonrasında tutuklanmış ve 1961 yılında cezaevinde hayatını kaybetmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Abdurrahman Bozkurt, "Ahmet Tevfik İleri (1911-1961)", *Atatürk Ansiklopedisi*, https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/1089/Ahmet-Tevfik-%C4%B0leri-(1911-1961) 06.12.

[137] *Tebliğler Dergisi*, C. 12. S. 610, 2 Ekim 1950.

3. KASTAMONU ERKEK SANAT ESTİTÜSÜ

Köklü bir geçmişe sahip tarihi, İlkçağlara kadar uzanan Kastamonu şehri Selçukluların "Uç" beylerbeyi konumunda bulunan Çobanoğluları'nın merkezi, Candaroğulları'nın payitahtı ve Osmanlıların büyük eyalet birimlerinden ve ilim merkezlerinden biri olarak bu özelliğini Osmanlılar idaresine katıldıktan sonra da devam ettirmiştir. Millî Mücadelenin önemli merkezleri arasında olan Kastamonu, Türk Tarihi'nde uzun yıllar önemli bir yere sahip olmuştur. Bu tarihî birikim, şehrin kültürel ve eğitim hayatının gelişiminde de belirleyici bir rol oynamıştır.[138]

Kastamonu'da 1950 ve 1960 yılları arasında Meslekî ve Teknik eğitim sahasında Kastamonu Islâhhanesi olarak kurulan Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü, bugünkü adıyla "Kastamonu Taş Mektep Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi" ve Akşam Kız Sanat Okulu adıyla kurulan Kastamonu Kız Enstitüsü bugünkü adıyla "Kastamonu10 Aralık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi" ni görmekteyiz.

3.1 Islâhhane Geleneği ve Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün Tarihsel Temelleri

Islahhaneler, Osmanlı Devleti'nde özellikle 19. yüzyılda ortaya çıkan ve kimsesiz, korunmaya muhtaç çocukların hem barınma hem de eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan kurumlardır. Bu kurumlarda çocuklara temel eğitimin yanı sıra çeşitli meslek ve zanaat becerileri kazandırılarak onların topluma kazandırılması hedeflenmiştir. Böylece hem sosyal koruma hem de meslekî eğitim işlevi birlikte yürütülmüştür. Bu doğrultuda, Batı'daki meslekî eğitim ve sosyal yardım kurumlarının Osmanlı toplumuna uyarlanmasında önemli bir rol üstlenen ıslahhaneler, modern meslekî ve teknik eğitimin de temellerini oluşturmuştur. Bu kurumların en önemli örneklerinden biri olan Kastamonu'daki ıslâhhane, zamanla gelişerek Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'ne dönüşmüş ve meslekî eğitim geleneğinin devamlılığını sağlamıştır. 1869 yılında Kastamonu'da Vali Mehmet Reşit Paşa zamanında kurulan

[138] Ercan Çelebi, "Millî Mücadele Döneminde Kastamonu", *Millî Mücadelenin Yerel Tarihi 1918-1923*, Ed. Mustafa Göleç, Zeynep Kevser Şerefoğlu, İlhami Danış, C.7, 2023, s. 3-4.

Islâhhane hem sosyal yardım hem de meslekî eğitim işlevini bir arada yürüterek bölgesel ölçekte dikkat çeken bir kurum olmuştur.[139]

Kuruluş döneminde Islâhhane bünyesinde: terzilik, kunduracılık, marangozluk olmak üzere üç temel sanat şubesi faaliyet göstermekteydi. Ayrıca öğrencilerin bir kısmı, okulun yakınında bulunan vilayet matbaasında mürettiplik (dizgicilik) [140] alanında yetiştirilmekteydi. Bu uygulama, 8Kastamonu Islâhhanesi 'nin yalnızca geleneksel zanaatlara değil, dönemin modern matbuat faaliyetlerine de insan kaynağı sağladığını göstermektedir. Zamanla kurumun meslekî yelpazesi genişletilmiş; 1874 yılında urgancılık, 1878 yılında dokumacılık ve tabaklık şubeleri açılmıştır. Ancak yapısal ve idarî düzenlemeler doğrultusunda 1881 yılında tabaklık ve marangozluk şubeleri programdan çıkarılmıştır.[141]

Kastamonu Islâhhanesi, modern anlamdaki meslekî ve teknik eğitim kurumlarının temelini oluşturacak olan "Kastamonu Sanat Enstitüsünün" tarihsel öncülü niteliğinde olup, müessesenin yönetim ve öğretim kadrosu: müdür, kâtip, muallim-i sıbyan (temel dersleri veren öğretmen), terzi ustası, marangoz ustası, kunduracı ustası olmak üzere altı kişiden oluşmaktaydı.[142] Öğrenci kadrosu 62 kişi olup bunlardan 26'sı terzi, 22'si kunduracı, 6'sı marangoz, 8 tanesi de matbaada çalıştırılmaktaydı.1881 yılına kadar kurumun idaresi, "Islâhhane Komisyonu" adıyla oluşturulmuş özel bir komisyon tarafından yürütülmüştür. Bu komisyon, dönemin taşra idaresi içerisinde meslekî eğitim kurumlarının hem malî hem idarî süreçlerinin denetlenmesi amacıyla oluşturulmuş bir yapıyı temsil etmekteydi. Komisyonda: bir komisyon başkanı, bir kâtip, ıslahhane müdürü, matbaa müdürü, Vilayet İdare Meclisi'nden birkaç görevli bulunmaktaydı. Komisyon, atölyelerin işleyişinden öğrenci kabulüne, üretim süreçlerinin denetiminden malî kayıtların tutulmasına kadar kurumsal işleyişin tüm ana noktalarında belirleyici bir rol üstlenmiştir Islâhhaneye, sağlık kontrolünden

[139] Muhittin Aktuna, "Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Broşürü, (1949-1950 ders yılı hatırası), Doğrusöz Matbaası, Kastamonu, 1950, s. 6.
[140] Düzenleyen, tertipleyen sıraya koyma anlamında (kimse): Basım evinde dizgi yapan kimse, dizgici. https://www.lugatim.com/s/m%C3%BCrettip (E.t. 29.12.2025).
[141] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi*, "Okulun Tarihçesi", s. 1.
[142] Islahhanenin ilk müdürü, aynı zamanda Matbaa müdürü de olan Hafız Hüsnü Efendi, Kâtip, Hasan Efendi namında bir kişi olurken, Terzi ustası, Hacı İbrahim Ağa, Kunduracı ustası, Kirkör ve Marangoz ustası Nikola adındaki şahsiyetlerdir. Bunlardan başka okulda bir bevvap (çocukları evlerinden okula getirip götüren kişi), bir aşçı bir de daire hizmetçisi bulunmaktadır. 1874 yılına gelindiğinde Islahhanenin idare heyeti değişirken Müdürlüğe Hacı Numan Efendi gelirken Terzi ustası ve Marangoz ustası talebeler arasından seçilen çavuşlardan yapılmıştır. *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşiv Kaynakları* "Okulun Tarihçesi" s. 1-2.

geçirilen ve uygunluğu tespit edilen 13 yaşından küçük kimsesiz veya yetim çocuklar kabul edilmekteydi. Islâhhanelerin gelirleri; akaret gelirleri, çeşitli bağış ve yardımlar ile atölyelerde üretilen eşyaların satışından elde edilen kazançlardan oluşmaktaydı. Ancak malî yetersizlikler ve yönetim sorunları nedeniyle Kastamonu Islâhhanesi 1881 yılında kapatılmış; kurumun taşınmazları ve gelirleri [143] belediyeye devredilmiştir. [144]

Kastamonu Islâhhanesi yaklaşık sekiz yıl kapalı kaldıktan sonra, 1888 yılı ortalarında Vali Abdurrahman Nureddin Paşa tarafından "Mekteb-i Sanayi" adıyla şehir merkezinde inşa edilen bir binada yeniden açılmıştır. Ahşap malzemeden inşa edilen (yaklaşık 4,35 m^2'lik bir alana) bu yapı, iki katlı olup 11 odadan ibaretti. 1891 yılında, okulun bahçesine urgancılıkta kullanılan kendirin taranması ve dövülmesi için ek bir bölüm inşa edilmesi amacıyla bir miktar arazi daha ilave edilmiştir. Aynı yıl öğrenci sayısının 30'a ulaşması üzerine yatakhane kapasitesinin artırılması gerekliliği anlaşılmıştır. Bu doğrultuda yatakhanenin genişletilmesi için bitişikte bulunan odanın duvarı kaldırılarak yatakhaneye ilave edilmiştir.[145] 1895 yılında, Vali Halil Halit Bey döneminde mektep için yeni bir bina inşasına başlanmıştır. Bu yeni yapı, o dönemdeki hükümet konağının karşısında, bahçe içinde yer alan eski ahşap rüştiye binasının bulunduğu yerde inşa edilmiştir. İnşaat masrafları, mülhakattan (kuruma bağlı ek gelirler) toplanan ödeneklerle karşılanmış; yapının inşası 1897 yılında tamamlanarak mektep buraya taşınmıştır. Yeni yaptırılan bina, kâgir bir bodrum katı üzerine inşa edilmiş, iki katlı ve 21 odalı ahşap bir yapıydı. Bodrum katında mutfak, çamaşırhane ve atölye, birinci kat sınıf ve atölyeler, üst kat ise yatakhane olarak düzenlenmiştir. Enis Paşa'nın valilik görevinde bulunduğu (1896-1905) 1900 yılında ahşap olan hükümet konağının yeniden inşasına başlanmış, buna bağlı olarak konağa ait tüm daireler geçici süreyle Mektebi Sanayi binasına taşınmıştır. Mektebi Sanayi ise eğitim faaliyetlerini bir yandan eski binasında, diğer yandan hükümet konağı civarında bulunan Posta ve Telgraf Dairesi'nde sürdürmüştür. Yaklaşık iki yıl süren bu geçici

[143] Islâhhane ilga edilirken alet edevattan başka 19.637 kuruşluk mamul eşya, 15.227 kuruşluk eski matlubat ile 5.991 kuruşluk yeni matlubatın (ihtiyaç kalemlerine ayrılmış olan bakiye) ile 6633 kuruş borç bıraktığı ve bunlardan başka gelir defterine eklenmeyen eşyalardan 26.861 kuruşluğu satılarak bunun 20.731 kuruşu tahsil edildiği gibi daha pek çok şeylerin satılmış olduğu mekteb-i sanayi komisyonunun tetkikatı sırasında ele geçirilen pusulalardan anlaşıldığı görülmektedir. Bkz. *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 2-3.
[144] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 1.
[145] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 3.

yerleşim süreci, Sanat Mektebi binasının yoğun kullanımı nedeniyle ciddi düzeyde yıpranmasına ve kapsamlı bir onarım ihtiyacının ortaya çıkmasına yol açmıştır.[146]

Mekteb-i Sanayi'ye öğrenci kabulünde aranan kayıt ve kabul koşulları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir: [147]

- Anne ve babası hayatta olmamak,
- Mal ve mülk sahibi olmamak,
- 8 yaşından aşağı ve 12 yaşından yukarı bulunmamak,
- Sağlam olması ve noksan azası bulunmamak,
- İyi ahlâk sahibi olmak.

Mekteb-i Sanayi kurulduğu zaman kunduracılık, marangozluk ve mürettiplik şubelerinden oluşmaktaydı. 1891 yılında bünyesine urgancılık şubesini de katan okulda, öğrencilerin yaşlarının urgan eğirmeye uygun olmadığı ve fazla maddî bir fayda sağlamaması gibi sebeplerden dolayı bu şube 1893 yılında kapatılarak, yerine terzilik şubesi açılmıştır.[148] 1898'de dokumacılık şubesi ilave edilmiş, bir sınıfa dört dokuma tezgâhı konulmak suretiyle çalışmalara başlanmıştır. 1900 yılında halıcılık ve halı boyacılığı şubeleri açılmış, bunların bazıları yıllar içinde kapatılıp tekrar açılarak, 1904 yılına kadar bu şekilde devam etmiştir. 1904 ve 1907 yıllarında okuldaki sanat dallarının marangozluk, dokumacılık, mızıkacılık, halıcılık ve mürettiplik olmak üzere beş şubeden ibaret olduğu görülmektedir. 1907 yılında okulun arka tarafına inşa edilen bir atölye ile 1908 yılından itibaren demircilik şubesi de faaliyete geçirilmiştir.[149]

---

[146] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşiv Kaynakları,* "Okulun Tarihçesi", s. 4.
[147] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşiv Kaynakları*, "Okulun Tarihçesi", s. 2.
[148] 3 Haziran 1898 (1314) tarihli bir tezkereye ulaşılarak edinilen bilgi doğrultusunda mektebi sanayi ilk mezunlarını 1898 yılında vermiştir. 1890 yılı okula kayıt kabul belgelerine ulaşılamazken 1891 yılından1898 yılına kadar öğrenci kayıtları mevcut olup mezun bilgisine ulaşılamamıştır. İlk mezunlar 5 kişi olurken bunların 4'ü kunduracılık 1'i mürettiplik bölümü mezunlarıdır. Bu mezunlar arasında mektepte 8,5 sene 6,5 sene 6 ve 5,5 sene kalanlar bulunduğu görülmüştür. *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 9.
[149] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 10.

1908 yılında mektebin gelirleri giderlerini karşılayamaz hâle gelmiş; ayrıca, okulun önceki yıllardan kalan ve tahsil edilmesi gereken alacakları da toplanamamış, bu durum malî sıkıntıyı derinleştirmiştir. 1910 yılında dokumacılık şubesi ve malî yetersizlikler nedeniyle daha sonra demircilik şubesi kapatılmıştır. Daha sonra zükur (erkek) ve inas (kız) sanayi mektepleri, Vilayet Matbaası ile birlikte Mekteb-i Sanayi İdaresi adı altında ortak bir yönetim yapısı içinde birleştirilmiştir.[150]

1911 yılına gelindiğinde Ticaret ve Ziraat Nezareti'nin, sanayi mekteplerinin idaresi ve programlarının ıslahıyla ilgilenmeye başlamasıyla birlikte, diğer okullarda olduğu gibi Kastamonu Sanat Mektebi için de yeni bir dönem açılmıştır. 1911 yılında yalnız demircilik ve marangozluk şubelerinin açıldığını, mektebin bu devreye fiilen ancak 1915 yılında dahil olabildiği anlaşılmaktadır. Ticaret ve Ziraat Nezareti tarafından yayımlanan 26 Eylül 1911 Tarih ve 15 Numaralı Genelge ile okula kabul edilecek öğrenciler için 12 yaşını doldurmuş olma şartı getirilmiştir. Diğer taraftan öğrencilerin bedensel olarak sanayi eğitimine uygun olmaları şart koşulmuştur. Genelge doğrultusunda okula 50 gündüzlü ve 100 yatılı olmak üzere toplam 150 öğrencinin kabul edilmesi planlanmıştır. Öğrenciler için hazırlanan eğitim programında, her sınıf düzeyinde haftalık kışın 21 saat, yazın 24 saat pratik ders ile 18 saat teorik ders öngörülmüştür. Program kapsamında atölye çalışmaları iki ana bölüme ayrılmış ve şu şekilde gruplandırılmıştır:[151]

1) Sanayi-i Hadidiye İmalathanesi (Tesviye, Torna, Demir ve Dökümcülük şubeleri)

2) Sanayi-i Haşebiye İmalathanesi (Marangozluk, Doğramacılık, Sedefcilik, Modelcilik, Oymacılık, Ağaç Tornacılığı şubeleri)

1912 yılı mayıs ayında, Vali Emin Bey döneminde mevcut Mekteb-i Sanayi binasının ihtiyaçlara cevap vermemesi üzerine, Kastamonu'nun Olukbaşı semtinde, Dikmenbaşı olarak bilinen bölgede 3.375 m²'lik bir alan üzerinde yeni bir okul binası inşasına başlanmıştır. Bu yapı, günümüzde hâlen kullanılan ve halk arasında "Taş Mektep" olarak bilinen binadır. Bu dönemde okula gelir sağlayan bazı mülkler, belediyenin

[150] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 4.
[151] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 12-14.

yürüttüğü yol düzenleme faaliyetleri kapsamında kamulaştırma işlemine tabi tutulmaktaydı. Bu süreçte Mekteb-i Sanayi eğitimi, Olukbaşı semtindeki bir evde sürdürülmüş; ancak söz konusu yapının elverişsizliği nedeniyle özellikle uygulamalı derslerin yürütülmesi mümkün olmamıştır. Kullanılan binanın eğitim faaliyetleri için yetersiz kalması üzerine Vilayet Meclisi 22 Ağustos 1912 tarihinde aldığı kararla okulun 1 Eylül 1912'de geçici olarak kapatılmasına hükmetmiş ve öğrenim görmekte olan 20 öğrenciye çıkış verilmiştir. Bu dönemde Ticaret ve Ziraat Nezareti tarafından gönderilen 1.700 Osmanlı lirası ile, belediyeden alınan 500 Osmanlı lirası tutarındaki istimlâk bedelinin de okul inşaatına tahsis edilmesi kararlaştırılmıştır. Yeni okulun planı, İsviçre'nin Lozan kentinde bulunan öğretmen okulunun projesi esas alınarak 1.520 Frank karşılığında çizdirilmiştir. İnşaata Eylül 1912'de başlanmış ve yapı dört yılda tamamlanmıştır. İnşaat masrafları, okulun kendi gelirlerine ek olarak Nafia Vekâleti tarafından her yıl gönderilen 120.000 kuruş ile karşılanmıştır.[152]

Plana göre mektep, 80 kişilik yatılı öğrenci kapasitesi dikkate alınarak tasarlanmış olup; zemin kat, birinci kat ve yalnızca orta bölümde yükselen üst kattan oluşmaktadır. Zemin katta iki büyük atölye, bir konferans salonu, yemekhane, çamaşırhane ile mutfak ve servis birimleri yer almaktadır. Giriş bölümünde ise antreye açılan bir vestiyer ile öğretmenler odası bulunmaktadır. Birinci katta; dört dershane, yedi yatakhane, dört kişilik tuvalet ve banyo ile bir revir ve bitişiğinde bir konuşma odası bulunmaktadır. Koridorlar gardırop alanı olarak düzenlenmiştir. Üst kata ilişkin özgün plan elde edilememekle birlikte, mevcut durum itibarıyla bu katta dört oda ile bir tuvalet yer almaktadır. Üst kata, birinci kattan yalnızca 70 santimetre genişliğinde olan dar bir ahşap tavan arası merdiveniyle çıkılmakta olup bu mekânsal düzen, yapının eğitim, üretim ve yatılı yaşam işlevlerini bütüncül şekilde karşılayacak biçimde kurgulandığını göstermektedir [153]

[152] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 5.

[153] Binanın planı dahilinde yer alan zemin kat: Atölyeler: her biri 226,71 m², Konferans salonu: 105,00 m², Yemekhane: 105,00 m², Çamaşırhane: 22,80 m², Mutfak, büfe ve bulaşıkhane alanı: 61,60 m², Vestiyer: 19,04 m², Öğretmenler odası: 19,04 m², Zemin kat toplam kullanım alanı: 785,90 m²'lik bir alana sahiptir. Birinci Kat: Dershaneler; (1) 66,85 m², (2) 58,8 m², (3) 66,85 m², (4) 58,8 m², Yatakhaneler; Yedi adet, her biri 48,75 m², Tuvalet Dairesi; Dört kişilik, 22,1 m², Banyo Dairesi; Dört kişilik, 22,1 m², Revir; Dört kişilik (ölçü verilmemiş). Konuşma Odası;63,04 m², Üst Kat (mevcut hâliyle), Oda 1: 28,152 m², Oda 2:67,195 m², Oda 3: 44,1 m², Oda 4: 19,6 m², (okul planı 1935 senesinde Direktör Mehmet Ali Ertekin zamanında yeniden çizilmiş bu planların birer sureti ekte mevcuttur.) *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 5.

Bina inşaatı sırasında projede bazı değişikliklere gidilmiş; yapı arka tarafa doğru 6 m genişletilmiş, planda yer alan banyo ilk aşamada yapılamamış, dört kişilik olarak tasarlanan tuvaletler ise ancak ikişer kişilik biçimde inşa edilebilmiştir. Banyonun yapımı 1936 yılında tamamlanmış olup, maliyeti 2500 lirayı bulmuştur. Yapının resmî açılışı 15 Nisan 1916'da Vali Atıf Bey tarafından yapılmış olmakla birlikte, bina bu tarihte henüz tamamlanmamıştır. Binanın cephesi sıvasız, pencereleri çerçevesiz bahçe ise tesviye edilmemiş ve duvarsız durumda olup, inşaat süreci bütçe imkânlarına bağlı olarak yavaş ilerlemiş ve yapı ancak 1924 yılında bitmiştir. Mektebin bahçesiyle çevre duvarlarının yapımına başlanmış, ancak duvarlar 1927 yılına kadar tamamlanamamıştır. 1926'da okulun arkasındaki iki yapıdan biri istimlâk edilerek dökümhane olarak düzenlenmişse de 1929 yılına kadar kayda değer bir üretim faaliyeti gerçekleştirememiştir. 1932'de mektep bahçesinde yeni bir demirhane inşa edilmiş, ancak teknik sorunlar nedeniyle yapının işleyişi zaman içinde aksaklık göstermiştir. Mektep binası, Kastamonu'nun en yüksek noktalarından birinde, kaya zemin üzerinde konumlanmakta olup rakımı 718 metre olarak kayıtlara geçmiştir.[154]

1936 yılı teklif bütçesinde, okulun mevcut ihtiyaçlara cevap verebilmesi amacıyla bazı yenileme ve tadilat projeleri hazırlanarak bakanlığa sunulmuştur. Bu kapsamda tavan arasının düşük maliyetle ıslah edilerek ek kullanım alanı hâline getirilmesi, mutfak-çamaşırhane-yemekhane birimlerinin dışarıya taşınması, atölyelerin yeniden düzenlenmesi ve bunlara bağlı yıkama-soyunma alanları ile muntazam bir hela inşa edilmesi önerilmiştir. 1937 yılında ise okul müdürünün girişimiyle arka taraftaki bir yapı 450 liraya istimlâk edilerek kuruma dâhil edilmiş, böylece okulun fizikî olarak genişlemesinin önündeki engel kaldırılmıştır. Aynı yıl, yakın dönemde faaliyete geçmesi planlanan Karabük Demir ve Çelik Fabrikası'nın ihtiyaç duyacağı teknik personeli yetiştirmek amacıyla okula bir dökümhane eklenmesi teklif edilmiştir.[155]

1916 yılında okul için öngörülen yeni öğrenci kontenjanı 50 olarak belirlenmiştir. Ancak 5 Eylül 1916 Tarihli ve 51 Numaralı resmî yazı ile künye defteri kayıtlarına göre bu yılda yalnızca 38 öğrencinin kaydedildiği görülmektedir. Bu durum, belirlenen kontenjanın tamamının doldurulamadığını göstermektedir. Okula 1917 yılında 13

[154] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 6.
[155] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 7.

öğrenci, 1918 yılında ise 8 öğrencinin kayıt olduğu görülmektedir. 1917 yılı ağustos ayında Ticaret ve Ziraat Nezareti'ne gönderilen bir rapordan anlaşıldığı kadarıyla okulda demircilik, marangozluk, taşçılık, piyanoculuk, [156] kunduracılık ve terzilik şubeleri faaliyet göstermektedir. 1917 yılı Eylül ayı itibarıyla ise okulda 3. sınıflar açılmış ve öğrenim süresi dört yıla çıkarılmıştır. Aynı dönemde okula kabul koşulları yeniden düzenlenmiş; adayların sağlıklı bir beden yapısına sahip olmaları, ayrıca 13 yaşından büyük ve 16 yaşından küçük olmaları şartı getirilmiştir.[157]

Ticaret Nezareti tarafından gönderilen programın tam olarak uygulanamaması üzerine, okulda öğrencilerin seviyelerine uygun yeni bir öğretim programı hazırlanmış ve buna bağlı olarak ders saatleri yeniden düzenlenmiştir. Mart 1919 tarihli ve 3 Numaralı yazıda belirtildiğine göre hazırlanan bu program, Balkan Yarımadası ve Belçika eğitim programlarından yararlanılarak; pedagojik esaslar doğrultusunda uygulamalı ve teorik bölümlerden oluşacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. 1919 yılında piyanoculuk şubesi kapatılmış; aynı yıl okul bünyesinde bir araba imalathanesi kurulmuşsa da malzeme teminindeki güçlükler nedeniyle üretim gerçekleştirilememiş, bu nedenle söz konusu şube faaliyete geçirilememiştir. Nihayetinde, 1921 yılı içerisinde arabacılık şubesi tamamen kapatılmıştır.[158]

19 Haziran 1921 tarihinde Millî Müdafaa Vekâleti 'nin talebi üzerine demir ve marangoz atölyelerine ait alet ve edevat Ankara'ya gönderilerek askerî hizmete tahsis edilmiştir. Bu süreçte her iki atölye kapatılmış, öğretime geçici olarak ara verilmiştir. Aynı yılın Eylül-Kasım aylarında okul binası hastane olarak kullanılmış; Millî Mücadele yılları süresince okul, Bakanlığın emri doğrultusunda çeşitli kamu hizmetlerinde görevlendirilmiştir. 1925 yılında terzi ve kunduracı atölyeleri lağvedilmiş, 1926 yılında döküm bölümü açılmıştır. Mektep uzun süredir değişmez bir öğretim programına bağlı kalamamıştır. Bazı yıllarda bazı meslek dalları programdan

[156] Piyanoculuk şubesi 1919 yılında lağvedilerek yerine araba imalatçılığı şubesi açılmış ise de 1921 yılında bu bölümün de uzun süre devam etmediği ve kapandığını görmekteyiz. Taşköprülü oğlu Mehmet Efendi, mektupçuluk kaleminde çalışırken evindeki küçük atölyede mobilya imalatıyla uğraşmaktaydı. Yol müteahhidi Mösyö Carlo'nun sipariş ettiği konsolu teslim ederken evde gördüğü piyanonun krokisini çıkarmasına izin verilmesi üzerine, sınırlı aletlerle Avrupa piyanolarına benzer bir piyano yapmayı başardı. Tellerin sargısını kendi imkânlarıyla yaptı, tuş kaplamalarını bizzat şekillendirdi ve enstrümanı gerçek bir piyano akorduna ulaştırdı. Ortaya çıkan piyano, Vali Enis Paşa tarafından satın alınıp II. Abdülhamid'e gönderilmiş; padişah da takdir ederek Mehmet Efendi'nin ailesiyle birlikte Yıldız Sarayı marangozhanesine alınmasını emretmiştir. Ayrıntılı içerik için bkz. "Mekteb-i Sanayide Halıcılık", *Doğrusöz,* S. 1307, 21 Haziran 1950, s. 2.

[157] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 15.

[158] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi* "Okulun Tarihçesi", s. 16.

çıkarılmış, bir süre sonra yeniden eklenmiş, ardından tekrar kaldırılmıştır. Bu değişiklikler kurum içinde bir karışıklık ve istikrarsızlığa sebep olmuştur. Bu nedenle atölyeler verimli çalışamamış; üretim bölümleri ise yalnızca dışarıdan gelen siparişlerle uğraşır duruma gelmiştir. Mektep idaresi tarafından Ticaret Vekâleti 'nin bir telgrafına cevaben kaleme alınan yazıda, okulda teknik bilgiye sahip personele ihtiyaç duyulduğu, uygulamalı ders veren öğretmenlerin yenilenmesi gerektiği ve bilgisizlik nedeniyle eğitim ve terbiyesi kendilerine emanet edilen öğrencilerin çırak düzeyinde kaldıkları da belirtilmiştir.[159]

Bu durum, 26 Mayıs 1926 Tarihli ve 1052 Sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 9 Haziran 1927 tarihine kadar devam etmiştir. Okulun öğretim programlarının belirlenmesi ve öğretmen kadrolarının düzenlenmesi yetkisi Millî Eğitim Bakanlığı'na devredildikten sonra, kurum 1927-1928 eğitim-öğretim yılından itibaren "Sanatlar Mektebi" adıyla faaliyet göstermeye başlamıştır.[160] Bu tarihten itibaren okulun idare teşkilatı, öğretim durumu, öğretim süresi ve devreleri, o dönemde mevcut bulunan tüm erkek sanat okulları ile uyumlu hâle getirilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okula ilk kez gönderilen öğretim programı 1927-1928 öğretim yılında uygulanmaya başlanmış; buna göre okulun öğretim yapısı iki yıllık ihzari (hazırlık) ve onu takip eden üç yıllık teknik sınıflar olmak üzere yeniden düzenlenmiş ve toplam öğretim süresi beş yıl olarak belirlenmiştir. [161]

Okul, 1867 sayılı kanun doğrultusunda 29 Temmuz 1931 tarihinde "Mıntıka Sanat Mektebi" statüsüne dönüştürülmüştür. Bu dönüşümle birlikte kuruma Çankırı, Çorum, Erzincan, Sinop, Giresun ve Niğde illerinden malî destek sağlanması kararlaştırılmıştır. Kurumsal gelişim süreci içerisinde, 1932 yılında okulun güneybatı yönünde yeni bir demirhane inşa edilmiş, söz konusu yapı 1934 yılında sac kaplama çatı ile güçlendirilmiştir. 1 Haziran 1935 tarihli ve 2765 sayılı kanun ile okulun Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlılığı resmî olarak kesinleşmiştir. Aynı yıl yürürlüğe giren 2165 sayılı kanun kapsamında ise okulun bütçesi 1935-1941 yılları arasında Maarif Vekâleti tarafından karşılanmıştır. Fiziksel altyapının geliştirilmesine yönelik

[159] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 17.
[160] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi,* "Okulun Tarihçesi", s. 19.
[161] Ziya Fındıkoğlu-Mehmet Veyis Demircioğlu, *120 Yılda Kastamonu Teknik Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi (1869-1989),* Kastamonu, 1989, s. 30.

çalışmalar kapsamında, 1936 yılında okul banyosunun yer aldığı bina tamamlanmıştır. Söz konusu yapı, ilerleyen süreçte okul müdürü Mehmet Tan döneminde lojman olarak kullanılmaya başlanmıştır. Artan mekân ihtiyacını karşılamak amacıyla 1937 yılında okulun batı yönünde yer alan 1.500 m² büyüklüğündeki arsa istimlâk edilmiş ve bu alanda tesviye atölyeleri inşa edilmiştir. Atölyelerin inşası 1939-1940 öğretim yılında tamamlanmış, 1940-1941 öğretim yılında kullanıma açılmış ve 1942 yılında birimler arası fiziksel bağlantı sağlanmıştır. Ayrıca 1937-1938 yılları arasında okul binasının dış cephesi yenilenmiş; aynı dönemde tesviyecilik, demircilik ve marangozluk şubeleri etkin bir şekilde faaliyetlerini sürdürmüştür. Avrupa'ya gönderilen iki öğrencinin bu okuldan seçilmesi ise kurumun eğitim niteliğini göstermesi bakımından önemlidir.[162]

1941-1942 öğretim yılında okulun adı "Erkek Sanat Enstitüsü" olarak değiştirilmiş; öğretim yapısı ise birinci devre (3 yıl), ikinci devre (2 yıl) olmak üzere iki kademeye ayrılmıştır. Bu düzenleme sonucunda, birinci devreyi tamamlayan öğrencilere ilk kez 1943-1944 öğretim yılında "Erkek Orta Sanat Okulu Diploması" verilmiştir. Dört ve beşinci sınıfları kapsayan ikinci devreyi bitirenlere ise Erkek Sanat Enstitüsü diploması düzenlenmiş ve kurum bu dönemde lise dengi meslek okulu statüsünde eğitim vermeye devam etmiştir. 1942 yılına kadar ortaokul seviyesinde kabul edilen meslek okulları, bu tarihten itibaren lise statüsüne yükseltilmiştir. 1940'lı yılların sonlarına doğru şehirdeki elektrik üretiminin yetersiz kalması üzerine, şebekeye destek amacıyla okulun jeneratöründen yararlanılmıştır. Enstitüde fizikî kapasiteyi geliştirmek amacıyla 1945'te mobilya ve dekorasyon atölyesi, 1948'de döküm atölyesi, 1954'te ise ikinci bir mobilya-dekorasyon atölyesi ile danışma kulübesi inşa edilmiştir. 1953-1954 öğretim yılında yalnızca tesviye bölümüne kabul edilmek üzere, ortaokulu başka bir kurumda tamamlayan öğrenciler "Özeller" adıyla okula kaydedilmiştir. Son olarak, 1959-1960 öğretim yılı başında orta sanat okullarındaki meslekî eğitim uygulaması kaldırılmış ve kurumda klasik ortaokul programı uygulanmaya başlanmıştır. [163]

Kurumların tarihsel gelişiminde, zaman zaman derin izler bırakan talihsiz olaylar meydana gelebilmektedir. Bu çerçevede, 8 Mart 1962 tarihinde gerçekleşen yangın,

[162] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 31.
[163] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 32.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Ahşap yapı niteliği nedeniyle kısa sürede yayılan yangına, yerel halkın yoğun çabalarıyla müdahale edilmiş; ancak binanın özellikle güney bölümü büyük ölçüde tahrip olmuştur. Ayrıca, okulun arşiv ve evraklarının bir kısmı yanarak ya da söndürme çalışmaları sırasında ıslanarak zarar görmüştür. Yangın sonrasında yapı, dış cephesi korunmak suretiyle 1962-1963 yılları arasında onarımdan geçirilmiş; iç mekân ise tamamen kaldırılarak betonarme sistemle yeniden inşa edilmiştir. Aynı süreçte, marangoz atölyesinin kuzeyine ilave bir atölye inşa edilerek kurumun eğitim kapasitesi artırılmıştır.[164] 1960 yılı sonrasında planlı kalkınma döneminde meslekî ve teknik eğitim alanında gerçekleştirilen düzenlemeler doğrultusunda okul, fizikî kapasitesini genişletmiş ve açılan yeni bölümlerle kurumsal gelişimini sürdürmüştür. Bu kapsamda, 1967 yılında elektrik atölyesi, 1972 yılında metal atölyesi ve 1975 yılında motor atölyesi hizmete açılmıştır. 1976 yılı sonrasında ise VIII. Millî Eğitim Şûrası kararları doğrultusunda okul, Endüstri Meslek Lisesi ve Teknik Lise yapısına dönüştürülmüştür. Okul bahçesinde yer alan Atatürk büstü, 1969 yılında özel olarak yontulmuş taş bir kaide üzerine yerleştirilmiştir. 1970'li ve 1980'li yıllar boyunca makine, elektrik ve elektronik bölümleri açılmış; aynı dönemde gece eğitimi uygulamaları da sürdürülmüştür. Bir süre kapalı kalan yatılı bölüm ise daha sonra yeniden faaliyete geçirilmiştir. 3308 Sayılı Kanun ile işletmelerde beceri eğitimi gibi düzenlemeler, okulun eğitim modelini çağın gereksinimlerine uyarlamasını sağlamıştır. 1869'da kurulan okul, 157 yıllık geçmişi boyunca yetiştirdiği teknik elemanlar ve gerçekleştirdiği üretim faaliyetleriyle bölgenin ve ülkenin sanayi-ticaret hayatına önemli katkılar sunmuştur. Kuruluşundaki aydınlık eğitim anlayışını sürdüren kurum, tarihsel birikimini Atatürk İlke ve İnkılapları doğrultusunda geleceğe taşımış; böylece Kastamonu'da meslekî ve teknik eğitimin gelişiminde belirleyici bir rol üstlenmiş ve bu yönde faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir.[165] Okul binasının tamamlanmasının ardından okulun ön cephesine yerleştirilen mermer sütunda yazılı olan kitabenin aslı Osmanlıca Türkçesi ile yazılmış olup, yazının sahibi

[164] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 33.
[165] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s.34.

Müdür Dr. Fazıl Emin Bey'dir. Eserin mimarı yapısı Mehmet İhsan Bey, kalfası ise Mehmet Usta'dır. Kitabede şu satırlara yer verilmiştir:[166]

> Cehaletle batalet beynimizde dal budak salmış,
> Vatan virane olmuş ah millet bineva kalmış,
> Çalış tahsili fen ve sanata ey talibi nimet,
> Cihan hep sayü sanat sayesinde rahata dalmış,
> Reşitin hameyi tahsini yazdı gevrehin tarih,
> Sanayi mektebiyle Kastamonu nam-ü şan almış.
> Enstitü Müdürü Dr. Fazıl Emin Bey

3.1.1 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü ve 1950-1960 Yılları Arasında Eğitim-Öğretim

> "Endüstrileşmek en büyük milli davalarımızın arasında yer almıştır. Çalışması ve yaşaması için ekonomik elemanları memleketimizde mevcut olan büyük küçük her çeşit sanayi kuracağız ve işleteceğiz."
> Mustafa Kemal Atatürk

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nde 1950-1960 yılları arasında eğitim-öğretim faaliyetlerinin, uygulamalı atölye çalışmaları ile teorik derslerin dengeli bir biçimde yürütüldüğü hem gündüzlü hem de yatılı öğrencilere yönelik örgütlenme modeliyle desteklendiği görülmektedir. Bu yönüyle okul, bulunduğu dönemde hem nitelikli teknik insan gücü yetiştiren hem de yerel üretim kapasitesine katkı sunan bir kurum niteliği kazanmıştır. Yaklaşık bir buçuk asrı aşan geçmişi boyunca yetiştirdiği teknik elemanlar ve ortaya koyduğu üretim faaliyetleriyle Kastamonu sanayisinin gelişiminde ve ülke genelindeki mesleki-teknik eğitim geleneğinde önemli bir yer edinmiştir.

3.1.2 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'ne Kayıt ve Kabul Şartları

1950 yılı Erkek Sanat Enstitüsü birinci sınıfına öğrenci kabulü 21 Ağustos 1950 Pazartesi günü başlamış ve 30 Eylül 1950 Cumartesi günü sona ermiştir. Enstitüye kayıt yaptıracak öğrencilerde aranan nitelikler aşağıda sıralanmıştır:

- T.C vatandaşı olmak.

[166] Muhittin Aktuna, a.g.m., s. 7.

- İlkokulu bitirmiş olmak veya ortaokulun herhangi bir sınıfında iki yıl üst üste kalmamış olmak.

- 17 yaşını doldurmamış olmak.

- Sağlık durumunun sanat eğitimi uygulamalarına uygun olması.

Enstitüye başvuracak öğrencilerin, velileriyle birlikte aşağıdaki belgeleri okul müdürlüğüne teslim etmeleri istenmiştir:

- Nüfus cüzdanı,

- İlkokul diploması veya tasdikname

- Sağlık raporu ve aşı kâğıdı.

- Sekiz adet vesikalık fotoğraf[167]

1950 yılı kayıt duyurusunda, Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'ne kabul için vatandaşlık, yaş, eğitim durumu ve sağlık gibi temel şartlar sıralandıktan sonra Enstitüden mezun olan öğrencilerin devam edebilecekleri yüksekokullar ile sahip olacakları meslekî haklara yer verilmiştir. Bu duruma göre Erkek Sanat Enstitüsü mezunlarının devam edebilecekleri yüksek okullar şu şekilde sıralanmıştır:

- Ankara Ticaret Öğretmen Okulu

- İstanbul Teknik Okulu (Mühendis Okulu)

- İstanbul Teknik Tekniker Okulu (Fen Memurluğu)

- Zonguldak Maden Mühendis Okulu

[167] "Erkek Sanat Enstitüsüne Öğrenci Kayıtları", *Doğrusöz,* S. 1321, 9 Ağustos 1950, s. 4; "Erkek Sanat Enstitüsüne Öğrenci Kayıtları", *Doğrusöz,* S. 1322, 12 Ağustos 1950 s. 2; "Erkek Sanat Enstitüsüne Öğrenci Kayıtları", *Doğrusöz,* S. 1323, 16 Ağustos 1950, s. 2; "Erkek Sanat Enstitüsüne Öğrenci Kayıtları", *Doğrusöz,* S. 1325, 23 Ağustos 1950, s. 2; "Erkek Sanat Enstitüsüne Öğrenci Kayıtları", *Doğrusöz,* S. 1327, 29 Ağustos 1950, s. 2.

Mezunların askerlik ve meslekî statülerine ilişkin imkânlar ise şu şekilde belirtilmiştir:

- Askerlik hizmetlerini yedek subay olarak yapabilirler.
- İsterlerse Gedikli Çavuş olarak orduya katılabilirler.

Bu bilgiler, enstitünün öğrencilerine yalnızca teknik beceri kazandırmakla kalmayıp, mezuniyet sonrasında geniş eğitim ve kariyer imkanları sunduğunu göstermektedir.[168]

3.1.3 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 Eğitim-Öğretim yılına başlamadan önce, hazırlık kapsamında parasız yatılı ve yarım yatılı bir okul olması nedeniyle, öğrencilerin iaşeleri için ihtiyaç duyulan malzemelerin temini için ihaleye çıkmıştır. İhale Kastamonu Valiliği tarafından bir ihale düzenlenmiştir. İhalenin ayrıca yerel basın tarafından da duyurusu yapılarak, satın alınacak ürünlerin cinsi ve miktarları ile bu ürünlere ilişkin muhammen bedeller ve %7,5 oranındaki geçici teminat tutarları ayrıntılı biçimde yayımlanmıştır. Alımı yapılması düşünülen ürünler arasında ekmek, et çeşitleri, yağ ürünleri, bakliyat, süt ve süt ürünleri, sebze-meyve grubu, temizlik maddeleri ve yakacak bulunmaktadır. Bu liste, Enstitü'nün yatılı öğrencileri için yıllık iaşe planlamasının kapsamını göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Duyuruda ayrıca ihale şartnamesinin tatil günleri dışında Enstitü Müdürlüğü'nde görülebileceği belirtilmiş; ihalenin ise 17 Nisan 1950 Pazartesi günü saat 15.00'da Millî Eğitim Müdürlüğü odasında gerçekleştirileceği belirtilmiştir. İsteklilerin gerekli belgeler ve teminat makbuzlarıyla birlikte belirtilen gün ve saatte komisyon huzurunda hazır bulunmaları bildirilmiştir. [169]

1950-1960 yılları arasında Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü sınıf geçme defterlerinden elde edilen veriler, okulun yapısal işleyişi ve meslekî programının niteliğine ışık tutmaktadır. Söz konusu kayıtlar incelendiğinde, her öğretim yılında

[168] "Sanat Enstitüsü Mezunlarının Devam Edebilmek İmkânı Olan Yüksek Okullar", *Doğrusöz,* S. 1323, 16 Ağustos 1950, s. 2.
[169] "Kastamonu Valiliğinden", *Doğrusöz,* S. 298, 29 Mart 1950, s. 3.

sınıf şubeleri, bu şubelerdeki öğrenci sayıları ve öğrencilerin tercih ettikleri sanat dalları tablolar hâlinde düzenlenirken dönemin öğretim programına göre sanat dersleri ikinci sınıftan itibaren başlamış, öğrenciler bu aşamadan sonra meslekî yönelimlerine göre ilgili atölyelere yönlendirilmiştir. Söz konusu yıllarda Enstitüde Demircilik, Marangozluk ve Tesviye olmak üzere üç temel meslekî-teknik alanda eğitim verildiği anlaşılmaktadır. Bu bilgiler okulun yerel, bölgesel ihtiyaçlarına ve dönemin sanayi politikalarına göre bir meslekî eğitim yapısı oluşturduğunu düşündürmektedir.

Tablo 3.1 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Aritmetik, Geometri, Beden Eğitimi, Teknik Resim, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
1/A	30
1/B	25

Tablo 3.1'de yer alan Erkek Sanat Enstitüsü I. sınıf ders programı hem kültür derslerini hem de mesleki uygulamaları içeren dengeli bir yapı ortaya koymaktadır. Türkçe, Tarih, Coğrafya, Aritmetik ve Geometri gibi temel dersler öğrencilerin genel eğitim düzeyini geliştirmeyi amaçlarken; Teknik Resim, Meslek Teknolojisi ve Atölye dersleri mesleki yeterlilik kazandırmaya yöneliktir. Beden Eğitimi dersi ise öğrencilerin fiziksel gelişimini destekleyici bir unsur olarak programa dâhil edilmiştir. A ve B şubelerine toplam 55 öğrenci kayıtlı olup, I. sınıf düzeyinde henüz sanat şubelerine yönelik bir ayrışmanın gerçekleşmediği anlaşılmaktadır.[170]

Tablo 3.2 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Aritmetik, Geometri, Fizik, Beden Eğitimi, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
2/A	25
2/B	19
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	13
Marangoz	9
Tesviye	21

[170] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1950-1951) Sınıf Geçme Defteri*, s. 1-11.

Tablo 3.2 incelendiğinde 1950-1951 öğretim yılında II. sınıfta kültür dersleri ile meslek derslerinin teorik ve uygulamalı olarak okutulduğu görülmektedir. 2/A ve 2/B şubesinde toplam 44 öğrenci bulunurken; ilgili öğretim yılının sanat şubeleri öğrenci dağılımına bakıldığında Demirci bölümünde 13, Marangoz bölümünde 9 ve Tesviye bölümünde 21 öğrencinin bulunduğu görülmektedir. [171]

Tablo 3.3 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurtluk Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Sağlık Bilgisi, Beden Eğitimi, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
3/A	25
3/B	20
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	14
Marangoz	14
Tesviye	17

Tablo 3.3'e göre, 3/A ve 3/B şubeleri ile bu şubelere bağlı sanat dallarındaki toplam öğrenci sayısının 45'tir. Sanat şubeleri arasında Demircilik ve Marangozluk bölümleri 14'er öğrenci, Tesviye bölümünün ise 17 öğrenciye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Müfredat açısından değerlendirildiğinde, Aritmetik dersi, Cebir konusunun eklenmesiyle genişletilmiş, Kimya ve Sağlık Bilgisi dersleri de III. sınıf ders programına dahil edilmiştir. Bu düzenlemeler hem teorik derslerde çeşitlenmeyi hem de meslekî eğitimin gerektirdiği bilgi alanlarının genişletildiğini göstermektedir. [172]

[171] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1950-1951) Sınıf Geçme Defteri,* s. 12-20.
[172] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1950-1951) Sınıf Geçme Defteri,* s. 21-30.

Tablo 3.4 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
4/A	20
4/B	19
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	10
Marangoz	8
Tesviye	21

Tablo 3.4 değerlendirildiğinde IV. sınıf toplam öğrenci sayısı 39'dur. Bu sınıf düzeyinde ders sayısı 11 olup, III. sınıfa kadar okutulan Beden Eğitimi dersinin IV. sınıf programında yer almadığı görülmektedir. Müfredatta yer alan Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı ile Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı dersleri, programın içerik bakımından genişlediğini göstermektedir.[173]

Tablo 3.5 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Coğrafya, Hukuk Bilgisi, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
5/A	38
5/B	30
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı

Tablo 3.5'in devamı

Demirci	11
Marangoz	19
Tesviye	38

Tablo 3.5 incelendiğinde, V. sınıfın toplam öğrenci sayısının 68 olduğu görülmektedir. I. sınıftan V. sınıfa doğru öğrenci sayılarında dönemsel artış ve azalışların yaşandığı, en yüksek öğrenci mevcudunun V. sınıfta kaydedildiği anlaşılmaktadır. Meslek

[173] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1950-1951) Sınıf Geçme Defteri*, s. 30-38.

derslerinin yoğunlaştığı bu sınıf düzeyinde toplam ders sayısında bir azalma olmakla birlikte, müfredatın içerik açısından genişlediği görülmektedir. Bu yılın öğretim programına Hukuk Bilgisi, Uygulamalı Mekanik ve Coğrafya derslerinin eklendiği tespit edilmektedir. [174]

3.1.4 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1950-1951 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü öğrencileri, akademik çalışmalarının yanı sıra okul idaresi ve öğretmenlerinin yönlendirmeleriyle hazırladıkları müsamereler aracılığıyla da yeteneklerini sergileme imkânı bulmuşlardır. Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü müsameresi 1950 yılı ocak ayında cuma ve cumartesi akşamları Halkevi'nde gerçekleştirilmiştir. Müsamerede "Bir Damla Yaş" adlı bir piyes oynanmış, programda ayrıca şarkı ve şiirlere yer verilmiştir. Etkinliğin en son olarak bir komedi oyunuyla son bulmuştur.[175]

Erkek Sanat Enstitüsü öğrencileri tarafından gerçekleştirilen diğer bir etkinlik, yıl sonu sergisi olmuştur. Serginin açılışı 25 Haziran 1950 Pazar günü saat 15.00'te, seçkin bir davetli kitlesinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Pek çok siparişin öncesinde sahiplerine teslim edilmesinden dolayı, sergilenen ürün sayısı sayıca az olmuştur. Sergide özellikle marangozluk bölümüne ait teşhir edilen ürünlerin işçilik kalitesi ve uygun fiyatı dikkatleri çekmiştir. Tesviye ve demir işleri salonunda teşhir edilen ve okul öğrenciler tarafından imal edilen torna ve planya makineleri, öğrencilerin teknik beceri düzeyini göstermesi bakımından dikkatleri çekmiştir. Okul müdürü Mehmet Tan, öğretmen ve öğrenciler yıl boyunca gösterdikleri çaba ve emeklerinden dolayı büyük bir takdir toplamışlardır.[176]

[174] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1950-1951) Sınıf Geçme Defteri*, s. 38-51.
[175] "Erkek Sanat Enstitüsü Müsameresi", *Doğrusöz,* Sayı: 296, 21 Ocak 1950, s. 1.
[176] "Erkek Sanat Enstitüsü Sergisi Açıldı" *Doğrusöz*, Sayı: 1309, 28 Haziran 1950, s. 1.

3.1.5 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

1951-1952 öğretim yılında lise ve ortaokulların yeni ders yılı kayıtlarının 1 Eylül-6 Ekim arasında yapılacağı, kayıtların tamamlanmasının ardından ise derslerin 24 Eylül'de başlatılacağı duyurulmuştur.[177] Aynı dönem içerisinde Millî Eğitim Bakanlığı, 1950-1951 ders yılı sonunda liselerin son sınıfında kalan öğrencilerin okullarının uzamasını önlemek amacıyla bir düzenleme yapmıştır. Buna göre velilerinin bir dilekçe ile başvuruda bulunması halinde öğrenciler, okula devam zorunluluğu olmaksızın bulundukları sınıfın programına göre I., II. ve III. sınıf derslerinden sınava girerek üç sınıfı tamamlama hakkına sahip olacaklardı.[178]

Diğer taraftan teknik öğretim kapsamında staj uygulamalarının esasları ve okul dışı pratik eğitimin düzenlenmesine yönelik olarak da birtakım çalışmalar yapılmıştır. 2 Nisan 1951 tarihli Tebliğler Dergisi'nde[179] yayımlanan genelgede, öğrencilerin staj (pratik eğitim) süreçlerine ilişkin esaslar ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir. Genelgede özellikle okul dışı uygulamalar ile okul içi atölye çalışmaları arasındaki dengeye vurgu yapılmıştır. Düzenleme ile öğretim yılı sonunda pratik çalışmalarını okul dışındaki iş yerlerinde tamamlayan ve bu sürenin ardından ara vermeksizin aynı iş yerinde çalışmaya devam eden öğrencilerin, eylül ayı pratiklerini yeniden okulda yapmaları zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır. Ancak burada dikkat edilen temel ölçüt, öğrencinin iş yerinde geçirdiği sürenin, okulda yapılması öngörülen pratik süreye denk olmasıdır. Bu düzenleme hem sürekliliği teşvik etmekte hem de eğitimde eşitlik ilkesini korumayı amaçlamaktadır. Öte yandan, okulun bulunduğu yerleşim biriminde öğrencilerin staj yapabileceği uygun iş yerlerinin bulunmaması ya da mevcut iş yerlerinin öğrencilerin gelişimi açısından pedagojik sakıncalar taşıması durumunda, pratik eğitimin yeniden okul atölyelerinde gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Bu yaklaşım, öğrencinin sadece meslekî değil, aynı zamanda ahlaki ve sosyal gelişiminin de gözetildiğini göstermektedir. Genelgede ayrıca, staj yerlerini kendi imkânlarıyla

[177] "Okullar Açıldı", *Doğrusöz*, Sayı: 1495, 24 Eylül 1951, s. 1.
[178] "Son Sınıfta Kalan Lise Öğrencileri İçin Yeni Haklar", *Doğrusöz*, S. 1498, 27 Eylül 1951, s. 1-2.
[179] Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, ilk kez 1 Ocak 1926 tarihinde yayımlanmış olup Bakanlığın resmî yayın organı olarak eğitimle ilgili mevzuat, genelge ve duyuruları içermektedir. Neşriyat Müdürlüğü tarafından haftalık olarak çıkarılan dergi, ilgili kurumlara ücretsiz gönderilmektedir. https://dhgm.meb.gov.tr/www/tum-sayilar/icerik/814 (E.t. 22.03.2026).

bulan öğrenciler için de bir değerlendirme mekanizması öngörülmüştür. Bu tür iş yerlerinin, öğrencinin sınıf düzeyine ve kazanımlarına uygun olup olmadığı okul yönetimleri tarafından incelenecek; uygun görülmesi halinde öğrencinin bu iş yerlerinde çalışmasına izin verilecektir. Böylece kontrolsüz ve eğitsel açıdan yetersiz ortamların önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Okul idareleri, staj süresi boyunca öğrencilerin devam ve performans durumlarını izlemekle yükümlü kılınmış; bu amaçla atölye öğretmenlerinden iki ya da üç kişilik ekipler oluşturularak iş yerlerinin habersiz aralıklarla denetlenmesi öngörülmüştür. Bu uygulama, pratik eğitimin niteliğini güvence altına alma çabasının bir göstergesidir. Staj bitiminde genelgede, staj faaliyetlerinin sistemli bir şekilde raporlanması da zorunlu tutulmuştur. Okul müdürlüklerinin, her yıl ekim ayı içerisinde; kaç öğrencinin hangi iş yerlerinde staj yaptığı, bu stajlardan elde edilen sonuçlar ve kendi değerlendirmelerini içeren ayrıntılı raporları Bakanlığa göndermeleri istenmiştir. Bu raporlama yükümlülüğü, merkezi düzeyde izleme ve değerlendirme yapılmasını mümkün kılan önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Bu genelgeyle, staj uygulamalarının planlanan, denetlenen ve eğitim hedefleriyle uyumlu hâle getirilmeye çalışılan bir süreç olarak ele alındığı; okul-iş yeri iş birliğini belirli kurallar çerçevesinde sistematikleştirmeyi amaçladığı anlaşılmaktadır.[180]

1951-1952 eğitim-öğretim dönemi başlamadan önce Erkek Sanat Enstitüleri'yle ilgili olarak yapılan diğer bir düzenleme, mezunlara "yedek subaylık" hakkının verilmiş olmasıdır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan değerlendirmede, Sanat Enstitüsü mezunlarının askerlik hizmetini er statüsünde yerine getirmelerinin, bu grubun sahip olduğu teknik bilgi ve becerilerle örtüşmediği vurgulanmıştır. Bakanlık, mezunlara yedek subaylık hakkı tanınması halinde, ordunun ihtiyaç duyduğu teknik personelin daha nitelikli biçimde karşılanabileceğini; böylece hem askerî yapının hem de meslekî eğitim politikalarının güçlendirilebileceğini belirtmiştir. Düzenleme ile daha önce

[180] *Tebliğler Dergisi,* C. 13, S. 636, 1951, s. 171.

Yapı Usta Okulu[181] ve Köy Enstitüleri mezunları için geçerli olan uygulamanın, Erkek Sanat Enstitüsü mezunları için de geçerli olduğu bildirilmiştir.[182]

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 eğitim ve öğretim yılı Sınıf Geçme Defteri verilerine göre (dersler, sanat dalları toplam öğrenci sayıları) düzenlenerek aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 3.6 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Aritmetik, Geometri, Beden Eğitimi, Teknik Resim, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
1 / (Şube Belirtilmemiş)	29
1 / (Şube belirtilmemiş)	25

Tablo 3.6 incelendiğinde, 1951-1952 eğitim-öğretim yılı I. sınıfında toplam öğrenci sayısının 54 olduğu görülmektedir. Söz konusu yılda şube ayrımı yapılmış olmakla birlikte, şube adlarının belirtilmediği anlaşılmaktadır. Ders programının bir önceki eğitim-öğretim yılı (1950-1951) ile aynı yapıyı koruduğu, I. sınıf düzeyinin niteliği gereği meslek derslerine yer verilmediği tespit edilmektedir.[183]

Tablo 3.7 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Aritmetik, Geometri, Fizik, Beden Eğitimi, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
2/ (Şube belirtilmemiş)	36
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	7
Marangoz	15
Tesviye	14

[181] Yapı Usta Okulu, 1931-1932 yıllarında açılmış ve eğitim öğretimine başlamıştır. İlerleyen yıllarda Taşçılık, Sıvacılık, Sıhhi Tesisat ve Kalorifercilik gibi dalları bünyesine katan okul 1939-1940 yılında Yapı Enstitüsü adını almıştır. 2007-2008'de Mimar Sinan İnşaat Teknik Lisesi, Mimar Sinan İnşaat Anadolu Teknik Lisesi adlarını alırken okul şu an Mimar Sinan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olarak eğitim öğretimine devam etmektedir. Bkz. https://metek.meb.gov.tr/ankara/mimar-sinan-mesleki-ve-teknik-anadolu-lisesi/ (E.t. 13.01.2026).

[182] "Sanat Okulu Mezunlarına Yedek Subaylık Hakkının Tanınması", *Doğrusöz*, S. 1414, 3 Mayıs 1951, s. 1.

[183] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1951-1952) Sınıf Geçme Defteri,* s. 1-16.

Tablo 3.7 incelendiğinde II. sınıf mevcudu 36 olup, bu sayı I. sınıfa kıyasla belirgin bir azalmaya işaret etmektedir. II. sınıf teorik dersleri, bir önceki yılın öğretim programında yer alan derslerle aynıdır. Uygulamalı sanat eğitimi öğrenci dağılımına göre Demircilikte 7, Marangozlukta 15 ve Tesviyecilikte 14 öğrenci bulunmaktadır.[184]

Tablo 3.8 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Sağlık Bilgisi, Beden Eğitimi, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.

Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
3/ (Şube belirtilmemiş)	25
3/ (Şube belirtilmemiş)	23
Sanat Şubeleri	**Toplam Öğrenci Sayısı**
Demirci	11
Marangoz	13
Tesviye	24

Tablo 3.8'daki veriler incelendiğinde, III. sınıfta toplam 48 öğrencinin öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Ders programının önceki yıllarla paralel bir şekilde genel kültür dersleri ile mesleki uygulama derslerinden oluştuğu görülmektedir. Sanat dallarına göre dağılım değerlendirildiğinde, Tesviyecilik 24 öğrenci ile en yüksek paya sahip olup diğer alanlar arasında belirgin şekilde öne çıkmaktadır. Marangozluk ve Demircilik ise daha düşük öğrenci sayılarıyla bu alanı takip etmektedir. Bu dağılım, ilgili eğitim-öğretim yılında öğrencilerin tercih ve yönelimlerinin özellikle tesviyecilik alanında yoğunlaştığını ve bu meslek dalına yönelik ilginin diğer branşlara kıyasla daha baskın olduğunu göstermektedir.[185]

[184] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1951-1952) Sınıf Geçme Defteri,* s. 16-20.
[185] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1951-1952) Sınıf Geçme Defteri,* s. 20-30.

Tablo 3.9 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Şube belirtilmemiş)	20
4/ (Şube belirtilmemiş)	19
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	11
Marangoz	12
Tesviye	16

Tablo 3.9 verilerine göre, IV. sınıfta şube adlarının belirtilmediği ve toplam öğrenci sayısının 39 olduğu görülmektedir. Ders programının önceki yıl ile tamamen aynı yapıyı koruduğu, dolayısıyla içerik bakımından herhangi bir değişikliğe gidilmediği anlaşılmaktadır. Sanat dallarına göre dağılım değerlendirildiğinde, Tesviyecilik 16 öğrenci ile en yüksek paya sahip olup bunu Marangozluk (12 öğrenci) ve Demircilik (11 öğrenci) takip etmektedir. Bu dağılım, IV. sınıf düzeyinde de öğrencilerin özellikle tesviyecilik alanına yöneliminin sürdüğünü ve söz konusu branşın diğer meslek dallarına kıyasla daha fazla tercih edildiğini ortaya koymaktadır.[186]

Tablo 3.10 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1951-1952 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Coğrafya, Hukuk Bilgisi, Uygulanmalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Şube belirtilmemiş)	44
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	11
Marangoz	11
Tesviye	22

[186] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1951-1952) Sınıf Geçme Defteri*, s. 30-38.

Tablo 3.10 incelendiğinde V. sınıfta toplam 44 öğrencinin öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Ders programının önceki yılla uyumlu bir yapı sergilediği, genel kültür dersleri ile mesleki derslerin birlikte sürdürüldüğü görülmektedir. Sanat dalları açısından dağılım değerlendirildiğinde, Tesviyecilik 22 öğrenci ile belirgin bir üstünlük kurmakta; Demircilik ve Marangozluk alanlarında ise 11'er öğrencinin yer aldığı dikkat çekmektedir. Bu tablo, son sınıf düzeyinde öğrenci yönelimlerinin büyük ölçüde tesviyecilik alanında yoğunlaştığını ve bu branşın diğer meslek dallarına kıyasla daha baskın bir tercih haline geldiğini ortaya koymaktadır.[187]

3.1.6 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1951-1952 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler

1951-1952 eğitim-öğretim yılında Kız ve Erkek Sanat Enstitüleri'nin iş birliğiyle bir "Enstitüler Gecesi" tertip edilmiştir. Üçüncüsü gerçekleştirilecek olan gecenin 13 Ocak 1951 Cumartesi günü Abdurrahman Paşa Lisesi konferans salonunda yapılacağı Doğrusöz gazetesi tarafından kamuoyuna duyurulmuştur.[188] Kastamonu Öğretmenler Derneği tarafından organize edilen etkinliğin hazırlıkları Kız ve Erkek Sanat Enstitüleri tarafından yürütülmüştür. Geceye Kastamonu'da görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu katılım göstermiştir. Özenle düzenlenen salonda saat 20.00'de başlayan gecede program kapsamında çelik istihsali üzerine meslekî içerikli bir sunum gerçekleştirilmiş, Öğretmen Okulu Marşı, türküler ve şarkılar söylenmiş, şiirler okunmuş, taklitler yapılmıştır. Programda ayrıca farklı eğitim kurumlarına yeni atanan öğretmenler kürsüye gelerek kendilerini tanıtmışlardır. Gecenin ilerleyen saatlerine kadar süren bu etkinlik öğretmenlerin bir araya gelerek birbirlerini daha yakından tanımalarını sağlamış, meslekî uyum ve dayanışmayı güçlendirmiştir.[189]

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün yıl içindeki faaliyetlerinden biri de göçmenler yararına düzenlenen müsamereler olmuştur. Göçmenlere destek amacıyla gerçekleştirilecek müsamerenin duyurusu, 8 Şubat 1951 tarihli Doğrusöz gazetesinde yayımlanmıştır. Duyuruda, müsamerenin 10 Şubat 1951 tarihinde Enstitü tarafından düzenleneceği; ayrıca Kız Enstitüsü tarafından hazırlanan değerli bir eserin

[187] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1951-1952) Sınıf Geçme Defteri*, s. 38-46.
[188] "Enstitüler Gecesi", *Doğrusöz,* S. 1367, 13 Ocak 1951, s. 1.
[189] "Sanat Enstitüleri Gecesi", *Doğrusöz*, 16 Ocak 1951, Sayı, 1368, s. 1-2.

müzayedeye sunulacağı ve elde edilecek gelirin göçmenlere bağışlanacağı belirtilmiştir.[190]

1951-1952 eğitim-öğretim yılı sonunda Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü öğrencileri, yıl boyunca yaptıkları çalışmaları 28 Haziran 1951'de sergiyle tanıtmıştır. Sergi, seçkin davetlilerin katılımıyla gerçekleşmiş ve açılışta Kastamonu Valisi Nureddin Aynuksa bir konuşma yapmıştır. Serginin düzenlendiği büyük salonda öğrenciler tarafından üretilen sanat değeri yüksek mobilyalar teşhir edilmiş, salonun orta bölümünde ise Enstitü atölyelerinde imal edilen çorap makineleri sergilenmiştir. Diğer küçük salonda sergilenen demircilik ve tesviyecilik alanına ait ürünlerin pek çoğu kısa sürede satılmıştır. Enstitü müdür ve öğrencileri tarafından büyük bir özenle hazırlanan sergi, halk ve davetliler tarafından büyük ilgi görmüştür.[191]

3.1.7 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

1952-1953 eğitim-öğretim yılı Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nde başlamış; bu dönemde Doğrusöz gazetesinde yayımlanan bir duyuruyla yeni bir düzenleme kamuoyuna duyurulmuştur. Bu duyuruda, Sanat Enstitülerinin demircilik ve marangozluk bölümlerinden mezun olanların gezici köy kurslarında öğretmen olarak görevlendirileceği belirtilmiştir. Adayların 29 Nisan 1952 Salı günü yapılacak sınava gireceği, sınavda başarılı olanlar arasından askerlik hizmetini tamamlamış olanlara öncelik verileceği ifade edilmiştir.[192]

Kastamonu Sanat Enstitüsü 1952-1953 Eğitim ve Öğretim yılı Sınıf Geçme Defteri verilerine göre dersler, sanat dalları ve toplam öğrenci sayıları şu şekildedir:

[190] "Göçmenler Yararına Erkek Sanat Enstitüsü Müsameresi", *Doğrusöz*, S. 1378, 8 Şubat 1951, s. 1.
[191] "Erkek Sanat Enstitüsü Sergisi Açıldı", *Doğrusöz*, S. 1438, 28 Haziran 1951, s. 1.
[192] "Sanat Enstitüsü Mezunlarından Öğretmen Alımı", *Doğrusöz*, S. 1677, 24 Nisan 1952, s. 1.

Tablo 3.11 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Aritmetik, Geometri, Beden Eğitimi, Teknik Resim, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
1 / (Şube Belirtilmemiş)	26
1 / (Şube belirtilmemiş)	25

Tablo 3.11 incelendiğinde, 1952–1953 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü I. sınıfına toplam 51 öğrencinin kayıt yaptırdığı anlaşılmaktadır. I. sınıfların iki şubeye ayrıldığı, ancak bu şubelerin adlarının belirtilmediği görülmektedir. I. sınıf ders programının, genel kültür ve mesleki içerikleri bütünleştiren bir anlayışla kurgulandığı; ayrıca müfredatın önceki eğitim-öğretim yılıyla yapısal süreklilik arz ettiği anlaşılmaktadır.[193]

Tablo 3.12 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Aritmetik, Geometri, Fizik, Beden Eğitimi, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
2/ (Şube belirtilmemiş)	20
2/ (Şube belirtilmemiş)	18
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	5
Marangoz	3
Tesviye	30

Tablo 3.12 değerlendirildiğinde II. sınıf toplam öğrenci mevcudunun 38 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sanat dallarına göre dağılımı incelendiğinde büyük çoğunluğun Tesviye bölümünde toplandığı; bu kapsamda Tesviyede 30, Demircilikte 5 ve Marangozlukta 3 öğrencinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, II. sınıf müfredatının bir önceki eğitim-öğretim yılı ile aynı yapıyı koruduğu görülmektedir.[194]

[193] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1952-1953) Sınıf Geçme Defteri,* s. 1-11.
[194] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1952-1953) Sınıf Geçme Defteri,* s. 11-19.

Tablo 3.13 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Sağlık Bilgisi, Beden Eğitimi, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
3/ (Şube belirtilmemiş)	24
3/ (Şube belirtilmemiş)	23
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	11
Marangoz	17
Tesviye	19

Tablo 3.13'e göre, ders programının önceki yılın III. sınıf müfredatıyla aynı içerik ve yapıyı sürdürdüğü görülmektedir. III. sınıfın her iki şubesinde toplam 47 öğrencinin kayıtlı olduğu görülmektedir. Sanat dallarına göre dağılım incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun Tesviye bölümüne yöneldiği, bunu sırasıyla Marangozluk ve Demircilik bölümlerinin izlediği anlaşılmaktadır.[195]

Tablo 3.14 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Şube belirtilmemiş)	24
4/ (Şube belirtilmemiş)	23
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	15
Marangoz	18
Tesviye	14

Tablo 3.14 incelendiğinde IV. sınıfın her iki şubesinde toplam 47 öğrencinin öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Sanat dallarına ilişkin dağılımda Marangozluk bölümünün diğer dallara kıyasla daha yüksek bir temsil oranına sahip olduğu, Demircilik ve Tesviye dallarının ise birbirine yakın düzeyde öğrenci mevcudu ile faaliyetlerini

[195] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1952-1953) Sınıf Geçme Defteri* s. 19-29.

sürdürdüğü görülmektedir. Ayrıca, ders içeriğinin önceki eğitim-öğretim yılıyla herhangi bir farklılık göstermeksizin devam ettirildiği tespit edilmektedir.[196]

Tablo 3.15 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952-1953 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Coğrafya, Hukuk Bilgisi, Uygulanmalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Şube belirtilmemiş)	27
5/ (Şube belirtilmemiş)	27
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	11
Marangoz	11
Tesviye	32

Tablo 3.15'e göre V. sınıfın her iki şubesinde toplam 54 öğrenci eğitim görmektedir. Öğretim programının, genel kültür dersleri ile teknik-meslek derslerini dengeli biçimde içerecek şekilde düzenlendiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin alanlara göre dağılımında tesviye bölümü 32 öğrenci ile ilk sırada yer almaktadır. Bu bölümü, 11'er öğrenci ile demircilik ve marangozluk bölümleri takip etmektedir.[197]

3.1.8 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1952-1953 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler

Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1952-1953 eğitim-öğretim döneminde düzenlediği ilk etkinlik "Kahramanlık Günü" kutlamalarıdır. Etkinliğin nasıl ve ne şekilde kutlandığına dair herhangi bir bilgi bulunmamakla birlikte, Millî Eğitim Bakanlığı'nın yayımladığı konuyla ilgili olarak yayımladığı talimatnameden bu kapsamda yapılacak etkinliklerin içeriği hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir. "Kahramanlık Günü" etkinliklerinin MEB'in belirlediği esaslar doğrultusunda tüm lise, ortaokul ve muadili eğitim kurumlarında yılda üç kez uygulanmak üzere yapılması kararlaştırılmıştır. "Kahramanlık Günleri" etkinlikleri ile öğrencilere millî tarih bilinci kazandırılması

[196] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1952-1953) Sınıf Geçme Defteri*, s. 29-39.
[197] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1952-1953) Sınıf Geçme Defteri*, s. 39-50.

amaçlanmıştır. Bu kapsamda hazırlanacak programların, mahallî askerî makamlarla okul idareleri tarafından müştereken yürütülmesi ve her etkinlik döneminde belirli tarihî olayların ele alınması kararlaştırılmıştır. Kahramanlık günlerinin içeriğini oluşturan konular: kara, deniz ve hava muharebeleri temelinde sınıflandırılmıştır. Etkinliklerde kara muharebeleri kapsamında Malazgirt Meydan Muharebesi, Çaldıran Savaşı, Kanije ve Plevne Müdafaaları, Çanakkale Muharebeleri ile İstiklâl Harbi'nin çeşitli cephelerinin konu edilmesi istenmiştir. Deniz muharebeleri bölümünde Preveze Zaferi, Burak Adası ve Cerbe Muharebeleri, Hamidiye kruvazörünün faaliyetleri ile Çanakkale ve İstiklal Harbi'nin deniz harekâtı kısmının; havacılık alanında ise Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı ve İstiklal Harbi sırasında yürütülen hava faaliyetlerinin yer aldığı etkinliklerin düzenlenme beklenmiştir. Bu düzenlemeyle, öğrencilerin Türk tarihinin önemli askerî başarılarını sistemli biçimde tanımaları, bu mücadelelerin millî kimlik ve toplumsal hafıza açısından taşıdığı değeri kavramaları ve ilgili dönemlere dair tarihsel farkındalıklarının artırılması amaçlanmıştır. [198]

Erkek Sanat Enstitü'nün 1952-1953 eğitim-öğretim yılında Kastamonu'da gerçekleştirilen sportif etkinliklerde de yer aldığı görülmektedir. Nitekim Doğrusöz gazetesinin 12 Nisan 1952 tarihli nüshasında yer alan "Kupa Maçı" başlıklı haberden Gölköy Enstitüsü ile Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü futbol takımları arasında 13 Nisan 1952 Pazar günü saat 14.00'te Gazi Stadı'nda bir kupa maçının oynanacağı bilgisi edinilmektedir. [199] Gölköy Enstitüsü ile Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü arasında Gazi Stadı'nda kalabalık bir seyirci kitlesi önünde oynanan kupa maçını Beden Eğitimi öğretmeni Hasan Kâmil yönetmiş ve maçı 3-0 Erkek Sanat Enstitüsü futbol takımı kazanmıştır. Erkek Sanat Enstitüsü'nün yalnızca meslekî eğitim alanında değil, aynı zamanda sosyal ve sportif alanlarda da başarılı olduğu ve şehirdeki okul sporlarının gelişimine katkılar sunduğu görülmektedir.[200]

Yerel basının da büyük ilgi gösterdiği kupa maçlarının ikincisinin Erkek Sanat Enstitüsü ile Lise (Abdurrahman Paşa) arasında 20 Nisan 1952 Pazar günü saat 15.00'te Gazi Stadyumu'nda oynanacağı yine 19 Nisan 1952 tarihli Doğrusöz

[198] "Okullarda Yılda Üç Defa Kahramanlık Günleri Tertip ve Tes'it Olunacak", *Doğrusöz*, S. 1585, 8 Ocak 1952 s. 1-2.
[199] "Kupa Maçı", *Doğrusöz*, S. 1667, 12 Nisan 1952, s. 1.
[200] "E-Sanat Gölköy'ü 3-0 yendi ", *Doğrusöz*, S. 1668, 14 Nisan 1952, s. 1.

gazetesinden duyurulmuştur. Haberin devamında aynı zamanda Erkek Sanat Enstitüsü ile Lise futbol takımlarının son haftalardaki antrenman performanslarına ilişkin değerlendirmede bulunulmuş ve müsabakanın oldukça çekişmeli geçeceği bilgisine yer verilmiştir.[201] Gazi Stadı'nda büyük bir kalabalık önünde oynanan kupa karşılaşmalarının ikincisinde Lise, Erkek Sanat Enstitüsü'nü 1-0 mağlup etmiştir.[202] Gazi Stadı'nda oynanan kupa maçlarının final karşılaşmasında ise Lise futbol takımı sergilediği üstün oyunla Gölköy Enstitüsü'nü 6-0 gibi farklı bir skorla yenerek kupanın sahibi olmuştur. 1952 yılında Kastamonu'daki eğitim kurumları arasında düzenlenen sportif faaliyetlerin hem öğrenciler hem de halk nezdinde dikkate değer bir karşılık bulduğu; yerel basının ise bu müsabakaları düzenli bir şekilde takip ederek kamuoyuna aktardığı görülmektedir.[203]

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1952 yılı 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması programında da yer almıştır. Tören, saat 10.00'da Vali Şevket Ozanalp'ın, beraberindeki Garnizon Komutanı, Millî Eğitim Müdürü Şinasi Ataman ve Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanı Kuddisi Akay ile birlikte öğrencilerin bulunduğu alanı selamlamasıyla başlamıştır. Protokol üyeleri, geçiş sırasında öğrencilere "Bayramınız kutlu olsun çocuklar" diyerek günün anlam ve önemini vurgulamıştır. İstiklâl Marşı'nın okunmasının ardından, Erkek Sanat Enstitüsü öğrencilerinden biri kürsüye çıkarak Atatürk'ün Türk Gençliğine Hitabesi 'ni seslendirmiştir. Bu bölümün ardından tüm öğrenciler Andımız'ı okuyarak tören programını tamamlamışlardır.[204]

3.1.9 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

Yeni ders yılı için lise ve sanat okullarında kayıt ve kabul işlemleri 24 Ağustos-29 Eylül 1953 tarihleri arasında yürütülmüş; bu süreçte okullarda bütünleme sınavları da eş zamanlı olarak sürdürülmüştür. Aynı dönemde Erkek Sanat Enstitüsü'nde yeni öğretim yılına yönelik hazırlıklar devam etmiş ve basına yansıyan ilk haberlerde eğitim-öğretimin 1 Ekim 1953 tarihinde başlayacağı duyurulmuştur. Ancak daha sonra

[201] "Kupa Maçı", *Doğrusöz*, S. 1673, 19 Nisan 1952, s. 1.
[202] "Lise Erkek Sanat Enstitüsünü 1-0 Yendi", "*Doğrusöz*, S. 1674, 21 Nisan 1952, s. 1.
[203] "Lise Gölköy'ü 6-0 Yendi", *Doğrusöz*, S. 1680, 28 Nisan 1952, s. 1.
[204] "23 Nisan Şehrimizde Törenle Kutlandı", *Doğrusöz*, S. 1677, 24 Nisan 1952, s. 1.

alınan kararla, ortaokul ve liselerde eğitim-öğretimin 28 Eylül 1953'te, ilkokullarda ise 5 Ekim 1953'te başlatılması öngörülmüş; böylece başlangıç tarihi ilk duyurulardan farklı olarak yeniden düzenlenmiştir.[205]

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1953-1954 eğitim-öğretim yılına ait Sınıf Geçme Defteri incelendiğinde, dersler, öğrenci mevcudu ve enstitü bünyesinde faaliyet gösteren sanat dallarına ilişkin veriler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.16 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Aritmetik, Geometri, Beden Eğitimi, Teknik Resim, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
1 / (Şube Belirtilmemiş)	26
1 / (Şube belirtilmemiş)	26

Tablo 3.16 incelendiğinde, 1953-1954 eğitim-öğretim yılı I. sınıfta şube adları belirtilmemekle birlikte her biri 26 öğrenciden oluşan iki şubenin bulunduğu ve toplam öğrenci mevcudunun 52 olduğu anlaşılmaktadır. Ders programının genel kültür dersleri ile mesleki içerikleri birlikte içeren yapısını koruduğu bu yılda I. sınıf ders içeriğinde de önceki yıllara kıyasla herhangi bir değişikliğe gidilmediği tespit edilmektedir.[206]

Tablo 3.17 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Aritmetik, Geometri, Fizik, Beden Eğitimi, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
2/ (Şube belirtilmemiş)	37
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	7
Marangoz	2
Tesviye	28

[205] "Yeni Ders Yılı Hazırlıkları", *Doğrusöz*, S. 2086, 2 Eylül 1953, s. 1.
[206] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1953-1954) Sınıf Geçme Defteri*, s. 1-12.

Tablo 3.17 değerlendirildiğinde 1953-1954 eğitim-öğretim yılında II. sınıfın öğrencilerine genel kültür, temel bilimler ve meslekî-teknik içerikli derslerden oluşan ders programının uygulanmaya devam ettiği görülmektedir. Tek şubeden oluşan II. sınıfın toplam öğrenci mevcudu 37'dir. Sanat dalları göre dağılımda ise 7 öğrencinin Demircilik, 2 öğrencinin Marangozluk ve 28 öğrencinin Tesviye bölümünde eğitim aldığı anlaşılmaktadır. [207]

Tablo 3.18 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Sağlık Bilgisi, Beden Eğitimi, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
3/ (Şube belirtilmemiş)	24
3/ (Şube belirtilmemiş)	24
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	9
Marangoz	7
Tesviye	32

Tablo 3.18 değerlendirildiğinde III. sınıf öğrencilerinin hem kültür hem de temel fen bilimlerine dayalı dersleri içeren, buna ilave olarak alan uygulamalarını da kapsayan çok yönlü bir öğretim programına tabi tutuldukları görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında programda yer alan derslerin aynı olduğu gözlenmektedir. III. sınıflar iki şubeye ayrılmış olup, toplam mevcut 48'dir. Sanat dallarına göre dağılım incelendiğinde öğrencilerin ağırlıklı olarak tesviye bölümüne yöneldiği dikkat çekmekte ve bölümde 32 öğrenci bulunmaktadır. Diğer yandan 9 öğrencinin eğitim görmekte olduğu demircilik bölümü daha küçük bir öğrenci grubuna hitap etmektedir. 7 öğrencinin yer aldığı marangozluk bölümü ise sınırlı fakat istikrarlı bir öğrenci profiline sahiptir.[208]

[207] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1953-1954) Sınıf Geçme Defteri,* s. 12-19.
[208] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1953-1954) Sınıf Geçme Defteri*, s. 20-32.

Tablo 3.19 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Şube belirtilmemiş)	21
4/ (Şube belirtilmemiş)	20
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	13
Marangoz	16
Tesviye	12

Tablo 3.19 incelendiğinde, Erkek Sanat Enstitüsü ders müfredatının genel hatlarıyla sürekliliğini koruduğu, bununla birlikte içerik bakımından sınırlı bir güncelleme içerdiği görülmektedir. Bu kapsamda Askerlik dersinin programa dâhil edilmesi, dönemin eğitim anlayışı içerisinde öğrencilerin temel vatandaşlık ve disiplin bilgileriyle desteklenmesine yönelik bir düzenleme olarak değerlendirilmektedir. Müfredatın sanat dallarına göre dağılımında Demircilik, Marangozluk ve Tesviye alanları arasında genel olarak dengeli bir yapı bulunduğu anlaşılmaktadır. İki şubeden oluşan IV. sınıfta toplam öğrenci sayısı 41 olup, sınıf mevcudunun bu dağılım çerçevesinde şekillendiği görülmektedir.[209]

Tablo 3.20 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Matematik, Gereçler, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Özel Şube)	27
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Özel Tesviye	27

Tablo 3.20 değerlendirildiğinde 1953-1954 eğitim-öğretim yılında tek bir IV. sınıf şubesi ve sanat alanının olduğu görülmektedir. Bunun sebebi dönem başında

[209] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1953-1954) Sınıf Geçme Defteri* s. 32-40.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nde ilk kez "özel sınıf" (Özeller)[210] statüsünde bir IV. sınıfın oluşturularak sınıfın, tek bir meslekî uzmanlık alanı olan Özel Tesviye şubesine tahsis edilmiş olmasıdır. IV. Sınıfın toplam öğrenci mevcudu ise 27'dir.[211]

Tablo 3.21 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Coğrafya, Hukuk Bilgisi, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Şube belirtilmemiş)	23
5/ (Şube belirtilmemiş)	24
Sanat Şubeleri	**Toplam Öğrenci Sayısı**
Demirci	15
Marangoz	15
Tesviye	14

Tabloda yer alan dersler göz önüne alındığında 1953-1954 eğitim-öğretim yılı V. sınıf programının hem meslekî uzmanlığı hem de genel yurttaşlık bilgilerini kapsayacak şekilde yapılandırıldığı görülmektedir. Genel kültür derslerinin yanı sıra Hukuk Bilgisi ile Uygulanmış Mekanik derslerinin programda yer alması, öğrencilerin hem teknik yeterliklerini hem de çalışma yaşamına ilişkin temel hukukî farkındalıklarını geliştirmeye yönelik bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Sınıfta toplam 47 öğrenci bulunmaktadır. Sanat dallarına göre dağılım incelendiğinde, Demircilik ve Marangozluk bölümlerinin 15'er öğrenci, buna karşılık Tesviye şubesinin ise 14 öğrenci ile faaliyet gösterdiği görülmektedir. [212]

[210] 1953-1954 öğretim yılı, Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü tarihinde önemli bir yeniliğe sahne olmuştur. Bu dönemde, ortaokul öğrenimini başka kurumlarda tamamlamış öğrencilerin yalnızca özel bir uygulama yürürlüğe konulmuştur. Söz konusu öğrenciler, kurum tarafından ilk kez "Özeller" adıyla anılarak ayrı bir statüde değerlendirilmiştir. Bu uygulama, enstitünün mesleki eğitimde ihtiyaç duyduğu insan kaynağını çeşitlendirmeyi ve özellikle tesviyecilik alanında uzmanlaşmak isteyen, ancak önceki yıllarda kurumsal kayıt şartlarını karşılayamayan öğrencilere yeni bir fırsat sunmayı amaçlamıştır. Böylece enstitü hem bölümün öğrenci kapasitesini güçlendirmiş hem de mesleki eğitimin kapsamını genişleterek daha esnek bir kabul sistemi geliştirmiştir. Bkz. Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 31.

[211] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1953-1954) Sınıf Geçme Defteri* s, 41-46.

[212] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1953-1954) Sınıf Geçme Defteri,* s. 47-57.

3.1.10 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1953-1954 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim döneminde il genelinde tertiplenen pek çok spor müsabakasına iştirak etmiştir. Spor müsabakalarıyla ilgili olarak Millî Eğitim Müdürü Şinasi Ataman başkanlığında toplanan lig heyeti, 1953 yılı okullar arası spor müsabakaları için bir takvim belirlemiş; müsabakalar voleybol, futbol ve güreş branşları için hazırlanan program doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. 1953 yılı okul voleybol müsabakaları ocak ayının son haftasında başlamış, mart ayına kadar devam etmiştir. Program içeriği şu şekilde tertip edilmiştir:

24 Ocak 1953 (Cumartesi): Erkek Sanat Enstitüsü-Gölköy

31 Ocak 1953 (Cumartesi): Abdurrahman Paşa Lisesi-Gölköy

15 Şubat 1953 (Pazar): Erkek Sanat Enstitüsü-Gölköy

22 Şubat 1953 (Pazar): Gölköy-Abdurrahman Paşa Lisesi

1 Mart 1953 (Pazar): Erkek Sanat Enstitüsü-Abdurrahman Paşa Lisesi

Okullar arası futbol müsabakaları ise ocak ayının sonlarında başlamış ve şubat ayının ilk haftalarına kadar devam etmiştir. Futbol müsabakalarına ilişkin hazırlanan fikstür ise şu planlanmıştır:

25 Ocak 1953 (Pazar): Abdurrahman Paşa Lisesi-Gölköy

1 Şubat 1953 (Pazar): Abdurrahman Paşa Lisesi-Erkek Sanat Enstitüsü

8 Şubat 1953 (Pazar): Erkek Sanat Enstitüsü-Gölköy

1953 yılı okul güreş müsabakası ise 8 Şubat 1953 Pazar günü Abdurrahman Paşa Lisesi, Gölköy ve Erkek Sanat Enstitüsü varasında yapılacak şekilde planlanmıştır. Spor müsabakaları için branşlara göre hazırlanan ve yukarıda yer verilen bu program,

1953 yılı içinde okullar arasında düzenlenen spor faaliyetlerinin düzenli bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamış; müsabakalar öğrencilerin hem sportif gelişimlerine hem de okullar arası dayanışmaya önemli ölçüde hizmet etmiştir.[213]

Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1953 yılı içerisinde düzenlemiş olduğu etkinliklerden belki de en önemlisi, halkın meslekî gelişimlerini geliştirmek amacıyla açmış olduğu sanat kurslarıdır. Açılan kurslarla meslek öğrenmek isteyen bireylerin temel teknik bilgi ve becerilerle donatılması amaçlanmıştır. Enstitü tarafından "makineli" ve "nazari" (teorik) olmak üzere iki kategoride planlanan kurslar, katılımcılara herhangi bir malî yük getirmeden yürütülmüştür. Bu çerçevede kursiyerlerin elektrikçilik, demircilik, tesviyecilik ve marangozluk gibi temel meslek alanlarında hem teorik hem de uygulamalı eğitim almaları sağlanmıştır. Özellikle uygulamalı eğitimlerin Enstitü'nün mevcut makine ve donanımıyla gerçekleştirilmesi, kursların niteliğini artıran unsurlardan biri olarak değerlendirilmelidir. Makineli kurslar salı ve cuma günleri öğle saatlerinde; nazarî kurslar ise akşam saat 18.00'den sonra icra edilmiştir. Bu zamanlama, gündüz çalışmakta olan veya farklı sorumluluklara sahip bireylerin eğitime katılabilmesine imkân sağlamıştır. Tertiplenen bu kurslar ile Enstitü aynı zamanda yetişkin nüfusa ilişkin yaygın meslekî eğitim görevini yerine getirmiş olmaktadır.[214]

Erkek Sanat Enstitüsü bünyesinde yapılan diğer bir etkinlik, İstanbul'un Fethi'nin 500. yılı münasebetiyle gerçekleştirilen törendir. Tören, öğretmen ve öğrencilerin birlikte okudukları İstiklal Marşı ile başlamış; ardından okul müdürü günün anlam ve önemine dair kısa bir konuşma yapmıştır. Konuşmalar bölümünde daha sonra tarih öğretmeni Muhittin Aktuna, Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethini canlı ve akıcı bir üslupla aktarmıştır. Bunu müteakiben öğretmenlerden Cevdet Bezirci, fethin dünya tarihi açısından taşıdığı askerî, siyasî ve medeniyet boyutundaki önemini değerlendirmiştir. Son konuşmacı olarak öğretmen Ahmet Erol, Fatih Sultan Mehmed'in şahsiyeti, liderlik özellikleri ve manevî yönü üzerinde durmuştur. Program, öğrenciler tarafından fethe ilişkin şiirlerin okunmasıyla sona ermiştir. Bu etkinlik, MEB tarafından daha önce belirlenen esaslar doğrultusunda lise, ortaokul ve muadili eğitim kurumlarında

[213] "Okullar Arası Lig Maçları", *Doğrusöz*, S. 1901, 19 Ocak 1953, s. 1.
[214] "Sanat Kursları Çalışmalarına Başlıyor", *Doğrusöz*, S. 1943. 12 Mart 1953, s. 1.

yılda üç kez uygulanması öngörülen "Kahramanlık Günleri" kapsamında düzenlenen faaliyetlerle de uyum göstermektedir. Bu tören, okulun hem tarih öğretimini destekleyen hem de öğrencilerin millî kimlik ve kültürel aidiyet duygularını güçlendiren planlı bir öğretim faaliyeti olması hasebiyle büyük önem arz etmiştir. [215]

Erkek Sanat Enstitüsü her yıl olduğu gibi 1953 yılında da bir Yıl Sonu Sergisi düzenlemiştir. Erkek Sanat Enstitüsü'nün bir yıllık çalışmalarını yansıtan sergi, 26 Haziran 1953 tarihinde saat 17.30'da düzenlenen bir törenle açılmıştır. Seçkin davetlilerin katılımıyla gerçekleşen açılışta, dönemin valisi Niyazi Akı kısa bir konuşma yaparak, göreve başlamasından sonra vilayet adına kestiği ilk kurdelenin bu sergiye nasip olmasından duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir. Serginin hem kendisi hem de Kastamonu için uğurlu bir başlangıç olmasını temenni eden Vali Akı, konuşmasının ardından açılışı gerçekleştirmiştir. Törenin ardından davetliler, okulun iki salonunu dolduran çalışmaların bulunduğu sergiyi gezerek incelemelerde bulunmuşlar ve öğrencilerin bir yıl boyunca ürettikleri eserleri yakından görmüşlerdir. Sergi büyük bir takdir görmüş, okul ve öğrenciler için bir iftihar vesilesi olmuştur.[216]

Cumhuriyet'in 30. yıl kutlamalarına Erkek Sanat Enstitüsü büyük oranda katılım sağlamış, kutlama etkinliklerinde de yer almıştır. Cumhuriyet'in 30. yılı kutlamaları, Türkiye genelinde olduğu gibi Kastamonu'da da uzun yıllardır görülmeyen bir coşkuyla kutlanmıştır. Şehirde düzenlenen tören ve şenlikler, geniş katılımlı bir program çerçevesinde başarıyla uygulanmıştır. Kutlama programı, 1 Ekim 1953 sabahı saat 09.15'te Kastamonu Valisi Niyazi Akı'nın vilayet makamında devlet adına tebrikleri kabul etmesiyle başlamıştır. Ardından, günün erken saatlerinde stadyuma akın eden halkın büyük bir kalabalık oluşturduğu alana geçilmiştir. Saat 09.45'te Vali Niyazi Akı, sahada sıralanan okul temsilcileri ve diğer teşekküllerin bayramlarını kutlamış, sonrasında İstiklal Marşı okunmuştur. Törenin devamında Vali Niyazi Akı, yaptığı kısa ve özlü konuşmada Cumhuriyet'in anlamı ve Atatürk İnkılaplarının önemi üzerinde durmuştur. Daha sonra öğretmen Emin Güner ile Lise öğrencilerinden Cahit Torun, günün anlam ve önemine ilişkin birer konuşma yapmış; program, öğrenciler tarafından okunan şiirlerle sürmüş ardından geçit resmine geçilmiştir. Askerî birlikler,

[215] "Sanat Enstitüsünde Fetih Töreni Yapıldı", *Doğrusöz*, S. 2009, 30 Mayıs 1953, s. 1.
[216] "Erkek Sanat Enstitüsünün Sergisi Açıldı", *Doğrusöz,* S. 2032, 27 Haziran 1953, s. 1.

izciler ve çeşitli okulların oluşturduğu kafileleri; sporcular ve avcılar takip etmiştir. Meslek grupları ise mesleklerini temsil eden alet ve edevatla donatılmış kamyonlar üzerinde, iş başındaymış gibi düzenlenen sahneler eşliğinde geçişlerini gerçekleştirmiştir. Demirciler, kalaycılar, kunduracılar, terziler ve urgancılar, bu geçit töreninin dikkat çeken grupları arasında yer almıştır. Geçit resminden sonra Lise, Erkek Sanat Enstitüsü ve Gölköy Enstitüsü öğrencilerinin geniş bir kadro ile hazırladığı spor gösterileri gerçekleştirilmiştir. Törene yaklaşık 8.000 kişi katılmış; kutlamalar, büyük bir intizam içinde tamamlanmıştır.[217]

3.1.11 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

1954-1955 eğitim-öğretim yılında Erkek Sanat Enstitüsü'nü ilgilendiren iki önemli gelişmeden ilki bir pansiyon açılması girişiminde bulunulması, diğeri ise Sanat Enstitüsü mezunlarına Yedek Subaylık hakkının verilmesidir.

Gerçekte Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nde öğrenim gören ve çevre kazalar ile köylerden gelen birçok öğrenci barınma konusunda ciddi güçlüklerle karşılaşmaktaydı. Çoğu fakir ailelere mensup yoksul öğrencilerin yaşadığı barınma sorununun çözümü için Okul Aile Birliği bir öğrenci pansiyonu açma kararı almıştır. Bunun için bir bina kiralanmış, söz konusu binanın onarım ve tesisat çalışmalarına başlanmıştır. Bu girişimi Doğrusöz gazetesi öğrencilere sağlanacak sosyal ve ekonomik destek açısından önemli bir adım olarak değerlendirmiş ve bu teşebbüsün kamuoyu tarafından takdirle karşılandığını belirtmiştir.[218]

Daha önceki yıllarda Erkek Sanat Enstitüsü mezunlarının askerlik işlemlerine dair bazı düzenlemeler yapılmaya çalışmışsa da bu düzenlemeler uygulamaya geçirilememişti. 1954 yılında ise 1934 doğumlu olan Erkek Sanat Enstitüsü mezunlarının yedek subay okuluna sevk edileceklerine dair bir duyuru yapılmıştır.[219]

---

[217] "Cumhuriyetimizin 30. Yıl Dönümü", *Doğrusöz*, S. 2137, 31 Ekim 1953, s. 1.

[218] "Erkek sanat Enstitüsü Öğrenci Pansiyonu", *Doğrusöz,* S. 2245, 9 Mart 1954, s. 1.

[219] Doğrusöz, S.1414, 3 Mayıs 1951 tarihli nüshasında Sanat Okulu mezunlarına yedek subaylık hakkının tanınması hususu incelenmiş, bu hakkın ilgili diğer meslek okulu mezunlarına tanınan uygulama kapsamına benzer şekilde genişletilmesi değerlendirilmişti. Millî Eğitim Bakanlığı, mezunların er olarak askerlik yapmasının uygun görülmediğini, düzenleme ile teknik yedek subay ihtiyacının karşılanmasının kolaylaşacağını ifade etmişti. 1954

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1954-1955 eğitim ve öğretim yılına ait sınıflara göre öğrenci mevcutları, programlarda yer alan teorik ve meslekî derslere ilişkin bilgiler, 1954 yılına ait Sınıf Geçme Defteri'nden tespit edilerek aşağıda yer alan tablolarda sınıflara göre programlarda yer alan dersler, öğrenci mevcutları ve öğrencilerin sanat alanlarına göre dağılımlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir:

Tablo 3.22 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Aritmetik Geometri, Beden Eğitimi, Teknik Resim, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
1 / (Şube Belirtilmemiş)	23
1 / (Şube belirtilmemiş)	24

Tablo 3.22'ye göre 1954-1955 eğitim ve öğretim yılında I. Sınıf ders programı genel kültür dersleri, Beden eğitimi, Teknik Resim, Meslek Teknolojisi ve Atölye derslerinden oluşmakta olup, ders programının hem genel kültür hem de meslekî hazırlık boyutunu içeren çok yönlü bir yapı sunduğu ve bu yapıyı koruduğu anlaşılmaktadır. I. Sınıf iki şubeden ibaret olup; birinci şubede 23, ikinci şubede ise 24 öğrenci bulunmakta olup toplam öğrenci sayısı 47'dir.[220]

Tablo 3.23 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Aritmetik, Geometri, Fizik, Beden Eğitimi, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
2/ (Şube belirtilmemiş)	39
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	11
Marangoz	8
Tesviye	20

yılı itibariyle "Sanat enstitüsü mezunları yedek subay alınıyor" haber başlığıyla, Erkek Sanat Enstitüleri mezunları arasından belirli yaş gruplarının yedek subay okuluna sevk edilmesine yönelik bir uygulamanın başlatıldığını göstermektedir. Bkz. *Doğrusöz*, S. 2245, 9 Mart 1954, s. 1.

[220] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1954-1955) Sınıf Geçme Defteri,* s. 1-11.

Tablo 3.23 incelendiğinde II. sınıfta toplam 39 öğrenci bulunduğu görülmektedir. Yine öğrencilere, kültür ve meslekî temel derslerin yer aldığı genel bir programın uygulandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrenciler ilgilerine göre Demircilik, Marangozluk ve Tesviyecilik gibi sanat dallarından birinde yer almışlardır. Sanat alanları içerisinde en kalabalık grup 20 öğrenciyle Tesviye şubesidir. Tesviyeyi 11 öğrenci ile Demircilik ve 8 öğrenci ile Marangozluk şubesi izlemektedir.[221]

Tablo 3.24 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Sağlık Bilgisi, Beden Eğitimi, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
3/ (Şube belirtilmemiş)	22
3/ (Şube belirtilmemiş)	21
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	6
Marangoz	5
Tesviye	32

Tablo 3.24'te yer alan verilerine göre, III. sınıfta toplam 43 öğrenci bulunmakta olup, ders programının önceki yıllarla aynı olduğu görülmektedir. Sanat alanları içerisinde Tesviye şubesinin büyük bir ilgi gördüğü anlaşılmaktadır. Tesviye şubesinde toplam 32 öğrenci bulunurken, Demircilik şubesinde 6, Marangozluk şubesinde ise 5 öğrenci yer almaktadır.[222]

[221] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1954-1955) Sınıf Geçme Defteri,* s. 11-19.
[222] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1954-1955) Sınıf Geçme Defteri,* s. 19-31.

Tablo 3.25 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik, Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Şube belirtilmemiş)	27
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	7
Marangoz	8
Tesviye	12

Tablo 3.25 incelendiğinde, IV. sınıfta toplam 27 öğrenci bulunmaktadır. Bu sınıfta okutulan derslerin, bir önceki yılın IV. sınıf programıyla tamamen aynı olduğu görülmektedir. Öğrenciler, ortak derslerin yanı sıra üç temel sanat dalında eğitimlerine devam etmektedir. Sanat şubelerinden Tesviyede 12, Demircilik şubesinde 7 ve Marangozluk şubesinde 8 öğrenci yer almaktadır.[223]

Tablo 3.26 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Matematik, Gereçler, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Özel Şube)	21
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Özel Tesviye	21

Tablo 3.26'ya göre IV. sınıf, okula "Özeller" adıyla kaydedilen öğrencilerden oluşmakta olup, sınıftaki 21 öğrencinin tamamı da Özel Tesviye bölümünde eğitim görmektedir. Bu durum, söz konusu sınıfın yapısı gereği meslekî eğitimin tek bir alanda yoğunlaştığını ve aynı uzmanlık programını takip ettiğini göstermektedir.[224]

[223] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1954-1955) Sınıf Geçme Defteri*, s. 31-37.
[224] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1954-1955) Sınıf Geçme Defteri* s. 37-42.

Tablo 3.27 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Coğrafya, Hukuk Bilgisi, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Şube belirtilmemiş)	20
5/ (Şube belirtilmemiş)	20
Sanat Şubeleri	**Toplam Öğrenci Sayısı**
Demirci	13
Marangoz	17
Tesviye	10

Tablo 3.27 değerlendirildiğinde V. sınıf öğrencilerinin hem genel kültür hem de meslekî derslerden oluşan ortak ve önceki yıllarla paralellik gösteren bir eğitim yapısı içinde öğrenim gördüklerini göstermektedir. V. Sınıf iki şubeye ayrılmış olup; her iki şubede de 20 öğrenci bulunmakta ve sınıf mevcudu 40'tır. Sanat alanlarından Demircilik şubesinde 13, Marangozluk şubesinde 17, Tesviye şubesinde ise 10 öğrenci bulunmaktadır.[225]

Tablo 3.28 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Hukuk Bilgisi, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Özel Şube)	19
Sanat Şubeleri	**Toplam Öğrenci Sayısı**
Özel Tesviye	19

Tablo 3.28 incelendiğinde V. sınıfta toplam 19 öğrenci bulunduğu görülmektedir. Bu sınıf, "Özel Şube" olarak düzenlenmiş olup, öğrencilerin tamamı da Tesviye şubesi içerisinde yer almaktadır.[226]

[225] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1954-1955) Sınıf Geçme Defteri* s. 43-53.
[226] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1954-1955) Sınıf Geçme Defteri* s. 53-58.

3.1.12 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1954-1955 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler

1954 yılında Erkek Sanat Enstitüsü tarafından bir döşemecilik kursu açılmıştır. Kursun katılımcıların çalışma koşullarına uygun biçimde haftada dört akşam yapılacak şekilde planlanması, kursun dört ay müddetle devam etmesi ve katılımcıların eğitim masraflarının tamamının enstitü tarafından karşılanması kararlaştırılmıştır. Döşemecilik kursunun açılması, özellikle yerel ekonomik ihtiyaçlar doğrultusunda meslekî çeşitliliğin artırıldığını ve enstitünün bölgesel iş gücü talebine yanıt verme işlevini desteklediğini düşündürmekte olup kursun akşam saatlerinde yürütülmesi, çalışan bireylerin mesleki gelişim fırsatlarına erişimini kolaylaştırmayı amaçlayan yaygın eğitim yaklaşımının bir göstergesi niteliğindedir.[227] Maarif Vekâleti tarafından çeşitli sanat enstitülerinde düzenlenen meslekî gece kursları kapsamında gerçekleştirilen bu program, bir önceki yıl uygulanan elektrikçilik kursunun ardından Enstitüde açılan ikinci yaygın eğitim faaliyeti niteliğinde olmuştur. Çeşitli mesleklerden sekiz katılımcının iki ay boyunca akşam derslerine devam ettiği kursta, temel döşemecilik becerileri kazandırılmış kursun tamamlanmasıyla Enstitüde bir de tören düzenlenmiştir. Merasimde kursiyerlerin çalışmaları sergilenmiş; ayrıca törene iştirak eden Vali Niyazi Akı ve kursun öğretmeni Niyazi Özcan birer konuşma yapmıştır.[228]

3.1.13 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

Mesleki ve teknik öğretime yönelik toplumsal ilginin yıllar içerisinde istikrarlı bir artış eğilimi gösterdiği anlaşılmaktadır. Mesleki ve Teknik Öğretim Umum Müdürlüğü'nden elde edilen verilere göre, yaklaşık on yıl önce 33 bin düzeyinde olan öğrenci sayısı, izleyen yıllarda belirgin bir yükseliş kaydederek 1953-1954 öğretim yılında 93 bine ulaşmış, 1954-1955 öğretim yılında ise 105 bine yükselmiştir. Öğrenci sayısındaki bu niceliksel artış, mesleki ve teknik eğitimin yalnızca eğitim sistemi

[227] "Erkek Sanat Enstitüsünde Döşemecilik Kursu Açılıyor", *Doğrusöz,* S. 2324. 11 Haziran 1954, s. 1.
[228] "Erkek Sanat Enstitüsü'nde Döşemecilik Kursu Mezunlarına Diplomaları Verildi", *Doğrusöz*, S. 2455, 17 Kasım 1954, s. 1.

içerisindeki yerinin güçlendiğini değil, aynı zamanda toplumun bu alana yönelik algı ve yönelimlerinde de önemli bir dönüşüm yaşandığını göstermektedir. [229]

Diğer taraftan 1950'li yıllarda eğitim-öğretim alanında yapılan düzenlemeler hem öğretim sürecini sadeleştirmeyi hem de öğrenciler üzerindeki sınav yükünü azaltmayı hedeflemiştir. 1955 yılına gelindiğinde bu çerçevede yayımlanan bir haber kaynağına göre, liselerde uygulanan bitirme ve olgunluk imtihanları kaldırılmış ve bunların yerine "devlet lise imtihanı" adı altında tek bir sınav sistemi kabul edilmiştir. Böylece öğrencilerin aynı yıl içinde lise bitirme, olgunluk ve üniversiteye giriş olmak üzere üç ayrı sınava girmek zorunda kalmalarının yarattığı yoğunluk giderilerek sınav süreci daha bütüncül bir yapıya kavuşturulmuştur. Dönemin Maarif Vekili Celal Yardımcı; yapılan değişikliğe ilişkin açıklamasında, uzun süredir yürütülen çalışmaların sonucunda yeni sınav sisteminin nihai haline kavuştuğunu ifade etmiş ve yeni talimatnameye göre devlet lise imtihanı, son sınıfta okutulan ders ve konuları kapsayacak biçimde yazılı ve sözlü aşamalardan oluşacağını bu sınavda başarılı olan öğrencilerin de daha önce bitirme ve olgunluk imtihanlarının sağladığı tüm hukuki haklardan yararlanabileceğini bildirilmiştir. [230]

1955 yılı içerisinde Sanat Enstitüsü mezunlarına yönelik istihdam imkânlarına ilişkin yapılan duyuruda, Erkek Sanat Enstitüsünü tamın iş bulma ve istihdamları konusunda da çalışmalar yapılmıştır. Bu konuda aynı zamanda okul müdürlüğünün de teşebbüslerde bulunduğu görülmektedir. Nitekim bu hususta mezun olmuş, fakat henüz iş bulamamış gençlerin ülkenin çeşitli bölgelerinde günlük 19 lira yevmiye ile çalışabilecekleri konusunda bir duyuru yapılmış; iş talebinde bulunmak isteyen mezunların, Erkek Sanat Enstitüsü Müdürlüğü'ne başvurmaları istenilmiştir.[231]

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1955-1956 eğitim ve öğretim yılına ait sınıflara göre öğrenci mevcutları, teorik ve meslekî derslere ilişkin bilgiler, aşağıda yer alan tablolarda sınıflara göre dağılımlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir:

[229] "Mesleki ve Teknik Öğretmen Okullarındaki Talebe Adedi 105 Bine Yükseldi", *Doğrusöz,* S. 2500, 11 Ocak 1955, s. 1.
[230] "Liselerde Bitirme ve Olgunluk İmtihanları Kaldırıldı", "*Doğrusöz,* S. 2558, 21 Mart 1955, s. 1.
[231] "Sanat Enstitüsü Mezunları Aranıyor", *Doğrusöz,* S. 2745, 2 Kasım 1955, s. 1.

Tablo 3.29 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Beden Eğitimi, Teknik Resim, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
1 / (Şube Belirtilmemiş)	45
1 / (Şube belirtilmemiş)	37

Tablo 3.29'a göre 1955-1956 eğitim ve öğretim yılında I. sınıfta okutulan derslerin önceki yıllarla büyük ölçüde benzerlik gösterdiği görülmektedir. Ancak 1950 ders yılından itibaren programda ayrı başlıklar hâlinde yer alan "Aritmetik" ve "Geometri" dersleri tek bir çatı altında birleştirilerek Matematik dersi adı altında ilave edilmiştir. I. sınıfa toplamda 82 öğrenci kabul edilmiştir. İki şubeye ayrılan I. sınıflarda birinci şubede 45, ikinci şubede ise 37 öğrenci bulunmaktadır. I. Sınıf mevcudunun 82'ye yükselmesi, okula olan rağbetin arttığını göstermektedir.[232]

Tablo 3.30 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Beden, Eğitimi, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
2/ (Şube belirtilmemiş)	43
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	13
Marangoz	8
Tesviye	22

Tablo 3.30'da görüldüğü üzere II. sınıf programında yer alan genel kültür derslerinden hareketle programın, öğrencileri meslek alanlarına hazırlayan bir geçiş programı niteliği taşıdığını göstermektedir. Öğrenci dağılımı incelendiğinde, tek şubeden oluşan II. sınıf toplam mevcudunun 43 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sanat dalları göre

[232] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1955-1956) Sınıf Geçme Defteri*, s. 1-18.

dağılımlarına bakıldığından Demircilik şubesinde 13, Marangoz şubesinde 8 ve Tesviye şubesinde 22 öğrencinin eğitim gördüğü anlaşılmaktadır.[233]

Tablo 3.31 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Matematik, Fizik, Kimya, Sağlık Bilgisi, Beden Eğitimi, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
3/ (Şube belirtilmemiş)	44
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	10
Marangoz	9
Tesviye	25

Tablo 3.31 incelendiğinde 1955-1956 yılı III. sınıf müfredatında önceki yıllardan farklı olarak Aritmetik, Geometri ve Cebir derslerinin birleştirilerek "Matematik" dersi altında toplandığı ve programda yer verildiği görülmektedir. Kültür dersleri programdaki yerini korumaktadır. III. Sınıflar tel şube olup, toplam mevcudu ise 44'tür. Sanat alanlarına göre dağılımlar göz önüne alındığında Demircilik şubesinde 10, Marangozluk şubesinde 9 ve Tesviye şubesinde 25 öğrenci bulunmaktadır. Tesviye alanına yönelimin önceki yıllarda olduğu gibi daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.[234]

Tablo 3.32 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik, Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Şube belirtilmemiş)	15
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	3
Marangoz	3
Tesviye	9

[233] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1955-1956) Sınıf Geçme Defteri*, s. 18-27.
[234] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1955-1956) Sınıf Geçme Defteri*, s. 27-39.

Tablo 3.32'te yer alan bilgiler göz önünde bulundurulduğunda IV. sınıfların tek şubeden ibaret olduğu görülmektedir. Toplam sınıf mevcudu ise 15'tir. Sanat dallarına göre dağılıma bakıldığından Tesviye şubesinde 9, Demircilik şubesinde ve Marangozluk şubelerinde ise 3'er öğrencinin eğitim-öğretim görmekte oldukları anlaşılmaktadır. Programa göz atıldığında önceki yıllarda programda yer verilen Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı dersinin müfredattan çıkarıldığı görülmektedir. [235]

Tablo 3.33 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik Cebir, Geometri, Gereçler, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Özel Şube)	25
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Özel Tesviye	25

Tablo 3.33 değerlendirildiğinde 1955-1956 eğitim ve öğretim yılında IV. sınıfın özel şubede toplam sınıf mevcudu 25 olup öğrencilerin tamamı Özel Tesviye bölümüne kayıtlıdır. Bir önceki yıl IV. sınıf özel şube programında yer alan Matematik dersinin, bu dönem Aritmetik Cebir ve Geometri olarak ayrı dersler halinde programa alındığı görülmektedir. Bunun dışındaki diğer dersler, bir önceki yıl ile aynı seyretmiştir.[236]

Tablo 3.34 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 eğitim-öğretim yılı V. Sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Coğrafya, Hukuk Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Şube belirtilmemiş)	27
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	9
Marangoz	7
Tesviye	11

[235] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1955-1956) Sınıf Geçme Defteri*, s. 39-42.
[236] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1955-1956) Sınıf Geçme Defteri*, s. 42-47.

Tablo 3.34'e göre, V. sınıfta toplam 27 öğrenci bulunmaktadır. Önceki yılların V. sınıf programı büyük ölçüde korunmuş; ancak bu yıl, programa ilave olarak Aritmetik, Cebir ve Geometri dersleri dâhil edilmiştir. Sanat şubeleri incelendiğinde; Tesviye şubesinin 11 öğrenciyle en kalabalık grubu oluşturduğu, bunu 9 öğrenciyle Demircilik ve 7 öğrenciyle Marangozluk şubelerinin izlediği görülmektedir.[237]

Tablo 3.35 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1955-1956 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Hukuk Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Özel Şube)	27
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Özel Tesviye	27

Tablo 3.35 incelendiğinde V. Sınıfın tek ve "Özel Şube" den ibaret olduğu görülmektedir. Sınıfın toplam mevcudu 27'dir. Bu yıl programa Aritmetik Cebir, Geometri, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı derslerinin ilave edilmesiyle program genişletilmiştir.[238]

3.1.14 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1955-1956 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirilen Etkinlikler

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü tarafından, bir yıllık eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerce üretilen çalışmaların sergilendiği bir etkinliğin düzenlendiği anlaşılmaktadır. Söz konusu serginin 2 Temmuz 1955 Cumartesi günü saat 17.00'de açıldığı ve ortaya konulan ürünlerin ziyaretçilere sunulduğu görülmektedir. Kamuya açık olarak planlanan bu etkinlik, enstitüde yürütülen mesleki eğitimin somut çıktılarının görünür kılınmasına imkân sağlamış; aynı zamanda eğitim sürecinde elde edilen becerilerin yerel toplumla paylaşılmasına yönelik bir işlev üstlenmiştir. Bu

[237] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1955-1956) Sınıf Geçme Defteri*, s. 47-55.
[238] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1955-1956) Sınıf Geçme Defteri*, s. 55-62.

yönüyle sergi, okul-çevre etkileşimini güçlendiren ve mesleki eğitimin uygulama boyutunu destekleyen bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir.[239]

Basında yer alan haberlerden 1955 yılında Erkek Sanat Enstitüsü'nün Gençlik ve Spor Bayramı kutlamalarına katıldığı görülmektedir. Kastamonu'da Gençlik ve Spor Bayramı kutlamaları sabah 08.45'te kaleden yapılan top atışıyla başlamıştır. Cumhuriyet Meydanı'ndaki Atatürk Anıtı önünde yerlerini alan okulların İstiklâl Marşı'nı okuması ve çelenk sunumundan sonra kutlamalar için Gazi Stadyumu'na hareket edilmiştir. Saat 09.30'da stadyumda Vali ve protokol üyeleri, gençlerin ve halkın bayramını kutlamıştır. İstiklâl Marşı'nın yeniden okunmasını takiben öğrenciler günün anlam ve önemini ifade eden konuşmalar yapmış ve "Dağ Başını Duman Almış" marşını seslendirmişlerdir. Bu bölümün ardından kız ve erkek öğrenciler çeşitli jimnastik hareketleri ve spor gösterileri sunmuştur. Kutlama programı dahilinde öğleden sonra 14.30'da stadyumda bir futbol karşılaşması yapılmıştır.[240]

Erkek Sanat Enstitüsü'nün Okul Aile Birliği toplantısı 27 Kasım 1955 Pazar günü saat 14.00'da gerçekleştirilmiştir. Toplantıya velilerin büyük çoğunluğu katılmış ve görüşmeler samimi bir atmosferde geçmiştir. İlk önce 1954-1955 yılı çalışma raporu okunmuş; rapor genel kurulun onayına sunularak kabul edilmiştir. Daha sonra dilek ve temenniler bölümüne geçilmiş, velilerin soruları, dilek ve temennileri ise okul müdürü tarafından cevaplandırılmıştır. Ardından yeni yönetim kurulu üyeleri seçilmiştir. Daha sonra öğretmen Cevdet Bezirci tarafından ise çocukların daha iyi yetiştirilebilmesi hususunda neler yapılması gerektiği konusunda bir konuşma yapılmıştır. Toplantı öğrencilerin kısa müzik gösterileri sonrasında sona ermiştir.[241]

3.1.15 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

1956-1957 eğitim-öğretim yılında, Maarif Vekâleti tarafından alınan bir karar doğrultusunda ortaokul ve liselerde sınıf geçme ve sınav yönetmeliğinin ilgili maddesinde değişiklik yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre, ortaokul ve liselerin birinci

[239] "Erkek Sanat Enstitüsü Sergisi", *Doğrusöz,* S. 2644, 2 Temmuz 1955, s. 1.
[240] "36 Yıl Önce Bugün Büyük Atatürk Samsun'a Çıkmıştı", *Doğrusöz*, S. 2609, 19 Mayıs 1955, s. 1.
[241] "Erkek Sanat Enstitüsü Okul Aile Birliği Toplantısı", *Doğrusöz*, S. 2767, 29 Kasım 1955, s. 1.

ve ikinci sınıflarında üst üste iki yıl başarısız olan öğrencilerin örgün eğitim kurumlarıyla ilişikleri kesilmiştir. Bu öğrencilere yalnızca durumlarını gösteren bir belge verilmiş; aynı düzeydeki resmî okullarda öğrenimlerine devam etme hakları kaldırılmıştır. Ayrıca, söz konusu öğrencilerin yaşlarının uygun olması şartıyla yalnızca özel okullarda bir yıl daha aynı sınıfa devam edebilmelerine imkân tanınmıştır. Önceki uygulamada ise bu durumdaki öğrenciler, başarısız oldukları derslerden "belge sınavına girerek yeniden okuma hakkı elde edebilmekteydi. Yapılan değişiklikle birlikte bu uygulama yürürlükten kaldırılmış ve eğitim sisteminde daha sınırlayıcı bir düzenleme yürürlüğe konulmuştur.[242]

Tablo 3.36 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Beden Eğitimi, Din Dersleri-Teknik Resim, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
1 / A	32
1 / B	30

Tablo 3.36'ye göre, 1956-1957 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü I. sınıf müfredatında genel kültür derslerinin ve mesleki ve uygulamaya dönük derslerin birlikte yer almaya devam ettiği ve bununla birlikte, 1956-1957 eğitim-öğretim yılı itibarıyla I. sınıf müfredatına Din Derslerinin eklendiği anlaşılmaktadır. Bu değişiklik, dönemin eğitim politikalarında kültürel ve ahlaki değerlerin öğretimine daha fazla önem verilmeye başlandığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Şube bazında öğrenci sayıları değerlendirildiğinde toplam öğrenci sayısı 62 olup, şubeler arasında öğrenci dağılımının dengeli olduğu söylenebilmekte ve 1/A şubesinde 32, 1/B şubesinde 30 öğrenci bulunduğu görülmektedir.[243]

[242] "Lisede ortaokulların imtihan talimatnameleri değiştirildi" *Doğrusöz*, S. 2821, 31 Ocak 1956, s. 1.
[243] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1956-1957) Sınıf Geçme Defteri*, s. 1-13.

Tablo 3.37 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Beden, Eğitimi, Meslek Resmi, Din Dersleri Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
2/ A	32
2/B	37
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	18
Marangoz	19
Tesviye	32

Tablo 3.37 verilerine göre,1956-1957 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü ikinci sınıf müfredatının, bir önceki yılın ikinci sınıf programı ile büyük ölçüde benzerlik gösterdiği, ancak bu yıl itibarıyla birinci sınıflara eklenen din derslerinin ikinci sınıf düzeyinde de okutulmaya başlandığı anlaşılmaktadır. Şube bazında öğrenci sayıları değerlendirildiğinde 2/A şubesinde 32, 2/B şubesinde ise 37 öğrenci bulunduğu ve toplamda 69 öğrencinin öğrenim gördüğü tespit edilmektedir. Bununla birlikte, mesleki alanlara göre dağılım incelendiğinde tesviye bölümünde 32, marangoz bölümünde 19 ve demirci bölümünde 18 öğrencinin bulunduğu görülmektedir. Bu dağılım, özellikle tesviye alanına olan talebin diğer alanlara kıyasla daha yüksek olduğunu ortaya koymakta; mesleki yönelimin öğrenci tercihleri doğrultusunda farklılaştığını göstermektedir.[244]

Tablo 3.38 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Matematik, Fizik, Kimya, Sağlık Bilgisi, Beden Eğitimi, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
3/ (Şube belirtilmemiş)	37
3/ (Şube belirtilmemiş)	23
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	17
Marangoz	13
Tesviye	30

[244] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1956-1957) Sınıf Geçme Defteri*, s. 14-29.

Tablo 3.38 incelendiğinde, 1956-1957 eğitim-öğretim yılı Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü III. sınıf programının, teorik bilgi ile uygulamaya dönük mesleki eğitimi bir arada verildiği, bir önceki yılın üçüncü sınıf müfredatıyla birebir aynı devam ettirildiği anlaşılmaktadır. Öğrenci dağılımına bakıldığında, şube adları belirtilmemekle birlikte bir şubede 37, diğerinde 23 öğrenci bulunduğu ve toplam öğrenci sayısının 60 olduğu tespit edilmektedir. Mesleki alanlar özelinde ise tesviye bölümünde 30, demirci bölümünde 17 ve marangoz bölümünde 13 öğrencinin yer aldığı görülmektedir. Bu veriler, tesviye alanının diğer meslek dallarına kıyasla daha fazla tercih edildiğini göstermektedir.[245]

Tablo 3.39 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Şube belirtilmemiş)	19
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	4
Marangoz	2
Tesviye	13

Tablo 3.39'a göre, 1956-1957 eğitim-öğretim yılına ait veriler doğrultusunda, Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü dördüncü sınıf programının öğrencilerin hem akademik bilgi düzeylerini hem de mesleki yeterliliklerini ileri seviyeye taşımayı amaçlayan bir eğitim anlayışının sürdürüldüğünü göstermektedir. Ayrıca, söz konusu müfredatın bir önceki yılın dördüncü sınıf programı ile aynı olduğu görülmektedir. Öğrenci sayıları incelendiğinde, şube bilgisi belirtilmemekle birlikte toplam 19 öğrencinin öğrenim gördüğü tespit edilmektedir. Mesleki alanlara göre dağılımda ise tesviye bölümünde 13, demirci bölümünde 4 ve marangoz bölümünde 2 öğrencinin bulunduğu görülmektedir.[246]

[245] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1956-1957) Sınıf Geçme Defteri,* s. 29-46.
[246] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1956-1957) Sınıf Geçme Defteri,* s. 47-51.

Tablo 3.40 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik, Cebir, Geometri, Gereçler, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Özel Şube)	51
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Özel Tesviye	51

Tablo 3.40'da yer alan Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsünün IV. sınıf özel şube yapısı söz konusu yıllar içinde (1950-1960) tek bir uzmanlık çevresinde (Tesviye) yoğunlaştırıldığını ortaya koymakta olup diğer dersler bu teknik alanı destekleyen tamamlayıcı bir çerçeve içinde konumlandırılmıştır. Bu yönüyle tablo, dönemin mesleki eğitim anlayışında belirli bir zanaatın derinlemesine öğretilmesini esas alan bir modelin uygulandığını açık biçimde yansıtmakta olup sınıf mevcudunun önceki öğretim yılına kıyasla belirgin biçimde artış göstermesi, bu alana yönelik talebin ve eğitim yoğunluğunun yükseldiğine işaret etmektedir.[247]

Tablo 3.41 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Coğrafya, Hukuk Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı-Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Şube belirtilmemiş)	21
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	3
Marangoz	4
Tesviye	14

Tablo 3.41, 1956-1957 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü V. sınıf müfredatının önceki yıllarla büyük ölçüde süreklilik gösterdiğini, ancak programa yeniden dahil edilen "Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı" dersiyle,

[247] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1956-1957) Sınıf Geçme Defteri*, s. 51-61.

müfredatın yalnızca teknik uygulamaya dayalı bir yapıdan çıkarak, üretim süreçlerinin planlama, maliyet ve kayıt boyutlarını da içeren daha işlevsel bir çerçeveye yöneldiğini göstermektedir. Öğrenci mevcudu incelendiğinde, toplam 21 kişilik sınıf mevcudunun sanat şubeleri arasında farklılaştığı, özellikle Tesviye alanında belirgin bir yoğunlaşmanın sürdüğü görülmektedir. Buna karşılık Demircilik ve Marangozluk şubelerindeki öğrenci sayılarının sınırlı kalması uzmanlaşmanın belirli bir alan etrafında toplandığını ve kurumsal önceliklerin bu doğrultuda şekillendiğini düşündürmektedir.[248]

Tablo 3.42 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Hukuk Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Özel Şube)	31
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Özel Tesviye	31

Tablo 3.42 incelendiğinde, 1956-1957 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatının önceki yıl ile aynı ders içeriğini koruduğu ve programda yapısal bir değişikliğe gidilmediği görülmektedir. V. sınıf özel şubede toplam 31 öğrencinin öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır.

3.1.16 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1956-1957 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirilen Etkinlikler

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nde 1956 yılı içerisinde yaşanan idari değişim süreci, müdürlük görevinde gerçekleşen atama ve görev devirleri üzerinden takip edilmektedir. Bu kapsamda, önceki dönemde enstitü müdürlüğü görevini yürüten Mehmet Tan'ın kendi isteğiyle Zonguldak Sanat Enstitüsü Müdürlüğü'ne atanarak görevinden ayrılmıştır.[249] Kısa bir süre sonra ise Ayvalık'tan tayin edilen İsmail

[248] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1956-1957) Sınıf Geçme Defteri,* s. 62-69.
[249] "Erkek sanat Enstitüsü müdürü gitti", *Doğrusöz,* S. 3052, 5 Kasım 1956, s.1.

Avcı'nın Enstitü Müdürlüğü'ne gelerek görevine başladığı anlaşılmaktadır. Söz konusu değişim, enstitü yönetiminde aynı yıl içerisinde gerçekleşen idari bir yeniden yapılanmaya işaret etmekte olup, kurumun işleyişinde süreklilik ilkesinin yeni yönetici üzerinden devam ettirildiğini göstermektedir. Bu durum, mesleki ve teknik eğitim kurumlarında yönetici atamalarının dönemsel olarak gerçekleştiğini ve idari kadronun farklı görev yerleri arasında hareketlilik gösterebildiğini ortaya koymaktadır.[250]

Erkek Sanat Enstitüsü'nde "huzursuzluk" bulunduğuna ilişkin yerel basında yer alan iddialar üzerine, kurum bünyesinden bir açıklama yapılması ihtiyacı doğmuştur. Yapılan açıklamada, okulda herhangi bir huzursuzluk ortamının söz konusu olmadığı belirtilerek, kamuoyuna yansıyan haberlerin gerçeği yansıtmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca, müfettiş incelemesine ilişkin sürecin sonuçlarının kurum tarafından kabul edilebilir nitelikte değerlendirildiği; mobilya siparişleri ve fiyatlandırma süreçlerinin ise yetkili birimlerce yürütüldüğü vurgulanmıştır. Bu çerçevede, ortaya atılan iddiaların yanlış değerlendirmelerden kaynaklandığı ve kurumun işleyişine yönelik olumsuz bir algı oluşturma amacı taşıyabileceği yönünde bir kanaat ortaya konulmuştur. Açıklamanın öğretmenler, atölye şefleri ve idari personelin önemli bir bölümü tarafından imzalanmış olması, kurumsal düzeyde ortak bir tutum sergilendiğini göstermektedir. Bununla birlikte, bazı personelin açıklamaya katılmadığını beyan etmesi, konuya ilişkin tüm çalışanlar arasında tam bir görüş birliğinin bulunmadığını da ortaya koymaktadır.[251]

3.1.17 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

Kastamonu'da 1957-1958 eğitim-öğretim yılına başlangıç yapılmadan önce ortaokul ve lise kademelerindeki bütün okulların ikmal imtihanları, 26 Ağustos 1957 Pazartesi günü yapılmıştır. İkmal imtihanları orta ve lise 3 sınıf öğrencileri için sözlü sınav; orta 1, orta 2, lise 1 ve lise 2. Sınıflar için yazılı imtihan şeklinde uygulanmıştır. Ortaokul ve liselerin birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden dört ve daha fazla dersten başarısız olup, yazılı ikmal sınavlarında başarılı olanlar bir üst sınıfa geçmeyi hak etmişlerdir.[252]

[250] "Erkek Sanat Enstitüsü müdürü geldi", *Doğrusöz,* S. 3059, 14 Kasım 1956, s.1.
[251] "Erkek Sanat Enstitüsünde huzursuzluk yok", *Doğrusöz,* S. 2822, 1 Şubat 1956, s. 1.
[252] "Lise Ortaokul İkmal İmtihanları 26 Ağustos Pazartesi Başlıyor*", Doğrusöz*, S. 3289, 20 Ağustos 1957, s. 1.

1957-1958 eğitim-öğretim yılı 1957 yılı Eylül ayı sonlarında başlamıştır. Nitekim Doğrusöz gazetesi 30 Eylül 1957 tarihli nüshasında yer alan "Okullar Açıldı" başlıklı bir haberde şehir ve kasabalarda bulunan ilkokul, ortaokul ve liselerin yeni ders yılına resmen başladığını kamuoyuna duyurmuştur.[253]

Erkek Sanat Enstitüsü'nün ihtiyaçlarının giderilmesine dönük, özellikle malzeme tedariki ve hizmet alımlarına yönelik çalışmalara şahit olunmaktadır. Bu kapsamda 16 Eylül 1957 tarihinde Erkek Sanat Enstitüsü için Orman İşletmesi Karadere Deposu'ndan okul için odun alımının yapılacağı, alınan odunun nakli ile kestirme ve istif işini kapsayan bir ihalenin duyurusu yapılmıştır. İhale şartnamesinde yer alan bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

İşin niteliği: Karadere Deposundan 150 ton odunun enstitüye nakli ile kesme ve istif hizmeti:

Muhammen bedel: Ton başına 35 lira

Toplam tutar: 5.250 lira

Geçici teminat bedeli:393 lira 75 kuruş

İhale 1 Ekim 1957 Salı günü Kastamonu Defterdarlığı Gelir Müdürlüğü Satın Alma Komisyonu tarafından gerçekleştirilmiştir.[254]

1957-1958 eğitim-öğretim yılına ait Sınıf Geçme Defterinin aslı (I nolu defter) okulda çıkan yangında yandığı ya da tahliye sürecinde kaybolduğu düşünülmektedir. 1957-1958 eğitim-öğretim yılına ait Sınıf Geçme Defteri, Kastamonu Millî Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden temin edilerek (II nolu defter olarak) hazırlanmıştır.[255]

[253] "Okullar Açıldı", *Doğrusöz*, S. 3324, 30 Eylül 1957, s. 1.

[254] "Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Müdürlüğünden", *Doğrusöz*, S. 3312, 16 Eylül 1957, s. 2; Doğrusöz, S. 3316, 20 Eylül 1957, s. 2; *Doğrusöz*, S. 3318, 23 Eylül 1957, s. 2; *Doğrusöz*, S. 3323, 28 Eylül 1957, s. 2.

[255] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1957-1958) Sınıf Geçme Defteri*, Defterin 4 Şubat 1963'te sureti Kastamonu MEB'den alınarak yeniden hazırlandığı bildirilmiştir. Söz konusu yıla ait Sınıf Geçme Defteriyle ilgili bildiriye EK'ler kısmında yer verilmiştir. (Bkz, Ekler; Ek BA)

Tablo 3.43 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Beden Eğitimi, Din Dersleri, Teknik Resim, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
1 / A	32
1 / B	34

Tablo 3.43 değerlendirildiğinde 1957-1958 eğitim ve öğretim yılında Erkek Sanat Enstitüsünde iki şubeye ayrılan birinci sınıflarda toplam 66 öğrenci kayıt olduğu görülmektedir. Temel kültür ve meslek derslerini birlikte sunan program bir önceki yıl ile içerik bakımından paralellik taşıdığını göstermektedir.[256]

Tablo 3.44 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Beden Eğitimi, Din Dersleri, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
2/ A	24
2/B	36
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	18
Marangoz	18
Tesviye	24

Tablo 3.44 incelendiğinde II. sınıf ders programının önceki yıllarda uygulanan müfredatla içerik ve dağılım olarak aynı olduğu görülmektedir. Programdaki tek değişiklik I. sınıf müfredatına eklenen Din Derslerinin, II. sınıf müfredatına da alınmış olmasıdır. İki şubeye ayrılan ikinci sınıflarda 2/A şubesinde 24, 2/B şubesinde ise 36 öğrenci bulunmaktadır. 60 öğrenciden 18'inin Demircilik, 18'inin Marangozluk ve 24'nün Tesviye sanat şubesinde yer aldığı görülmektedir.[257]

[256] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1957-1958) Sınıf Geçme Defteri*, s. 1-9.
[257] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1957-1958) Sınıf Geçme Defteri*, s. 9-16.

Tablo 3.45 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Matematik, Fizik, Kimya, Sağlık Bilgisi, Beden Eğitimi, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
3 / A	27
3 / B	33
3 / (şube adı belirtilmemiş)	18
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	23
Marangoz	21
Tesviye	34

Tablo 3.45'de yer alan verilere göre III. sınıf müfredatında genel kültür dersleri, temel fen bilgileri ve alan uygulamalarını içeren derslerin önceki yıllarda olduğu gibi bütüncül bir öğretim yaklaşımıyla 1957-1958 eğitim-öğretim yılında da sürdürüldüğü görülmektedir. III. sınıf üç şube halinde oluşturulmuştur. 3/A şubesinde 27, 3/B şubesinde 33 ve şube adı verilmemiş olan üçüncü şubede ise 18 öğrenci bulunmaktadır. Sanat dallarından Tesviye şubesi en yüksek öğrenci sayısına sahip olan alan olarak öne çıkmış, Tesviye şubesini Demircilik ve Marangozluk şubeleri izlemiştir.[258]

Tablo 3.46 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik, Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Şube belirtilmemiş)	36
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	6
Marangoz	9
Tesviye	21

[258] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1957-1958) Sınıf Geçme Defteri*, s. 16-25.

Tablo 3.46 incelendiğinde IV. sınıf müfredat yapısının bir önceki eğitim yılıyla aynı doğrultuda olduğu görülmektedir. Programın yapısı, teorik bilgi ile uygulamalı meslek eğitiminin birlikte yürütüldüğü bütüncül bir teknik eğitim yaklaşımını yansıtmakta ve dönemin Sanat Enstitülerinde öğrencilerin hem teknik bilgi düzeylerini geliştirmeyi hem de üretime yönelik uygulama becerileri kazanmalarını amaçlayan eğitim anlayışının sürdürüldüğünü ortaya koymaktadır. Öğrenci dağılımı bakımından değerlendirildiğinde ise IV. sınıfta toplam 36 öğrencinin bulunduğu, bunların 21'inin Tesviye, 9'unun Marangoz ve 6'sının Demirci şubesinde öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır.[259]

Tablo 3.47 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik Cebir, Geometri, Gereçler, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ A (Özel Şube)	31
4/B (Özel Şube)	31
Sanat Şubeleri	**Toplam Öğrenci Sayısı**
Özel Tesviye	62

Tablo 3.47 değerlendirildiğinde, Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsünün 1957-1958 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube programının, mesleki teknik eğitimi merkeze alan bir yapı içerisinde düzenlendiği görülmektedir. Genel IV. sınıf müfredatından farklı olarak özel şube programında Fizik ve Kimya derslerine yer verilmemesi dikkat çekmektedir. Bu durum, özel şubelerde eğitimin daha çok mesleki uygulama ve teknik uzmanlaşma ekseninde yoğunlaştırıldığını göstermektedir. Böylece öğrencilerin alan becerilerini geliştirmeye yönelik daha doğrudan bir öğretim anlayışının benimsendiği anlaşılmaktadır. Tablodaki öğrenci mevcudu incelendiğinde, özel şubelerin 4/A ve 4/B olmak üzere iki ayrı sınıf halinde oluşturulduğu ve her bir şubede 31 öğrencinin yer aldığı anlaşılmaktadır. Özel Tesviye alanındaki toplam 62 kişilik öğrenci kapasitesi, bu bölümün kurum bünyesinde geniş bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Bu yoğunluk, dönemin teknik eğitim anlayışında Tesviye alanına duyulan ihtiyacın ve bu

[259] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1957-1958) Sınıf Geçme Defteri*, s. 25-29.

alandaki mesleki uzmanlaşmaya verilen önemin belirgin bir göstergesi niteliğindedir.[260]

Tablo 3.48 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Coğrafya, Hukuk Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Şube belirtilmemiş)	27
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	5
Marangoz	2
Tesviye	20

Tablo 3.48'de yer alan 1957-1958 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatı değerlendirildiğinde, genel kültür ve mesleki-teknik alanları birlikte kapsayan yapısı, son sınıf düzeyinde mesleki yeterliliklerin pekiştirilmesine yönelik mevcut eğitim yaklaşımının istikrarla korunduğunu ortaya koymaktadır. Öğrenci dağılımına bakıldığında ise toplam 27 öğrencinin 20'sinin Tesviye, 5'inin Demirci ve 2'sinin Marangoz bölümünde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu dağılım, mesleki yönelimin belirgin biçimde Tesviye alanında toplandığını ve bu alanın eğitim sürecinde baskın bir uzmanlık sahası olarak varlığını sürdürdüğünü göstermektedir.[261]

Tablo 3.49 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Hukuk Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Özel Şube)	41
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Özel Tesviye	41

[260] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1957-1958) Sınıf Geçme Defteri,* s. 29-37.
[261] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1957-1958) Sınıf Geçme Defteri,* s. 37-40.

Tablo 3.49 incelendiğinde, V. sınıf özel şube müfredatının genel V. sınıf programıyla ders yapısı bakımından büyük ölçüde örtüştüğü, eğitim içeriğinin ortak bir çerçeve üzerinden sürdürüldüğü görülmektedir. Bununla birlikte özel şube programında Coğrafya dersine yer verilmediği anlaşılmaktadır. Öğrenci mevcudu açısından ise özel V. sınıfta toplam 41 öğrencinin olduğu ve sınıfın tamamının Özel Tesviye alanında yer aldığı görülmektedir.[262]

3.1.18 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsünün 1957-1958 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler

Erkek Sanat Enstitüsü bünyesinde 1957 yılında mobilya döşemeciliği ve elektrik kaynağı alanlarında açılan kurslar, kurumun yalnızca örgün öğretimle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda yetişkin eğitimi ve mesleki yeterlilik kazandırmaya yönelik yaygın eğitim faaliyetlerine de önem verdiğini göstermektedir. Konu ile ilgili basında kursun 1 Nisan 1957 Pazartesi günü başlayacağı yönünde bir duyuru yapılmıştır. Söz konusu uygulama, Enstitünün eğitim faaliyetlerini yerel ve sektörel ihtiyaçlarla uyumlu şekilde çeşitlendirdiğini; kurumun bölgesel kalkınmaya katkı sunan bir mesleki eğitim merkezi niteliği taşıdığını da göstermektedir.[263]

3.1.19 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1958-1959 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

1958-1959 eğitim-öğretim yılı ülke genelinde ortaöğretim kurumları, öğretmen okulları ve ilkokullarda 29 Eylül 1958 Pazartesi günü resmî olarak başlamıştır. Bu çerçevede Kastamonu'daki resmî açılış okullarında katılımıyla Cumhuriyet Meydanı'nda gerçekleştirilmiştir. İlk önce Atatürk Anıtı'na çelenk sunulmuş, daha sonra saygı duruşunda bulunulmuş ve İstiklal Marşı'nın okunmuştur.[264] Dönemin yerel basınında yer alan düzeltme metni; 1958-1959 eğitim-öğretim yılının başlangıcına ilişkin ilk duyuruda sanat enstitülerine dair bilgilendirmenin eksik kaldığını ve bu eksikliğin sonradan giderildiğini ortaya koymaktadır. Kastamonu

[262] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1957-1958) Sınıf Geçme Defteri*, s. 40-45.
[263] "Şehrimizde Sanat Kursları Açılıyor", *Doğrusöz,* S. 3174, 30 Mart 1957, s. 1.
[264] "Okullar Açıldı", *Doğrusöz,* S. 3630, 30 Eylül 1958, s. 1.

Erkek ve Kız Sanat Enstitüleri de diğer okullar gibi 29 Eylül 1958 Pazartesi günü yeni eğitim yılına başlamıştır.[265]

27 Ekim 1958 tarihli haber metni, Kastamonu genelinde etkili olan grip salgını nedeniyle okullarda eğitim-öğretime bir hafta süreyle ara verildiğini, salgının etkisinin azalmasıyla birlikte derslerin yeniden başlatıldığını göstermektedir. Bu durum, dönemin eğitim sürecinin sağlık koşullarına bağlı olarak geçici olarak kesintiye uğrayabildiğini ve öğretim faaliyetlerinin mevcut şartlara göre yeniden düzenlendiğini ortaya koymaktadır.[266]

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'ne ait 1958-1959 eğitim-öğretim yılı Sınıf Geçme Defteri verileri esas alınarak, dersler ve öğrenci mevcutlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tablolarda sistematik biçimde sunulmuştur.

Tablo 3.50 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Beden Eğitimi, Din Dersleri, Teknik Resim, Meslek Teknolojisi, Atölye.

Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
1 / (Şube belirtilmemiş)	26
1 / (Şube belirtilmemiş)	28

Tablo 3.50 incelendiğinde, Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsünün 1958-1959 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatının genel kültür dersleri ile teknik ve uygulamalı meslek derslerini birlikte içeren yapısı devam ettirilmiş olup, öğrencilerin temel akademik bilgi ile mesleki becerileri eş zamanlı olarak geliştirilmesi amaçlanmıştır. Öğrenci dağılımına bakıldığında ise I. sınıf düzeyinde biri 26, diğeri 28 öğrenciden oluşan iki ayrı şubenin bulunduğu anlaşılmaktadır.[267]

[265] "Sanat Enstitüleri de açıldı", *Doğrusöz*, S. 3632, 2 Ekim 1958, s. 1.
[266] "Okullar Açıldı", *Doğrusöz*, S. 3651, 27 Ekim 1958, s. 1.
[267] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1958-1959) Sınıf Geçme Defteri*, s. 1-11.

Tablo 3.51 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Beden Eğitimi, Din Dersleri, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
2/ A	26
2/B	38
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	21
Marangoz	17
Tesviye	26

Tablo 3.51'e göre, II. sınıf müfredatının bir önceki yılın ders yapısıyla aynı içerikte sürdürüldüğü, bununla birlikte öğrencilerin sanat dallarına göre ayrışmaya başladığı görülmektedir. Sınıf mevcudu değerlendirildiğinde 2/A'da 26, 2/B'de 38 öğrencinin bulunduğu; sanat şubelerinde ise Tesviye alanının 26 öğrenci ile en yüksek öğrenci sayısına sahip olduğu, bunu 21 öğrenciyle Demirci ve 17 öğrenciyle Marangoz bölümlerinin izlediği anlaşılmaktadır.[268]

Tablo 3.52 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Matematik, Fizik, Kimya, Sağlık Bilgisi, Beden Eğitimi, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
3 / (Şube belirtilmemiş)	47
3 / (Şube belirtilmemiş)	24
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	18
Marangoz	23
Tesviye	30

Tablo 3.52 verileri, III. sınıf müfredatının, önceki yılla aynı yapıda olup teorik dersler ile teknik ve uygulamalı meslek derslerinin birlikte sürdürüldüğü ve öğrencilerin mesleki uzmanlaşma sürecini destekleyen eğitim anlayışının devam ettiğini

[268] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1958-1959) Sınıf Geçme Defteri*, s. 12-25.

göstermektedir. Öğrenci dağılımına göre, III. sınıf düzeyinde 47 ve 24 kişilik iki ayrı öğrenci grubunun bulunduğu; sanat şubelerinde ise Tesviye bölümünün 30 öğrenci ile en yüksek mevcuda sahip olduğu anlaşılmaktadır. Marangoz bölümünde 23, Demirci bölümünde ise 18 öğrencinin yer alması, mesleki alanlara yönelik öğrenci dağılımının belirli ölçüde dengeli bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır.[269]

Tablo 3.53 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ (Şube belirtilmemiş)	43
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	13
Marangoz	6
Tesviye	24

Tablo 3.53 değerlendirildiğinde, IV. sınıf ders programında önceki yılın müfredat yapısının değişikliğe gidilmeksizin devam ettirildiği anlaşılmaktadır. Öğrenci dağılımı değerlendirildiğinde ise IV. sınıfta toplam 43 öğrencinin bulunduğu; bunların 24'ünün Tesviye, 13'ünün Demirci ve 6'sının Marangoz bölümünde öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Bu dağılım, mesleki alanlar içerisinde Tesviye bölümünün öğrenci yoğunluğu bakımından öne çıktığını ortaya koymaktadır.[270]

Tablo 3.54 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik Cebir, Geometri, Gereçler, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ A (Özel Şube)	35
4/B (Özel Şube)	40
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Özel Tesviye	75

[269] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1958-1959) Sınıf Geçme Defteri,* s. 26-44.
[270] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1958-1959) Sınıf Geçme Defteri,* s. 44-53.

Tablo 3.54 verilerine göre, IV. sınıf özel şube programının, mesleki uzmanlaşmayı esas alan bir öğretim anlayışı doğrultusunda şekillendiği müfredatın genel IV. sınıf programıyla aynı teknik çerçeveyi koruduğu anlaşılmakla birlikte, özel şubede Fizik ve Kimya derslerine yer verilmemesi programın daha doğrudan mesleki uygulama alanlarına yöneltildiğini ortaya koymaktadır. Öğrenci mevcudu bakımından değerlendirildiğinde ise 4/A şubesinde 35, 4/B şubesinde 40 öğrenci bulunduğu ve toplam 75 öğrencinin Özel Tesviye alanında öğrenim gördüğü görülmektedir.[271]

Tablo 3.55 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı V. Sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Coğrafya, Hukuk Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Şube belirtilmemiş)	32
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	5
Marangoz	9
Tesviye	18

Tablo 3.55 değerlendirildiğinde, V. sınıf programında önceki yıl uygulanan müfredatın herhangi bir değişikliğe uğramadan korunduğu anlaşılmaktadır. Müfredatın yapısı, öğrencilerin mesleki uzmanlıklarını pekiştirmeye yönelik teknik öğretim anlayışının sürdürüldüğünü göstermekte; kültür dersleri ile alan derslerinin birlikte yer alması ise eğitimin hem kuramsal hem de uygulamalı boyutunun dengeli biçimde devam ettirildiğini ortaya koymaktadır. Öğrenci mevcudu incelendiğinde, 32 kişilik toplam sayının mesleki alanlara göre farklı oranlarda dağıldığı görülmekte olup bu dağılım içinde Tesviye bölümü belirgin bir ağırlığa sahipken, Marangoz ve Demirci bölümlerinin daha düşük öğrenci sayılarıyla temsil edildiği anlaşılmaktadır.[272]

[271] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1958-1959) Sınıf Geçme Defteri,* s. 53-68.
[272] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1958-1959) Sınıf Geçme Defteri,* s. 68-76.

Tablo 3.56 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Hukuk Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Özel Şube)	43
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Özel Tesviye	43

Tablo 3.56 incelendiğinde, V. sınıf özel şube müfredatının önceki yıl ile aynı ders yapısını koruduğu ve programın herhangi bir değişiklik yapılmadan sürdürüldüğü görülmektedir. Bu durum, özel şubelerde mesleki eğitim anlayışının istikrarlı bir şekilde devam ettirildiğini göstermektedir. Öğrenci mevcudu değerlendirildiğinde, V. sınıf özel şubede toplam 43 öğrencinin yer aldığı görülmektedir.[273]

3.1.20 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1958-1959 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler

1959 yılında Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü bünyesinde hem bir meslekte çalışanların bilgi ve becerilerini geliştirmek hem de herhangi bir mesleği olmayan vatandaşlara meslekî yeterlilik kazandırmak amacıyla Akşam Sanat Okulu açılmıştır. Bu çerçevede sıcak ve soğuk demircilik, oksijen kaynakçılığı, elektrik kaynakçılığı, marangozluk, mobilyacılık ve cila, döşemecilik, tesviyecilik, tornacılık, frezecilik, el tesviyesi, teknik resim ve meslek resmi alanlarında kurslar açılması düşünülmüştür.[274]

Diğer taraftan 1959 yılında Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü öğrencilerini desteklemek "Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Öğrencilerine Yardım ve Koruma Derneği" adı altında bir dernek kurulmuştur. Derneğin Nizamnamesinde teşkilat yapısı, üyelik, idarî ve malî işleyişine dair esasları ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Derneğin geçici merkezi Erkek Sanat Enstitüsü olarak belirlenmiştir. Derneğin

[273] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1958-1959) Sınıf Geçme Defteri*, s. 76-92.

[274] "Erkek Sanat Enstitüsünde Akşam Sanat Kursları Açılıyor", *Doğrusöz*, S. 3746, 19 Şubat 1959, s. 1; "Vilayetimizde Erkek Sanat Okulu Açıldı", *Yenises,* S. 2585, 19 Şubat 1959, s. 1.

Cemiyetler Kanunu'na göre çalışacağı ve herhangi bir siyasî amaç gütmeyeceği ayrıca vurgulanmıştır (Madde 1). Dernek Enstitüde öğrenim gören öğrencilere eğitim süreçleri boyunca maddî ve sosyal yardım sağlamayı amaçlamıştır. Bu çerçevede öğrencilere öğle yemeği desteği, sağlık desteği ve ders gereçleri bakımından destek olunması düşünülmüştür. Dernek ayrıca okul binası, bahçe düzenlemesi, laboratuvar, kütüphane ve eğitim sürecini destekleyecek diğer donanım malzemelerinin temininde okul idaresine yardımcı olacaktı. Diğer yandan Dernek, öğrenci velileri ile okul arasındaki iletişimi güçlendirmek, velilere yönelik konferanslar tertiplemek, gösteri ve çeşitli sosyal etkinlikler düzenlemekle de sorumlu olacaktı (Madde 2). Derneğe, 18 yaşını doldurmuş ve medenî haklara sahip olan herkes üye olabilecekti. Üyelerin yıllık aidatı en az 1.200 kuruş olacaktı. Okul müdürü ve öğretmenler derneğin doğal üyeleri sayılacak ve aidat ödemekle yükümlü olmayacaklardı (Madde 3). [275] Dernek üyeliğinden ayrılmak isteyen kişiler, üye oldukları süreye ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmek koşuluyla ve yazılı başvuru yaparak üyelikten çekilebileceklerdi (Madde 4). Derneğin: Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetçiler olmak üzere üç organı bulunacaktı (Madde 5).[276] Derneğin gelir kaynaklarını: üyelik taahhütleri, her türlü bağış ve yardımlar, müsamere ve eğlencelerden elde edilen gelirler, piyango gelirleri, dernek tarafından açılan özel dershane ve kurslara ait ücretler oluşturacaktı (Madde 12).[277] Derneğe ait Üye (Aza) Defteri, Üye Adres Defteri, Yönetim Kurulu (İdare Heyeti) Karar Defteri, Gelen-Giden Evrak Defteri, Gelir-Gider (Varidat ve Masraf) Defteri ve Bilanço ve Kesin Hesap Defterleri olacak ve defterler düzenli bir şekilde tutulacaktı (Madde 13).[278] Nizamnamenin 14. maddesinde derneğin feshine ilişkin hükümler düzenlenmiş olup, fesih kararı, Cemiyetler Kanunu'nun 27. maddesi çerçevesinde yalnızca Genel Kurul tarafından alınabilecekti (Madde 14). Derneğin kurucu üyeleri arasında ise tüccar, memur, öğretmen, teknik personel ve esnaf gibi farklı sosyal ve meslekî gruplarından kişiler bulunabilecekti.[279]

[275] "Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Öğrencilerine Yardım ve Koruma Derneği Tüzüğüdür", *Doğrusöz*, S. 3757, 5 Mart 1959, s. 2.
[276] "Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Öğrencilerine Yardım ve Koruma Derneği Tüzüğüdür", *Doğrusöz*, S. 3758, 6 Mart 1959, s. 2.
[277] "Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Öğrencilerine Yardım ve Koruma Derneği Tüzüğüdür", *Doğrusöz,* S. 3759, 7 Mart 1959, s. 2.
[278] "Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Öğrencilerine Yardım ve Koruma Derneği Tüzüğüdür", *Doğrusöz,* S. 3760, 9 Mart 1959 Pazartesi, s. 2.
[279] "Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Öğrencilerine Yardım ve Koruma Derneği Tüzüğüdür", *Doğrusöz,* S. 3761, 10 Mart 1959, s. 2.

3.1.21 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1959-1960 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

Tablo 3.57 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi, Matematik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (İngilizce), Beden Eğitimi, Resim, Müzik, Din Dersleri, İş Bilgisi.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
1 / (şube adı belirtilmemiş)	25
1 / (şube adı belirtilmemiş)	24

Tablo 3.57 verilerine göre, 1959-1960 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında belirgin bir program değişikliğine gidilmiştir. Bu yıl uygulanan öğretim programına önceki dönemlerde yer almayan Yurttaşlık Bilgisi, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (İngilizce), Resim, Müzik ve İş Bilgisi derslerinin eklendiği görülmektedir. Bu genişletilmiş ders müfredat, kültür derslerinin ağırlığının artırıldığını ve öğrencilerin genel akademik donanımının güçlendirmeye yönelik bir yaklaşımın benimsendiği anlaşılmaktadır. Buna karşılık, önceki yıllarda I. sınıf programında yer alan Teknik Resim, Meslek Teknolojisi ve Atölye dersleri müfredattan çıkarılmıştır. Bu değişiklik, meslekî içeriklerin başlangıç sınıfından itibaren kaldırılarak daha üst sınıflara kaydırıldığını ve I. sınıfta genel kültür derslerinin öncelikli hâle getirildiğini göstermektedir. I. sınıflar iki şubeye ayrılmış olup, toplam öğrenci mevcudu 49'dur.[280]

Tablo 3.58 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Beden Eğitimi, Din Dersleri, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
2/ (şube adı belirtilmemiş)	29
2/ (şube adı belirtilmemiş)	29
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	16
Marangoz	23
Tesviye	19

[280] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1959-1960) Sınıf Geçme Defteri*, s. 1-10.

Tablo 3.58 incelendiğinde, II. sınıf programının bir önceki yılın müfredatıyla tamamen örtüştüğü kültür dersleri ile meslekî uygulamaların bir arada dengeli bir şekilde bulunduğu müfredat aynı şekilde korunmuştur. II. sınıflar iki şubeye ayrılmış olup, her iki şubede de 29'ar öğrenci bulunmaktadır. Toplam öğrenci mevcudu 58'dir. Sanat şubelerine göre dağılıma bakıldığında Demircilik şubesinde 16, Marangozluk şubesinde 23, Tesviye şubesinde ise 19 öğrencinin bulunduğu görülmektedir. [281]

Tablo 3.59 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Matematik, Fizik, Kimya, Sağlık Bilgisi, Beden Eğitimi, Pratik Elektrik, Meslek Resmi, Gereçler, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Atölye.
Şubeler	Toplam Öğrenci Sayısı
3 / (şube adı belirtilmemiş)	30
3 / (şube adı belirtilmemiş)	32
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	20
Marangoz	16
Tesviye	26

Tablo 3.59 değerlendirildiğinde III. sınıf ders programının, temel genel kültür dersleri ile meslekî alan ve atölye uygulamalarını birlikte içerecek biçimde önceki yılın yapısını koruduğu anlaşılmaktadır. İki şubeye ayrılan III. Sınıflarda ilk şubede 30, ikinci şubede ise 32 öğrenci bulunmaktadır. Sanat dallarından Demircilik şubesinde 20, Marangozluk şubesinde 16, Tesviye şubesinde 26 öğrenci bulunmaktadır.[282]

Tablo 3.60 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik, Cebir, Geometri, Fizik, Kimya, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4 / (Şube belirtilmemiş)	26
4 / (Şube belirtilmemiş)	26
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	14
Marangoz	16
Tesviye	22

[281] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1959-1960) Sınıf Geçme Defteri*, s. 11-20.
[282] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1959-1960) Sınıf Geçme Defteri*, s. 21-36.

Tablo 3.60'da yer alan verilere göre IV. sınıf programının bir yıl önce uygulanan müfredat yapısıyla aynı olduğu görülmektedir. Genel kültür dersleri, teknik alan bilgileri ve atölye uygulamalarının bir arada bulunduğu ders yapısı korunmuştur. İki genel şubeye ayrılan IV. sınıflarda her iki şubede de 26'şar öğrenciden toplamda 52 öğrenci bulunmaktadır. Sanat şubelerinden Demircilik dalında 14, Marangozluk dalında 16 ve Tesviye dalında 22 öğrenci öğrenim görmektedir. Bu bilgilerden son sınıfta meslekî uzmanlaşmaya yönelik eğitimin planlanan çerçevede sürdürüldüğü görülmektedir.[283]

Tablo 3.61 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Aritmetik, Cebir, Geometri, Gereçler, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
4/ A (Özel şube)	25
4 / B (Özel şube)	27
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Özel Tesviye	25/27

Tablo 3.61 değerlendirildiğinde IV. Sınıflar Özel Şubesi'nin iki şubeye ayrılmış olup 4/A şubesinde 25, 4/B şubesinde ise 27 öğrenci bulunmaktadır. Toplam 52 öğrencinin de Özel Tesviye şubesinde yer aldığı görülmektedir. Uygulanan ders programı ise önceki yıllarda sürdürülen müfredatla paralellik göstermekte olup genel kültür, teknik alan bilgisi ve atölye uygulamalarını bir arada içeren ders yapısı korunmuştur.[284]

[283] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1959-1960) Sınıf Geçme Defteri*, s. 50-60.
[284] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1959-1960) Sınıf Geçme Defteri*, s. 61-72.

Tablo 3.62 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Coğrafya, Hukuk Bilgisi, Aritmetik Cebir, Geometri, Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı, Uygulamalı Mekanik, Pratik Elektrik-Meslek Resmi, Genel Teknoloji, Meslek Teknolojisi, Askerlik, Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ (Şube belirtilmemiş)	33
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Demirci	9
Marangoz	3
Tesviye	21

Tablo 3.62'ye göre V. sınıfta uygulanan ders programının, önceki yılın müfredatıyla aynı doğrultuda olduğu izlenmektedir. V. sınıflar tek şube olup, toplam öğrenci sayısı 33'tür. Sanat şubelerinden Demircilikte 9, Marangozlukta 3 ve Tesviye şubesinde 21 öğrenci bulunmaktadır.[285]

Tablo 3.63 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe- Hukuk Bilgisi- Aritmetik Cebir- Geometri- Defter Tutma ve Mal Alma Hesabı-Uygulamalı Mekanik-Pratik Elektrik-Meslek Resmi-Genel Teknoloji-Meslek Teknolojisi-Askerlik-Atölye.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
5/ A (Özel Şube)	27
5/ B (Özel Şube)	26
Sanat Şubeleri	Toplam Öğrenci Sayısı
Özel Tesviye	27/26

Tablo 3.63 değerlendirildiğinde V. sınıf Özel Şubesi müfredatının genel olarak önceki yıllarla tutarlılık gösterdiği görülmektedir. V. Sınıf Özel Şubesi 5/A ve 5/B olmak üzere iki şubeye ayrılmış olup 5/A şubesinde 27, 5/B şubesinde 26 öğrenci, toplam 53 öğrenci bulunmaktadır. 53 öğrencinin tamamı da özel Tesviye sanat dalında eğitim almaktadır.[286]

[285] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1959-1960) Sınıf Geçme Defteri*, s. 76-84.
[286] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1959-1960) Sınıf Geçme Defteri*, s. 90-103.

3.1.22 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1959-1960 Eğitim-Öğretim Yılında Gerçekleştirdiği Etkinlikler

Erkek Sanat Enstitüsü'nün Veli Genel Kurul Toplantısı ise 18 Ekim 1959 Pazar günü gerçekleştirilmiştir. Toplantıda, yeni yönetim kurulları belirlenmiştir. Toplantı veliler, öğrenciler genel durumları özelde ise devamsızlık durumlarının gecikmeden kendilerine bildirilmesi yönünde bir talepte bulunmuşlardır. Gündemin son maddesinde söz alan Okul Müdürü Ahmet Kaya, Enstitü'nün kuruluş amaçlarını özetlemiş; özellikle devam zorunluluğuna dikkat çekerek, 30 gün boyunca ders veya atölye çalışmalarına katılmayan öğrencilerin devamsızlıktan sınıfta kalacaklarını ifade etmiştir. Müdür Ahmet Kaya velilerin düzenli olarak okula gelerek çocuklarının çalışma performansı ve devam durumları hakkında bilgi almaları gerektiğini vurgulamıştır. Samimi bir atmosferde gerçekleşen toplantı, velilerin sınıf ve atölyeleri gezmesiyle sona ermiştir. Bu durum, Enstitü ile veliler arasında iş birliği ve iletişimi güçlendirmeyi hedefleyen uygulamaların dönemin eğitim anlayışında önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir.[287]

Erkek Sanat Enstitüsü 1959 yılında ilkokullarla kurulan iş birliği sonrasında köylere yönelik gezici kurs faaliyetleri tertiplemiştir. Bu kurslardan biri sabit kurs olarak Daday ilçe merkezinde; ikincisi Orman Bölgesi Yapı Kursu olarak Akkaya nahiye merkezinde; diğerleri ise İğdir, Yukarı Perçin, Kadirbey ve Hanönü'nde açılmıştır. Enstitü Müdürü Ahmet Kaya teftişleri sırasında kurs öğretmenleri ile köy ilkokulu öğretmenlerini bir araya getirerek, mesleki değerlendirmelerde bulunmuş, kurs öğretmenlerinin aynı zamanda kursun açıldığı yerlerdeki ilkokullara çeşitli katkılarda bulunmasını istemiştir. Bu çerçevede köy ilkokullarında sıra, masa, yazı tahtası, kitaplık, iş tezgâhı, kapı, çerçeve ve kilit gibi eksikliklerin giderilmesinde veya imkân dâhilinde yenilenmesinde kurs öğretmenleri destek sağlayacaktı. İş bilgisi dersinin işlenmesinde ihtiyaç duyulan alet ve takımlar kurslarda imal edilecekti. İlkokul öğretmenleri uygun zamanlarda kurslara gelerek uygulamalı bilgilerini geliştireceklerdi. İlkokul dördüncü sınıflardan seçilecek öğrenciler öğretmenlerinin nezaretinde çarşamba günleri öğleden sonra kurslarda basit uygulamalar yaparak el

[287] Erkek Sanat Enstitüsünde Yapılan Toplantı", *Doğrusöz,* S. 3944, 20 Ekim 1959, s. 1; "Erkek Sanat Enstitüsü Okul Aile Birliği Toplantısı", *Doğrusöz,* S. 4269, 22 Kasım 1960, s. 1.

becerilerini geliştireceklerdi. Gezici kurslar sonrasında meslekî ve teknik öğretim köylere kadar ulaştırılmış, bu kurslar ile ilkokullar açısından önemli yararlar sağlanmıştır.[288]

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanı sıra şehirdeki karşılaşılan sorun giderilmesinde de kurum ve kuruluşlara destekler vermiştir. Şehirdeki yeni içme suyu tesisatının ihtiyacı olan elektriğin şehir santralinden yeterli düzeyde sağlanamaması nedeniyle stadyum arkasındaki kuyularda bulunan pompalar gerekli kapasitede çalıştırılamamıştır. Bu durum, su tüketiminin görece düşük olduğu dönemlerde bile şehirde su yetersizliğine yol açmıştır. Elektrik ihtiyacının karşılanabilmesi için Belediye Başkanı Kuddusi Akay tarafından yapılan başvuru sonrasında pompaların enerji gereksiniminin Erkek Sanat Enstitüsü üzerinden karşılanmasına izin verilmiş ve gerekli tesisat çalışmalarına başlanmıştır. Belediye, yaklaşık 10-15 bin liralık malzeme temin ederek bağlantı hattının inşasını hızlı bir şekilde gerçekleştirmiştir. Tesisatın tamamlanmasından sonra pompaların kesintisiz biçimde çalıştırılması ve böylece kente daha fazla su sağlanması mümkün hale gelmiştir.[289]

Kastamonu Erkek Sanat Okulu'nun 1950-1960 yılları arasında gerçekleştirdiği eğitim-öğretim faaliyetleri ile sosyo-kültürel alanlarda gerçekleştirdiği etkinlikler değerlendirilmiştir. Her şeyden önce bu dönemde Türkiye'de meslekî ve teknik eğitim, kurumsal olarak güçlenmiş, program içerikleri standartlaşmaya başlamış ve sanayinin ihtiyaç duyduğu teknik eleman ihtiyacına göre uygulamalı dersler ağırlık kazanmıştır. Sınıf Geçme Defterleri incelendiğinde, 1950-1960 yılları arasında Kastamonu Sanat Enstitüsü ders programlarında zaman zaman içerik güncellemelerine tesadüf edilmiştir. Genel Kültür dersleri olan Türkçe, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi, Tabiat Bilgisi, Matematik, Fizik, Kimya, Sağlık Bilgisi, Yabancı Dil ve Beden Eğitimi gibi derslerle öğrencilerin temel akademik yeterliliklerini desteklenmiştir. Özellikle teorik derslerde sınıf düzeyine göre bazı değişikliklerin yapıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşılık meslekî eğitimde istikrar göze çarpmaktadır. Söz konusu dönemde

[288] "Erkek Sanat Enstitüsü Gezici Köy Kurslarını Çok Yerinde Bir İş Birliği", *Doğrusöz,* S. 4017, 15 Ocak 1960, s. 1.
[289] "Şehir Su Pompaları İçin Erkek Sanat Enstitüsünden Cereyan Alınıyor", *Doğrusöz,* S. 4119, 21 Mayıs 196, s. 1.

(1950-1960) Enstitüde, her biri kendi alanının teknik gerekliliklerine göre yapılandırılmış *Demircilik, Marangozluk* ve *Tesviye* olmak üzere üç temel sanat bölümü faaliyet göstermiştir. Diğer; Meslek Teknolojisi, Genel Teknoloji, Genel Mekanik ve Cisimlerin Dayanımı, Meslek Resmi, Pratik Elektrik, Atölye Uygulamaları, Gereçler, Uygulamalı Mekanik gibi meslek dersleri de bu dönemin temel belirleyicilerinden olmuştur. Öğrencilerin seçim yaptıkları şubeye göre farklılaşan atölye dersleri, her yıl kademeli olarak artmış, özellikle II. sınıftan itibaren III, IV ve V. sınıflarda öğrencilerin büyük kısmı zamanını atölyede geçirmiştir. Böylece eğitim; yalnızca teorik bilgi aktarımı olarak değil, doğrudan üretim becerisinin kazandırıldığı bütüncül bir modele dönüşmüştür. 1950-1960 yılları arasında okulun sanat alanlarındaki (Marangozluk, Demircilik ve Tesviye) öğrenci dağılımı belirgin bir uzmanlaşma eğilimi ortaya koymaktadır.[290]

Marangozluk bölümüne ilişkin yıllara göre öğrenci tercihleri ise sınıf geçme defterleri verilerine dayanılarak aşağıdaki tabloda bütüncül bir biçimde sunulmuştur.[291]

Tablo 3.64 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1960 yılları arası marangozluk bölümü öğrenci mevcutları

Eğitim-Öğretim Dönemi	Öğrenci Sayısı
1950-1951	50
1951-1952	51
1952-1953	49
1953-1954	43
1954-1955	38
1955-1956	27
1956-1957	38
1957-1958	50
1958-1959	55
1959-1960	58
Toplam:	459

*Marangozluk B*ölümü'ne yönelik öğrenci ilgisi yıllar itibarıyla değerlendirildiğinde, talep düzeyinde dönemsel farklılıkların ortaya çıktığı görülmektedir. Bazı yıllarda mesleki eğitime yönelimin artmasına bağlı olarak bölümün daha fazla tercih edildiği, bazı yıllarda ise bu ilginin görece azaldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu değişkenliğin,

[290] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1950-1960) Sınıf Geçme Defteri*, s. 1-103.
[291] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1950-1960) Sınıf Geçme Defteri*, s. 1-103.

dönemin ekonomik koşulları, mesleki eğitim politikalarındaki yönelimler ve iş gücü piyasasının ihtiyaçlarındaki farklılaşmalarla ilişkili olduğu değerlendirilmektedir. Mobilya üretimi, toplumların yaşam biçimleri, kültürel birikimleri, uygarlık düzeyi ve estetik anlayışlarına paralel olarak sürekli bir dönüşüm içinde olmuştur. Tasarım anlayışlarındaki yenilikler, teknolojik gelişmeler ve kullanıcı ihtiyaçlarındaki değişim, mobilya sektörünün dinamik bir yapıya sahip olmasına yol açmıştır. Bu durum, ilgili meslek alanlarına olan ilgiyi ve bölümün tercih edilme oranlarını doğrudan etkilemiştir. Bu bağlamda, ilgisizlik nedeniyle unutulmaya yüz tutan el sanatlarını yeniden canlandırmak amacıyla faaliyet gösteren Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Marangozluk Bölümü, dönemin estetik değerlerini yansıtan zarif oda takımları ve konsollar üreterek uluslararası düzeyde rekabet edebilecek nitelikte ürünler ortaya koymuştur. Taşköprülüoğlu Mehmet Efendi'nin evinde kurduğu atölyede Avrupa örneklerinden esinlenerek bir piyano yapmayı başarması, okulun meslekî kapasitesinin önemli göstergelerindendir. Mehmet Efendi'nin daha sonra okulda piyano öğretmeni olarak görevlendirilmesi ve burada ürettiği birkaç piyanodan birinin Kastamonu Vali Konağı'nda yer alması, bölümün sanatsal ve teknik becerilerde ulaştığı seviyeyi ortaya koyması bakımından önemlidir. Ayrıca Millî Mücadele yıllarında Bakanlık emri ve İl Genel Meclisi kararıyla okulda üretilen makam kürsüsünün Yüksek Meclis Reisliği makamına gönderilmesi, bölümün dönemin kamu ihtiyaçlarına yönelik üretimde de etkin rol üstlendiğini göstermektedir. Zamanla yalnızca oda takımları değil, çeşitli mekânların kullanım amacına uygun dekor ve tefriş çalışmalarının da yapılmasıyla bölümün faaliyet alanı daha da genişlemiştir.[292]

1950-1960 yılları arasında Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün Mobilya alanındaki öğretim kadrosu, okulun teknik eğitim niteliğini belirleyen önemli isimlerden oluşmaktadır. Bu dönemde ağaç işleri öğretmeni olarak görev yapan Niyazi Özcan (1943-1971) uzun süreli hizmetleriyle bölümün kurumsal kimliğinin oluşmasında etkili olmuş; Mustafa Akay (1945-1961) ise hem teorik hem uygulamalı derslerde görev alarak bölümün gelişimine katkı sağlamıştır. Hüseyin Reel (1947-1954) ve Ziya Kuçer (1952-1952) kısa sürelerle görev yapmış olmalarına rağmen, dönemin öğretim süreçlerinde yer almış; Sadık Vayvay (1954-1959) ile Aldın Mermertaş (1954-1966) ise özellikle 1950'li yılların teknik eğitim ihtiyaçlarına uygun olarak marangozluk ve

[292] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 105.

uygulamalı atölye çalışmalarının yürütülmesine destek olmuşlardır. Okulun öğretim kadrosunda görev yapan gezici köy kursu marangoz meslek öğretmenleri ise enstitünün sadece merkezde değil, çevre köylerde de meslekî eğitim faaliyetleri yürüttüğünü göstermektedir. Bu kapsamda Ali İhsan Eskil (1946-1956) ve Mustafa Şeker (1941-1951) köy kurslarının erken dönem uygulayıcıları olurken; Seyfettin Öztürk (1950-1958) ile Muhsin Akyön (1951-1952) sahada yürütülen eğitim çalışmalarında görev almışlardır. Bekir Çakır (1952-1956), Turan Kaya (1952-1956) ve İsmail Özkan (1952-1957) 1950'li yılların ortasında köylerde yürütülen marangozluk kurslarının temel kadrosunu oluşturmuş; Muzhet Edalı (1953-1955) ile Mustafa Köse (1955-1964) bu faaliyetleri devam ettirmiştir. Aynı dönemde Feyzi Ertem (1956-1978) uzun süreli hizmetiyle dikkat çekerken; Ahmet Denizer (1956-1957), İlhan Kontaş (1957–1966), Hilmi Orman (1957-1959), Nihat Kiracılar (1958-1964), Lütfi Alkınt (1958–1960) ve Nural Ceylan (1959-1960) gezici kurslarda belirli sürelerle görev yaparak alandaki eğitim faaliyetlerinin sürekliliğine katkıda bulunmuşlardır. Ayrıca Ağaç İşleri bölümünde İhsan Yücel (1945-1971) teknisyen olarak görev yapmış ve hem atölye uygulamalarının yürütülmesinde hem de teknik bakımlardan önemli roller üstlenmiştir. Yukarıda bahse konu öğretim kadrosu, 1950-1960 yılları arasında okulun Mobilya eğitiminin hem merkezde hem de köylerde sistemli biçimde yürütüldüğü güçlü bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.[293]

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Mobilya Bölümü faaliyette bulunduğu müddet zarfında pek çok mezun vermiştir. Aşağıdaki tabloda Marangoz Bölümü'nden 1950-1960 yılları arasında mezun olan öğrencilere ilişkin bilgiler verilmiştir:

Tablo 3.65 1950-1960 eğitim ve öğretim yılı marangoz bölümü "orta" sanat mezunları

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezuniyet Yılı
38	Niyazi Aykol	Pertek	1936	1950-1951
44	Ahmet Ardıç	Kars	1933	1950-1951
45	İlhami Balışerli	Pertek	1936	1950-1951
60	Hıdır Taşdeviren	Ovacık	1932	1950-1951
82	Yılmaz Atıl	Erzurum	1936	1950-1951
96	Mehmet Şahinoğlu	Artvin	1934	1950-1951
97	Şinasi Ersoy	Artvin	1934	1950-1951
109	Y. Nuri Acarlar	Bingöl	1934	1950-1951

[293] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 106-112.

Tablo 3.65'in devamı

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezuniyet Yılı
268	Zeki Taşdemir	Boyabat	1934	1950-1951
396	Fevzi Erdem	Küre	1933	1950-1951
5	Ruhi Kayıkçı	Kastamonu	1935	1951-1952
14	Hüseyin Güner	İlgin	1934	1951-1952
57	Bahtiyar Savaş	Araç	1936	1951-1952
88	Sıtkı Bekman	Siirt	1933	1951-1952
103	Hüseyin Akar	Nazimiye	1934	1951-1952
111	Onur Yalçın	Kastamonu	1938	1951-1952
127	Mehmet Aydar	Bingöl	1935	1951-1952
133	Ziya Yoldaş	Malatya	1937	1951-1952
152	Ö. Seyfi Çelik	Bursa	1931	1951-1952
153	Avni Mumcuoğlu	Siirt	1936	1951-1952
156	Kemal Şentürk	Malatya	1936	1951-1952
282	Hazende Doğu	İran	1934	1951-1952
18	Mustafa Atalay	Konya	1936	1952-1953
32	Orhan İncegil	Kastamonu	1936	1952-1953
94	Nazım Acar	Taşköprü	1928	1952-1953
95	Kazım Karayılan	Pertek	1937	1952-1953
101	İlhami Kaplan	Pertek	1938	1952-1953
106	İrfan Sever	Mazgirt	1935	1952-1953
107	Dursun Ene	Mazgirt	1935	1952-1953
116	Nurullah Anagür	Mazgirt	1938	1952-1953
132	Hüseyin Kaya	Pülümür	1935	1952-1953
133	Hıdır Yıldız	Pülümür	1936	1952-1953
136	H. Hayri Akyıldız	Pülümür	1937	1952-1953
278	Rabah Ekmekçioğlu	Antakya	1936	1952-1953
283	Necmettin Diril	Edirne	1933	1952-1953
288	M. Emin Dal	Bursa	1933	1952-1953
12	Muammer Gabak	Bursa	1938	1953-1954
94	Kazım Açar	Tunceli	1935	1953-1954
101	İlhami Kaplan	Pertek	1938	1953-1954
136	Hasan Akyıldız	Tunceli	1936	1953-1954
151	Yaşar Demirel	Araç	1938	1953-1954
209	Özdemir Erkılıç	Kars	1936	1953-1954
195	İbrahim Yılmaz	Kastamonu	1938	1954-1955
263	Selahattin Yukarıbaş	Devrek	1936	1954-1955
267	Muhlis Özyazgan	İskilip	1938	1954-1955
26	Yılmaz Kurt	Kastamonu	1938	1955-1956
44	Fehmi Yılmaz	Kastamonu	1940	1955-1956
46	Metin İyigül	Kastamonu	1940	1955-1956
55	Ahmet Özdemir	Dilezi	1937	1955-1956
71	Yavuz Duran	Çevlik	1933	1955-1956
78	Nihat Göloğlu	Kastamonu	1939	1956-1957
85	Hüseyin Şen	Pülümür	1943	1956-1957
98	Muharrem Eskioğlu	Kastamonu	1941	1956-1957
53	Cahit Baloğlu	Kastamonu	1940	1957-1958

Tablo 3.65'in devamı

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezuniyet Yılı
159	Ömer Tatar	Şırnak	1940	1957-1958
169	Metin Boyacı	Kastamonu	1939	1957-1958
228	Necdet Ömeroğlu	Kastamonu	1942	1957-1958
429	Cemil doğan	Nizip	1941	1957-1958
501	Fehmi ayvaz	Devrekani	1941	1957-1958
13	Metin Zillioğlu	Kastamonu	1940	1958-1959
32	Mehmet Kirişçioğlu	Kastamonu	1944	1958-1959
49	Ahmet Kurtçu	Karamuk	1943	1958-1959
67	İsmail Demirci	Ankara	1943	1958-1959
73	Mehmet Çelik	Kastamonu	1944	1958-1959
83	Fuat Altıkulaç	Kastamonu	1940	1958-1959
120	M. Metin Sirkeli	Kastamonu	1945	1958-1959
130	Hikmet Ernur	Kastamonu	1941	1958-1959
181	Ramiz Uyanık	Araç	1944	1958-1959
197	Ali Sefer Güleç	?	1943	1958-1959
207	Yaşar Melezoğlu	Kastamonu	1944	1958-1959
224	Yılmaz Albayrak	Kastamonu	1942	1958-1959
244	Hüseyin Emeksiz	?	1943	1958-1959
257	Ahmet Türidi	Kastamonu	1942	1958-1959
266	Turhan Şahin	Kastamonu	1943	1958-1959
288	Erdoğan Cengiz	Malazgirt	1939	1958-1959
308	Tevfik Altınbaş	Ayancık	1940	1958-1959
551	Ali Kenet	Araç	1940	1958-1959
101	Şenol Berşe	Kastamonu	1943	1959-1960
291	Zeki Yurtseven	Bingöl	1939	1959-1960
353	Cevdet Yurtseven	Buban	1943	1959-1960
354	Necati Yurtsever	Kastamonu	1942	1959-1960
523	Orhan Masat	Muş	1944	1959-1960

Tablo 3.65 değerlendirildiğinde, 1950-1960 döneminde Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Marangoz Bölümü'nün orta kısmından 82 öğrenci mezun olmuştur. Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Marangoz Bölümü mezunlarının yalnızca Kastamonu ile sınırlı kalmayıp Türkiye'nin farklı illerinden gelen öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bu durum, söz konusu kurumun bölgesel bir okul olmanın ötesinde, ülke genelinde tercih edilen bir mesleki eğitim merkezi niteliği taşıdığını göstermektedir. Özellikle Bingöl, Siirt, Kars ve Malatya gibi farklı coğrafi bölgelerden gelen öğrencilerin varlığı, Enstitünün sunduğu mesleki eğitimin çeşitli illerde ihtiyaç duyulan nitelikli iş gücü talebiyle ilişkilendirildiğini düşündürmektedir. Ayrıca tabloda yer alan farklı illere ait öğrenci kayıtları, yalnızca doğrudan eğitim amacıyla Kastamonu'ya gelen öğrencilerle sınırlı olmayıp, bir kısmının daha önce Kastamonu'ya yerleşmiş olma ihtimalini de gündeme getirmektedir. Ayrıca kayıtların

memleket bilgisi üzerinden tutulmuş olması, öğrencinin fiilî ikametinden ziyade nüfus/kütük bilgilerinin esas alınmış olabileceğine işaret etmektedir. Mezunların doğum yılları incelendiğinde 1931-1945 aralığında yoğunlaştığını, (mezuniyet yaşları yaklaşık 15-22 yaş arası) dolayısıyla aynı dönemde farklı yaş gruplarının bir arada eğitim aldığı anlaşılmaktadır.[294]

Tablo 3.66 1950-1960 eğitim ve öğretim yılı marangoz bölümü "lise" mezunları

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezun Yılı
120	Salim Yılmaz	Taşköprü	1929	1950-1951
135	Kemal Çizik	Gaziantep	1929	1950-1951
138	Muzaffer Tan	Taşköprü	1924	1950-1951
208	Ali Bayar	?	?	1950-1951
247	Cemal Daltaban	Kastamonu	1934	1950-1951
263	İsmet Açar	İzmir	1930	1950-1951
265	Hüseyin Sudur	Taşköprü	1931	1950-1951
273	Sezai Ünal	Gölpazarı	1931	1950-1951
274	Nazmi Salman	Kırşehir	1931	1950-1951
277	Turgut Boramoğlu	İzmit	1934	1950-1951
292	Cafer Cengiz	Artvin	1927	1950-1951
298	Lami Toros	Antakya	1929	1950-1951
323	Cemai Tantan	Devrekani	1932	1950-1951
341	Mehmet Saral	Of	1929	1950-1951
356	Davut Yaylagülü	Elazığ	1930	1950-1951
369	Şefik Yılmazkoç	Erzincan	1928	1950-1951
382	Mehmet Nanefitaroğlu	Mersin	1923	1950-1951
29	Cihangir Tan	Araç	1936	1951-1952
169	Mesut Bezcioğlu	Balıkesir	1931	1951-1952
170	Muhittin Yılmaz	Perşembe	1931	1951-1952
181	Emin Gömleksiz	Kastamonu	1929	1951-1952
240	İsmet Görgün	Malatya	1931	1951-1952
244	Mehmet Sabıroğlu	Tokat	1933	1951-1952
253	Ziya Köseoğlu	Kastamonu	1934	1951-1952
262	İbrahim Hüner	Tunceli	1934	1951-1952
275	Ali Cihangir Sontur	Bakırköy	1934	1951-1952
297	Sabri Cebeci	Hopa	1932	1951-1952
570	Seddar Tüzüner	Dumlupınar	1936	1951-1952
44	Ahmet Ardıç	Kars	1932	1952-1953
60	Hıdır Taşveren	Tunceli	1932	1952-1953
82	Yılmaz Atıl	Sivas	1936	1952-1953
96	Mehmet Şahinoğlu	Artvin	1931	1952-1953
109	Y. Nuri Acarlar	Bingöl	1934	1952-1953
157	Süreyya Demir	Gaziantep	1936	1952-1953
268	Zeki Taşdemir	Boyabat	1934	1952-1953

[294] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 123-127.

Tablo 3.66'nın devamı

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezun Yılı
295	Kâmil Almaç	Merzifon	1933	1952-1953
297	Hüseyin Ceylan	Elâzığ	1933	1952-1953
5	Ruhi Kayıkçı	Kastamonu	1935	1953-1954
14	Hüseyin Güner	Konya	1934	1953-1954
19	A. Cengiz Özel	Konya	1936	1953-1954
23	Mustafa Ceran	Niğde	1938	1953-1954
37	Macit Abeş	Kayseri	1934	1953-1954
38	Niyazi Akyol	Pertek	1933	1953-1954
45	İlhami Balışerli	Pertek	1936	1953-1954
57	Bahtiyar Savaş	Araç	1936	1953-1954
88	Sıtkı Bekman	Siirt	1933	1953-1954
103	Hüseyin Akar	Tunceli	1934	1953-1954
111	Onur Yalçın	Kastamonu	1938	1953-1954
127	Mehmet Aydar	Bingöl	1935	1953-1954
133	Ziya Yoldaş	Malatya	1937	1953-1954
153	Avni Mumcuoğlu	Siirt	1936	1953-1954
156	Kemal Şentürk	Malatya	1936	1953-1954
233	Hüseyin Sarıkaya	Tunceli	1934	1953-1954
282	Hazende Doğu	Kırıkkale	1934	1953-1954
270	Mehmet Akın	Tokat	1932	1953-1954
17	Atay Varol	İnebolu	1937	1955-1956
109	Fazıl Yılmaz	Kastamonu	1931	1955-1956
156	Şazi Bayraktar	Manisa	1936	1955-1956
199	Turan Oğuz	Çanakkale	1936	1955-1956
203	İ. Bülent Buyruk	İstanbul	1940	1955-1956
212	Ayhan Okur	Küre	1939	1955-1956
195	İbrahim Yılmaz	Kastamonu	1938	1956-1957
208	Ali Bayer	Turhal	1938	1956-1957
263	Selahattin Yukarıbaş	Devrek	1936	1956-1957
287	Muhlis Özyazgan	?	?	1956-1957
55	Ahmet Özdemir	Hakkâri	1937	1957-1958
71	Yavuz Duran	Bingöl	1937	1957-1958
85	Hüseyin Şen	Tunceli	1943	1958-1959
98	Muharrem Eskioğlu	Kastamonu	1941	1958-1959
382	M.Salih Günal	Gaziantep	1938	1958-1959
418	Rıza Özer	Kars	1942	1958-1959
425	Ahmet Kılıç	Kars	1942	1958-1959
427	İskender Özdemir	Giresun	1937	1958-1959
428	Sebahattin Durgut	İçel	1940	1958-1959
509	Hakkı Özcan	Burdur	1939	1958-1959
155	Mehmet Çömez	Kastamonu	1937	1959-1960
159	Ömer Tatar	Siirt	1940	1959-1960
169	Metin Boyacı	Kastamonu	1941	1959-1960
429	Cemil Doğan	Nizip	1941	1959-1960

Tablo 3.66'da yer verilen bilgilerden hareketle 1950-1960 yılları arasında Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Marangoz Bölümü Lise kısmından 79 öğrencinin mezun olduğu görülmektedir. Mezun öğrencilerin doğum yılları incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun 22-28 yaş aralığında olduğu, bir kısım öğrencilerin yaşlarının ise bu yaş aralığının da üzerinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum programın farklı yaş gruplarına açık bir yapıda olduğunu göstermektedir. Mezunların doğum yerleri ise Kastamonu ve çevre ilçelerinin yanı sıra Gaziantep, Kars, Tunceli, Artvin, Malatya, Sivas, İstanbul, İzmir ve Mersin gibi Türkiye'nin birçok farklı bölgesinden öğrencilerin bulunduğunu göstermekte; bu durum okulun ülke genelinde tercih edilen ve geniş bir coğrafyadan öğrenci kabul eden bir kurum niteliğinde olduğunu ortaya koymaktadır.[295]

Demircilik Bölümü'nün 1950-1960 yılları arasındaki durumu incelendiğinde orta düzeyde tercih edilen bir bölüm olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Özellikle 1950'lerin ikinci yarısında talebin belirgin şekilde azalması, bölge sanayisinin ağır ve demir işleme faaliyetlerine yönelik ihtiyacının sınırlı olduğuna işaret etmektedir. Tarih boyunca stratejik öneme sahip olan demircilik; demir, çelik ve benzeri metallerin işlenerek çeşitli araç, gereç ve yapı elemanlarına dönüştürülmesini kapsayan temel bir üretim alanıdır. Küreselleşmeyle birlikte metal teknolojileri alanı hızlı bir gelişim göstermiş; rekabetin artması, sanayileşmiş ülkelerin bu alanda koruyucu, teşvik edici ve geliştirici politikalar uygulamalarını gerekli kılmıştır. Bu bağlamda hazırlanan Demircilik öğretim programı, öğrencilerin özellikle kaynakçılık, metal doğrama ve talaşlı imalat gibi süreçlerde meslekî yeterlik kazanmalarını amaçlayarak sektörde ihtiyaç duyulan nitelikli işgücünün yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır.[296] Demircilik bölümüne ilişkin yıllara göre öğrenci tercihleri ise sınıf geçme defterleri verilerine dayanılarak aşağıdaki tabloda bütüncül bir biçimde sunulmuştur.[297]

[295] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 123-127.
[296] T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Metal Teknolojisi Alanı Çerçeve Öğretim Programı, 2024, s.7. https://meslek.meb.gov.tr/upload/cop9/metal_9.pdf 05.01.2026 (16.01).
[297] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1950-1960) Sınıf Geçme Defteri,* s. 1-103.

Tablo 3.67 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1960 yılları arası demircilik bölümü öğrenci mevcutları

Eğitim-Öğretim Dönemi	Öğrenci Sayısı
1950-1951	48
1951-1952	40
1952-1953	42
1953-1954	44
1954-1955	37
1955-1956	35
1956-1957	42
1957-1958	52
1958-1959	57
1959-1960	59
Toplam:	456

Demircilik Bölümü'nde 1950-1960 yılları arasında görev yapan öğretmen kadrosu, bölümün kurumsallaşmasına ve meslekî eğitimin niteliğinin yükselmesine önemli katkılar sağlamıştır. Bu dönemde Cemal Sundurdu (1949-1951) ve Abdullah Pamuk (1949-1951) gibi erken dönem öğretmenleri, bölümün temel yapısının oluştuğu yıllarda kısa fakat etkili görev süreleriyle bölüme başlangıç niteliğinde destek sunmuşlardır. Ahmet Güner (1952-1952) ise yalnızca bir yıl görev yapmış ve döneminde öğretim kadrosunun sürekliliğinin korunmasına katkı sağlamıştır. Bölümde daha uzun süre görev yapan öğretmenlerden Hasan Savaş (1952-1959), yaklaşık yedi yıllık hizmetiyle bölümün istikrar kazanmasında önemli bir rol üstlenirken; Hüseyin Akar (1952-1963) on yılı aşan görev süresiyle meslekî eğitimin sürdürülebilirliğine katkıda bulunmuştur. Bu dönem kadrosunun en dikkat çekici isimlerinden biri olan Hayri Oruç (1943-1967) ise yaklaşık yirmi dört yıllık hizmetiyle bölümün hem kuruluş hem de gelişme süreçlerine yön veren, kurumsal hafızanın oluşmasında belirleyici bir figür olarak öne çıkmaktadır. 1959 sonrası dönemde göreve başlayan Hüsnü Alkan (1959-1984) ise uzun yıllara yayılan öğretmenliği ile sonraki kuşakların eğitiminde etkili olmuş, bölümün devamlılığını sağlamıştır.[298]

Aynı yıllarda Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü bünyesinde yürütülen gezici köy kurslarında görev yapan öğretmenler de kırsal bölgelerde meslekî eğitimin yaygınlaşmasına önemli katkılar sunmuştur. Bu kapsamda Ali Ergin (1944-1951), yedi yıl kadar görev alırken, Mehmet Meyveci (1950-1953), İhsan Kurukafa (1951-1954),

[298] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 163-166.

Nizamettin Öztürk (1952-1955) ve Seyfullah Tatarhan (1952-1955) gibi isimler üç ila dört yıllık görev süreleri boyunca kırsal kesimde temel metal işleme becerilerinin kazandırılmasını sağlamışlardır. Buna ilave olarak İbrahim Kargı (1953-1954), İsmail Özlük (1954-1957) ve Oskay Sözen (1955–1958) gibi öğretmenler, dönemsel ihtiyaçlara göre şekillenen eğitim faaliyetlerinde aktif rol almıştır. Şükrü Koşarer (1957-1959), Ökkeş Çelikbaş (1958-1959) ve Hilmi Öztürk (1959-1959) ise daha kısa sürelerle görev yapmalarına rağmen köy kurslarının bölgesel çeşitliliğine katkı sağlamışlardır. Kırsal eğitim faaliyetlerinin en uzun soluklu isimleri arasında yer alan Reşat Cantaş (1953-1968), Mustafa Taşköprülü (1959-1978), İsmail Ernur (1959-1978) ve Necati Çapan (1959-1978) yaklaşık yirmi yıllık görev süreleriyle kursların kalıcı ve etkili bir eğitim yapısına dönüşmesinde belirleyici olmuşlardır. Söz konusu dönemde Demircilik bölümü, öğretmenlerinin hem okul içinde hem de köy kursları aracılığıyla bölgenin meslekî eğitim kapasitesini güçlendirme yönünde çok yönlü bir görev üstlendiğini ve kırsalda meslekî eğitimin yerleşmesinde önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Demircilik Bölümü 1950-1960 yılları mezunlarına ilişkin bilgiler Tablo 3.66 ve 3.67'de gösterilmiştir. [299]

Tablo 3.68 1950-1960 eğitim ve öğretim yılı demircilik bölümü "orta" sanat mezunları

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezun Yılı
4	Halim Kebeli	Araç	1932	1950-1951
8	Necati Çapan	Kastamonu	1936	1950-1951
35	Mehmet Karatoprak	Tunceli	1934	1950-1951
53	Behçet Esen	Pülümür	1935	1950-1951
56	M. Nuri Anık	Pülümür	1932	1950-1951
83	Kadir Keskin	Gölpazarı	1934	1950-1951
86	Nusret Okumuş	Ardanuç	1935	1950-1951
87	Sabri Öztürk	Borçka	1931	1950-1951
88	Mehmet Aksu	Daday	1933	1950-1951
144	Numan Demirtaş	Daday	1936	1950-1951
20	Hasan Değirmenci	Taşköprü	1932	1951-1952
125	Dursun Badem	Mazgirt	1934	1951-1952
128	Düzali Çağlar	Kolan	1935	1951-1952
130	Salih Büte	Muş	1937	1951-1952
137	Bayram Çakmak	Diyarbakır	1936	1951-1952
143	Nuri Çağlar	Dicle	1938	1951-1952
230	Sadi Şengil	Daday	1933	1951-1952
241	Faik Yazıcı	Daday	1939	1951-1952

[299] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 167-168.

Tablo 3.68'in devamı

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezun Yılı
290	Kazım Pamuk	Araç	1938	1951-1952
2	Osman Mermerci	Araç	1936	1952-1953
80	İbrahim Kuzyaka	Araç	1933	1952-1953
117	Rıza Ataç	Mazgirt	1936	1952-1953
124	Hakkı Oğuzoğlu	Pülümür	1936	1952-1953
284	Gündoğdu Özbek	Araç	1937	1952-1953
286	Halit Değirmenci	Eskibağlar	1938	1952-1953
1	Enver Çabuk	Muş	1934	1953-1954
12	İdris Haydar Yaman	Akşehir	1934	1953-1954
21	Yunus Koçak	Kastamonu	1938	1953-1954
42	Yılmaz Temuçin	Iğdır	1936	1953-1954
58	Fevzi Dinçer	Topaktaş	1938	1953-1954
123	Hüseyin Diribaş	Kalan	1936	1953-1954
135	Turan Erçakmak	Sivas	1937	1953-1954
141	Erdoğan Oral	Kastamonu	1935	1953-1954
280	Mustafa Dilek	Isparta	1934	1953-1954
174	Baki Kıllıoğlu	Tunceli	1939	1954-1955
254	Saadettin Taşçı	Muş	1938	1954-1955
10	Mesut Eser	Tosya	1939	1955-1956
158	Mustafa Maraşlı	Araç	1939	1955-1956
189	Mustafa Özpolat	Malatya	1938	1955-1956
35	Orhan Gülsunar	Kastamonu	1940	1956-1957
125	Hulusi Kırık	Devrekani	1942	1956-1957
161	Şerafettin Acar	Küre	1939	1956-1957
173	A. Yılmaz Başak	Kastamonu	1940	1956-1957
128	Hüseyin Atan	Muğla	1942	1956-1957
330	Raşit Solak	Antakya	1939	1956-1957
2	Cavit Tekin	Genç	1940	1957-1958
102	Kemal Satıbeşe	Kastamonu	1941	1957-1958
103	Ruhi Taban	Kastamonu	1941	1957-1958
123	Numan Okçu	Kuzyaka	1944	1957-1958
234	Mustafa Bıçakçı	Kastamonu	1943	1957-1958
251	Hasan Yılmaz	Gökçeağaç	1939	1957-1958
275	Mustafa Yılmaz	Kastamonu	1942	1957-1958
290	İlhan Akmanoğlu	Kuzyaka	1937	1957-1958
7	Ertuğrul Şen	Tosya	1943	1958-1959
15	Nail Sırma	Kıyık	1941	1958-1959
23	Zeki Şenliol	Kastamonu	1944	1958-1959
28	Yılmaz Şenliol	Kastamonu	1943	1958-1959
47	Mehmet Ali Göl	?	1939	1958-1959
50	Satılmış Şen	Kastamonu	1941	1958-1959
54	Namık Kırık	?	1941	1958-1959
95	Ahmet Erdoğan	Kastamonu	1944	1958-1959
107	Mehmet Gökgöz	Kastamonu	1941	1958-1959
111	Selami Kebelioğlu	Kastamonu	1939	1958-1959
113	Turgut Konsu	Kastamonu	1938	1958-1959

Tablo 3.68'in devamı

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezun Yılı
114	Enver Uyanık	?	1942	1958-1959
119	Erdoğan Dalçık	Kastamonu	1939	1958-1959
131	Hayrettin Demirci	Kastamonu	1945	1958-1959
140	Turhan Özkesen	Kastamonu	1943	1958-1959
154	Mehmet Yüce	?	1944	1958-1959
156	Rasim Deştioğlu	Kastamonu	1944	1958-1959
226	Osman Kapcu	?	1942	1958-1959
232	Cahit Kitiroğlu	Kastamonu	1941	1958-1959
268	Erol Oral	Kastamonu	1939	1958-1959
88	Orhan Çapraz	Mesudiye	1946	1959-1960
91	Ömer Akman	?	1941	1959-1960
363	Hüseyin Erdem	?	1942	1959-1960
365	H. Yılmaz Karaduman	Kastamonu	1945	1959-1960
379	Celal Mor	Alınveren	1942	1959-1960

Tablo 3.68'de yer alan bilgilerden anlaşıldığı kadarıyla 1950-1960 yılları arasında Demircilik Orta Sanat Bölümünden 78 öğrenci mezun olmuştur. Tabloya göre mezun öğrencilerin doğum yıllarının 1931 ile 1946 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Bölüme hem Kastamonu ve yakın çevresinden hem de Türkiye'nin farklı illerinden öğrenci gelerek eğitimlerini tamamlarken; bu durum, kurumun bölgesel ölçekte işlevsel bir eğitim odağı hâline geldiğini ortaya koymaktadır. [300]

Tablo 3.69 1950-1960 eğitim ve öğretim yılı demircilik bölümü "lise" mezunları

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezun Yılı
1	Mazhar Ekmekçi	Daday	1930	1950-1951
88	Mehmet Aksu	Daday	1933	1950-1951
126	Erol Büyüktaşkın	Yozgat	1933	1950-1951
153	Nazım Solak	Aşağıoba Köyü	1934	1950-1951
167	Enver Ölen	Bandırma	1932	1950-1951
237	Muharrem Özden	?	?	1950-1951
258	Necati Kutlu	Isparta	1930	1950-1951
261	Mahmut Sevim	Daday	1932	1950-1951
271	Necati Çelik	Antalya	1929	1950-1951
296	Mühdü Büyükboy	Siirt	1930	1950-1951
350	S. İsmet Savaşeri	?	?	1950-1951
375	Halil Toprak	?	?	1950-1951
384	Mehmet Özgen	Mersin	1932	1950-1951
437	Zeynel Savaş	?	?	1950-1951
453	Bayram Çolak	Kastamonu	1937	1950-1951

[300] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.*, s. 185-190.

Tablo 3.69'un devamı

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezun Yılı
569	Ethem Tözüner	?	?	1950-1951
171	Zeki Yılankıran	Sivas	1934	1951-1952
174	Hamdi Tutkun	Tokat	1934	1951-1952
248	Hamdi Kütükçü	Kastamonu	1934	1951-1952
251	Gündüz Savaşçı	Araç	1934	1951-1952
252	Hamdi Öz	Ordu	1933	1951-1952
256	Ömer Avcıoğlu	Çorum	1933	1951-1952
353	O. Şefik Köklü	Bayburt	1930	1951-1952
362	Necati Akyüz	Mersin	1928	1951-1952
366	K. Yılmaz Aydınlar	Giresun	1930	1951-1952
373	Mustafa Buyan	Araç	1933	1951-1952
453	Bayram Çolak	Araç	1932	1951-1952
8	Necati Çapan	Kastamonu	1936	1952-1953
35	Mehmet Karatoprak	Tunceli	1934	1952-1953
53	Behçet Esen	Tunceli	1935	1952-1953
56	M. Nuri Anık	Tunceli	1932	1952-1953
69	Nabi Boz	Araç	1931	1952-1953
83	Kadir Keskin	Bilecik	1934	1952-1953
86	Nusret Okumuş	Çorum	1935	1952-1953
87	Sabri Öztürk	Çorum	1931	1952-1953
232	Veli Kaya	Tunceli	1932	1952-1953
437	Zeynel Savaş	?	?	1952-1953
526	Cemal Savaş	Araç	1934	1952-1953
536	Çetin Zor	Kastamonu	1936	1952-1953
34	Ersoylu Dilmen	Nevşehir	1935	1953-1954
39	Hikmet Şimşek	Niğde	1937	1953-1954
125	Dursun Bağdem	Tunceli	1934	1953-1954
128	Düzali Çağlar	Tunceli	1935	1953-1954
137	Bayram Çakmak	Diyarbakır	1936	1953-1954
143	Nuri Çağlar	Dicle	1938	1953-1954
241	Faik Yazıcı	Daday	1939	1953-1954
277	Nihat Akşan	Trabzon	1936	1953-1954
281	İhsan Kaplan	Rize	1934	1953-1954
289	N. Yüksel Ergünel	Niğde	1935	1953-1954
290	Kazım Pamuk	Araç	1938	1953-1954
291	Asım Akbulut	Niğde	1934	1953-1954
292	M. Fazıl Baş	Kütahya	1935	1953-1954
293	İsmail Türe	Kütahya	1936	1953-1954
296	Cafer Şahinkaya	Samsun	1933	1953-1954
12	İ. Haydar Yaman	Konya	1934	1954-1955
21	Yunus Koçak	Kastamonu	1938	1954-1955
42	Yılmaz Temuçin	Iğdır	1936	1954-1955
117	Rıza Ataç	Tunceli	1936	1954-1955
123	Hüseyin Diribaş	Tunceli	1936	1954-1955
124	Hakkı Oğuzoğlu	Tunceli	1936	1954-1955
130	Salih Yanalık	Muş	1937	1954-1955

Tablo 3.69'un devamı

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezun Yılı
230	Sadi Şengil	Daday	1933	1954-1955
284	Gündoğdu Özbek	Araç	1934	1954-1955
286	Halit Değirmenci	Gümüşhane	1938	1954-1955
350	S. İsmet Savaşeri	İstanbul	1929	1954-1955
20	Hasan Değirmenci	Kastamonu	1932	1955-1956
73	Uyar Erkekli	Yozgat	1935	1955-1956
80	İbrahim Kuzyaka	Araç	1933	1955-1956
184	Süleyman Bozkuş	Çankırı	1938	1955-1956
188	Erdoğan Bostancı	Ordu	1938	1955-1956
206	Kazım Duman	Kars	1935	1955-1956
260	Yakup Tugaç	Ağrı	1930	1956-1957
59	İbrahim Çalışkan	Kastamonu	?	1957-1958
128	Hüseyin Atan	Muğla	1942	1957-1958
173	Ahmet Yılmaz Başak	Kastamonu	1940	1957-1958
175	Baki Kıllıoğlu	Tunceli	1939	1957-1958
254	Saadettin Taşçı	Muş	1938	1957-1958
339	Raşit Solak	Antakya	1939	1957-1958
35	Orhan Gülsunar	Kastamonu	1940	1958-1959
125	Hulusi Kırık	Kastamonu	1942	1958-1959
161	Şerafettin Acar	Taşköprü	?	1958-1959
329	Ali Turan	Elâzığ	1940	1958-1959
372	Müslim Gündüz	Elâzığ	1941	1958-1959
2	Cavit Tekin	Bingöl	1940	1959-1960
102	Kemal Satıbeşe	Kastamonu	1942	1959-1960
111	Enver Uyanık	Araç	1942	1959-1960
234	Mustafa Bıçakçı	Kastamonu	1943	1959-1960
275	Mustafa Yılmaz	Kastamonu	1942	1959-1960
753	İbrahim Çiçek	Ordu	1941	1959-1960
601	Cemal Aslan	Ordu	1942	1959-1960

Tablo 3.69'a göre 1950-1960 yılları arasında Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Demircilik Lise Bölümü'nden 90 öğrencinin mezun olduğu görülmektedir. Mezun listesi, okulun bu dönemde hem yakın çevreden hem de Türkiye'nin farklı bölgelerinden öğrenci kabul ettiğini göstermektedir. Kastamonu, Araç ve Daday gibi yerel merkezlerin yanı sıra Tunceli, Niğde, Yozgat, Ordu, Kütahya, Mersin, Antalya, Kars, Muş, Elâzığ ve Sivas gibi illerden gelen öğrenciler, bölümün coğrafi açıdan geniş bir öğrenci profili oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Mezunların doğum yılları 1928 ile 1942 arasında değişmektedir. Bazı kayıtlarda doğum yeri bilgilerinin eksik olmasına rağmen, genel tablo bölümün farklı toplumsal ve bölgesel arka planlardan

gençleri bir araya getirdiğini ve meslekî eğitimin dönem koşulları içinde istikrarlı biçimde işlediğini düşündürmektedir.[301]

Sanat alanlarından *Tesviye* Bölümü, dönem itibariyle okulun temel uzmanlık alanı olarak öne çıkmıştır. Bazı yıllarda toplam sanat kolu öğrencilerinin yüzde 60-70'ini tek başına oluşturması, bölümün hem okul içindeki ağırlığını hem de ülkenin sanayi ihtiyaçlarıyla kurduğu güçlü ilişkiyi ortaya koymaktadır. 1953-1954 öğretim yılında açılan "Özel Tesviye" sınıfı ise, tesviyeciliğin kurumsal kimlik içinde ayrı bir uzmanlık alanı olarak benimsendiğini düşündürmektedir. Tesviye eğitiminin gelişimi, Türkiye'de metal kullanımının yaygınlaşması ve makine sanayisinin filizlendiği erken Cumhuriyet döneminin ihtiyaçlarıyla paralel ilerlemiştir. Bu doğrultuda Maarif Vekâletinin 07.11.1927 Tarih ve 17005/431 Sayılı kararıyla Kastamonu Sanat Enstitüsü'nde Tesviye Bölümünün açılması, hem ülkenin nitelikli teknik elemana duyduğu ihtiyacın karşılanması hem de bölgesel sanayi yapısının desteklenmesi açısından önemli bir adım olmuştur. Bölümde teorik dersler ile atölye uygulamaları birlikte yürütülmüş; talaşlı imalata ilişkin tüm aşamalar tornalama, frezeleme, taşlama, alet bileme ve vargel çalışmaları üzerinden öğrencilere sistematik biçimde kazandırılmıştır. Ayrıca saç metal kalıpçılığı ve iş kalıpçılığı alanlarında verilen uygulamalı eğitimler, öğrencilerin üretim sürecinin tüm boyutlarına hâkim olmalarını sağlamıştır. Atölyelerde yürütülen döner sermaye faaliyetleri de bölümün hem okul ekonomisine katkı sunmasına hem de öğrencilerin gerçek üretim deneyimi kazanmasına imkân tanımıştır. [302]

Tesviyecilik Bölümü, faaliyette bulunduğu dönem boyunca önemli sayıda tercih edilirken kurum bünyesindeki başlıca meslek alanlarından biri olarak öne çıkmış öğrenci kapasitesi bakımından Marangozluk ve Demircilik bölümlerine kıyasla daha yüksek bir yoğunluğa sahip olduğu görülmektedir. Bu yönüyle Tesviyecilik Bölümü, Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsünün mesleki eğitim yapılanması içerisinde önemli ve merkezi bir konumda yer almıştır. Aşağıdaki tabloda 1950-1960 yılları arasında Tesviye şubelerinde öğrenim gören olan öğrencilere ilişkin bilgiler yer almaktadır.[303]

[301] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.*, s. 185-190.
[302] Fındıkoğlu-Demircioğlu, a.g.e, s, 231.
[303] *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1950-1960) Sınıf Geçme Defteri*, s. 1-103.

Tablo 3.70 Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü 1950-1960 yılları arası tesviye bölüm öğrenci mevcutları

Eğitim-Öğretim Dönemi	Öğrenci Sayısı
1950-1951	97
1951-1952	76
1952-1953	95
1953-1954	123
1954-1955	114
1955-1956	119
1956-1957	171
1957-1958	204
1958-1959	216
1959-1960	193
Toplam:	1408

Tesviye Bölümünün kurumsal gelişiminde uzun yıllar görev yapan öğretmen ve teknisyen kadrosunun bölüme çeşitli katkıları olmuştur. Tesviye Bölümü Kastamonu'da 1927 yılında kurulmuş ve kuruluşundan günümüze kadar öğretmen kadrosu bölüme önemli hizmetler vermiştir. Kayıtlara göre Hamdi Cerit (1942-1951), Fethi Cirit (1943-1951), İhsan Dirik (1946-1951), Zeynel Yüksel (1948-1955), İhsan Ersoy (1950-1951), Hilmi Uzal (1950-1959), Ali Pekparlak (1950-1951) ve Halit Bayter (1950-1951) 1950'li yılların başında öğretmen kadrosunda yer almıştır. 1950'li yılların ortasından itibaren ise Niyazi Alp (1952-1955), Selahattin Akyol (1954-1959), Cahit Özen (1955-1956), Tevfik Erel (1956-1956) ve Ali Yetiz (1953-1954) bölümde görev yapmıştır. Bölümde en uzun hizmet süresine sahip öğretmenlerden biri olan İbrahim Çelik'in 1954-1977 yılları arasında neredeyse çeyrek asrı aşkın göreviyle Tesviye Bölümü'nün kurumsal belleğinin oluşmasına katkıda bulunmuştur. Bölümde görev yapan teknisyenler de eğitim-öğretim süreçlerinin yürütülmesinde önemli bir destek unsuru olmuştur. Fethi Cirit (1943-1951) öğretmenliğinin yanı sıra teknisyenlik görevini de üstlenmiş; 1951-1969 yılları arasında görev yapan Alaattin Toksöz ise uzun süreli hizmetiyle atölye çalışmalarının teknik sürdürülebilirliğini sağlamıştır. Öğretmen ve teknisyen kadrosunun bütüncül katkıları, Tesviye Bölümü'nün hem okul bünyesindeki merkezi konumunun hem de bölgesel sanayiye sağladığı nitelikli iş gücünün temel dayanaklarını oluşturmuştur.[304]

[304] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.*, s. 234-239.

Tablo 3.71 1950-1960 eğitim ve öğretim yılı tesviye bölümü “orta” sanat mezunları

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezun Yılı
41	Mustafa Özcanlı	Kastamonu	1934	1950-1951
52	Ali İdemen	Bozüyük	1934	1950-1951
59	Ahmet Cevdet Gür	Bilecik	1934	1950-1951
62	Kazım Örtün	Gölpazarı	1934	1950-1951
80	Şükrü Güzel	Darende	1931	1950-1951
84	Cemal Emre	Darende	1931	1950-1951
90	Fevzi Yazıcı	Artvin	1933	1950-1951
91	Refik Altan	Artvin	1931	1950-1951
3	Hikmet Çorbacı	Kastamonu	1937	1951-1952
9	Ö. Özkan Savaş	Kastamonu	1937	1951-1952
10	Turhan İpekçi	Kastamonu	1936	1951-1952
15	Ahmet Açık	Safranbolu	1936	1951-1952
17	Orhan Gümüşoğlu	İnebolu	1933	1951-1952
27	Şevket Can	Ilgaz	1932	1951-1952
30	Adnan Tekbıyık	Kastamonu	1936	1951-1952
43	Recai Yüce	Araç	1936	1951-1952
64	Rıza Cabbar	?	1938	1951-1952
75	Aziz Dönmez	Doprak	1936	1951-1952
108	Arif Tümer	Trabzon	1934	1951-1952
112	Ahmet Özdemir	Şıhlan	1934	1951-1952
113	Nazım Tuna	İnönü	1935	1951-1952
114	Basri Karagülle	İnönü	1934	1951-1952
115	İsmail Özdoğru	Sinop	1936	1951-1952
118	Muharrem Bektaş	Sinop	1938	1951-1952
119	Hamdi Günaydın	Yılanlı	1933	1951-1952
121	Nafi Yüksel	Gerze	1936	1951-1952
134	Zeki Karayağız	Muş	1937	1951-1952
148	Ömer Tapıcı	Ünye	1934	1951-1952
186	Bedrettin Yıldırım	Çorum	1934	1951-1952
278	Ali Çelik	Çankırı	1936	1951-1952
535	Çetin Ilgaz	?	?	1951-1952
546	İhsan Nart	?	?	1951-1952
7	Ünsal Kütükçü	İzzetpaşa	1939	1952-1953
24	Aziz Bostancı	Araç	1936	1952-1953
47	Zühtü Savaş	Kastamonu	1935	1952-1953
122	F. Yılmaz Aytaç	?	1936	1952-1953

Tablo 3.71'in devamı

6	Yaşar Kars	Muş	1939	1953-1954
11	Hüseyin Imıl	Akşehir	1938	1953-1954
16	İlhan Kavukçuoğlu	Küre	1935	1953-1954
33	Lütfi Çolakoğlu	İnebolu	1939	1953-1954
49	Ahmet yılmaz	Şumnu	1934	1953-1954
63	Hacı Çolak	Mazgirt	1940	1953-1954
65	Yaşar Türkekul	Kastamonu	1937	1953-1954
67	Mehmet Güler	Bulgaristan	1935	1953-1954
85	Dursun Kaliştu	Pertek	1935	1953-1954
92	Y. Yüksel Akün	Kastamonu	1936	1953-1954
105	İbrahim Alnaş	Pertek	1936	1953-1954
120	İsmet Aydoğdu	Bingöl	1940	1953-1954
126	Hüseyin Mevlit	Pönyeli	1937	1953-1954
138	A. Metin Güner	Elâzığ	1936	1953-1954
139	Tuncer Elisöz	Erzincan	1938	1953-1954
142	Fikri Mısırlıoğlu	Kastamonu	1937	1953-1954
145	Burhan Başak	Kastamonu	1937	1953-1954
172	Mumin Bakacak	Bulgaristan	1937	1953-1954
179	Vedat Özkıvanç	Rusçuk	1936	1953-1954
183	Hasan Aydıner	Şumnu	1937	1953-1954
185	Vehbi İyigün	İzmir 1937		1953-1954
188	Mehmet Kurtuluş	Bulgaristan	1936	1953-1954
211	Hayati Dikmen	Kastamonu	1940	1953-1954
226	Celal Ramadan	Kıbrıs	1939	1953-1954
227	Halil Yağcıoğlu	Bulgaristan	1936	1953-1954
245	Ferruh Kale	Ilıtaköyü	1937	1953-1954
265	Mustafa Demirel	Araç	1935	1953-1954
279	Halil Alparslan	Ağrı	1938	1953-1954
285	Ahmet Şimen	Elbistan	1934	1953-1954
15	Burhan Kayıkçı	Azdavay	1933	1954-1955
51	Metin Çavdar	Kastamonu	1938	1954-1955
65	Yaşar Türkekul	Kastamonu	1937	1954-1955
117	Necdet Koparan	Elâzığ	1936	1954-1955
183	Hasan Aydıner	Şumnu	1938	1954-1955
190	Mesut Hekimoğlu	Kastamonu	1940	1954-1955
193	Bilgin Özbilek	Kastamonu	1940	1954-1955
204	Metin Bayrak	Taşköprü	1936	1954-1955

Tablo 3.71'in devamı

213	Yaşar Çakan	Araç	1939	1954-1955
216	İbrahim Bayrak	Osmaneli	1939	1954-1955
219	Ali Bıyık	Kastamonu	1939	1954-1955
248	Y. Ali Kocademir	Malazgirt	1936	1954-1955
249	Davut Güneş	Kalan	1936	1954-1955
253	Veli Ekinci	Malazgirt	1939	1954-1955
267	Orhan Kökten	Kastamonu	1939	1954-1955
271	Yusuf Kari	Mekke	1938	1954-1955
4	Cengiz Turanlı	Sinop	1940	1955-1956
56	Özcan Dikmen	Kastamonu	1942	1955-1956
69	Mehmet Aksoy	Kastamonu	1943	1955-1956
77	Ali Karatoprak	?	1940	1955-1956
82	Enver Okumuş	Kastamonu	1941	1955-1956
90	Erdoğan Akbulut	Araç	1941	1955-1956
99	Mümin Karayılan	Malazgirt	1938	1955-1956
109	Ahmet Kırıştıoğlu	Kastamonu	1942	1955-1956
112	Kemal Çalışkan	Küre	1938	1955-1956
139	Tuncer Erisöz	Erzincan	1938	1955-1956
210	Ünsal Demircioğlu	Kastamonu	1938	1955-1956
218	Orhan Yazgan	Kastamonu	1939	1955-1956
250	Aytaç Elaldı	Elâzığ	1939	1955-1956
262	Sezai Kasapoğlu	Trabzon	1939	1955-1956
294	Hüseyin Kaya	Küre	1936	1955-1956
6	Özdal Dikmen	Kastamonu	1940	1956-1957
20	Kemal Turgut	Kastamonu	1944	1956-1957
45	Yakup Çalışkan	?	1943	1956-1957
60	Zafer Yüksek	Safranbolu	1943	1956-1957
61	Üstün Tan	Araç	1940	1956-1957
64	Nedim Nalkıran	Kastamonu	1943	1956-1957
81	Metin Ülgür	Kastamonu	1942	1956-1957
86	A. Erbil Gürcan	Daday	1939	1956-1957
87	İsmail A. Fişekoğlu	Kastamonu	1942	1956-1957
88	Kemal Erdem	Pülümür	1938	1956-1957
115	Yılmaz Gödeloğlu	Kastamonu	1938	1956-1957
127	Süleyman Aylıkçı	Kastamonu	1942	1956-1957
143	Satı Sefo Çınar	Kastamonu	1941	1956-1957
148	İrfan Karabostan	Kastamonu	1940	1956-1957

Tablo 3.71'in devamı

157	Görgün Özbilek	Kastamonu	1942	1956-1957
322	Sebahattin Kavukakcı	Kastamonu	1941	1956-1957
1	Hasan Özsoy	Araç	1942	1957-1958
11	Kali Yıldız	?	1942	1957-1958
14	Erkan Savaş	İnebolu	1937	1957-1958
21	Mustafa Başköy	Tavşanlı	1943	1957-1958
40	Nevzat Bora	?	?	1957-1958
43	Orhan Boyalıoğlu	Kastamonu	1943	1957-1958
96	Adnan Erdoğan	Kastamonu	1943	1957-1958
106	Ziya Yeşil	Kastamonu	1944	1957-1958
116	Erdoğan Çankır	Kastamonu	1942	1957-1958
117	Erdoğan Eynehan	Kastamonu	1943	1957-1958
134	M.Ali Karamanoğlu	Kastamonu	1942	1957-1958
137	Alp Bilimli	Karabük	1941	1957-1958
160	Nevzat Kara	Kuzyaka	1942	1957-1958
200	Abdullah Cabacı	Araç	1940	1957-1958
220	Turgut Tekne	Gerze	1943	1957-1958
289	Mehmet Yurtseven	Darabi	1943	1957-1958
293	Ali okutan	Muhundu	1940	1957-1958
295	Hıdır Arıkan	Kalan	1940	1957-1958
296	Hasan Çiğdem	Körkeş	1939	1957-1958
310	Celal Ölmez	Afyon	1944	1957-1958
38	Yaşar Karabiberoğlu	Kastamonu	1941	1958-1959
41	Ersin Gürsan	Kastamonu	1944	1958-1959
48	E. Ercan Akbulut	Gökçeada	1943	1958-1959
63	Yücel Sayın	Araç	1941	1958-1959
70	Muhsin Altındağ	Kastamonu	1943	1958-1959
94	Mehmet Kacaroğlu	Kastamonu	1941	1958-1959
97	Kadir Köse	İnebolu	1943	1958-1959
105	Aydın Bakırcıoğlu	Kastamonu	1938	1958-1959
110	Salih Şaşmaz	Hatipbağı	1945	1958-1959
121	A. Orhan Tuncel	Kastamonu	1941	1958-1959
166	Avni Köseoğlu	Kastamonu	1943	1958-1959
129	A. Metin Demircioğlu	Kastamonu	1944	1958-1959
136	Murat Köseoğlu	Kastamonu	1943	1958-1959
145	Alaattin Karabalta	Kastamonu	1943	1958-1959
179	Bahtiyar Büyükkapıcı	Araç	1943	1958-1959

Tablo 3.71'in devamı

202	Kadir Orak	Kastamonu	1943	1958-1959
209	Yılmaz Uzuncezar	Gökdere	1943	1958-1959
223	Faik Okumuş	?	1944	1958-1959
231	Sıddık Kenan	?	1942	1958-1959
237	Saim Tezel	Taşköprü	1943	1958-1959
238	Orhan Aral	Daday	1941	1958-1959
239	Fevzi Deşti	Kastamonu	1939	1958-1959
241	Mehmet Çataloğlu	Oğulköyü	1943	1958-1959
273	Sebahattin Cöngeloğlu	Kastamonu	1942	1958-1959
4	İ. Cengiz Turantı	Sinop	1944	1959-1960
14	Bülent Coşkunel	Kastamonu	1938	1959-1960
153	Salih Akça	Kastamonu	1944	1959-1960
235	Orhan Kavuşoğlu	Küre	1944	1959-1960
241	Mehmet Çataloğlu	Oğulköyü	1943	1959-1960
256	Ahmet Baturoğlu	Kastamonu	1944	1959-1960
259	M. Hamdi İlekçi	Kastamonu	1943	1959-1960
362	Hasan Cengiz	Akdoğan köyü	1946	1959-1960
367	Ahmet Yunusoğlu	Yunus köyü	1945	1959-1960
368	Kazım Baltacı	Uzunçay	1943	1959-1960
374	Muzaffer Somuncuoğlu	Kastamonu	1946	1959-1960
386	İhsan Deliömeroğlu	Kastamonu	1942	1959-1960
390	Metin İdkü	Kastamonu	1945	1959-1960
396	İhsan Büyükgökmen	Kastamonu	1946	1959-1960
414	İbrahim Küçükoğlu		1946	1959-1960
422	Saadettin Altınok	Sinop	1945	1959-1960
424	Bayram Koca	Gerze	1942	1959-1960

Tablo 3.71 incelendiğinde 1950-1960 yılları arasında Tesviye Bölümü Orta Sanat kısmından 173 öğrenci mezun olmuştur. Bölümün hem Kastamonu ve yakın çevresinden hem de Türkiye'nin farklı bölgelerinden öğrenci çektiği görülmektedir. 1950'li yılların başlarında Araç, İnebolu, Safranbolu gibi yakın yerleşimlerden gelen öğrenciler ağırlık kazanırken; aynı dönemde Bilecik, Artvin, Trabzon, Çorum, Muş, Elâzığ, Erzincan, İzmir, Afyon ve Bingöl gibi uzak illerin yanı sıra Bulgaristan, Kıbrıs ve Mekke gibi yurtdışı veya farklı coğrafi kökenli öğrencilere de rastlanması, bölüme bölgesel sınırların dışından da ilgi gösterildiği anlaşılmaktadır. Doğum yıllarının genel olarak 1931-1946 aralığında yoğunlaşması, mezunların büyük çoğunluğunun ideal

teknik eğitim çağında okula kabul edildiğini ortaya koymaktadır. Yıllar ilerledikçe Kastamonu merkezli öğrenci oranının belirgin biçimde arttığı, buna karşılık uzak illerden gelen öğrenci oranının nispeten azaldığı görülmüştür. Tesviye Bölümü'nün on yıllık bir dönem boyunca öğrenci profili bakımından hem coğrafi çeşitlilik hem de istikrarlı yaş dağılımı bakımından dengeli bir yapı sergilediği yoğun bir talep gösterildiği söylenebilir.[305]

Tablo 3.72 1950-1960 eğitim ve öğretim yılı tesviye bölümü lise mezunları

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Doğum Yılı	Mezun Yılı
6	Hikmet Kırıştıoğlu	Kastamonu	1927	1950-1951
11	Vedat Edman	İstanbul	1929	1950-1951
40	Ethem Ruhi Yılmaz	Çankırı	1928	1950-1951
66	Nevzat Edman	İstanbul	1933	1950-1951
95	Azmi Torun	Bayburt	1931	1950-1951
156	Cevat Nural	Taşköprü	1932	1950-1951
162	Fahrettin Kıldı	Bayburt	1930	1950-1951
168	M. Emin Yaşar	Diyarbakır	1931	1950-1951
172	A. Ulvi Yeğin	İnebolu	1930	1950-1951
183	Huzur Kurtar	Mardin	1932	1950-1951
185	A. Kadri Demirkıran	Mardin	1932	1950-1951
188	Alaaddin Yavuz	Mardin	1929	1950-1951
196	Kemal Bayar	Mardin	1932	1950-1951
204	Hilmi Güneri	Bursa	1932	1950-1951
211	Ahmet Gümüş	Bilecik	1933	1950-1951
212	Abdullah Akbaş	Bozüyük	1934	1950-1951
213	Ahmet Örgül	Bozüyük	1934	1950-1951
215	İsmet Akçakaya	Çerkeş	1932	1950-1951
217	Aslan Özsayın	Çorum	1934	1950-1951
223	Zeki Yeğeni	Malkara	1932	1950-1951
228	Mumin Aşardizer	Tekirdağ	1935	1950-1951
229	Erdoğan Özartan	Ankara	1928	1950-1951
266	Saim Höngöl	Manisa	1931	1950-1951
269	Nevzat Ergün	Antalya	1934	1950-1951
294	Fevzi Karataş	Tunceli	1927	1950-1951
299	Tahsin Küçüker	Gümüşhane	1931	1950-1951

[305] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 260-279.

Tablo 3.72'nin devamı

322	Orhan Özbilek	?	?	1950-1951
326	Şükrü Muthatoğlu	?	?	1950-1951
385	Süleyman Testereci	Araç	1941	1950-1951
397	Necdet Sayın	Araç	1931	1950-1951
460	Tevfik Çil	Denizli	1930	1950-1951
465	Resul Osman	Yeniceköy	1930	1950-1951
466	Refik Akköz	Ordu	1930	1950-1951
468	Mehmet Yorulmaz	Niğde	1931	1950-1951
559	Halil Bakar	?	?	1950-1951
4	Zeki Topaloğlu	Kastamonu	1934	1951-1952
40	Ethem Ruhi Yılmaz	Çankırı	1928	1951-1952
99	Ferruh Gökoğlu	Devrekani	1932	1951-1952
104	Ahmet Ünal	Devrekani	1929	1951-1952
164	Kemal Güneri	Akşehir	1934	1951-1952
166	İsmail Üstün	İnebolu	1934	1951-1952
173	Nazmi Sukuş	İnebolu	1934	1951-1952
175	Ömer Lütfi Tunoğlu	Devrekani	1932	1951-1952
176	Edip Direkçi	Mardin	1932	1951-1952
177	Mehmet Akman	Küre	1933	1951-1952
182	S. Salih Çamlıbel	İstanbul	1930	1951-1952
203	Cemal Kalkan	İstanbul	1931	1951-1952
205	Fatih Demirkol	Bilecik	1930	1951-1952
214	Saadettin Ayral	Düzce	1930	1951-1952
228	Mümin Aşardizer	Tekirdağ	1935	1951-1952
229	Erdoğan Özartan	Ankara	1928	1951-1952
242	Temel Şahin	Ordu	1933	1951-1952
243	Temel Şener	Ordu	1934	1951-1952
247	Mehmet Sevilmiş	Kahramanmaraş	1934	1951-1952
257	Doğan Dursun Akgün	Kastamonu	1934	1951-1952
301	Süleyman sülükçü	Kırşehir	1928	1951-1952
226	Şükrü Muratoğlu	Kastamonu	1942	1951-1952
297	Necdet Sayın	Araç	1931	1951-1952
225	Yılmaz Savaş	Araç	1935	1951-1952
559	Halil Bakar	Daday	1930	1951-1952
10	Necdet Aydınoğlu	Kastamonu	1930	1952-1953
15	Mehmet Açık	Safranbolu	1936	1952-1953
31	Barlas Ataman	Mersin	1936	1952-1953

Tablo 3.72'nin devamı

41	Mustafa Özcanlı	Kastamonu	1934	1952-1953
46	Mehmet Yaman	Kastamonu	1931	1952-1953
52	Ali İdemen	Bilecik	1934	1952-1953
59	Ahmet Gür	Bilecik	1934	1952-1953
62	Kazım Örtün	Bilecik	1934	1952-1953
?	Mehmet Çerkezoğlu	Kastamonu	?	1952-1953
80	Şükrü Güzel	Darende	1931	1952-1953
84	Cemal Emre	Bilecik	1934	1952-1953
90	Fevzi Yazıcı	Artvin	1933	1952-1953
91	Refik Aktan	Artvin	1931	1952-1953
147	Şaban Pelenkoğlu	Araç	1933	1952-1953
158	Mehmet Öziş	İnebolu	1934	1952-1953
160	Cavit Vidinli	Taşköprü	1934	1952-1953
180	Selahattin Kaya	Mardin	1930	1952-1953
187	Orhan Balkış	Zonguldak	1935	1952-1953
209	Hüseyin Ordulu	Ordu	1933	1952-1953
226	İhsan Bilgin	Artvin	1937	1952-1953
231	Ercüment Öziş	İnebolu	1933	1952-1953
294	Feyzi Karakaş	Tunceli	1927	1952-1953
298	Mustafa Köylüoğlu	Elâzığ	1936	1952-1953
299	Tahsin Küçüker	Gümüşhane	1931	1952-1953
328	Kenan Başak	Kastamonu	1933	1952-1953
437	Zeynel savaş	Araç	1939	1952-1953
3	Hikmet Çorbacı	Kastamonu	1937	1953-1954
12	Rıfat Yamanoğlu	Kastamonu	1932	1953-1954
43	Recai Yüce	Araç	1936	1953-1954
64	Rıza Cabbar	Kastamonu	1938	1953-1954
76	Aziz Dönmez	Araç	1936	1953-1954
165	Hasan Lafcı	Ilgaz	1932	1953-1954
273	M.Salih Serter	Kıbrıs	1931	1953-1954
274	K. Kemal Rahvancıoğlu	Kıbrıs	1933	1953-1954
275	Hilmi Çavuşoğlu	Dinliler	1933	1953-1954
276	İsmail Erişen	Yunanistan	1933	1953-1954
535	Çetin Ilgaz	Ankara	1935	1953-1954
546	İhsan Nart	Kastamonu	1936	1953-1954
?	Yurdanur Tiftik	Kastamonu	1935	1953-1954
9	A. Özkan Savaş	Kastamonu	1937	1954-1955

Tablo 3.72’nin devamı

17	Orhan Gümüşoğlu	İnebolu	1933	1954-1955
31	Ünal Bilgin	Samsun	1934	1954-1955
32	Mümtaz Acar	İnebolu	1930	1954-1955
33	Lütfi Çolakoğlu	İnebolu	1939	1954-1955
36	Hüseyin Ak	Daday	1938	1954-1955
48	Hüseyin Köse	Daday	1937	1954-1955
66	Oktay Yıldız	İnebolu	1938	1954-1955
102	Hasan Turanlı	Kastamonu	1932	1954-1955
145	Burhan Başak	Kastamonu	1937	1954-1955
147	Aydın Şerbetçi	Kastamonu	1935	1954-1955
174	Kâmil Sütveren	Ankara	1933	1954-1955
237	Yılmaz Sivaslıoğlu	Kastamonu	1936	1954-1955
245	Ferruh Kale	İnebolu	1937	1954-1955
247	H. İlhan Çavdur	Ankara	1934	1954-1955
24	Aziz Bostancı	Araç	1936	1955-1956
68	Zeki Sezgin	Kastamonu	1937	1955-1956
80	Ceyhun Er	Taşköprü	1934	1955-1956
92	Yaşar Yüksel Akgün	Kastamonu	1936	1955-1956
120	Gürcan Sapmaz	Safranbolu	1940	1955-1956
133	Ayhan Ünal	Taşköprü	1939	1955-1956
139	Tuncer Erisöz	Erzincan	1938	1955-1956
144	İbrahim Özkan	Daday	1931	1955-1956
164	Cengiz Mengüç	Çıldır	1935	1955-1956
186	Fehmi Badioğlu	Kastamonu	1935	1955-1956
198	Hüseyin Erdal	Yozgat	1936	1955-1956
259	Erdoğan Dizdaroğlu	Sinop	1937	1955-1956
?	Cemil Korkmaz	Kastamonu	1940	1955-1956
25	Abdullah Özkan	Daday	1939	1956-1957
30	Adnan Tekbıyık	Kastamonu	1936	1956-1957
42	Seyfi Ecevitoğlu	Kastamonu	1935	1956-1957
45	H. Hami Muslu	Sinop	1934	1956-1957
65	Yaşar Türkekul	Kastamonu	1937	1956-1957
108	Mehmet Arif Tümer	Trabzon	1934	1956-1957
123	Zeki Yeğem	Tekirdağ	1932	1956-1957
138	Abdullah Güler	Devrekani	1935	1956-1957
142	Fikri Mısırlıoğlu	Kastamonu	1937	1956-1957
146	Cemil Şenel	Taşköprü	1938	1956-1957

Tablo 3.72’nin devamı

150	Osman Sevimli	Devrekani	1936	1956-1957
156	Cevat Nural	Taşköprü	1932	1956-1957
162	Yılmaz Bayseçkin	Devrekani	1935	1956-1957
164	Kemal Güneri	Konya	1934	1956-1957
170	Tayfun Acar	Sinop	1937	1956-1957
171	Ali Demir	Daday	1935	1956-1957
172	Celal Sevimli	Devrekani	1939	1956-1957
180	Fahri Çelikoğlu	Kastamonu	1935	1956-1957
182	Celalettin Kuyucaklı	Devrekani	1934	1956-1957
187	Necmettin Şen	Kastamonu	1935	1956-1957
193	Bilgin Özbilek	Kastamonu	1940	1956-1957
210	Ünsal Demircioğlu	Kastamonu	1938	1956-1957
212	Abdullah Akbaş	Bilecik	1933	1956-1957
213	Ahmet Örgül	Bozüyük	1934	1956-1957
213	Yaşar Çakan	Araç	1939	1956-1957
214	İlkay Bayraktar	Hopa	1935	1956-1957
215	İsmet Akçayaka	Çankırı	1932	1956-1957
219	Ali Bıyık	Kastamonu	1933	1956-1957
246	Sırrı Osmanağaoğlu	Hopa	1933	1956-1957
267	Orhan Kökten	Kastamonu	1939	1956-1957
270	Ilgaz Ünal	Kastamonu	?	1956-1957
286	Yılmaz Tezcan	Kastamonu	1936	1956-1957
292	Abdullah Çağlar	Boyabat	1941	1956-1957
9	İsmail Uykucu	Kastamonu	1940	1957-1958
17	Cemalettin Tekne	Sinop	1941	1957-1958
24	Ali Can	Sinop	1941	1957-1958
40	Nevzat Bora	?	?	1957-1958
56	Özcan Dikmen	Kastamonu	1942	1957-1958
77	Ali Karatoprak	Tunceli	1940	1957-1958
81	Metin Ülgür	Kastamonu	1942	1957-1958
86	A. Erbil Gürcan	Daday	1939	1957-1958
90	Erdoğan Akbulut	Araç	1941	1957-1958
93	Osman Nihat Özbakır	Kastamonu	1936	1957-1958
99	Mumin Karayılan	Tunceli	1938	1957-1958
109	Ahmet Kırıştıoğlu	Kastamonu	1942	1957-1958
112	Kemal Çalışkan	Küre	1938	1957-1958
167	Cemil Akgün	Devrekani	1934	1957-1958

Tablo 3.72’nin devamı

176	Satı Güngör	Daday	1941	1957-1958
178	Mehmet Gürgün	Taşköprü	1938	1957-1958
190	Mesut Hekimoğlu	Kastamonu	1940	1957-1958
208	Fevzi Türkmen	Boyabat	1941	1957-1958
218	Orhan Yazgan	Kastamonu	1939	1957-1958
233	Niyazi Tuna	Sinop	1937	1957-1958
243	Ahmet Aynacı	Daday	1942	1957-1958
261	Tokat Eskici	Kastamonu	1939	1957-1958
271	Mehmet Gökgöz	Kastamonu	1940	1957-1958
286	Ahmet Zafer	Hatay	1941	1957-1958
294	Hüseyin Kaya	Küre	1938	1957-1958
1	Doğan Emiroğlu	Kastamonu	1939	1958-1959
4	Osman Yazgan	Araç	1943	1958-1959
6	Özdal Dikmen	Kastamonu	1940	1958-1959
8	Rıza Ögen	Kars	1939	1958-1959
20	Kemal Turgut	Kastamonu	1942	1958-1959
22	Hakkı Atagan	Kastamonu	1936	1958-1959
27	Mustafa Çelik	Taşköprü	1939	1958-1959
30	Niyazi Başar	Kastamonu	1936	1958-1959
39	Metin Toygar	Kastamonu	1937	1958-1959
44	Yalçın Ünlü	Kastamonu	1941	1958-1959
45	Yakup Çalışkan	Kastamonu	1943	1958-1959
60	Zafer Yüksel	Safranbolu	1940	1958-1959
64	Nedim Nalkıran	Kastamonu	1943	1958-1959
65	İsmail Ölmez	Küre	1939	1958-1959
66	Nureddin Başar	Kastamonu	1940	1958-1959
74	Hakkı Yayla	Sinop	1943	1958-1959
82	Enver Okumuş	Kastamonu	1941	1958-1959
87	İsmail Alifişekoğlu	Kastamonu	1942	1958-1959
88	Kemal Erdem	Tunceli	1938	1958-1959
105	Aydın Bakırcıoğlu	Kastamonu	1938	1958-1959
108	Yusuf Yazgan	Kastamonu	1940	1958-1959
143	S. Sefa Çınar	Kastamonu	1943	1958-1959
144	Hüseyin Abadan	Daday	1942	1958-1959
149	Mehmet Özdemir	Taşköprü	1939	1958-1959
157	Ali Bilimli	Karabük	1941	1958-1959
158	Mehmet Gümüş	Safranbolu	1942	1958-1959

Tablo 3.72'nin devamı

180	Sabri Ünal	Safranbolu	1943	1958-1959
186	Mehmet B. Ovalıoğlıu	Kastamonu	1941	1958-1959
189	Mustafa Terzioğlu	İnebolu	1942	1958-1959
191	Hüseyin Yaşar	Daday	1943	1958-1959
200	Abdullah Çorbacı	Araç	1940	1958-1959
204	Yakup Köklü	Araç	1942	1958-1959
230	Ali Bayburtluoğlu	Kastamonu	1939	1958-1959
236	Seyfettin Tuzcu	Daday	1937	1958-1959
242	Hilmi Yılmaz	Daday	1942	1958-1959
252	Yılmaz Ateş	Kastamonu	1938	1958-1959
260	Mustafa Çakıroğlu	Kastamonu	1939	1958-1959
262	Sulhi Muşlu	Kastamonu	1939	1958-1959
265	Mustafa Demirel	Araç	1936	1958-1959
280	Turgay Elal	Kastamonu	1938	1958-1959
281	Mustafa Ulaşan	Taşköprü	1939	1958-1959
282	Atay Yakut	Karabük	1939	1958-1959
284	Atilla Kaplan	Kastamonu	1939	1958-1959
285	Hasan Bakır	Daday	1938	1958-1959
305	Muhsin Üner	Safranbolu	1940	1958-1959
306	S. Metin Samuncuoğlu	Kastamonu	1941	1958-1959
309	Turan Turhanlı	Çorum	1936	1958-1959
317	Murat Karaman	Küre	1940	1958-1959
321	Salih Köroğlu	İnebolu	1940	1958-1959
325	Celal Başat	Araç	1938	1958-1959
328	R. Suat Turan	İnebolu	1942	1958-1959
331	Niyazi Şan	Daday	1941	1958-1959
337	A. Fevzi Çelenligil	Kastamonu	1940	1958-1959
340	Ahmet Akça	Boyabat	1938	1958-1959
342	Bahattin Öztürk	Sinop	1941	1958-1959
349	Davut Çalışkan	Sinop	1942	1958-1959
351	Yakup Oral	Araç	1938	1958-1959
357	Nihat Tiryaki	Sinop	1940	1958-1959
385	Necati Özcal	Yozgat	1940	1958-1959
314	M. Kemal Yıldıztekin	Tosya	1940	1958-1959
326	Metin Ceylan	Çankırı	1939	1958-1959
1274	M. Halisi Aynacı	Safranbolu	1938	1958-1959
10	Fikri Özdemir	Kastamonu	1938	1959-1960

Tablo 3.72’nin devamı

11	Kali Yıldız	Tunceli	1942	1959-1960
21	Mustafa Başköy	Kütahya	1943	1959-1960
26	Cahit Başoğlu	Sinop	1941	1959-1960
41	Ersin Gürcan	Kastamonu	1944	1959-1960
43	Mehmet Çapraz	Araç	1942	1959-1960
51	Aydın adanalı	Kastamonu	1942	1959-1960
61	Üstün Tan	Araç	1940	1959-1960
69	Mehmet Aksu	Kastamonu	1943	1959-1960
80	Zeki Yücel	Daday	1942	1959-1960
89	İsmail Sevici	Araç	1937	1959-1960
96	Adnan Erdoğan	Kastamonu	1943	1959-1960
106	Ziya Yeşil	Kastamonu	1944	1959-1960
115	Yılmaz Gödeloğlu	Kastamonu	1938	1959-1960
116	Erdoğan Çangır	Kastamonu	1942	1959-1960
117	Erdoğan Eynehan	Kastamonu	1943	1959-1960
127	Çetin Aylıkçıoğlu	Kastamonu	1942	1959-1960
129	A. Metin Demircioğlu	Kastamonu	1944	1959-1960
132	Ömer Yalçın	Araç	1938	1959-1960
134	Metin Ali Kamanoğlu	Kastamonu	1942	1959-1960
135	Muzaffer Ege	Taşköprü	1940	1959-1960
148	İrfan Karabostan	Kastamonu	1940	1959-1960
157	Görgün Özbilek	Kastamonu	1942	1959-1960
195	Ahmet Kayık	Boyabat	1940	1959-1960
196	Osman Çadırcı	Daday	1942	1959-1960
204	Nazım Çapraz	?	?	1959-1960
205	İrfan Kapıcı	Daday	1942	1959-1960
220	Turgut Tekne	Sinop	1943	1959-1960
238	Orhan Aral	Daday	1941	1959-1960
245	İlhami Savaş	Araç	1936	1959-1960
250	Metin Yirmibeşoğlu	Daday	1942	1959-1960
255	A. Yavuz Duman	Taşköprü	1938	1959-1960
259	Ahmet Duran	Daday	1939	1959-1960
269	A. İhsan Bakar	Kastamonu	1939	1959-1960
279	Necati Yeni	Daday	1944	1959-1960
289	Mehmet Yurtsever	Bingöl	1943	1959-1960
293	Ali Oktan	Tunceli	1940	1959-1960
295	Hıdır Arıkan	Tunceli	1942	1959-1960

Tablo 3.72’nin devamı

296	Hasan Çiğdem	Tunceli	1939	1959-1960
302	Yahya kutluk	Erzurum	1940	1959-1960
311	Nuri Çelenli	Zonguldak	1940	1959-1960
313	Atilla Kaya	Taşköprü	1940	1959-1960
324	Talat Çelen	Sinop	1940	1959-1960
326	Cemal Demirci	Daday	1941	1959-1960
334	Rasim Dana	Daday	1940	1959-1960
335	Şakir Berber	Boyabat	1943	1959-1960
338	Ülkü Eren	Kastamonu	1938	1959-1960
345	Sezar Kütükoğlu	Araç	1943	1959-1960
346	Hasan Bozkurt Göğüş	Gaziantep	1939	1959-1960
358	Özen Yılmaz	Sinop	1940	1959-1960
430	Salih Söyleyici	Araç	1941	1959-1960
431	Erdoğan Seğmenoğlu	İnebolu	1942	1959-1960
432	Ömer Yalçın	Araç	1938	1959-1960
435	Bahattin Yıkar	Sinop	1942	1959-1960
439	Ö. Faruk Çırak	Sinop	1940	1959-1960
440	M.Ali Çelen	Sinop	1943	1959-1960
445	Hüseyin Uzunkök	Araç	1943	1959-1960
447	Mehmet Güneş	Daday	1942	1959-1960
448	Sezai Anıl	Araç	1942	1959-1960
450	Turan Şenel	Taşköprü	1943	1959-1960
451	Fethi Acar	Araç	1942	1959-1960
453	Halim Ulutağ	Ankara	1939	1959-1960
454	İbrahim Özdemir	Araç	1940	1959-1960
459	Kâşif Ateş	Tosya	1941	1959-1960
461	Seyfettin Yuva	Araç	1944	1959-1960
463	Ercan kuşkun	Küre	1942	1959-1960
466	Kemalettin Saraçoğlu	Araç	1942	1959-1960
467	Ali Nirgiz	Daday	1944	1959-1960
469	Salim Kırıştıoğlu	Devrekani	1943	1959-1960
470	Şaban Erdem	Daday	1942	1959-1960
471	Selami Küçükkara	Araç	1942	1959-1960
473	Kâşif Akın	Azdavay	1945	1959-1960
474	İ.Hakkı Terziahmetoğlu	Zonguldak	1942	1959-1960
475	Mustafa Bekar	Kastamonu	1941	1959-1960
476	Hüseyin Kayalı	Tosya	1942	1959-1960

Tablo 3.72’nin devamı

478	Mehmet Gügük	Azdavay	1939	1959-1960
482	Mustafa Yazımcı	Daday	1943	1959-1960
487	Yaşar Ataşalar	Daday	1940	1959-1960
441	İsmail Bıyıklı	Daday	1943	1959-1960
493	İsmail Yavuz	Trabzon	1942	1959-1960
494	Şükrü Yılmaz	Daday	1944	1959-1960
496	Mustafa Gonca	Tosya	1942	1959-1960
402	Fazlı Akın	Sinop	1942	1959-1960
504	Ali Şahin Hancı	Kastamonu	?	1959-1960
505	Metin Kutlu	Zonguldak	1942	1959-1960
506	Burhan Köseoğlu	Küre	1941	1959-1960
?	Ziya Yazgören	Elâzığ	1937	1959-1960

Tablo 3.72 değerlendirildiğinde 1950-1960 yılları arasında Tesviyecilik Lise bölümünden 334 öğrencinin mezun olduğu görülmektedir. Bölüme yalnızca Kastamonu ve çevresinden değil, aynı zamanda Türkiye’nin farklı bölgelerinden de öğrenci çektiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede özellikle 1950-1953 yılları arasındaki kayıtlar öğrencilerin Mardin, Diyarbakır, Tunceli, Bayburt, Artvin, Ordu, Antalya, Bursa, Ankara, Tekirdağ, Gümüşhane, Niğde, Kıbrıs ve Yunanistan gibi farklı bölgelerden geldiğini ortaya koymaktadır. 1953-1956 yılları arasında Kastamonu merkezli öğrenci sayısının belirgin biçimde arttığı, buna karşılık uzak illerden gelen öğrencilerin sayısında kısmî bir daralma yaşandığı görülmektedir. Aynı dönemde ilçelerden İnebolu, Araç, Daday, Taşköprü, Devrekani ve Küre düzenli biçimde öğrenci göndermeye devam etmiş, böylece okul bölgesel bir meslekî merkez karakteri kazanmıştır. 1956-1960 döneminde doğum yıllarının 1938-1944 aralığında yoğunlaşması, eğitimin giderek daha genç bir yaş grubuna hitap ettiğini göstermektedir. Bu yıllarda Kastamonu merkez ve ilçelerinin baskın hale geldiği, fakat Sinop, Safranbolu, Boyabat, Karabük, Yozgat, Hatay, Kars, Trabzon gibi farklı bölgelerden öğrencilerin de eğitim almaya devam ettiği görülmektedir. Tablo, Tesviye bölümünün hem ulusal hem bölgesel ölçekte istikrarlı bir talep gördüğünü, özellikle 1958-1960 arasında Kastamonu dışından gelen öğrenci sayısının tekrar arttığını ortaya koymaktadır. Tesviyecilik, bu dönemde okulun en güçlü bölümlerinden biri olup makine-parça uyumlandırma, metal işleme hassasiyeti, ölçme-kontrol becerileri gibi

alanlarda sağladığı eğitimle sanayi sektörünün nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamıştır.[306]

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü'nün 1869'daki kuruluşundan 1960 yılına uzanan yönetici kadrosu, kurumun örgütlenme biçimini, öğretim anlayışını ve bölgesel etkisini belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Okulun ilk dönem müdürleri olan Hafız Hüseyin Hüsnü Efendi (1869-?), Hacı Numan Efendi (1874-?), Hacı Ahmet Efendi (1881-?), Cevdet Efendi (1888-?), Nuh Efendi (1895-?) ve Mehmet Bey (1899-?) gibi isimler, daha çok Osmanlı son dönemindeki mesleki eğitim zihniyetini yansıtan, idari süreklilik ve temel sanat eğitiminin kurumsallaştırılmasına yönelik bir yapı oluşturmuşlardır. XX. yüzyılın ilk yarısında görev yapan Tevfik Safoğlu (1906-1910), Dr. Fazıl Emin Bey (1916-?) ve İbrahim Necati Tezeren (1916-?) ise Cumhuriyet'in erken dönem politikalarıyla uyumlu olarak okulun modern mesleki eğitime uyarlanmasını sağlamış; atölye düzenlerinin, teknik ders içeriklerinin ve program bütünlüğünün yenilenmesine öncülük etmişlerdir. 1935 sonrasında görev alan M. Ali Ertekin (1935-1938), Sabri Buyan (1938-1942), A. Sami Bilgin (1942-1943), Mehmet Erdem (1943-1946) ve Yusuf Özdiril (1946-1948) gibi isimler ise okulun hem akademik hem de teknik kapasitesinin geliştirilmesi yönünde önemli adımlar atmıştır. 1948-1956 yılları arasında görev yapan Mehmet Tan ile 1956 ve sonrasında görev alan İsmail Avcı ve Ahmet Kaya dönemleri ise, kurumun 1950-1960 arasındaki en yoğun kadro hareketliliğinin yaşandığı hem kültür dersleri hem de meslek dersleri bakımından genişleyen bir öğretmen profili ile öne çıkan bir evreyi temsil etmektedir.[307]

[306] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 260-280.
[307] Fındıkoğlu-Demircioğlu, *a.g.e.,* s. 49-50.

4. KASTAMONU KIZ ENSTİTÜSÜ VE AKŞAM SANAT OKULU

4.1 Kız Enstitüleri ve Akşam Kız Sanat Okullarının Tarihsel Gelişimi

Kız enstitüleri, Osmanlı dönemindeki sanayi mekteplerinin devamı niteliğinde kurulmuş olsa da Cumhuriyet döneminde bu okulların eğitim anlayışı daha çok ev içi beceriler ve aile yaşamına yönelik bilgi kazandırma üzerine şekillenmiştir. Programlarda matematik, tarih ve coğrafya gibi genel kültür derslerinin yanı sıra dikiş, nakış, yemek pişirme ve ev ekonomisi gibi uygulamalı derslere de yer verilmiştir. Bu durum, enstitülerin yalnızca meslek kazandırmayı değil, aynı zamanda modern, bilinçli ve eğitimli anneler yetiştirmeyi amaçladığını göstermektedir. Enstitüler aracılığıyla kadınların hem aile içinde düzeni sağlayan hem de çocukların eğitiminde rol üstlenen bireyler olarak toplumsal yapıda önemli bir konuma sahip olması hedeflenmiştir. Ayrıca akşam sanat okulları sayesinde farklı yaş gruplarındaki[308] kadınlara da eğitim imkânı sunularak toplumun daha geniş kesimlerine ulaşılması amaçlanmıştır. Bu yönüyle kız enstitüleri, Cumhuriyet döneminin modernleşme, toplumsal dönüşüm ve kadın eğitimi politikalarının önemli kurumlarından biri olmuştur. [309]

Mustafa Kemal Atatürk, kadınların eğitime dahil edilmesini temel bir ilke olarak benimsemiştir. 1921 yılında toplanan Maarif Kongresi'nde kadın öğretmenlerin de katılımıyla ulusal bir eğitim politikasının çerçevesi çizilmiştir. Yine Atatürk, savaş sonrasında yaptığı konuşmalarda eğitimin toplumsal ihtiyaçlarla uyumlu, bilimsel ve laik bir temelde yapılandırılması gerektiğini vurgulamıştır. Atatürk, toplumun iki eşit unsurdan oluştuğunu belirterek kadınların öğrenim süreçlerine erkeklerle aynı ölçüde katılmasının hem toplumsal gelişmenin gereği hem de inkılâpların sürdürülebilirliği açısından zorunlu olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca kız ve erkek çocukların tüm eğitim kademelerinde uygulamalı bilgi ve becerilerle donatılmasını, ekonomik kalkınmanın

[308] Kız Teknik Öğretim Müdürlüğü 16 Ocak 1950 tarih ve 418 sayılı teklifi üzerine yaşları 45'i geçtiği halde Akşam Kız Sanat Okulları'na devam isteğinde bulunanların da kayıt ve kabullerini sağlamak maksadıyla Kız Teknik Öğretim Okulları Yönetmeliği'nin 97. maddesinin 3. bendinin "b" fıkrasında "45 yaşından büyük" sözünün kaldırılması hususunun Bakanlık Yüksek makamının onarılmasına sunumu kararlaştırılmıştır. Bkz. *Tebliğler Dergisi,* C. 12, S. 578, 20 Şubat 1950, s. 204.

[309] Elif Ekin Akşit, https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/kiz-enstituleri (E.t. 09.03.2026).

önkoşulu olarak değerlendirmiştir. Böylece Atatürk, kadınların eğitime erişimini modernleşme projesinin vazgeçilmez bir unsuru olarak konumlandırmıştır. [310]

Cumhuriyet'in ilk yıllarında devlet, ekonomik kalkınmanın ancak nitelikli insan gücüyle sağlanabileceği anlayışından hareketle meslekî ve teknik eğitimi, eğitim politikalarının merkezine yerleştirmiştir. Bu yaklaşımın en belirgin örneği, 1923'te toplanan İzmir İktisat Kongresi'nde sanayinin gereksinimlerine uygun bir meslekî teknik eğitim sisteminin kurulmasına yönelik kararların oybirliğiyle kabul edilmesidir. Bu doğrultuda sanayi mekteplerinin bölgesel ihtiyaçlara göre yapılandırılması, öğretimin uygulamalı olması, çırak okulları ile usta kurslarının açılması ve başarılı öğrencilerin uzmanlaşmak üzere Avrupa'ya gönderilmesi öngörülmüştür. 1924 yılından itibaren yabancı uzmanların görüşleri alınmaya başlamış, özellikle 1926'da Türkiye'ye davet edilen Buyse'nin teknik öğretime ilişkin değerlendirmeleri yeni yapılanmanın yönünü belirlemiştir. Buyse, kız öğrenciler için sanat, kâtiplik ve içtimaî hizmetler alanlarında okullar açılmasını; ayrıca meslek, ev idaresi, ticaret temelli kurumların ve akşam sanat okullarının kurulmasını önermiş ve yine dikiş, nakış, çamaşır, çiçekçilik ve ticaret gibi alanlarda gündüz ve yüksek kademeli bölümlerin oluşturulmasını tavsiye etmiştir. Bunun yanı sıra kadınların günlük yaşamda ihtiyaç duyacakları bilgi ve becerileri edinebilecekleri meslek ve ev işleri kurslarının hem aile içinde yarar sağlayacağı hem de gelir elde etmeye imkân tanıyacağı ifade edilmiş, benzer yapıların ülkenin farklı şehirlerinde yerel ihtiyaçlar dikkate alınarak planlanması gerektiği vurgulanmıştır. [311]

Toplumun yarısını oluşturan kadınların eğitim düzeyinin yükseltilmesi ve toplumsal hayatta daha etkin bir konuma ulaşmasının amaçlanması, diğer yandan Cumhuriyet'in ilk yıllarında kadınlar arasındaki okur-yazarlık oranının oldukça düşük olması, bu alanda yeni eğitim kurumlarının kurulmasını gerekli kılmıştır. Bu doğrultuda açılan Kız Enstitüleri, Cumhuriyet'in modern kadın profilinin yetiştirilmesi için bir araç olarak görülmüş ve bu doğrultuda hem eğitimli ve bilinçli kadınlar yetiştirmeyi hem de onları günlük yaşamda üretken bireyler hâline getirmeyi amaçlayan önemli kurumlardan biri olmuştur. Enstitülerde verilen eğitim, kız öğrencilerin bir yandan aile

[310] Aynur Soydan, "Kadın Kimliğinin Oluşması Çerçevesinde Mesleki Teknik Eğitim (Cumhuriyet İdeolojisinin Kuruluş Sürecinde Kız Enstitüleri 1923-1940)", *Yakın dönem Türkiye Araştırmaları*,1, 2002, s. 270-271.
[311] Soydan, a.g.m., s. 271-273.

yaşamını düzenleyebilecek bilgi ve beceriler kazanmalarını sağlarken, diğer yandan meslekî beceriler edinerek ekonomik hayata katılmalarını da desteklemiştir. [312]

Kız Enstitüleri'nin gelişim sürecini destekleyen ve bu kurumların kurumsal açıdan olgunlaşmasına katkı sağlayan yeni eğitim kurumlarının açılması, özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında hız kazanmıştır. Bu doğrultuda Kız Enstitüleri ile Akşam Kız Sanat Okulları'ndan mezun olan öğrencilerin meslekî alanda uzmanlaşabilmeleri için İstanbul'da 1946 yılında Beyoğlu Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü açılmıştır. Bu kurumlar, mezunların meslekî bilgi ve becerilerini geliştirmeyi, estetik anlayışlarını güçlendirmeyi ve üretime dayalı girişimcilik yeteneklerini artırmayı hedefleyen iki yıllık yaygın eğitim kurumları olarak faaliyet göstermiştir. Ayrıca Kız Enstitüleri ile Akşam Kız Sanat Okulları'nın öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla 1934 yılında İsmet Paşa Kız Enstitüsü bünyesinde iki yıllık Kız Öğretmen Okulu kurulmuş, 1940 yılında eğitim süresi üç yıla çıkarılarak Kız Meslek Öğretmen Okulu adını almış, 1947 yılında ise dört yıllık yükseköğretim kurumu niteliğine kavuşarak Kız Teknik Öğretim Okulu olarak yeniden yapılandırılmıştır.[313]

Kız Teknik Enstitüleri yalnızca eğitim veren kurumlar değil, aynı zamanda üretim ve kültürel aktarım işlevi üstlenen merkezler olarak da faaliyet göstermiştir. Siparişe dayalı üretim sistemiyle hem öğrencilere uygulamalı eğitim imkânı sunmuş hem de halka hizmet veren bir yapı oluşturmuştur. Bunun yanı sıra Türk el sanatlarının korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusunda da önemli bir rol üstlenmişlerdir. Avrupa modasındaki değişimlerin etkisiyle Türk kadın giyiminde meydana gelen dönüşüm sürecinde Maraş işi, Türk işi, Antep işi, hesap işi ve tel kırma gibi geleneksel nakış teknikleri modern tasarımlarla birleştirilmiştir. Böylece kıyafetin biçimi, rengi ve süsleme özellikleri aracılığıyla geçmiş ile günümüz arasında kültürel bir bağ kurulmuş, geleneksel değerlerin çağın estetik anlayışıyla yeniden yorumlanmasına katkı sağlanmıştır.[314]

[312] Ayten Sezer Arığ, "Türkiye'de Kız Enstitüleri: Gelenekten Geleceğe", *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD),* C.20, 2014, s. 197.
[313] Arığ, a.g.m., s. 203.
[314] Arığ, a.g.m., s. 204.

Kız Enstitüleri'nde eğitim programı, genel kültür dersleri ile meslekî uygulama dersleri olmak üzere iki ana gruptan oluşturulmuştur. Genel kültür derslerinin yanı sıra öğrencilere biçki-dikiş, moda ve terzilik, beyaz işler, renkli işlemeler, nakış, giysi onarımı, ütü ve kola, yemek hazırlama, ev yönetimi, çocuk bakımı, şapkacılık, hijyen bilgisi ve çeşitli teknik uygulamalara yönelik dersler verilmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilerin estetik anlayışlarını geliştirmek ve özellikle nakış, çamaşır süsleme ve yapma çiçek gibi uygulamalı derslerde, tasarım becerilerini artırmak amacıyla resim dersleri de programa dâhil edilmiştir. Resim dersi, özellikle geleneksel kıyafetlerin çağdaş bir anlayışla yeniden yorumlanmasında gerekli olan sanatsal bakış açısının kazandırılması bakımından önemli bir yere sahip olmuştur. [315]

Kız Enstitüleri'nde uygulanan eğitim programı 1944 yılına kadar kesintisiz beş yıllık bir yapı göstermekteyken, bu tarihten sonra program iki kademeli bir sisteme dönüştürülmüştür. Buna göre eğitimin ilk üç yılı "Kız Sanat Okulu" olarak adlandırılan birinci devreyi, sonraki iki yılı ise meslekî uzmanlaşmanın sağlandığı "Kız Sanat Enstitüsü" aşamasını oluşturmuştur. Öğrenciler üçüncü sınıftan itibaren biçki-dikiş veya moda sanat alanlarından birini tercih ederek, belirli bir meslekî alanda yoğunlaşma imkânı bulmuşlardır. Programın son sınıfında ise öğrencilerin uygulama becerilerini geliştirmek ve meslekî deneyim kazanmalarını sağlamak amacıyla döner sermayeye bağlı atölyelerde çalışma olanağı sunulmuştur. Bunun yanı sıra Kız Enstitüleri ve Akşam Kız Sanat Okulları'ndan mezun olan öğrencilerin ileri düzeyde meslekî eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bazı okullarda "ilerletme atölyeleri" [316] kurulmuş, üç yıl süren bu eğitim sürecini tamamlayanlara sertifika verilerek meslekî yeterlilikleri belgelendirilmiştir.[317]

Meslekî eğitim alma imkânı bulamamış kadın ve genç kızlara da kısa sürede meslek kazandırmayı amaçlayan Akşam Kız Sanat Okulları yaygın eğitim kurumları olarak faaliyet göstermiştir. Genellikle Kız Enstitüleri'nin binalarında akşam saatlerinde faaliyet gösteren bu okullarda, eğitim programları üç şube halinde düzenlenmiştir. Birinci şubede biçki-dikiş ve moda alanlarında haftada 27 saatlik dersler verilmiş,

[315] Semra Kır Şimşek, *"Türk İğnesinin Mucizesi" Olgunlaşma Enstitüleri*, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Olgunlaşma Enstitüleri, 1. Baskı, Fersa Matbaacılık, Ankara, 2019, s. 40.
[316] *Tebliğler Dergisi*, C. 12, S. 584, 3 Nisan 1950, s. 229.
[317] Şimşek, *a.g.e.*, s. 42.

ikinci şubede haftalık 19 ders saati uygulanmıştır. Üçüncü şube ise özellikle çalışan kadınlar için açılmış olup, haftada en fazla 6 saat ders verilmekteydi. 1932 yılında faaliyete başlayan Akşam Kız Sanat Okulları, 1964 yılında eğitim süresinin iki yıla çıkarılmasıyla, program bakımından da geliştirilmiştir. Bu okullar, geniş bir kadın kitlesinin meslekî beceri kazanmasına ve üretim sürecine katılmasına katkı sağlayan önemli eğitim kurumları olmuştur.[318]

4.1.1 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu'nun Tarihçesi

Kastamonu'da kızların meslekî ve teknik eğitim almasına imkân sağlayan önemli kurumlardan biri olan Kastamonu Kız Enstitüsü'nün kuruluşu, Cumhuriyet döneminde kadınların eğitim yoluyla toplumsal hayata daha aktif katılmalarını amaçlayan politikaların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Kurumun temelleri, 1938-1939 öğretim yılında Kastamonu'nun Küpçeğiz Mahallesi'nde bulunan ve mülkiyeti Özel İdareye ait olan bir binada Akşam Kız Sanat Okulu adıyla atılmıştır. İlk açıldığı dönemde okul, özellikle genç kızların günlük yaşamda ve üretim alanında kullanabilecekleri pratik beceriler kazanmalarını amaçlayan bir eğitim anlayışı benimsemiştir. Bu doğrultuda eğitim faaliyetleri büyük ölçüde uygulamaya dayalı atölye çalışmaları şeklinde yürütülmüştür. Kuruluş aşamasında okul bünyesinde açılan ilk eğitim alanları Biçki-Dikiş, Moda ve Çiçek Sanatları olmuştur. Bu alanlar aracılığıyla öğrencilerin hem el becerilerini geliştirmeleri hem de üretime dayalı bir meslek edinmeleri amaçlanmıştır. Eğitim faaliyetlerinin kapsamı ilerleyen yıllarda genişletilmiş ve 28 Eylül 1944 tarihinde sanat alanları arasına Ev İdaresi ile Yemek Pişirme şubeleri de eklenmiştir. Bu yeni alanların açılması, dönemin eğitim anlayışında kadınların ev ekonomisi, beslenme ve günlük yaşam becerileri konusunda bilinçli bireyler olarak yetiştirilmesini hedefleyen yaklaşımın bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır. Okulun gelişim sürecindeki önemli dönüm noktalarından birisi, kurumun daha uygun fizikî imkânlara sahip bir binaya taşınması olmuştur. 1945 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yaptırılan ve günümüzde de eğitim faaliyetlerinin sürdürüldüğü binaya geçilmesiyle birlikte, okulun eğitim ortamı önemli ölçüde iyileştirilmiştir. Bu yeni bina, derslikler ve uygulama atölyeleri bakımından daha geniş imkânlar sunarak, eğitim faaliyetlerinin daha düzenli ve verimli bir şekilde

[318] Şimşek, *a.g.e.*, s. 43.

yürütülmesine katkı sağlamıştır. Aynı süreçte okulun kurumsal kimliğinde de değişiklik yapılmış ve 1945-1946 öğretim yılından itibaren kurum, "Kız Enstitüsü" adıyla eğitim faaliyetlerini sürdürmeye başlamıştır. Kız Enstitüsü olarak faaliyet göstermeye başlayan kurumda eğitim programı, ilkokuldan sonra devam eden beş yıllık bir öğretim süreci şeklinde düzenlenmiştir. Bu program kapsamında öğrencilere hem genel kültür dersleri hem de meslekî uygulama dersleri verilmiş, böylece teorik bilgi ile uygulama becerisinin birlikte kazandırılması amaçlanmıştır. Türkiye'de meslekî ve teknik eğitimin yeniden düzenlenmesine yönelik çalışmalar doğrultusunda okulun eğitim yapısında da çeşitli değişiklikler yapılmıştır. 1963 yılından itibaren II. devre enstitülerin eğitim süresi üç yıla çıkarılmış ve bu süreçte daha önce uygulanan özel bölüm kaldırılmıştır. Bununla birlikte okul bünyesinde yer alan ortaokul düzeyindeki eğitim faaliyetleri "Kız Sanat Ortaokulu" adı altında devam etmiştir. Meslekî eğitim kurumlarının yeniden yapılandırılması kapsamında yapılan bir diğer düzenleme ise 1975-1976 öğretim yılında gerçekleşmiş ve bu tarihten itibaren okulun adı "Kız Meslek Lisesi" olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklik, meslekî ve teknik eğitimin lise düzeyinde daha sistemli bir yapıya kavuşturulması amacıyla gerçekleştirilen düzenlemelerin bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Okulun fiziki imkânlarının geliştirilmesine yönelik önemli adımlardan biri de 1991 yılında okul bahçesinde inşa edilen ek bina olmuştur. Bu yeni bina sayesinde okul daha geniş dersliklere ve donanımlı atölyelere kavuşmuş, böylece hem öğrenci sayısındaki artışa hem de eğitim alanlarının çeşitlenmesine uygun bir ortam oluşturulmuştur. Meslekî eğitimin yabancı dil ile desteklenmesi amacıyla gerçekleştirilen düzenlemeler kapsamında 1992-1993 öğretim yılından itibaren okul bünyesinde "Anadolu Kız Meslek Lisesi" programı da uygulanmaya başlanmıştır. Bu program ile öğrencilerin meslekî yeterliliklerinin yanı sıra yabancı dil becerilerinin geliştirilmesi de hedeflenmiştir. Türkiye'de zorunlu eğitimin 1996-1997 eğitim-öğretim yılında sekiz yıla çıkarılması, meslekî eğitim kurumlarının yapısını da doğrudan etkilemiştir. Bu düzenleme sonucunda okul bünyesinde bulunan ortaokul kısmı kaldırılmış ve kurum yalnızca lise düzeyinde eğitim veren bir meslekî eğitim kurumu olarak faaliyetlerini sürdürmeye başlamıştır. 1990'lı yılların sonlarından itibaren okulun eğitim verdiği alanlarda önemli bir çeşitlilik sağlanmıştır. Meslekî ve teknik eğitim alanında gerçekleştirilen düzenlemeler doğrultusunda 2006-2007 eğitim-öğretim yılından itibaren meslek liselerinde eğitim süresi dört yıla çıkarılmış ve okul da bu yeni eğitim

sistemi kapsamında faaliyetlerini sürdürmüştür. Kurumsal kimlikteki son önemli değişiklik ise 2014 yılında gerçekleşmiş ve okulun adı "*10 Aralık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi"*[319] olarak değiştirilmiştir. Günümüzde kurum, kuruluşundan itibaren faaliyetlerini sürdürdüğü binada, tam gün ve gündüzlü eğitim sistemi ile eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmektedir. [320]

Kastamonu Kız Enstitüsü faaliyette bulunduğu dönem içerisinde Türk Millî Eğitim Sistemi'nin temel amaçları ile Atatürk İlke ve İnkılaplarına sadık kalmış ve eğitim faaliyetlerini bu doğrultuda sürdürmüştür. Kurumun temel hedefi: bilim ve teknolojinin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirerek; ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkı sunmak oluştur. Bu doğrultuda eğitim-öğretim süreçlerinde etkinlik ve verimliliğin artırılması, çalışanlar ile hizmet alanların memnuniyetinin geliştirilmesi ve çevresiyle etkileşim içinde üretken bir eğitim kurumu olarak topluma katkı sağlanmak hedeflenmiştir.[321]

Kastamonu Kız Enstitüsü'nün yukarıda bahsedilen hedef ve amaçlarına ulaşmasında kuruluşundan itibaren görev almış olan müdürlerinin önemli katkıları olmuştur. Bu yöneticiler, enstitünün eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi, kurumsal düzenin sağlanması ve okulun gelişimine yönelik çalışmaların sürdürülmesinde etkili rol üstlenmişlerdir. Enstitünün ilk müdürü olan Nedime Cebecioğlu, 1939-1941 yılları arasında görev yaparak kurumun ilk idarî düzeninin oluşturulmasına katkı sağlamıştır. Onu izleyen dönemde Zehra Duru, 1942-1945 yılları arasında okulun yönetimini üstlenmiştir. 1945-1948 yılları arasında müdürlük görevini Nazıma Gökçal yürütmüş; bu dönemin ardından Müzehher Eyesel 1949-1951 yılları arasında enstitünün idaresini sürdürmüştür. 1951-953 yılları arasında kurumun yönetimi Belkıs Balkaş tarafından yürütülmüş, daha sonraki yıllarda ise Mahmure İner 1953-1958 döneminde enstitünün idarî sorumluluğunu üstlenmiştir. 1963 yılına kadar uzanan süreçte ise Süha Doğanay (1958-1963), müdürlük görevini yerine getirerek, Kastamonu Kız Enstitüsü'nün yönetiminde yer almıştır. Adı geçen müdürler, görev yaptıkları dönemlerde kurumun

[319] 10 Aralık 1919'da Kastamonu kadınları, Mondros Mütarekesi sonrasında yaşanan haksız işgalleri gündeme taşımak ve toplumsal farkındalık yaratmak amacıyla Dârü'l-muallimât bahçesinde bir miting düzenlemiştir. Bu önemli günün önemine ilişkin Kastamonu Kız Sanat Okulu'nun adı da "10 Aralık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olarak değiştirilmiştir. Mitingler ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Eski, "Kastamonu'da Yapılan İlk Kadın Mitingi", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, c. 9, S. 27, 1993, s. 655; Çelebi, a.g.m., s. 67.

[320] *Kastamonu 10 Aralık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 2016-2017 Brifing Dosyası,* Kastamonu, 2016, s. 11.

[321] *Kastamonu 10 Aralık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 2016-2017 Brifing Dosyası,* Kastamonu, 2016, s. 13.

eğitim faaliyetlerinin sürdürülmesine ve enstitünün kurumsal gelişimine çeşitli katkılarda bulunmuşlardır.[322]

Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'nun 1950-1960 yılları arasındaki eğitim-öğretim faaliyetlerine ilişkin bilgiler, okul arşivinde yer alan belgelerin incelenmesi sonucunda elde edilmiştir. Bu çerçevede Sınıf Geçme Defterlerinde yer alan dersler, öğrenci mevcutları ve açılan kurslara ilişkin bilgiler değerlendirilmiş; bunun yanı sıra dönemin yerel basınında Enstitünün gerçekleştirdiği çeşitli sosyal etkinliklere ilişkin haberlerden de istifade edilmiştir.

4.1.2 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu'nun 1950-1951 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'na 1950-1951 eğitim-öğretim dönemi için öğrenci kabul süreçleri başlamış olduğu ve kayıt işlemlerine ilişkin bilgiler basın aracılığıyla duyurulmuştur. Duyuruda aynı zamanda kayıt için gerekli belgeler ile başvuru koşullarının her gün 09.00-12.00 ile 13.30-17.00 saatleri arasında okul idaresinden öğrenilebileceği belirtilmiştir.[323] Bu uygulama, Kız Enstitüleri'ne öğrenci kabul süreçlerinin, kurumsal bir çerçevede organize edildiğini göstermektedir. Diğer yandan Kız Enstitüleri'nde döneme başlangıç yapmadan önce sınıf geçme ve bitirme süreçlerine ilişkin yönetmelikte yapılan değişiklik yapılarak, öğrencilerin bir üst sınıfa geçiş koşullarını yeniden düzenlemiştir. Buna göre, Kız Enstitülerinin bir, iki, üç ve dördüncü sınıflarında; ayrıca Kız Orta Sanat Okulları veya erkek ortaokullarının birinci ve ikinci sınıflarında, yalnızca bir dersten başarılı olamayan öğrencilerin bir üst sınıfa devam etmelerine izin verilmiştir. Bu düzenleme, öğrencilerin eğitim sürecinde başarısız oldukları derslerin bir üst sınıfa geçmelerine engel olmaması ve öğretim sürekliliğinin korunması amacını taşımıştır.[324] Kız Enstitüleri ve Akşam Kız Sanat Okulları'nın amaçlarından biri, mezunlarının çalışma hayatına cesaretle atılmalarını sağlamaktır. Özellikle Bakanlığa yapılan başvurularda, bir kısım mezunların atölyeler ya da evlerinde çalışmak istediklerini, ancak dışarıya iş yapmaya alışık olmadıkları için siparişleri tamamlamada tereddüt ettiklerini göstermektedir. Yapılan

[322] *Kastamonu 10 Aralık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 2016-2017 Brifing Dosyası,* Kastamonu, 2016, s. 14.
[323] "Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Müdürlüğünden", *Doğrusöz*, S. 1328, 2 Eylül 1950, s. 2.
[324] "Kız Enstitülerinde sınıf geçme", *Doğrusöz,* S. 1345, 4 Kasım 1950, s. 1.

düzenlemeler sonrasında son sınıf öğrencilerinin öğretmen denetiminde hem kendi atölyelerinde hem de özel siparişlerin üretiminde çalışmalarına izin verilmiştir.[325] Bu düzenlemeden sonra Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu öğrenci ve mezunlarına da bu türden imkânlar sunulmaya başlanmıştır. Nitekim 4 Şubat 1950 tarihli Doğrusöz gazetesinde Akşam Kız Sanat Okulu Biçki-Dikiş şubesi mezunlarının okul bünyesindeki sipariş atölyelerinde çalışabilmeleri için okul idaresine başvurmalarına ilişkin bir ilan yayımlanmıştır.[326] Sınıf geçme ve bitirme süreçlerine ilişkin yönetmelikte yapılan değişiklikten sonra Kız Enstitüleri ve Akşam Kız Sanat Okulları sınıf geçme ve bitirme imtihanlarına ilişkin yeni bir takvim hazırlanmıştır. Aşağıdaki tabloda hazırlanan takvime ilişkin bilgiler yer almaktadır:[327]

Tablo 4.1 Kız Enstitüleri ve Akşam Kız Sanat Okulları sınıf geçme ve bitirme imtihanları takvimi (1950)

Günler	Kız Ens. I-IV. sınıflarıyla Akşam Kız Sanat Okullarının I. sınıflarda	Kız Enstitülerinin son sınıflarında	Akşam kız Sanat Okullarının son sınıflarında
27/05/1950	Derslerin sona ermesi		
29/05/1950	Öğretmenler toplantısı		
30 05 1950	Sınıf geçme sonuçlarının ilanı	Sınıf geçme sonuçları ve bitirme imtihanlarına gireceklerinin ilanı	
31/05/1950		Genel ders bitirme imtihanlarının sonu	Bitirme imtihanlarının başlaması
06/06/1950		Genel ders bitirme imtihanlarının sonu	
07/06/1950		Mesleki ve pratik ders bitirme imtihanlarının başlaması	
17/06/1950			Bitirme imtihanlarının sonu
28/06/1950		Mesleki ve pratik ders bitirme imtihanlarının sonu	
29/06/1950 (Sabah)		Kız Teknik Öğretmen okulunun seçme imtihanlarına girecek adayların ayrılması için son sınıf öğretmenlerin toplantısı	
29/06/1950 (Akşam)		Kız Teknik Öğretmen okulunun seçme imtihanlarına girecek adayların ilanı	

[325] *Tebliğler Dergisi,* C. 12, S. 577, 13 Şubat 1950, s. 199.

[326] "Akşam Kız Sanat Okulu Müdürlüğünden", *Doğrusöz,* S. 297, 4 Şubat 1950, s. 4.

[327] Bu takvim, Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan duyurulara göre düzenlenmiş olup, Kız Enstitüleri ve Akşam Kız Sanat Okulları'nda 1950 yılı sınıf geçme ve bitirme süreçlerinin tarihlerini ve sınav türlerini göstermektedir. Bkz. *Tebliğler Dergisi*, C. 12, S. 586, 17 Nisan 1950, s. 239.

Tablo 4.1'in devamı

03/07/1950 (Sabah)		Kız Teknik Öğretmen okuluna aday seçilenlerin Türkçe ve Matematik imtihanlarının yapılması	

Sınıf geçme yönetmeliğinde gerçekleştirilen düzenlemeler ile yeni eğitim-öğretim dönemine yönelik hazırlık süreçlerinin tamamlanmasının ardından, Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılına faaliyetlerine başlamıştır.

Tablo 4.2 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, El Yazısı, Tarih, Coğrafya, Matematik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil, Jimnastik, Müzik, Biçki Dikiş, Çamaşır, Nakış, Genel Mesleki ve Tezyini Resim.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
1/ şube adı belirtilmemiş	16

Tablo 4.2'de 1950-1951 öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü I. sınıfta okutulan dersler ve sınıf mevcudu yer almaktadır. 1950-1951 eğitim-öğretim yılı için I. Sınıfa 16 öğrenci kabul edilmiştir. Ders dağılımı incelendiğinde programın iki temel amaç doğrultusunda düzenlendiği görülmektedir. Bir yandan Türkçe, tarih, coğrafya ve matematik gibi derslerle öğrencilerin genel kültür ve akademik gelişimleri desteklenmiş, diğer yandan biçki-dikiş, nakış ve tezyini resim gibi derslerle meslekî beceriler kazandırılması hedeflenmiştir. Özellikle Genel Meslekî ve Tezyini Resim dersi, öğrencilerin el sanatları ve tekstil alanlarında kullanabilecekleri desen hazırlama, süsleme ve estetik tasarım becerilerini geliştirmeye yönelik bir içerik taşımakta olup, öğrencilerin üretim süreçlerinde kullanacakları görsel tasarım becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlamıştır.[328]

[328] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1950-1951)*, s. 1-5.

Tablo 4.3 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Tabiat bilgisi, Yabancı Dil, Jimnastik, Müzik, Biçki Dikiş, Moda, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
II / şube adı belirtilmemiş	15

Tablo 4.3 değerlendirildiğinde II. sınıfta toplam 15 öğrenci bulunduğu görülmektedir Okutulan dersler Türkçe, tarih, coğrafya, matematik, yabancı dil ve fizik gibi genel kültür derslerinin yanı sıra; biçki-dikiş, moda, çamaşır, nakış, ev idaresi ve yemek pişirme gibi uygulamaya yönelik derslerden oluşmaktadır. [329]

Tablo 4.4 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Yabancı Dil, Jimnastik, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Hijyen.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
III / şube adı belirtilmemiş	9

Tablo 4.4'e göre III. sınıf müfredatında genel kültür ve meslekî derslerin yanı sıra çiçek ve hijyen derslerinin de programa eklendiği görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin ev idaresi, estetik ve temizlik bilinci gibi günlük yaşam becerileri açısından da yetiştirilmelerinin amaçlandığını göstermektedir. Şube adı belirtilmeyen III. sınıfta toplam 9 öğrenci bulunmaktadır.[330]

[329] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1950-1951)*, s. 5-9.
[330] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1950-1951)*, s. 9-11.

Tablo 4.5 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Matematik, Yabancı Dil, Jimnastik, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.	
Şubeler		Toplam öğrenci Sayısı
IV / şube adı belirtilmemiş		12

Tablo 4.5 incelendiğinde, Enstitü'nün IV. sınıfında toplam 12 öğrencinin bulunduğu görülmektedir. IV. sınıf müfredatında genel kültür derslerinin yanı sıra Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Ev İdaresi ve Yemek Pişirme gibi meslekî ve uygulamaya yönelik derslere I. sınıftan itibaren yer verildiği anlaşılmaktadır. Bu derslere ilave olarak IV. sınıfta müfredata eklenen Çocuk Bakımı ve Eğitimi dersi ile öğrencilere çocukların bakımına, gelişim özelliklerine ve erken yaş eğitimine ilişkin temel bilgi ve beceriler kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu durum, enstitü programının öğrencileri yalnızca meslekî beceriler açısından değil, aynı zamanda aile yaşamına ve toplumsal rollerine hazırlamayı da hedeflediğini göstermektedir.[331]

Tablo 4.6 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi-Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.	
Şubeler		Toplam öğrenci Sayısı
IV / Özel Şube		2

Tablo 4.6'ya göre, IV. sınıf özel şube olarak ayrılmış olup, toplam 2 öğrenci bulunmaktadır. Meslekî beceri geliştirmeye odaklanan bir uygulama sınıfı olarak tasarlandığı düşünülen bu sınıfta Türkçe, Matematik, Tarih, Yabancı Dil gibi genel kültür dersleri bulunmamaktadır. Meslekî ve uygulamalı öğrenmeyi temsil eden dersler arasında Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Mesleki ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi yer almaktadır. Bu

[331] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1950-1951)*, s. 11-14.

durum öğrencilerin hem sanatsal hem de günlük yaşam becerilerini kapsayan bir meslek eğitimi aldıklarını ortaya koymaktadır.[332]

Tablo 4.7 Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Yabancı Dil, Jimnastik, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / şube adı belirtilmemiş	7

Tablo 4.7 değerlendirildiğinde V. Sınıf müfredatında yer alan derslerden hareketle öğrencilere akademik, kültürel ve meslekî becerilerin bir arada verilmesini hedefleyen çok boyutlu bir müfredat yapısının uygulanmakta olduğu görülmektedir. V. Sınıf toplam öğrenci mevcudu ise 7'dir.[333]

Tablo 4.8 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1950-1951 eğitim-öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Sınıflar: I/C	Sınıflar: II/C
Biçki-dikiş	26	25
Nakış	32	19
Çamaşır	28	3
Çiçek	24	2

Tablo 4.8'den anlaşıldığına göre Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu'nda 1950-1951 eğitim-öğretim yılında meslekî eğitim kapsamında öğrencilere Biçki-Dikiş, Çamaşır, Nakış ve Çiçek olmak üzere dört ders verilmiştir. Bu çerçevede I/C sınıfında Biçki-Dikiş dersine 26, Nakış dersine 32, Çamaşır dersine 28 ve Çiçek dersine 24 öğrenci kayıtlıdır. Yine II/C sınıfında Biçki-Dikiş dersini 25, Nakış dersini 19, Çamaşır dersini 3 ve Çiçek dersini 2 öğrenci almış olup toplam mevcut, 159'dur. Buradan Biçki-Dikiş ve Nakış derslerinde kayıtlı öğrenci sayısının diğer derslere göre daha fazla olduğu

[332] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1950-1951)*, s. 16.
[333] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1950-1951)*, s. 14-16.

dikkatleri çekmekte olup Akşam Sanat Okulunda öğrencilerin daha çok doğrudan giyim üretimi ve süsleme becerilerine yönelik derslere yöneldiğini göstermektedir.[334]

Osmanlı'nın son dönemlerinde Avrupa modasının etkisi görülmekle birlikte, Cumhuriyet döneminde Kız Enstitüleri'nde geleneksel giyim anlayışı modern bir yaklaşımla yeniden yorumlanmıştır. Enstitülerde verilen Biçki-Dikiş dersleriyle kumaşların ölçüye göre işlem görmesi ve giysi dikimine ilişkin temel teknikler öğretilerek terzilik alanında Türk kızlarının da yetişmesi sağlanmıştır. Okutulan Nakış dersi, kumaş üzerine çeşitli iğne teknikleri kullanılarak yapılan süsleme ve işleme uygulamalarını içermekte olup ders kapsamında gerçekleştirilen atölye çalışmalarında Avrupa modasının etkileri görülmekle birlikte; Antep işi, fantezi nakış ve Türk işi sırma gibi geleneksel motif ve tekniklere dayanan Türk süsleme sanatlarına da yer verilmiştir. Bu durum, Kız Enstitülerinin modern eğitim anlayışı ile geleneksel el sanatlarını bir arada ele alarak Türk kültürel mirasının korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasına katkı sağladığını göstermektedir. Ayrıca çamaşır dersinde giysi ve ev tekstillerinin yıkanması, temizlenmesi, ütülenmesi ve bakımına ilişkin uygulamalı bilgiler verilirken; çiçek dersinde de çeşitli malzemeler kullanılarak dekoratif yapay çiçeklerin hazırlanmasına yönelik el sanatları çalışmaları yapılmıştır.[335]

4.1.3 1950-1951 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler

Kız Enstitüsü 1950-1951 eğitim-öğretim yılı sonunda bir yıl boyunca hazırladıkları kıyafetlerin tanıtımını tertiplenen defileler aracılığıyla gerçekleştirmiştir. 27 Mayıs 1950 Cumartesi günü saat 16.00'da başlayan ve yaklaşık iki saat süren etkinlikte, öğrenciler mankenlik yaparak gelinlik, gecelik, sabahlık, tuvalet, tayyör, manto, çocuk ve plaj elbiseleri gibi farklı türde kıyafetleri sergilemişlerdir. Her cins kumaş kullanılarak hazırlanan bu ürünlerdeki ustalık ve detaylı işçilik, öğrencilerin biçki-dikiş alanındaki meslekî yeterliliklerini ortaya koyarken, izleyicilerde hayranlık uyandırmıştır.[336] Bu defileler, Kız Enstitüleri'nde verilen eğitimin somut çıktılarının

[334] *Kastamonu "Akşam Kız Sanat Okulu" 1950-1951 Sınıf Künye Defteri,* s. 1-10.
[335] Arığ, a.g.m., s. 209.
[336] "Kız Enstitüsünde Elbise Geçidi Yapıldı", *Doğrusöz*, S. 1301, 31 Mayıs 1950, s. 1-2.

topluma sunulmasını sağlamakta ve öğrencilerin üretim becerilerini uygulama imkânı buldukları sosyal ve kültürel faaliyetler arasında önemli bir rol oynamaktadır.

Defileden bir gün sonra 28 Mayıs 1950 Pazar günü saat 17.00'de ise Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu tarafından bir sergi düzenlenmiştir. Sergi ile öğrencilerin bir yıllık eğitim süreçlerinde kazandıkları meslekî ve sanatsal becerilerin topluma tanıtılması sağlanmıştır. Sergiye şehrin seçkin davetlileri katılım sağlamış, dönemin valisi Tevfik Sırrı Gürün serginin açılışında kısa bir konuşma yapmıştır. Ziyaretçiler, serginin ilk salonunda modern bir çiçek bahçesi ve kamelyayı temsil eden dekoratif bir düzenlemeyle karşılaşmış; rengarenk yapay güller, laleler, sardunyalar, papatyalar ve gelincikler gibi çiçekler, estetik ve gerçekçiliğiyle büyük hayranlık uyandırmıştır. Branş öğretmeni Rukiye Torlak'ın rehberliğinde öğrencilerin çiçek dersinde kazandıkları el sanatları becerilerini yansıtan ürünler büyük takdir toplamıştır. İkinci salonda, muhtelif elbiseler ve el işleri teşhir edilmiş, özellikle "Türk işi" olarak anılan geleneksel motif ve teknikler, Avrupa'daki sergilerde de büyük takdir gören nitelikte olup, öğrencilerin biçki-dikiş alanındaki ustalığını ortaya koymuştur. Bu bölümde yer alan pötikareli elbiseler gibi ürünler, öğretmen Vecahat Bayar'ın açıklamalarıyla ziyaretçilere sunulmuş, yerli kumaşların ekonomik maliyetleri ve hazırlanan elbiselerin fiyatlandırması hakkında bilgi verilmiştir. Serginin üçüncü salonunda, erkek ziyaretçilerin ilgisini çeken yırtılmış ve kirli kumaşlardan ustaca yeniden üretilmiş elbiseler, kravatlar ve diğer ürünler sergilenmiş; öğrencilerin çamaşır ve temizlik derslerinde edindikleri teknik beceriler gözler önüne serilmiştir. Dördüncü salonda tuvaletler, mantolar ve çantalar; beşinci salonda ise elbise resimleri ve etüt çalışmaları teşhir edilmiştir. Fakat sergideki eserlerin sayısının sınırlı oluşunun, öğrenci sayısındaki kısıtlılıktan kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Ayrıca yemek atölyesi ürünleri arasında, büyük bir titizlikle hazırlanmış pastalar, kekler ve süt likörü gibi yiyecek ve içecekler, öğretmen Nermin Şerbetçi'nin rehberliğinde ziyaretçilere sunulmuş ve serginin branşlara göre ayrı salonlarda teşhir edilmesi ürünlerin rahat bir şekilde gözlemlenmesini sağlamıştır. Sergi, Kız Enstitüsü'nün öğrencilerine sağladığı meslekî ve kültürel eğitimin somut bir göstergesi

olarak halkın, okulun işlevine ve eğitim kalitesine dair farkındalığını artırmış, sosyal ve kültürel etkinlik olarak önemli bir rol üstlenmiştir.[337]

4.1.4 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulunun 1951-1952 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

1951-1952 eğitim-öğretim yılı öncesinde Millî Eğitim Bakanlığı, vilayetlerde kurulmaya başlanan danışma kurulları aracılığıyla kız ve erkek sanat enstitüsü mezunlarının istihdamını desteklemek ve eğitimin niteliğini artırmak amacıyla birtakım düzenlemeler yapmıştır. Bu kapsamda oluşturulmuş olan danışma kurulları, öncelikle öğrencilerin ailelerine yönelik pedagojik konferanslar düzenleyerek eğitim sürecinin toplumsal boyutunu güçlendirmek amacıyla çalışmalar yürütecekti. Diğer taraftan okulların çeşitli ihtiyaçlarının sistematik olarak belirlenmesi ve kurumlar arasında dayanışmanın teşvik edilmesi de bu kurulların görevleri arasında sayılmıştır. Bakanlık, sanat enstitüsü mezunlarının mezuniyet sonrası istihdamını sağlamak, atölye ve iş imkânları temin etmek ve halkın gereksinimlerine uygun kurslar açmak amacıyla gerekli incelemelerde bulunmuştur. Danışma kurulları ise bu süreçte hem mezunların iş bulmalarını destekleyecek hem de mezuniyet sonrası meslekî gelişimlerine katkıda bulunacaktı. Ayrıca bu kurullar, sınıf mevcutlarının ideal düzeyde tutulması için gerekli tedbirleri almak ve gerektiğinde Bakanlığa önerilerde bulunmakla sorumlu tutulmuştur. Bu tür düzenlemeler, dönemin eğitim politikalarının meslekî eğitimin uygulama boyutunu güçlendirmeye ve mezunların toplum içindeki üretken rollerini artırmaya yönelik olduğunu göstermektedir. Sanat enstitülerinde edinilen becerilerin istihdam odaklı değerlendirilmesi ve mezunların meslek hayatına geçişinin desteklenmesi, dönemin eğitim ve istihdam arasında doğrudan bir bağ kurma çabası yönünden önem arz etmektedir.[338]

[337] "Kız Enstitüsü Sergisi Açıldı", *Doğrusöz*, S. 1303, 7 Haziran 1950, s. 1.
[338] "Sanat Enstitüsü Mezunlarına İş Bulunacak", *Doğrusöz,* S. 1433, 16 Haziran 1951, s. 1.

Tablo 4.9 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, El Yazısı, Tarih, Coğrafya, Matematik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Jimnastik, Müzik, Biçki-Dikiş, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
1/ şube adı belirtilmemiş	16

Tablo 4.9 incelendiğinde 1951-1952 eğitim-öğretim yılı için I. Sınıflara 16 öğrenci kabul edilmiştir. 1951-1952 eğitim-öğretim yılı için programa alınan derslerin bir önceki yıl ile aynı olduğu görülmektedir. Ders programında genel kültür derslerinin yanı sıra Biçki-Dikiş, Çamaşır, Nakış ve Genel Meslekî ve Tezyini Resim gibi meslekî ve uygulamalı derslere yer verilmiştir.[339]

Tablo 4.10 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Jimnastik, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
II / şube adı belirtilmemiş	13

Tablo 4.10'a göre, 1951-1952 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü II. sınıf müfredatında genel kültür ve mesleki derslerin birlikte yürütülmeye devam ettiği görülmektedir. II. sınıf mevcudu toplam 13 öğrenci olup sınıf geçme defterinde şube adı geçmemektedir.[340]

Tablo 4.11 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Yabancı Dil (Fr.), Jimnastik, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Hijyen.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
III / şube adı belirtilmemiş	9

[339] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1951-1952)*, s. 1-5.
[340] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1951-1952)*, s. 5-8.

Tablo 4.11'de yer alan bilgilere göre 1951-1952 eğitim-öğretim yılında III. sınıf programında genel kültür ve meslekî alan bilgisini kapsayan toplam 17 dersin yer aldığı görülmektedir. Ders programı, öğrencilerin hem teorik bilgi hem de uygulamaya yönelik beceriler kazanmalarını hedefleyen bir yapı göstermektedir. III. sınıfta toplam 9 öğrenci bulunmaktadır.[341]

Tablo 4.12 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Yabancı Dil, Jimnastik, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi, Hijyen.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / şube adı belirtilmemiş	8

Tablo 4.12'ye göre 1951-1952 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf ders müfredatında genel kültür ve meslekî alan derslerinin birlikte verildiği görülmektedir. Program bir önceki eğitim-öğretim yılıyla (1950-1951) karşılaştırıldığında, Tarih, Fizik ve Kimya derslerinin programa ilave edilmesiyle genel kültür derslerinin ve meslekî gruba dahil edilen hijyen dersinin de eklenmesiyle kapsamının genişletildiği anlaşılmaktadır. IV. Sınıflar tek şu olup, toplam mevcudu 8'dir.[342]

Tablo 4.13 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / Özel Şube	7

Tablo 4.13 değerlendirildiğinde 1951-1952 eğitim-öğretim yılı Sınıf Geçme Defterine göre IV. Sınıf olarak açılan diğer şubenin özel şube olarak açıldığı görülmektedir. Özel

[341] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1951-1952)*, s. 8-10.
[342] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1951-1952)*, s. 10-12.

Şube ders programında sadece meslekî derslere yer verilmiştir. Özel Şube'nin toplam mevcudu ise 7'dir.[343]

Tablo 4.14 Kastamonu Kız Enstitüsü 1951-1952 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Jimnastik, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / şube adı belirtilmemiş	12

Tablo 4.14 incelendiğinde, 1951-1952 eğitim-öğretim yılında V. sınıfta okutulan derslerin bir önceki yılın V. sınıf müfredatıyla tamamen aynı olduğu görülmektedir. Programda genel kültür dersleri ile meslekî uygulamaya yönelik dersler birlikte yer almıştır. V. Sınıflarda toplam 12 öğrenci bulunmaktadır.[344]

Tablo 4.15 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1951-1952 eğitim-öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Sınıflar: I / C	Sınıflar: II / C
Biçki-dikiş	28	20
Nakış	16	10
Çamaşır	10	12
Çiçek	9	10

Tablo 4.15 değerlendirildiğinde 1951-1952 eğitim-öğretim yılında Akşam Kız Sanat Okulu'nda okutulan derslerin tamamının meslekî nitelikte olduğu ve önceki yıl uygulanan ders programıyla aynı olduğu görülmektedir. Şubelerden I/C'de öğrencilerden 28'i Biçki-Dikiş, 16'sı Nakış, 10'u Çamaşır ve 9'u Çiçek derslerine kayıtlıdır. II/C şubesinde ise 20 öğrenci Biçki-Dikiş, 10 öğrenci Nakış, 12 öğrenci Çamaşır ve 10 öğrenci Çiçek dersini almıştır. Toplam öğrenci sayısı 115 olarak

[343] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1951-1952)*, s. 15-17.
[344] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1951-1952)*, s. 12-15.

kaydedilmiş olup bu sayı, bir önceki eğitim-öğretim yılında mevcut olan 159 kişilik öğrenci mevcuduna kıyasla belirgin bir azalmaya işaret etmektedir.[345]

4.1.5 1951-1952 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler

1951 yılında Kastamonu Kız Enstitüsü'nün düzenlediği etkinliklerden ilki eşya piyangosudur. 20 Mayıs 1951 tarihinde gerçekleştirilen eşya piyangosunda kazanan numaralar daha sonra açıklanmıştır. Çekiliş kapsamında çay ve sofra takımı ile oda takımı gibi ev eşyalarının yanı sıra erkek gömleği, erkek pijaması, çocuk elbisesi, kravat, kadın ve erkek mendilleri, tül örtüler, bebek önlüğü, elbise askısı, bardak altı, vazo çiçeği, patik ve yaka çiçeği gibi farklı nitelikte ürünler yer almıştır. Öğrenciler tarafından hazırlanan veya okul bünyesinde üretilen bu tür eşyaların piyango yoluyla halka sunulması, hem öğrencilerin meslekî becerilerini görünür kılmış hem de Kız Enstitüsü ile toplum arasındaki etkileşimi güçlendirmiştir. Ayrıca bu tür faaliyetler, okulun tanıtımına katkı sağlamış ve öğrencilerin üretim süreçlerinde aktif rol almalarını teşvik ederek, uygulamalı meslekî eğitimi desteklemiştir. Bu tür etkinliklerle Kastamonu Kız Enstitüsü sadece eğitim-öğretim faaliyetleriyle değil, aynı zamanda düzenlen sosyal etkinliklerle de şehrin sosyo-kültürel yaşamında önemli bir yer edinmiştir.[346]

Kastamonu Kız Enstitüsü öğrencilerinin düzenlediği diğer bir faaliyet yıllık "Elbise Geçidi" etkinliği olmuştur. Etkinlik ile öğrencilerin eğitim süreleri boyunca hazırladıkları giyim ürünleri teşhir edilmiştir. Lise müsamere salonunda gerçekleştirilen ve yaklaşık iki buçuk saat süren etkinlikte, öğrencilerin farklı kumaş ve malzemeler kullanarak hazırladıkları çeşitli giysiler, yine öğrencilerden oluşan modeller aracılığıyla davetlilere sunulmuştur. Sergilenen kıyafetler, sade ve yerli kumaşlardan hazırlanan örneklerden daha pahalı ve nitelikli materyallerle hazırlanan tasarımlara kadar geniş bir çeşitlilik göstermiştir. Bu etkinlik, Kız Enstitüleri'nde verilen meslekî eğitimin uygulamalı yönünü ortaya koyması bakımından dikkat çekicidir. Öğrencilerin hazırladıkları kıyafetlerin bir defile şeklinde sergilenmesi,

[345] *Kastamonu "Akşam Kız Sanat Okulu" 1951-1952 Sınıf Künye Defteri,* s. 1-8.
[346] "Kız Enstitüsü Eşya Piyangosu Çekildi", *Doğrusöz,* S. 1422, 22 Mayıs 1951, s. 1.

eğitim sürecinde kazanılan becerilerin somut ürünler aracılığıyla görünür hâle gelmesini sağlamıştır. Davetliler önünde gerçekleştirilen bu sunumlar, öğrencilerin emek ve yaratıcılıklarını yansıtan çalışmaların toplum tarafından takdir edilmesine de imkân tanımıştır. Özellikle programın sonunda sergilenen gelinliklerin izleyiciler tarafından ilgiyle karşılanması, öğrencilerin biçki-dikiş ve moda alanında kazandıkları becerilerin ulaştığı düzeyi göstermesi açısından önemli yere sahiptir. Ayrıca bu tür organizasyonlar, öğrencilerin ailelerinin de katılımıyla gerçekleşerek hem okul ile toplum arasındaki ilişkiyi güçlendirmekte hem de öğrencilerin ortaya koydukları ürünlerin geniş bir çevre tarafından görülmesine olanak sağlamaktadır. Bu yönüyle "Elbise Geçidi" etkinliği, Kastamonu Kız Enstitüsü'nde verilen meslekî eğitimin uygulamalı niteliğini yansıtan ve öğrencilerin üretimlerini kamuya sunan önemli faaliyetlerden biri olarak değerlendirilebilir. [347]

Kastamonu Kız Enstitüsü'nün yıl sonu sergisinin açılışı ise 24 Haziran 1951 tarihinde seçkin davetlilerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Sergi 28 Haziran 1951 Perşembe günü akşamına kadar devam etmiştir. Sergi her gün öğleden önce 10.00-12.00, öğleden sonra ise 14.00-18.00 saatleri arasında ziyaretçilere açık tutulmuştur [348] Sergi kapsamında öğrenciler tarafından hazırlanan çeşitli çalışmalar, ziyaretçilerin beğenisine sunulmuş; özellikle çiçek ve şapka bölümünde yer alan ürünler estetik açıdan dikkatleri üzerine çekmiştir. Öğrencilerin yıl boyu yürüttükleri meslekî çalışmaların sergilendiği bu etkinliğin hazırlanmasında başta okul müdürü Belkıs Balkaş, öğretmen ve öğrenciler önemli katkılar sağlamışlardır.[349]

4.1.6 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'nun 1952-1953 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

Kastamonu Kız Enstitüsü'ne dönem başında yaklaşık 48 öğrencinin kayıt yaptırdığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra döneme hazırlık olmak üzere ihtiyaç sahibi öğrencilere okul idaresi tarafından çeşitli destekler sağlanmıştır. Bu çerçevede maddî

[347] "Kız Enstitüsünün Elbise Geçidi", *Doğrusöz,* S. 1426, 31 Mayıs 1951, s. 1.
[348] "Kız Enstitüsü Sergisi", *Doğrusöz*, S. 1436, 23 Haziran 1951, s. 2.
[349] "Kız Enstitüsü Sergisi Açıldı", *Doğrusöz,* S. 1437, 26 Haziran 1951, s. 1.

durumu yetersiz olan 17 öğrencinin kitap, defter ve önlük gibi malzemeleri dönem başlamadan temin edilmiştir.[350]

Tablo 4.16 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, El Yazısı, Tarih, Coğrafya, Matematik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
1/ şube adı belirtilmemiş	17

Tablo 4.16 incelendiğinde, 1952-1953 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü I. Sınıfına 17 öğrencinin başlangıç yaptığı görülmektedir. Genel kültür ve meslekî derslerin birlikte yürütüldüğü ders programının önceki yılların ders programıyla aynı olduğu görülmektedir. Önceki yıllarda "Jimnastik" adıyla verilen ders, 1952-1953 eğitim-öğretim yılı programında "Beden Eğitimi" adıyla yer almıştır. Bu durum, dersin içeriğinden ziyade terminolojik bir değişikliğe işaret etmektedir.[351]

Tablo 4.17 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
II / şube adı belirtilmemiş	14

Tablo 4.17'de yer alan bilgiler 1952-1953 eğitim-öğretim yılında enstitünün II. sınıfında uygulanan ders programının önceki yıllarda uygulanan müfredatla süreklilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. II. sınıfın toplam mevcudu ise 14'tür.[352]

[350] Kız Enstitüsüne Bu Yıl Rağbet Fazla", *Doğrusöz,* S. 1815, 9 Ekim 1952, s. 1.
[351] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1952-1953)*, s. 1-5.
[352] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1952-1953)*, s. 5-8.

Tablo 4.18 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Hijyen.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
III / şube adı belirtilmemiş	9

Tablo 4.18'de verilerine göre, 1952-1953 eğitim-öğretim yılı III. sınıfta okutulan dersler, önceki yıllarda uygulanan ders programı ile aynı niteliktedir. 1952-1953 eğitim-öğretim yılında III. sınıfta toplam 9 öğrencinin bulunduğu görülmektedir.[353]

Tablo 4.19 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Matematik, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi, Hijyen.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / şube adı belirtilmemiş	10

Tablo 4.19 değerlendirildiğinde 1952-1953 eğitim-öğretim yılında IV. sınıfın mevcudu 10 öğrenciden ibarettir. Program önceki yılla karşılaştırıldığında bazı değişiklikler dikkat çekmektedir. Nitekim 1951-1952 eğitim-öğretim yılında IV. sınıf programına dâhil edilen Tarih, Fizik, Kimya ve Hijyen derslerinin 1952-1953 eğitim-öğretim programında yer almadığı görülmektedir. Bu durum, IV. sınıf ders programında belirli derslerin kısa süreli olarak uygulandığını, sonrasında ise programda düzenlemeye gidildiğini göstermektedir.[354]

Tablo 4.20 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / Özel Şube	2

[353] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1952-1953)*, s. 8-10.
[354] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1952-1953)*, s. 10-12.

Tablo 4.20'de 1952-1953 eğitim-öğretim yılı IV. Sınıf "Özel Şube" de sadece 2 öğrenci bulunmaktadır. Ders müfredatının önceki ders yılları ile birebir aynı olduğu görülmektedir. Bu durum enstitünün genel olarak IV. sınıf "Özel Şube" eğitim programında sürekliliğini koruduğu göstermektedir. [355]

Tablo 4.21 Kastamonu Kız Enstitüsü 1952-1953 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / şube adı belirtilmemiş	8

Tablo 4.21 incelendiğinde, 1952-1953 öğretim yılında V. sınıf ders müfredatının genel olarak hem akademik hem de meslekî eğitim açısından süreklilik gösterdiği anlaşılmaktadır. V. Sınıf öğrenci mevcudu ise 8'dir.[356]

Tablo 4.22 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1952-1953 eğitim-öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Sınıflar: I / C	Sınıflar: II / C
Biçki-dikiş	29	19
Nakış	18	13
Çamaşır	11	11
Çiçek	9	2
Yemek Pişirme	7	-

Tablo 4.22 incelendiğinde 1952-1953 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu'nda yürütülen meslekî derslerin aynı başlık altında sürdürüldüğü, bununla birlikte programa bu dönemde Yemek Pişirme şubesinin ilave edildiği görülmektedir. Bu durum, okulun meslekî eğitim kapsamını genişleterek ev ekonomisi ve günlük yaşam becerilerine yönelik uygulamalı alanları da öğretim sürecine dâhil etme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Öğrenci mevcudu ve ders dağılımı bakımından değerlendirildiğinde yoğunluğun Biçki-Dikiş ve Nakış derslerinde

[355] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1952-1953)*, s. 14-15.
[356] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1952-1953)*, s. 15-16.

toplandığı görülmektedir. Bu dersleri sırasıyla Çamaşır, Çiçek ve müfredata yeni dâhil edilen Yemek Pişirme dersleri takip etmektedir. Söz konusu derslerdeki toplam öğrenci mevcudu ise 119 olarak kaydedilmiştir.[357]

4.1.7 1952-1953 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler

Kastamonu Kız Sanat Enstitüsü'nde 1952 yılı başlarında, mezunların meslekî bilgi ve becerilerini geliştirmelerine imkân tanımak amacıyla bir tekâmül atölyesi açılmıştır. Enstitü bünyesinde faaliyet gösteren atölye, mezunların uygulamalı çalışmalarını sürdürmelerine olanak sağlamasının yanı sıra halktan sipariş kabul eden bir eğitim ve uygulama birimi niteliğinde olmuştur. Atölye, orta büyüklükte bir derslikte faaliyet göstermiş; çalışmalar, haftalık 43 saat üzerinden planlanmış ve dikiş öğretmeni Serap Bilgin'in yönetiminde yürütülmüştür. Enstitünün ve Akşam Sanat Okulu'nun çeşitli yıllarında mezun olmuş toplam 14 genç kadın, atölyede çalışma imkânı bulmuştur. Daha sonra alınan karar ile Enstitü'nün özel ve esas birinci sınıf öğrencilerinin de bu atölyede çalışarak gelir elde edebilecekleri belirtilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı bu tür atölye çalışmaları ile mezunların teknik bilgi ve becerilerini geliştirmelerine imkân sağlamayı, kendi iş yerini açma imkânı bulamayanlara çalışma ve kazanç elde etme fırsatı sunmayı ve aynı zamanda halkın ihtiyaçlarını uygun fiyatlı ve nitelikli ürünlerle karşılamayı amaçlamıştır. Bu çerçevede dışarıdan kabul edilecek siparişler için çevrenin ekonomik koşulları ve atölyenin üretim kapasitesi dikkate alınarak bir fiyat tarifesi belirlenmiştir. Buna göre tayyör, manto, elbise, bluz ve etek gibi çeşitli giyim ürünlerinin yanı sıra gelinlik, çocuk kıyafetleri, nakış işleri ve ev tekstili ürünleri de sipariş olarak kabul edilmiştir.[358] Belirlenen ücretler ise dönemin piyasa koşullarında faaliyet gösteren terzilere kıyasla daha düşük olarak belirlenmiştir. Avrupa ve Amerika'da yaygın olan yeni moda ürünlerin dikkate alınarak hazırlanan ürünler, kısa sürede şehir halkının ilgisini çekmiş ve atölyeye çok sayıda sipariş verilmiştir.[359]

---

[357] *Kastamonu "Akşam Kız Sanat Okulu (1952-1953) Sınıf Künye Defteri*, s. 1-10.

[358] Buna göre üretilecek olan ürünlerden tayyör 40-50 lira, manto 40-45 lira, bluz-etek 10 lira, gelinlik 50 lira, çocuk elbiseleri 5-10 lira, fantezi yaka çiçekleri 5-10 lira, nakış işleri 5 lira, sofra ve çay takımları 25-150 lira, erkek elbisesi temizliği ve ütüsü 5 lira olarak belirlenmiştir. Bkz. "Kız Enstitüsünde Tekâmül Atölyesi Açıldı", *Doğrusöz*, S. 1598, 23 Ocak 1952, s. 1.

[359] "Kız Enstitüsünde Tekâmül Atölyesi Açılmıştır", *Doğrusöz*, S. 1598, 23 Ocak 1952, s. 1.

Tekâmül atölye çalışmalarının ilgi görmesi üzerine 1952 yılı sonlarında yeniden planlanmıştır. Atelye çalışmaları Bakanlık tarafından görevlendirilen bir öğretmen tarafından yürütülmüştür. Atölyede Enstitü'nün özel beşinci sınıf ve esas beşinci sınıf öğrencileri uygulamalı çalışmalar yapmıştır. Öğrenciler, dönem boyunca farklı ürünler hazırlamaya teşvik edilerek, teknik becerilerini geliştirme fırsatı bulmuştur. Bu kapsamda mantolar, etekler, elbiseler, gelinlikler, ev tekstili ürünleri ve porselen takımları gibi çeşitli ürünler üretilmiştir. Ürünlerin fiyatları ise hem halkın erişebileceği düzeyde tutulmuş hem de uygulamalı eğitimin ekonomik boyutunu yansıtacak şekilde belirlenmiştir. Böylece atölye çalışmaları, öğrencilerin meslekî deneyim kazanmasına katkı sağlarken, Enstitü'nün yerel toplumla olan ilişkisini de güçlendirmiştir.[360]

Kastamonu Kız Enstitüsü tarafından 1952 yılında yapılan diğer bir etkinlik, eşya piyangosudur. Piyango, 4 Mayıs 1952 Pazar günü saat 10.30'da okul salonunda, bilet sahiplerinin katılımıyla ve noter huzurunda gerçekleştirilmiştir. Çekiliş sonucunda farklı tür ve nitelikteki çok sayıda el emeği ürün, talihlilere dağıtılmıştır. Bunlar arasında mendil, çocuk tulumu ve çeşitli kumaşlardan hazırlanmış çocuk elbiseleri gibi giyim ürünlerinin yanı sıra karanfil, haşhaş, vazo ve boru çiçeği gibi farklı tasarımlara sahip yaka çiçekleri; keten ve tül kumaşlardan hazırlanmış örtüler, oda takımı, kitap kabı, albüm ve pano gibi kullanım ve süsleme amaçlı eşyalar yer almıştır. Ayrıca rafya sepet, basma kutu ve işlemeli yastık, sofra takımları gibi el işi ürünlerin piyango kapsamında bulunduğu görülmüştür. Eşya piyangosu, dağıtılan el emeğine dayalı ürünlerin çeşitliliğini ortaya koyması bakımından önemlidir. Söz konusu etkinlik aynı zamanda öğrencilerin uygulamalı eğitim sürecinde ortaya koydukları ürünlerin toplumla buluşturulması ve okul ile yerel çevre arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi bakımlarından önemli görülmelidir. [361]

Kastamonu Kız Enstitüsü tarafından her yıl olduğu gibi 1952 yılı haziran ayında yıllık "Elbise Geçidi" düzenlenmiştir. Etkinlik Kız Enstitüsü'nün kendi binasında şehrin seçkin davetlilerinin katılımlarıyla ve yaklaşık üç buçuk saat süren bir program çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin büyük emek ve titizlikle hazırladığı

[360] "Kız Enstitüsü Tekâmül Atölyesi Çalışmalarına Başladı", *Doğrusöz,* S. 1825, 21 Ekim 1952, s. 1.
[361] "Kız Enstitüsü Eşya Piyangosu Çekildi", *Doğrusöz,* S. 1686, 5 Mayıs 1952, s. 1; "Kız Enstitüsü Eşya Piyangosu Çekildi", *Doğrusöz,* S. 1687, 6 Mayıs 1952, s. 1.

elbiseler, müzik eşliğinde katılımcılara sunulmuştur. Kastamonu'nun el dokuması olan sarı kıvrak kumaştan dikilen elbiseler başta olmak üzere basma, yünlü, keten, ipekli, jorjet gibi farklı kumaşlardan hazırlanan çok sayıda elbise, etek bluzlar, tayyörler, mantolar, muhtelif gece elbiseleri, tuvaletler ve küçük çocuklar için tasarlanan 180 farklı ürün defilede sunulmuştur. Ayrıca moda dersinde yapılan şapkalar, çantalar ve çeşitli kemer ile yaka çiçekleri de bu defilede yerini almıştır. Enstitü Müdürü Belkıs Balkaş olmak üzere, öğretmenler ve öğrencilerin yoğun emekleriyle hazırlanan etkinlik, davetliler tarafından takdirle karşılamıştır.[362]

1952-1953 eğitim-öğretim döneminin sonunda Kız Enstitüsü öğrencilerinin hazırlamış oldukları ürünler, tertiplenen bir yıl sonu sergisiyle teşhir edilmiştir. Serginin açılış töreninde Enstitü Müdiresi Belkıs Balkaş, Enstitü bünyesinde yürütülen bir yıllık üretim faaliyetlerini özetleyen bir konuşma yapmış, daha sonra başta Vali Vekili olmak üzere İl Emniyet Müdürü ve seçkin davetlilerin katılımlarıyla serginin açılış kurdelesi kesilmiştir. Sergiye katılan davetliler, öğrenciler tarafından üretilen çalışmaları tek tek incelemiştir. Okul idaresi, öğretmen ve öğrencilerin gösterdiği özverili çabalar gerek ziyaretçiler gerekse yerel basın tarafından takdir edilmiştir.[363] Etkinlik dönemin eğitim anlayışı ve el sanatlarına verilen önem açısından önemli bir örnek teşkil etmiştir. Ayrıca kız öğrencilerin meslekî becerilerini sergilemelerine imkân sağlayan sergi, toplumun kültürel değerleriyle doğrudan ilişkilendirilmiş olması açısından da önemli bulunmuştur.

Kastamonu Kız Enstitüsü'nün 1952-1953 ders yılı sonunda düzenlediği mezuniyet töreni, 1 Temmuz Salı günü saat 17.30'da gerçekleştirilmiştir. Bu tören, şehirde ilk kez düzenlenen mezuniyet merasimlerinden biri olması bakımından dikkatleri çekmiştir. Törende Kastamonu Valisi Şevket Özanalp kısa bir konuşma yaparak Enstitü'nün faaliyetlerini değerlendirmiş, öğrenci sayısının artması temennisinde bulunarak, başta Enstitü müdürü olmak üzere öğretmenleri tebrik etmiştir. Ardından Enstitü Müdürü Belkıs Balkaş, kısa bir konuşma yapmıştır. Program kapsamında öğrenciler şiirler okuyup şarkılar söylemiş, monologlar sergilemiş ve millî oyunlar oynamışlardır. Ayrıca öğrenciler, kendi hazırladıkları büfede, davetlilere çay ve pasta

362 "Kız Enstitüsünün Elbise Geçidi Yapıldı", *Doğrusöz,* S. 1710, 2 Haziran 1952, s. 1.
363 "Kız Enstitüsünün Yıl Sonu Sergisi", *Doğrusöz,* S. 1725, 19 Haziran 1952, s. 1.

ikram etmişlerdir. Törenin devamında Enstitüden mezun olan 14 öğrenciye diplomaları Vali Şevket Özanalp tarafından takdim edilmiştir. 1952-1953 eğitim-öğretim döneminde Kastamonu Kız Enstitüsü'nden Yüksel Yumal, Firuzan Oktay, Yıldız Ozanoğlu, Artun Arel, Gülsevli Cığalı, Seher Eflanili, Fahriye Telseren, Ayten Altıoğlu, Aydoğdu Tümer, Vahide Karanlık; Enstitü Özel Kısmından ise Seher Ankaralı, Yüksel Şaylan, Sevim Yaldır, Süheyla Yazıcıoğlu mezun olmuşlardır. Bu tören, dönemin kız enstitülerinde öğrencilerin hem akademik hem de kültürel gelişimlerinin toplum önünde sergilenmesine imkân sağlayan önemli bir uygulama olarak değerlendirilmiştir. [364]

Kastamonu Kız Enstitüsü 1952 yılı Ekim ayında kadınlar için akşam saatlerinde dikiş ve yemek kursları düzenlemiş ve bu programlara okur-yazar tüm kadınlara katılabilme imkânı sağlanmıştır. Bu kurslar salı ve perşembe günleri 17.00-19.30 saatleri arasında yürütülmüştür. Biçki-dikiş kurslarında katılımcılara temel dikim teknikleri ve giysi yapımı öğretilmiş; yemek kursunda ise çeşitli yemeklerin hazırlanması, pratik pasta yapımı ve yemek adabı konularında eğitim verilmiştir.[365]

4.1.8 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulunun 1953-1954 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

1953-1954 eğitim-öğretim yılı başlamadan önce Millî Eğitim Bakanlığı Orta dereceli umumî, meslekî ve teknik okulların 1953 yılı yaz ve güz dönemleri imtihan tarihlerine ilişkin takvimi yayımlamıştır. Aşağıda tabloda orta dereceli umumî, meslekî ve teknik okullarının 1953 yılı yaz ve güz dönemlerine ait imtihan tarihleri gösterilmiştir:[366]

[364] "Kız Enstitüsünden Mezun Olan 14 Öğrenciye Törenle Diplomaları Verildi", *Doğrusöz,* S. 1733, 2 Temmuz 1952, s. 1.
[365] "Kız Enstitüsünde Dikiş ve Yemek Kursları Açıldı", *Doğrusöz*, S. 1815, 9 Ekim 1952, s. 1.
[366] *Tebliğler Dergisi*, C.16, S. 742, 13 Nisan 1953, s. 19.

Tablo 4.23 Orta dereceli umumî, meslekî ve teknik okullarının 1953 yılı yaz ve güz dönemleri imtihan tarihleri

Günler	Kız Ens. I-IV, Kız Orta Sanat Okullarının I-II ile Akşam Kız Sanat Okullarının I. sınıflarda	Kız Ens. esas ve özel V. ve Kız Orta Sanat Okullarının III. sınıflarında	Akşam Kız Sanat Okullarının son sınıflarında
30/05/1953	Derslerin sona ermesi		
01/06/1953	Öğretmenler toplantısı		
02 06 1953	Sınıf geçme sonuçlarının ilanı		
03/06/1953		Genel ders bitirme imtihanlarının sonu	Bitirme imtihanlarının başlaması
09/06/1953		Genel ders bitirme imtihanlarının sonu	
10/06/1953		Mesleki ve pratik ders bitirme imtihanlarının başlaması	
23/06/1953			Bitirme imtihanlarının sonu
30/06/1953		Mesleki ve pratik ders bitirme imtihanlarının sonu	
31/08/1953	Bütünleme imtihanlarının başlaması		
07/09/1953		Bitirme imtihanlarının başlaması	
26/07/1953	Bütünleme imtihanlarının sonu	Bitirme imtihanlarının sonu	
31/08/1953	Yeni öğrenci yazımına başlanması		
28/09/1953	Derslere başlanması ve öğrenci yazımının sonu		

Diğer taraftan, 1953 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından lise ve ortaokulların işleyişine ilişkin yönetmeliğin bazı maddelerinde değişikliğe gidilmiştir. Yapılan düzenlemeye göre öğretim yılının her yıl eylül ayının son pazartesi günü başlaması, mayıs ayının son cumartesi günü ise sona ermesi kararlaştırılmıştır. Derslerin tamamlanmasının ardından yaz dönemi içerisinde sınıf geçme sınavları ile devlet ortaokulu, lise bitirme ve devlet olgunluk sınavlarının yapılması öngörülmüş; söz konusu sınavların derslerin sona ermesini takiben haziran ayı sonunda gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Yönetmelikte ayrıca güz dönemi sınavlarının ağustos ayının son haftası ile yeni ders yılının başlangıcı arasındaki süre içerisinde yapılacağı belirtilmiştir. Yeni öğrenci kayıtlarının ise güz dönemi sınavlarının ilk günü başlayıp yeni ders yılının başlamasından iki gün önce sona ereceği ifade edilmiştir. Bununla birlikte, belgelendirilmiş ve kabul edilebilir bir mazeret nedeniyle belirtilen süre içerisinde başvuru yapamayan öğrenciler için kayıt süresinin valilikler tarafından on beş gün daha uzatılabileceği hükme bağlanmıştır. Öğretim yılının başlangıç ve bitiş

tarihleri ile sınav takvimi veya yeni öğrenci kayıt sürelerinde olağanüstü durumlar nedeniyle değişiklik yapılmasının gerekli görülmesi hâlinde ise bu durumun önceden duyurulması gerektiği belirtilmiştir.[367]

Aşağıda yer alan tablolarda, 1953-1954 eğitim-öğretim yılına ait sınıflara göre ders programları ile öğrenci mevcutlarına ilişkin veriler sunulmuştur.

Tablo 4.24 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, El Yazısı, Tarih, Coğrafya, Matematik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
1/ şube adı belirtilmemiş	14

Tablo 4.24 değerlendirildiğinde 1953-1954 öğretim yılı I. sınıf ders programının bir önceki öğretim yılındaki müfredat ile aynı içerikte olduğu görülmektedir. Ayrıca tabloda yer alan verilere göre tek şubeden ibaret olan I. sınıfta 14 öğrencinin bulunduğu anlaşılmaktadır.[368]

Tablo 4.25 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
II / şube adı belirtilmemiş	17

Tablo 4.25 incelendiğinde 1953-1954 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında bir değişiklik olmadığı, programda yer alan derslerin bir önceki yıl okutulan derslerle aynı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte programda Biçki-Dikiş, Moda, Çamaşır, Nakış, Genel Ev İdaresi ile Yemek Pişirme gibi meslekî ve uygulamaya dayalı

[367] "Lise ve Ortaokulların Yönetmeliğinde İki Madde Tadil Edildi", *Doğrusöz,* S. 1946, 16 Mart 1953, s. 1.
[368] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1953-1954)*, s. 1-4.

derslerin yoğunluğu dikkatleri çekmektedir. 1953-1954 eğitim-öğretim yılında II. sınıfta toplam 17 öğrencinin kayıtlı olduğu görülmektedir. [369]

Tablo 4.26 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslek ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Hijyen.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
III / şube adı belirtilmemiş	12

Tablo 4.26'daki bilgiler incelendiğinde 1953-1954 eğitim-öğretim yılında III. sınıfta 12 öğrenci bulunduğu görülmektedir. Ders programının önceki yıllar ders programlarıyla paralel bir içerik taşıması, öğretim plânında sürekliliğin korunduğunu ve ders dağılımında önemli bir değişikliğe gidilmediğini göstermektedir. [370]

Tablo 4.27 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Matematik, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / şube adı belirtilmemiş	8

Tablo 4.27 değerlendirildiğinde 1953-1954 eğitim-öğretim yılında IV. sınıfta okutulan derslerin genel olarak bir önceki yılın IV. sınıf ders programıyla benzer bir yapıda olduğu görülmektedir. Bununla birlikte daha önce programlarda yer alan Hijyen dersi 1953-1954 eğitim-öğretim yılında programdan çıkarılmıştır. Yine tablodan anlaşıldığı kadarıyla IV. Sınıf mevdu 8'dir.[371]

[369] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1953-1954)*, s. 4-8.
[370] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1953-1954)*, s. 8-11.
[371] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1953-1954)*, s. 11-13.

Tablo 4.28 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / özel şube	4

Tablo 4.28 incelendiğinde 1953-1954 eğitim-öğretim yılında IV. sınıf özel şube öğrenci mevcudunun 4 olduğu görülmektedir. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında ders programında herhangi bir değişikliğin olmadığı anlaşılmaktadır.[372]

Tablo 4.29 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / şube adı belirtilmemiş	8

Tablo 4.29'da yer alan bilgiler değerlendirildiğinde 1953-1954 eğitim-öğretim yılında V. sınıfta uygulanan ders programının bir önceki yıl ile aynı olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, eğitim-öğretim faaliyetlerinin kısa vadeli değişikliklerden ziyade, istikrarlı programlarla devam ettirilmek istendiğini göstermektedir. Bu dönemde V. Sınıf öğrenci mevcudu 8'dir.[373]

Tablo 4.30 Kastamonu Kız Enstitüsü 1953-1954 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / Özel Şube	2

Kız Enstitüsü'nde V. sınıflarda özel şube 1953-1954 eğitim-öğretim yılından itibaren açılmaya başlanmıştır. Bu durum kurumun meslekî eğitim yapılanmasında yeni bir

[372] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1953-1954)*, s. 15-16.
[373] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1953-1954)*, s. 13-15.

sınıf düzeyinin oluşturulduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Söz konusu şubede uygulanan ders programı büyük ölçüde IV. sınıf özel şubede okutulan derslerle paralellik göstermekte olup, programda sadece IV. sınıf programından farklı olarak Çocuk Bakımı ve Eğitimi dersine yer verilmemiştir. V. Sınıf Özel Şube, 2 öğrenciden ibarettir.[374]

Tablo 4.31 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1953-1954 eğitim-öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Sınıflar: I / C	Sınıflar: II / C
Biçki-Dikiş	20	24
Nakış	12	13
Çamaşır	7	6
Çiçek	4	3
Yemek Pişirme	5	-

Tablo 4.31'de yer alan bilgilere göre Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu'nda 1953-1954 öğretim yılında meslekî derslere kayıt yaptıran öğrenci sayılarında önceki yıllara göre sınırlı artış ve azalışlar görülmektedir. Tablo incelendiğinde I/C şubesinde 20 öğrenci Biçki-Dikiş, 12 öğrenci Nakış, 7 öğrenci Çamaşır, 4 öğrenci Çiçek ve 5 öğrenci Yemek Pişirme dersine kayıtlı olduğu görülmektedir. II/C şubesinde Biçki-Dikiş dersini 24, Nakış dersini 13, Çamaşır dersini 6 öğrenci ve Çiçek dersini 3 öğrencinin aldığı anlaşılmaktadır. Yemek Pişirme dersine kayıt öğrenci ise bulunmamakta olup toplam öğrenci mevcudu 94'tür.[375]

4.1.9 1953-1954 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler

Kastamonu Kız Enstitüsü tarafından 1953-1954 eğitim-öğretim yılı kapsamında düzenlenen elbise geçidi, öğrencilerin meslekî eğitim süreçlerinde kazandıkları becerileri uygulamalı olarak sergiledikleri önemli bir etkinlik olmuştur. Okula ait salonlarda davetliler huzurunda düzenlenen defilede, öğrencilerin hazırladığı çeşitli çamaşır, gece elbiseleri, tayyör ve manto gibi ürünler sergilenmiştir. Etkinliğin

[374] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1953-1954)*, s. 15-16.
[375] *Kastamonu "Akşam Kız Sanat Okulu" 1953-1954 Sınıf Künye Defteri*, s. 1-8.

devamında sergilenen elbiseler arasında yer alan ve yerli kumaşlardan üretilmiş modeller davetliler tarafından ilgiyle izlenmiştir. Basında yer alan etkinlikle ilgili haberde Enstitü'nün sadece meslekî eğitim veren bir okul olmanın yanı sıra kültürel ve sanatsal gelişime katkı sağlayan bir eğitim kurumu olduğu yönünde olumlu değerlendirmeler yer almıştır. Bu çerçevede okul yönetimi, öğretmenler ve öğrencilerin çaba ve gayretleri basın tarafından da takdirle karşılanmıştır.[376]

4.1.10 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'nun 1954-1955 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

Kastamonu Kız Enstitüsü'nde 1954-1955 eğitim-öğretim yılında sınıflara göre müfredat programlarına yer alan dersler ve sınıf mevcutları aşağıda yer alan tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4.32 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, El Yazısı, Tarih, Coğrafya, Matematik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
1/ şube adı belirtilmemiş	12

Tablo 4.32 değerlendirildiğinde, 1954-1955 eğitim-öğretim yılında I. Sınıfa 12 öğrencinin kayıt olduğu görülmektedir. Der programında yer alan derslerin bir önceki yılın programıyla birebir örtüştüğü ve herhangi bir değişikliğe gidilmediği anlaşılmaktadır.[377]

Tablo 4.33 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
II / şube adı belirtilmemiş	10

[376] "Kız Enstitüsünün Elbise Geçidi", *Doğrusöz*, S. 2012, 2 Haziran 1953, s. 1.
[377] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1954-1955)*, s. 1-4.

Tablo 4.33'ten anlaşıldığına göre 1954-1955 eğitim-öğretim yılında II. sınıfın toplam mevcudu 10'dur. Ders programında genel kültür ve meslekî derslere, önceki yıllarda olduğu gibi dengeli bir şekilde yer verilmiştir. Bir önceki eğitim-öğretim yılıyla karşılaştırıldığında programda herhangi bir değişikliğe gidilmediği anlaşılmaktadır.[378]

Tablo 4.34 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Hijyen.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
III / şube adı belirtilmemiş	13

Tablo 4. 34 verilerine göre Kastamonu Kız Enstitüsü III. sınıfında 1954-1955 eğitim-öğretim yılında toplam 13 öğrenci bulunmaktadır. Ders müfredatı önceki yılın III. sınıf müfredatıyla eşdeğer olup, genel kültür ve meslekî dersler birlikte, dengeli bir şekilde verilmiştir.[379]

Tablo 4.35 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Matematik, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / şube adı belirtilmemiş	8

Tablo 4.35 değerlendirildiğinde, 1954-1955 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü IV. sınıf müfredatının genel kültür ve meslekî dersleri kapsayan bütüncül bir yapıya sahip olduğu ve müfredat yapısının önceki yıl ile benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu durum, söz konusu dönemde eğitim programında istikrarlı bir

[378] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1954-1955)*, s. 4-6.
[379] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1954-1955)*, s. 6-9.

öğretim anlayışının sürdürüldüğüne işaret etmektedir. IV. sınıf toplam öğrenci mevcudu ise 8 olarak kaydedilmiştir.[380]

Tablo 4.36 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / Özel Şube	4

Tablo 4. 36'ya göre, 1954-1955 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü IV. sınıf Özel Şube müfredatında yer alan derslerin, bir önceki yıl programıyla aynı olduğu görülmektedir. Sınıfın toplam öğrenci mevcudu 4 olup, eğitim-öğretim faaliyetleri oldukça küçük bir grup üzerinden yürütülmüştür. [381]

Tablo 4.37 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / şube adı belirtilmemiş	8

Tablo 4.37 incelendiğinde 1954-1955 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü V. sınıfında yürütülen programın öğrencilerin hem akademik hem de meslekî becerilerini bütüncül bir şekilde geliştirmeyi hedefleyen bir yapı gösterdiği anlaşılmaktadır. Tabloda görüldüğü üzere bu dönemde V. Sınıf toplam öğrenci mevcudu 8'dir.[382]

[380] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1954-1955)*, s. 9-12.
[381] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1954-1955)*, s. 14-15.
[382] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1954-1955)*, s. 12-14.

Tablo 4.38 Kastamonu Kız Enstitüsü 1954-1955 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / Özel Şube	2

Tablo 4.38 verilerine göre, Kastamonu Kız Enstitüsü V. Sınıf Özel Şube'de 1954-1955 eğitim-öğretim yılında müfredatta yer verilen dersler, öğrencilerin meslekî ve el sanatları alanındaki becerilerini geliştirmeye dönük bir içerik sunmaktadır. Biçki-Dikiş ve Moda gibi uygulamalı dersler ile Çiçek, Çamaşır ve Nakış gibi geleneksel el becerilerini geliştiren dersler, öğrencilerin meslekî yeterliklerini pekiştirmeyi hedeflemektedir. Bunun yanında genel Mesleki ve Tezyini Resim, Ev İdaresi ve Yemek Pişirme gibi dersler, öğrencilerin hem estetik hem de günlük yaşam becerilerini bütüncül bir biçimde geliştirmeye yöneliktir. Tabloda görüldüğü üzere V. Sınıf Özel Şube'de eğitim-öğretim, sınırlı sayıdaki 2 öğrenci ile sürdürülmüştür.[383]

Tablo 4.39 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1954-1955 eğitim-öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Sınıflar: I / C	Sınıflar: II / C
Biçki-dikiş	23	6
Nakış	14	7
Çamaşır	9	4
Çiçek	6	3

Tablo 4.39'a göre, 1954-1955 eğitim-öğretim yılı Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu'nda toplam 72 öğrenci meslekî eğitim almıştır. Tablo, Biçki-Dikiş, Nakış, Çamaşır ve Çiçek derslerinin önceki yıl ile aynı içerikte sürdürüldüğünü göstermektedir. Ancak Yemek Pişirme dersinin müfredatta yer almaması, bu alana olan talebin düşük olabileceği ihtimalini düşündürmektedir. Tabloda görüldüğü üzere I/C sınıfında 23 öğrenci Biçki-Dikiş, 14 öğrenci Nakış, 9 öğrenci Çamaşır ve 6 öğrenci

[383] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1954-1955)*, s. 15.

ise Çiçek dersine kayıtlıdır. Yine II/C sınıfında 6 öğrenci Biçki-Dikiş, 7 öğrenci Nakış, 4 öğrenci Çamaşır ve 3 öğrenci Çiçek dersini almıştır. [384]

4.1.11 1954-1955 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler

1954 yılında Kastamonu Kız Enstitüsü'nün eğitimsel faaliyetleri, geleneksel sergi yöntemlerinden daha farklı bir yaklaşımla kamuya sunulmuştur. Enstitü, 1954 yılında okul bünyesinde bir sergi düzenlemek yerine, öğrencilerin bir yıllık çalışmalarını çeşitli ticarî mekânlarda teşhir etmeyi tercih etmiştir. Bu amaçla, toplam on farklı mağaza ve dükkân Enstitüye tahsis edilmiş ve böylece eserler halkın erişimine açılmıştır. Bahsi geçen teşhir alanları arasında kitap ve kırtasiye sektöründen Muallim Neşet Kitabevi, tekstil ve ev eşyası satışı yapan Şerafettin Toner Tuhafiye Mağazası, İhsan Himmetoğlu Mağazası ve İsmail Öztosun Manifatura Mağazası yer almıştır. Ayrıca Ali Kaykanacı Mağazası ve Kesoğlu Mağazası gibi çeşitli ticarî işletmeler ile Sarımsakçılar Mağazası, Şık Kundura, Hüseyin Tokalı ve Moda Kundura Mağazası gibi ayakkabı ve moda ürünleri sunan dükkânlar da bu programın içinde yer almıştır.[385] Bu düzenleme sayesinde şehir halkı, söz konusu mağaza ve dükkânların vitrinlerinde sergilenen Enstitü ürünlerini her zaman gözlemleme olanağı bulmuştur. Uygulama, eğitim kurumlarının üretkenliğini ve yaratıcılığını kamuya ulaştırmada alternatif bir yöntem olarak öne çıkmıştır. Öğrencilerin bir yıllık çalışmalarının farklı ticarî mekânlarda sergilenmesi, hem enstitü ile toplum arasında bir bağ kurmuş hem de eğitim çıktılarının görünürlüğünü artırmıştır.

[384] *Kastamonu "Akşam Kız Sanat Okulu" 1954-1955 Sınıf Künye Defteri*, s. 1-5.
[385] "Kız Enstitüsü Çalışmaları Dükkanlarda Teşhir Ediliyor", *Doğrusöz,* S. 2327, 15 Haziran 1954, s. 1.

4.1.12 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulunun 1956-1957 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

Kastamonu Kız Enstitüsü'nde 1954-1955 eğitim-öğretim yılında sınıflara göre müfredat programlarında yer alan dersler ve sınıf mevcutları aşağıda yer alan tablolarda gösterilmiştir.[386]

Tablo 4.40 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, El Yazısı, Tarih, Coğrafya, Matematik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Din Dersi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
1/ şube adı belirtilmemiş	20

Tablo 4.40 verileri incelendiğinde, 1956-1957 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü I. sınıf müfredatının önceki yıllardaki program yapısıyla büyük ölçüde benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır Müfredatta Türkçe, El Yazısı, Tarih, Coğrafya, Matematik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil, Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Çamaşır, Nakış ile Genel Meslekî ve Tezyinî Resim derslerine yer verilmiş; bununla birlikte bu dönemde programa dâhil edilen "Din Dersi" de öğrencilerin kültürel ve ahlaki gelişimlerini desteklemeye yönelik yeni bir unsur olarak öne çıkmıştır. I Ayrıca I. sınıfta toplam 20 öğrencinin kayıtlı olduğu görülmektedir.[387]

Tablo 4.41 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Din Dersi, Biçki-Dikiş, Moda, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
II / şube adı belirtilmemiş	18

[386] Arşiv taramalarında Kastamonu Kız Enstitüsü "1955-1956" yılına dair Sınıf Geçme Defteri verilerine ulaşılamamıştır.
[387] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1956-1957)*, s. 1-5.

Tablo 4.41'e göre, 1956-1957 öğretim yılında II. sınıf toplam mevcudunun 18 öğrenciden ibaret olduğu görülmektedir. II. sınıf müfredatı, önceki yıllarla paralel bir yapı göstermektedir. Program, temel akademik dersler ile uygulamalı meslek derslerini bir arada sunarak, kapsamlı bir eğitim modelini yansıtmıştır. Bu yaklaşım, öğrencilerin hem bilişsel yetkinliklerini geliştirmelerine hem de el becerisi ve meslekî yeterlilik kazanmalarına imkân tanımıştır.[388]

Tablo 4.42 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Hijyen.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
III / şube adı belirtilmemiş	7

Tablo 4.42 değerlendirildiğinde 1956-1957 eğitim-öğretim yılında III. Sınıf mevcudunun 7 olduğu görülmektedir. III. sınıf programı, akademik bilgi ile meslekî ve günlük yaşam becerilerini bütünleştiren kapsamlı bir müfredat yapısına sahiptir. Mevcut müfredattan öğrencilerin hem entelektüel gelişiminin desteklemesinin hem de meslekî ve sosyal yeterliliklerini geliştirilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.[389]

Tablo 4.43 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Matematik, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / şube adı belirtilmemiş	7

[388] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1956-1957)*, s. 5-9.
[389] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1956-1957)*, s. 9-11.

Tablo 4.43 verilerine göre, 1956-1957 eğitim-öğretim yılında IV. sınıfta, toplam 7 öğrenci bulunmaktadır. Müfredatın önceki yıllarla paralellik gösterdiği ve aynı doğrultuda ilerlediği anlaşılmaktadır.[390]

Tablo 4.44 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / Özel Şube	4

Tablo 4.44 değerlendirildiğinde 1956-1957 öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü IV. sınıfın "Özel Şube" de toplam 4 öğrencinin bulunduğunu görülmektedir. Söz konusu sınıfta öğretim programının bütünüyle meslekî derslerden oluştuğu bu durum, IV. sınıf düzeyinde eğitimin tamamen uygulamaya ve meslekî uzmanlaşmaya odaklandığını ortaya koymaktadır.[391]

Tablo 4.45 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.

Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / şube adı belirtilmemiş	11

Tablo 4.45' e göre, 1956-1957 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü V. Sınıfta bulunan toplam öğrenci sayısı 11'dir. Ders programında yer alan derslerin, önceki yıllarla paralellik gösterdiği ve içerik bakımından önemli bir farklılaşmaya gidilmediği görülmektedir. Programda genel kültür derslerinin yanı sıra meslekî ve uygulamaya dayalı derslerin ağırlığını koruduğu anlaşılmaktadır. Bu yapı, eğitimin

[390] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1956-1957)*, s. 11-13.
[391] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1956-1957)*, s. 16.

teorik bilgi ile günlük yaşam becerilerini birlikte kazandırmaya yönelik bütüncül niteliğini sürdürdüğünü göstermektedir.[392]

Tablo 4.46 Kastamonu Kız Enstitüsü 1956-1957 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / Özel Şube	3

Tablo 4.46 incelendiğinde, 1956-1957 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü V. sınıf Özel Şube'de toplam 3 öğrenci bulunduğu görülmektedir. Söz konusu şubede ders içeriklerinin önceki yıllardaki V. sınıf Özel Şube programı ile aynı olduğu ve herhangi bir değişiklik yapılmadığı anlaşılmaktadır. [393]

Tablo 4.47 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1956-1957 eğitim-öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Sınıflar: I / C	Sınıflar: II / C
Biçki-Dikiş	35	14
Nakış	20	14
Çamaşır	29	8
Çiçek	16	9
Yemek Pişirme	9	-

Tablo 4.47 değerlendirildiğinde 1956-1957 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu'nda derslere göre öğrenci dağılımına bakıldığında I/C sınıfında 35 öğrenci Biçki-Dikiş, 20 öğrenci Nakış, 29 öğrenci Çamaşır, 16 öğrenci Çiçek ve 9 öğrenci Yemek Pişirme dersini almıştır. II/C sınıfında ise Biçki-Dikiş dersine 14, Nakış dersine 14, Çamaşır dersine 8 ve Çiçek dersine 9 öğrenci kayıtlı bulunmaktadır. II/C sınıfında Yemek Pişirme dersinde ise öğrenci bulunmamakta olup toplam öğrenci mevcudu 154'tür. Bu durum, meslekî kurslara yönelik talebin önceki yıllara göre genel olarak artış eğiliminde olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle Biçki-Dikiş, Nakış ve Çamaşır derslerinde her iki sınıf düzeyinde de dikkate değer bir katılımın bulunduğu

[392] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1956-1957)*, s. 13-16.
[393] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1956-1957)*, s. 17.

görülmektedir. Bununla birlikte, isteğe bağlı olarak açılan Yemek Pişirme kursunun yeniden faaliyete geçirilmiş olması ve I/C sınıfında öğrenci çekmesi, kurs çeşitliliğinin talep doğrultusunda şekillendiğini göstermektedir. Bu durum, okulun meslekî eğitim faaliyetlerinin öğrenci ilgisine göre dinamik bir yapı sergilediğine işaret etmektedir. [394]

4.1.13 1956-1957 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler

1956-1957 Eğitim-Öğretim yılı sonunda Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu tarafından gerçekleştirilen etkinliklerden ilki eşya piyangosudur. Kastamonu Kız Enstitüsü tarafından düzenlenen piyango çekilişi, kazanan numaralar ve karşılık gelen ikramiyeler dönemin basınında da ayrıntılı bir şekilde paylaşılmıştır. Söz konusu etkinlik, Enstitü'nün yalnızca eğitim-öğretim faaliyetleriyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda sosyal ve kültürel organizasyonlar da gerçekleştirdiğini ortaya koymaktadır. Çekilişte dağıtılan ikramiyeler incelendiğinde, büyük ölçüde el emeğine dayalı tekstil ürünleri ve ev eşyalarının ön planda olduğu anlaşılmaktadır. Gül, menekşe ve papatya gibi adlarla anılan çeşitli işlemeli örtüler; tül ve beyaz iş ürünleri, gecelik, pijama, gömlek gibi giyim eşyaları ile sepet, çanta ve dikiş kutusu gibi gündelik kullanım eşyaları dikkat çekmektedir. Ayrıca limonata takımı gibi daha özel nitelikli hediyelik eşyalar da çekilişte yer almıştır. Bu durum, Enstitüde yürütülen uygulamalı meslekî eğitimin somut çıktılarının bu tür etkinlikler aracılığıyla değerlendirildiğine işaret etmektedir. Enstitünün hazırlamış olduğu piyango organizasyonu, öğrencilerin üretmiş olduğu ürünlerin tanıtımına katkı sağlamakla birlikte, okul ile toplum arasındaki etkileşimi güçlendiren bir faaliyet olarak da değerlendirilebilir. Aynı zamanda bu tür etkinlikler, öğrencilerin meslekî becerilerinin görünür kılınmasına ve üretim faaliyetlerinin ekonomik bir değer kazanmasına imkân tanımıştır. Bu yönüyle piyango çekilişi, Kastamonu Kız Enstitüsü'nün eğitim anlayışında uygulama, üretim ve toplumsal katılımın birlikte ele alındığını gösteren önemli bir örnek niteliğindedir. [395]

[394] *Kastamonu "Akşam Kız Sanat Okulu" 1956-1957 Sınıf Künye Defteri*, s. 1-11.
[395] "Kız Enstitüsü Piyangosunda İkramiye Kazananlar", S. 2934, *Doğrusöz,* 13 Haziran 1956, s. 1.

Eğitim-öğretim yılının sonunda Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu tarafından gerçekleştirilen diğer bir etkinlik, yıl sonu sergisidir. Sergi, dönemin basını tarafından da halka duyurulmuştur. Serginin açılışı, çeşitli kurum ve kuruluşların yöneticileri ve davetlilerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Serginin açılış töreninde gerçekleştirilen konuşmalarda etkinliğin önemi dile getirilmiştir. Sergide, Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu öğrencilerinin bir yıl boyunca hazırladıkları ürünler sergilenmiş ve davetlilerin de büyük bir ilgiyle karşılanmıştır. Basında yer alan değerlendirmelerde, söz konusu serginin önceki yıllarda düzenlenen benzer etkinliklerle karşılaştırıldığında daha kapsamlı ve nitelikli olduğu ifade edilmiştir. Bu yönüyle sergi, hem öğrencilerin meslekî becerilerinin ulaştığı düzeyi göstermesi hem de okulun eğitim faaliyetlerinin somut çıktılarının toplumla paylaşılması bakımından önemli bir işlev üstlenmiştir.[396]

Kastamonu Kız Enstitüsü'nün diğer bir etkinliği, 1956 yılı Kasım ayında meslekî beceri kazandırma faaliyetleri kapsamında kadınlara yönelik açmış olduğu kurstur. Erkek çamaşırı üzerine açılan kurs kapsamında: gömlek, pijama ve robdöşambr gibi ürünlerin dikiminin uygulamalı olarak öğretilmesi hedeflenmiş, böylece katılımcıların doğrudan üretime yönelik beceriler kazanmaları amaçlanmıştır. Kursun ücretsiz olması, verilecek eğitimin toplumsal fayda odaklı bir düşünceyle hazırlandığını ve özellikle kadınların meslekî beceri edinimini teşvik ederek ekonomik hayata katılımlarını destekleyici bir unsur olarak planlandığını göstermektedir. Aynı zamanda kursun kısa süreli ve yoğun yapısı, katılımcıların sınırlı bir zaman dilimi içerisinde temel dikim becerilerini kazanabilmelerine imkân tanımıştır. Kurs içeriğinde yer alan ürünlerin gündelik yaşamda yaygın olarak kullanılan giysilerden seçilmiş olması, edinilen becerilerin pratikte doğrudan kullanılabilirliğini artırmıştır. Bu tür kurslar, hem aile ekonomisine katkı sağlama potansiyeli hem de kadın emeğinin görünürlüğünün artırılması açısından dönemin meslekî ve teknik eğitim anlayışı içerisinde kadınlara yönelik beceri kazandırma faaliyetlerinin önemli bir yansımasıdır.[397]

[396] "Kız Enstitüsü Sergisi Dün Açıldı", *Doğrusöz,* S. 2947, 21 Haziran 1956, s. 1.
[397] "Erkek Çamaşır Kursu", *Doğrusöz*, S. 3069, 26 Kasım 1956, s. 1.

4.1.14 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'nun 1957-1958 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

Kastamonu Kız Enstitüsü'nde 1957-1958 eğitim-öğretim yılında sınıflara göre müfredat programlarında yer alan dersler ve sınıf mevcutları aşağıda yer alan tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4.48 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, El Yazısı, Tarih, Coğrafya, Matematik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Din Dersi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
1/ şube adı belirtilmemiş	8

Tablo 4. 48 verileri Kastamonu Kız Enstitüsü'nün 1957-1958 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatı incelendiğinde; programın, bir önceki yıl ile paralellik gösterdiğini anlaşılmaktadır. Bu durum, programın sürekliliğini ve istikrarını yansıtması bakımından önemlidir. 1957-1958 eğitim-öğretim yılı I. sınıf toplam mevcudu 8'dir. Bir önceki yıl 20 olan I. sınıf mevcudunun 8'e gerilemesi; kuruma olan talepte azalma, öğrenci devamlılığı veya yerel sosyo-ekonomik koşullarla ilişkili olabilecek bir daralmaya işaret etmektedir. [398]

Tablo 4.49 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik-Din Dersi-Biçki Dikiş-Moda-Çamaşır-Nakış- Genel Mesleki ve Tezyini Resim-Ev İdaresi-Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
II / şube adı belirtilmemiş	18

Tablo 4.49 incelendiğinde, 1957-1958 eğitim-öğretim yılı II. sınıf toplam mevcudunun 18 olduğu görülmektedir. Ders dağılımı ve öğrenci mevcudu değerlendirildiğinde bir

[398] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1957-1958)*, s. 1-3.

önceki yılın aynı sınıf düzeyiyle tamamen örtüştüğünü, gerek okutulan derslerin çeşitliliği ve içeriği gerekse toplam öğrenci sayısı bakımından herhangi bir değişimin yaşanmadığını anlaşılmaktadır. Bu durum, kurumun program yapısında sürekliliğin korunduğunu, öğretim programının belirli bir standarda bağlandığını ve kısa vadede herhangi bir müfredat güncellemesine gidilmediğini göstermektedir.[399]

Tablo 4.50 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Hijyen.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
III / şube adı belirtilmemiş	12

Tablo 4.50 verilerine göre, 1957-1958 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü III. Sınıf mevcudu 12'dir. Uygulanan ders programı, bir önceki yılın aynen devamı şeklinde olup, öğrenci sayısında sınırlı bir artışın gerçekleştiği görülmektedir.[400]

Tablo 4.51 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Matematik, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / şube adı belirtilmemiş	6

Tablo 4.51 değerlendirildiğinde 1957-1958 eğitim-öğretim yılında IV. sınıf öğrenci mevcudunun 6 olduğu görülmektedir. IV. sınıfta uygulanan ders programının ise bir

[399] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1957-1958)*, s. 3-7.
[400] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1957-1958)*, s. 7-10.

önceki yılın ders programıyla bire bir aynı kaldığı, programda herhangi bir değişikliğe gidilmediği anlaşılmaktadır.[401]

Tablo 4.52 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / Özel Şube	1

Tablo 4.52 verileri değerlendirildiğinde, 1957-1958 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü IV. sınıf Özel Şube'de okutulan dersler, önceki yıl ile aynı olup, ağırlıklı olarak meslekî içerik taşımakta olduğu görülmektedir. IV. sınıf Özel Şube'de öğrenci sayısı yalnızca 1 kişi olarak tespit edilmiştir.[402]

Tablo 4.53 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / şube adı belirtilmemiş	7

Tablo 4.53'de yer alan bilgilere göre 1957-1958 eğitim-öğretim yılında V. sınıfta uygulanan ders programının, bir önceki yıl ile aynı olduğu, öğrenci mevcudunun ise 11'den 7'ye düşerek, belirgin bir azalma sergilediği görülmektedir.[403]

Tablo 4.54 Kastamonu Kız Enstitüsü 1957-1958 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / Özel Şube	3

[401] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1957-1958)*, s. 10-12.
[402] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1957-1958)*, s. 14-15.
[403] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1957-1958)*, s. 12-14.

Tablo 4.54 verilerine göre, 1957-1958 eğitim-öğretim yılında V. Sınıf özel şube programında yer alan dersler, bir önceki yıl ile aynı olup, sadece meslekî dersleri kapsayan sınıfta öğrenci sayısı 3 olarak kaydedilmiştir.[404]

Tablo 4.55 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1957-1958 eğitim-öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Sınıflar: I / C	Sınıflar: II / C
Biçki-Dikiş	30	22
Nakış	12	12
Çamaşır	16	18
Çiçek	6	14

Tablo 4. 55'e göre, 1957-1958 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu'nda uygulanan program incelendiğinde, bir önceki yıla göre Yemek Pişirme kursuna programda yer verilmediği görülmektedir. Diğer yandan, diğer meslekî derslerde öğrenci sayılarında bazı azalmalar gözlemlenmektedir. Örneğin derslere göre I/C şubeleri baz alındığında Biçki-Dikiş dersinde öğrenci sayısının 35'ten 30'a, Çamaşır şubesinde 29'dan 16'ya ve Çiçek şubesinde de öğrenci sayının16'dan 6'ya düştüğü görülmektedir. Aynı şubelerin II. sınıflarındaki öğrenci sayıları bir önceki yılla karşılaştırıldığında eğilimin artış yönünde olduğu dikkatleri çekmektedir. Bu veriler, okulun meslekî derslerdeki öğrenci dağılımında yıl içinde farklılıklar oluştuğunu ve bazı derslerin popülaritesinin arttığı ya da azaldığını göstermektedir. Söz konusu yıl içinde sınıflardaki toplam öğrenci mevcudu ise 130 olarak kaydedilmiştir. [405]

4.1.15 1957-1958 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler

Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu'nun 1957-1958 eğitim-öğretim yılı kapsamında düzenlediği elbise geçidi ve sergi etkinliği 1957 yılı Mayıs ayında tertiplenmiştir. Bahse konu etkinlikler, öğrencilerin yürüttükleri eğitim faaliyetlerini ve kazandıkları meslekî becerileri görünür kılma açısından önemli bir örnek teşkil

[404] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1957-1958),* s. 15.
[405] *Kastamonu "Akşam Kız Sanat Okulu" 1957-1958 Sınıf Künye Defteri*, s. 1-10.

etmiştir. Etkinlik kapsamında sunulan gecelik, sabahlık, elbise ve tuvaletler, farklı maliyet ve kalite düzeylerine sahip kumaşlar (en ucuz yerli bezinden en pahalı ipeklilere kadar) kullanılarak üretilmiş ve manken öğrenciler aracılığıyla sergilenmiştir. Bu sunum, yalnızca öğrencilerin teknik becerilerini ortaya koymakla kalmayıp, aynı zamanda estetik algılarını, yaratıcılıklarını ve öğretmen rehberliğinde gelişen tasarım yetkinliklerini de ön plana çıkarmıştır. Müzik eşliğinde gerçekleştirilen geçit ve sergi, ziyaretçilere çok boyutlu bir deneyim sunmuş; sanat ve zanaat öğelerinin entegrasyonuna imkân sağlayarak öğrencilerin disiplinler arası becerilerini pekiştirmelerine imkân tanımıştır. Hazırlanan sergi, yıl boyunca okulun eğitim yaklaşımını somutlaştıran bir örnek olarak, öğrencilerin estetik ve meslekî donanımlarını gözler önüne sermiştir. Etkinlik, Kız Enstitüsü'nün sanatsal ve kültürel eğitimde benimsemiş olduğu bütüncül yaklaşım ile öğrenci-öğretmen iş birliğinin somut ürünlerini vurgulaması bakımından da akademik açıdan önem arz etmiştir.[406]

4.1.16 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'nun 1958-1959 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

Kastamonu Kız Enstitüsü'nde 1957-1958 eğitim-öğretim yılında sınıflara göre müfredat programlarında yer alan dersler ve sınıf mevcutları aşağıda yer alan tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4.56 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, El Yazısı, Tarih, Coğrafya, Matematik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Din Dersi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
1/ Fr.	13

Tablo 4. 56 incelendiğinde, Kastamonu Kız Sanat Enstitüsü'nde 1958-1959 eğitim-öğretim yılında I. sınıfta uygulanan programın hem genel kültür hem de meslekî dersleri kapsayan dengeli bir yapı sergilediği ve bu derslerin bir önceki yıl programıyla

[406] "Kız Enstitüsü Elbise Geçidi ve Sergisi", *Doğrusöz*, S. 3220, 27 Mayıs 1957, s. 1.

örtüştüğü görülmektedir. Şubenin "Fr." (Fransızca) ibaresiyle adlandırılması, yabancı dil öğretiminin kurumsal yapı içerisindeki belirgin konumunu sürdürdüğünü göstermektedir. Sınıf mevcudunun 13 öğrenciye ulaşması, bir önceki yılla karşılaştırıldığında sınırlı da olsa bir artış yaşandığını ve kuruma olan talebin istikrarlı biçimde devam ettiğine işaret etmektedir.[407]

Tablo 4.57 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Din Dersi, Biçki-Dikiş, Moda, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
II / Fr.	9

Tablo 4.57 verilerine göre, Kastamonu Kız Enstitüsü II. sınıfın (Fr.) şubesinde öğrenci sayısının bir önceki öğretim yılına göre belirgin biçimde azaldığı görülmektedir. Bir önceki yıl 18 olan sınıf mevcudu, 1958-1959 eğitim-öğretim yılında 9'a gerileyerek yarı yarıya düşmüştür. Ders müfredatında ise herhangi bir değişiklik yaşanmamıştır. Bu durum, öğrenci sayısındaki ciddi azalmaya rağmen, eğitim içeriğinin korunarak sürekliliğin sağlandığını göstermektedir. [408]

Tablo 4.58 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Hijyen.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
III / Fr.	15

Tablo 4.58'e göre, 1958-1959 eğitim-öğretim yılında Kastamonu Kız Enstitüsü III. sınıfta okutulan derslerin kapsamı, bir önceki öğretim yılıyla paralellik göstermektedir. Temel derslerin yanı sıra meslekî ağırlıklı Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Mesleki ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme ve Hijyen dersleri

[407] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1958-1959),* s. 1-4.
[408] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1958-1959),* s. 4-7.

programda yer almaya devam etmiştir. Sınıf mevcudu 15 öğrenci olarak tespit edilmiş olup, bir önceki dönemle karşılaştırıldığında sınırlı bir yükseliş yaşandığı görülmektedir.[409]

Tablo 4.59 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Matematik, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / Fr.	11

Tablo 4.59 değerlendirildiğinde 1958-1959 eğitim-öğretim döneminde Kastamonu Kız Enstitüsü IV. sınıf düzeyinde uygulanan öğretim programının, bir önceki yıl öğretim programıyla içerik bakımından paralellik gösterdiği ve süreklilik arz ettiğini görülmektedir. Sınıf mevcudu 11 öğrenci olarak tespit edilmiş olup, bir önceki döneme göre sınırlı bir artış yaşanmıştır. Bu çerçevede, IV. sınıflarda hem müfredatın istikrarını koruduğu hem de öğrenci sayısındaki artışla birlikte, eğitim-öğretim faaliyetlerinin dengeli bir yapıda sürdürüldüğünü söylemek mümkündür. [410]

Tablo 4.60 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
IV / Özel Şube	4

Tablo 4.60 verileri incelendiğinde, Kastamonu Kız Enstitüsü bünyesinde yer alan IV. sınıf Özel Şube'nin 1958-1959 eğitim-öğretim yılında uygulanan ders müfredatında yer alan derslerin bütünüyle meslekî derslerden oluşarak sürdürüldüğü görülmektedir.

[409] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1958-1959),* s. 7-9.
[410] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1958-1959),* s. 9-11.

Şubenin öğrenci mevcudu 4 olarak tespit edilmiş olup, bu sayının önceki döneme kıyasla artış göstermesi dikkat çekicidir.[411]

Tablo 4.61 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş- Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / Fr.	5

Tablo 4.61 verileri, Kastamonu Kız Enstitüsünün V. sınıfta okutulan derslerinin, önceki öğretim yılıyla içerik bakımından paralellik gösterdiği görülmektedir. Programda hem kültür derslerinin hem de meslekî uygulamaya yönelik derslerin birlikte yer aldığı görülmektedir. Sınıf mevcudunun 5'e düştüğü ve bu durumun bir önceki dönemle karşılaştırıldığında sınırlı bir azalmaya işaret ettiği anlaşılmaktadır.[412]

Tablo 4.62 Kastamonu Kız Enstitüsü 1958-1959 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / Özel Şube	1

Tablo 4.62 incelendiğinde Kastamonu Kız Enstitüsü'nün 1958-1959 eğitim-öğretim yılı V. sınıf Özel Şube'sine ait programda, ders çeşitliliği bakımından herhangi bir değişikliğin olmadığı, buna karşılık öğrenci sayısında dikkat çekici bir düşüşün yaşandığı görülmektedir. Bu dönemde V. sınıfta okutulan derslerin çeşitliliği korunmuş; Biçki-Dikiş 'ten Ev İdaresi'ne, Yemek Pişirme 'den Tezyini Resme kadar uzanan geniş bir meslekî eğitim yelpazesi devam ettirilmiştir. Bu durum, kurumun program sürekliliğine ve meslekî eğitimin standartlarını koruma çabasına işaret etmektedir. Ancak aynı dönemde sınıf mevcudunun yalnızca 1 öğrenciye düşmesi,

[411] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1958-1959)*, s. 13.
[412] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1958-1959)*, s. 12-13.

eğitimin sürdürülebilirliği ve öğrenci talebi açısından önemli bir gerilemeyi göstermektedir.[413]

Tablo 4.63 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1958-1959 eğitim-öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Sınıflar: I / C	Sınıflar: II / C
Biçki-dikiş	13	17
Nakış	5	13
Çamaşır	22	17
Çiçek	6	8

Tablo 4.63 değerlendirildiğinde Akşam Kız Sanat Okulu'nda 1958-1959 eğitim-öğretim yılında uygulanmakta olan programın bütünlüğünü korunduğu; Biçki-Dikiş, Nakış, Çamaşır ve Çiçek derslerinin hem I/C hem de II/C şubelerinde önceki yıllarda olduğu gibi aynı şekilde okutulduğu görülmektedir. I/C şubesinde 13 öğrencinin Biçki-Dikiş, 5 öğrencinin Nakış, 22 öğrencinin Çamaşır ve 6 öğrencinin Çiçek dersine kayıt yaptırmıştır. II. şubesinde ise Biçki-Dikiş şubesinde 17, Nakış şubesinde 13, Çamaşır şubesinde 17 ve Çiçek şubesinde 8 öğrenci görünmektedir. Toplam öğrenci sayısı 101'dir. Derslere göre öğrenci dağılımları, meslekî eğitimde öğrenci tercihlerinin dinamik bir yapıya sahip olduğunu ve belirli alanlara yönelimin zaman içinde değişebildiğini göstermesi açısından önemlidir. [414]

4.1.17 1958-1959 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler

Kız Enstitüsü'nde 1958 yılı mart ayında IV. sınıfa mensup 6 öğrencinin girişimiyle, sınıf toplantısı gerçekleştirilmiştir. Etkinliğin, öğrencilerin inisiyatifiyle ve gönüllü katılım temelinde gerçekleşmesi dikkat çekicidir. Bu durum, öğrencilerin sadece akademik ve meslekî becerilerle değil, aynı zamanda organizasyon, sorumluluk alma ve sosyal etkileşim gibi yönlerden de desteklendiğini göstermektedir. Düzenlenen bu sınıf içi etkinlikte Biçki-Dikiş öğretmeni Serap Bilgin rehberliğinde öğrencilerin hazırladığı beyaz keten elbiselerin teşhir edilmesi, meslekî eğitimin somut çıktılarının

[413] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1958-1959),* s. 14.
[414] *Kastamonu "Akşam Kız Sanat Okulu" 1958-1959 Sınıf Künye Defteri*, s. 1-8.

sosyal ortamlarda sergilenmesine imkân tanımıştır. Etkinlikte öğrencilerin "cıvıl papatyalar gibi" tasvir edilmesi hem dönemin anlatı dilini hem de kadınlık ve zarafet kavramlarının meslekî eğitimle nasıl ilişkilendirildiğini yansıtması bakımından önemlidir. Bu bağlamda etkinlik, meslekî becerilerin estetik bir sunum aracılığıyla görünür kılındığı bir vitrin işlevi de görmüştür. Program içeriğinde yer alan bilmece, bulmaca, müzik ve hediyeleşme gibi faaliyetler ile öğrenciler aynı zamanda keyifli vakit geçirmişlerdir. Özellikle öğrencilerin kendi emekleriyle hazırladıkları hediyeleri arkadaşlarına ve öğretmenlerine sunmaları, üretim kültürünün paylaşım ve dayanışma ile bütünleştiğini göstermektedir. Bu yönüyle etkinlik, kolektif bilinç ve aidiyet duygusunun güçlendirilmesine katkı sağlamıştır. Bu etkinlik "ders ve iş" odaklı yoğun program içerisinde öğrencilere bir nefes alma alanı sunmuştur. Bu tür faaliyetler, öğrencilerin psiko-sosyal gelişimlerini destekleyen tamamlayıcı unsurlar olarak öne çıkmış, Kız Enstitüsü'nde gerçekleştirilen bu tür sınıf toplantıları, sadece birer sosyal etkinlik değil, aynı zamanda dönemin eğitim felsefesini yansıtan önemli uygulamalar olarak değerlendirilmiştir.[415]

Kastamonu Kız Enstitüsü her yıl olduğu gibi 1958 yılı haziran ayında bir yıllık sergi tertiplemiştir. Serginin açılış merasimi, enstitü müdiresi ve ardından da bir öğrencinin konuşmaları ve valinin katılımıyla gerçekleştirilen kurdele kesimiyle başlamıştır. Sergiye şehir protokolün katılması, serginin resmî ve kurumsal bir nitelik taşıması ve aynı zamanda yerel yönetim ile okul arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine hizmet etmesi bakımından önemlidir. Öğrencilerin hazırladığı ürünler okula ait beş ayrı salonda teşhir edilmiş ve davetliler tarafından takdir ve hayranlıkla karşılanmıştır. Bu çerçevede Kız Enstitüsü'nün 1958 yılında hazırlamış olduğu sergi, meslekî eğitimin pedagojik hedeflerini toplumsal boyutla birleştirerek, öğrencilerin yeteneklerini sergileme ve toplum tarafından takdir edilme deneyimini kurumsal düzeyde mümkün kılmıştır.[416]

Kastamonu Kız Enstitüsü Akşam Kız Sanat Okulu'nun Okul aile birliğinin yıllık genel kurul toplantısı ise 16 Kasım 1958 Pazar günü gerçekleştirilmiştir. Toplantı okul müdiresi Süha Doğanay'ın açılış konuşmasıyla başlamış, daha sonra bir önceki

[415] "Kız Enstitüsünde Sınıf Toplantısı", *Doğrusöz,* S. 3462, 22 Mart 1958, s. 1.
[416] "Kız Enstitüsü Sergisi Açıldı", *Doğrusöz*, S. 3530, 2 Haziran 1958, s. 1.

yönetimin yıllık faaliyet raporu ile malî hesapları değerlendirilmiştir. Bu süreç, okul yönetim mekanizmalarının şeffaf biçimde işlediğini ve hesap verebilirlik anlayışının kurumda yerleşik olduğunu ortaya koymaktadır. Daha sonra gerçekleştirilen seçimler sonrasında dernek ve okul aile birliği için yeni görev dağılımları yapılmıştır. Etkinlik, velilerin yoğun ilgisi ve son sınıf öğrencilerinin hazırladığı ikramlarla sona ermiştir.[417]

4.1.18 Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu'nun 1959-1960 Eğitim-Öğretim Yılı Ders Çizelgesi

1959-1960 eğitim-öğretim yılı başlamadan önce Kastamonu Kız Enstitüsü'nde yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Gerçekleştirilen düzenleme ile Enstitü öğrencilerinin "Kız Orta Sanat Okulu" adı altında üç yıl süren ortaokul düzeyinde bir temel eğitim almaları kabul edilmiştir. Düzenleme ile aynı zamanda uygulamaya konulacak haftalık 10 saatlik atölye dersleri ile öğrencilerin meslekî becerilerinin geliştirilmesi düşünülmüştür. Diğer yandan üç yıllık bu programın tamamlanmasının ardından öğrenciler, isterlerse lise veya öğretmen okullarına geçiş yapabilecek, isterlerse Enstitü'nün 4. ve 5. sınıflarına devam ederek sadece sanat ve meslekî dersler alarak Enstitü mezunu olabileceklerdi. Uygulamaya konulan bu düzenleme ile kızların akademik ve meslekî gelişimlerini daha kapsamlı ve sistematik bir çerçevede destekleyerek, Kız Enstitüleri'ne olan ilgiyi artırılması amaçlanmıştır.[418]

Kastamonu Kız Enstitüsü'nde 1959-1960 eğitim-öğretim yılında sınıflara göre müfredat programlarında yer alan dersler ve sınıf mevcutları aşağıda yer alan tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4.64 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı I. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi, Matematik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Resim, Müzik, Din Dersi, Ev İdaresi, Yemek Pişirme ve Gıda, Çocuk Bakımı ve Eğitimi, Alış-Veriş, Giyim
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
1/ Fr.	18

[417] "Kastamonu Kız Enstitüsü Akşam Sanat Okulu ve Öğrencilerinin Koruma Derneği Kongresi", *Doğrusöz*, S. 3669, 19 Kasım 1958, s. 1.
[418] "Kız Enstitüsü'nün 3'ncü Sınıfını Bitirenler Ortaokul Mezunu Sayılacaklar", *Doğrusöz*, S. 3931, 5 Ekim 1959, s. 1.

Tablo 4.64 değerlendirildiğinde, Kız Sanat Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı I. sınıf ders programına bazı derslerin müfredata ilave edildiği, bazı derslerin de müfredattan kaldırıldığı, böylelikle içeriksel bir düzenlemeye gidildiği görülmektedir. Buna göre, Yurttaşlık Bilgisi, Çocuk Bakımı ve Eğitimi, Alış-veriş, Giyim, Yemek Pişirme ve Gıda, Resim ve Ev İdaresi" derslerinin programa dâhil edilmiş; El Yazısı, Biçki-Dikiş, Nakış, Çamaşır, Genel Mesleki ve Tezyini Resim derslerinin müfredattan çıkarıldığı tespit edilmiştir. Önceki dönemde ayrı dersler halinde okutulan "Biçki-Dikiş" ve "Çamaşır" derslerinin, kapsamları genişletilerek ve bütünleştirilerek Giyim dersi başlığı altında yeniden yapılandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum, meslekî becerilerin daha sistematik ve bütüncül bir çerçevede ele alınmasına yönelik bir yaklaşımın benimsendiğine işaret etmektedir. Bu veriler ışığında, 1959-1960 eğitim-öğretim yılında I. sınıf düzeyinde gerçekleştirilen düzenlemelerin yalnızca ders adlarında bir değişimden ibaret olmadığı; aynı zamanda meslekî eğitimin içeriğini daha derli toplu ve işlevsel hale getirmeyi amaçlayan bir müfredat anlayışını yansıttığı söylenebilir. I. sınıf Fr. şubesinin sınıf mevcudunun önceki yıla kıyasla 13'ten 18'e yükselmesi, ilgili öğretim yılında okula yönelen talebin arttığını göstermektedir. [419]

Tablo 4.65 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı II. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Tabiat Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Din Dersi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
II / Fr.	13

Tablo 4.65 verilerine göre, 1959-1960 eğitim-öğretim yılında II. sınıf müfredatı, bir önceki yılla kıyaslandığında herhangi bir değişikliğe uğramadan sürdürüldüğü anlaşılmaktadır. Bu dönemde II. sınıf toplam öğrenci mevcudunun 13 olduğu görülmektedir.[420]

[419] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1959-1960)*, s. 1-5.
[420] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1959-1960)*, s. 5-8.

Tablo 4.66 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı III. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Hijyen.	
Şubeler		Toplam öğrenci Sayısı
III / Fr.		10

Tablo 4.66 değerlendirildiğinde III. sınıf ders programında herhangi bir değişikliğin söz konusu olmadığı görülmektedir. Buna karşılık bir önceki öğretim yılında 15 olan sınıf mevcudunun, 1959-1960 eğitim-öğretim yılında 10'a düştüğü görülmektedir.[421]

Tablo 4.67 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Matematik Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.	
Şubeler		Toplam öğrenci Sayısı
IV / Fr.		14

Tablo 4.67 verileri, 1959-1960 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf ders programının bir önceki yıl ile tam bir uyum ve süreklilik gösterdiği ve müfredatta herhangi bir değişikliğe gidilmediğini göstermektedir. Bir önceki yıl 11 olan IV. sınıf mevcudunun 14'e yükselmesi, üst sınıf düzeyinde öğrenci devamlılığının arttığını ve sınıfın niceliksel olarak güçlendiğini de ortaya koymaktadır. [422]

Tablo 4.68 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı IV. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.	
Şubeler		Toplam öğrenci Sayısı
IV / Özel Şube		6

[421] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1959-1960)*, s. 8-10.
[422] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1959-1960)*, s. 10-13.

Tablo 4. 68 incelendiğinde 1959-1960 öğretim yılında IV. sınıf Özel Şube'de uygulanan ders müfredatının bir önceki yılla aynı olduğu herhangi bir değişiklik yapılmaması, bu şubede uygulanan öğretim yapısının belirli bir dengeye ulaştığını düşündürmektedir. Sınıf mevcudunun bir önceki yıla oranla 4'ten 6'ya yükselmesi, küçük ölçekli de olsa öğrenci mevcudunda bir artış yaşandığını göstermektedir.[423]

Tablo 4.69 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı V. sınıf müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Türkçe, Yurt Bilgisi, Yabancı Dil (Fr.), Beden Eğitimi, Müzik, Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme, Çocuk Bakımı ve Eğitimi.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / Fr.	12

Tablo 4.69 değerlendirildiğinde 1959-1960 eğitim-öğretim yılında V. sınıf ders programında herhangi bir değişikliğe gidilmediği anlaşılmaktadır. Buna karşılık öğrenci sayısının 5'ten 12'ye yükseldiği görülmektedir. [424]

Tablo 4.70 Kastamonu Kız Enstitüsü 1959-1960 eğitim-öğretim yılı V. sınıf özel şube müfredatında yer alan dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Biçki-Dikiş, Moda, Çiçek, Çamaşır, Nakış, Genel Meslekî ve Tezyini Resim, Ev İdaresi, Yemek Pişirme.
Şubeler	Toplam öğrenci Sayısı
V / Özel Şube	1

Tablo 4. 70' e göre, 1959-1960 öğretim yılı V. sınıf Özel Şube'de bir öğrencinin kayıtlı olduğu görülmekte olup V. Özel Şube müfredatı 1959-1960 eğitim-öğretim yılında da herhangi bir değişime uğramadan aynı müfredat uygulanmaya devam etmiştir.[425]

[423] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1959-1960)*, s. 16.
[424] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1959-1960)*, s. 13-15.
[425] *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1959-1960)*, s. 17.

Tablo 4.71 Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu 1959-1960 eğitim-öğretim yılı müfredatında yer alan meslekî dersler ve öğrenci sayısı

Okutulan Dersler	Sınıflar: I / C	Sınıflar: II / C
Biçki-dikiş	33	13
Nakış	16	-
Çamaşır	18	15
Çiçek	5	5

Tablo 4.71 incelendiğinde, 1959-1960 eğitim-öğretim yılı Akşam Kız Sanat Okulu'nda tatbik edilen meslekî derslerin içerik olarak bir önceki yılla aynı kaldığı, bununla birlikte öğrencilerin derslere göre dağılımında belirli dalgalanmaların yaşandığını görülmektedir. Örneğin Biçki-Dikiş dersine I. sınıfta 33, II. sınıfta 13 öğrencinin kayıtlı olması, sınıflar arasındaki tercih farklılıklarını ortaya koymaktadır. Benzer biçimde Çamaşır dersinde I. sınıfta 18, II. sınıfta 15 öğrencinin bulunması, katılımda sınıflar arası küçük bir düşüş yaşandığını göstermekte olup Nakış dersinin yalnızca I. sınıfta yer alması ve II. sınıfta okutulmaması, derslerin öğrenci taleplerine ve ilgi düzeyine bağlı olarak düzenlendiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla toplam öğrenci mevcudu, 105 olurken meslekî derslerin uygulanmasında esnekliğin, öğrenci yönelimleri ve ilgi alanları ile doğrudan ilişkili olduğunu söylemek mümkündür.[426]

Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1960 yıllarını kapsayan veriler bütüncül olarak değerlendirildiğinde, ders programının ana yapısının büyük ölçüde devamlılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Nitekim Türkçe, Tarih, Coğrafya, Matematik ve fen içerikli dersler ile birlikte Biçki-Dikiş, Nakış ve Çamaşır gibi meslekî derslerin uzun yıllar boyunca müfredatta yer alması, programın temel bileşenlerinin korunduğunu ortaya koymaktadır. Bu meslekî derslerden Biçki-Dikiş, giysi hazırlama, kalıp çıkarma ve dikim tekniklerine odaklanan bir alanı; Çamaşır dersi ise temizlik, yıkama ve bakım süreçlerini kapsayan uygulamalı bir içeriği ifade etmektedir. Nakış dersi ise süsleme ve el işi teknikleri üzerinden estetik becerilerin geliştirilmesini amaçlayan bir ders niteliği taşımaktadır. Meslekî dersler açısından ise hem Kız Enstitüsü hem de Akşam Kız Sanat Okulu verileri, öğrenci dağılımlarında yıllara ve sınıf düzeylerine bağlı olarak belirgin değişkenlikler yaşandığını ortaya koymaktadır. Özellikle Biçki-Dikiş, Nakış, Çamaşır derslerinde dönemsel yoğunlaşmalar dikkat çekmektedir. Buna

[426] *Kastamonu "Akşam Kız Sanat Okulu" 1959-1960 Sınıf Künye Defteri*, s. 1-8.

karşılık Çiçek ve yer yer Yemek Pişirme gibi derslerde katılımın daha sınırlı kaldığı ya da süreklilik göstermediği görülmektedir. Bu farklılaşmalar, meslekî eğitim alanında öğrenci tercihlerinin belirleyici olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla derslere yönelimlerin sabit bir dağılım sergilemekten ziyade, öğrencilerin ilgi alanları ve beklentileri doğrultusunda değişkenlik gösterdiği; bu durumun da mesleki derslerin yapısına doğrudan yansıdığı söylenebilir.

Tablo 4.72 Kastamonu Kız Sanat Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu 1950-1960 eğitim-öğretim yıllarına göre öğrenci dağılımı

Eğitim-Öğretim Dönemi	Kız Sanat Enstitüsü Toplam Öğrenci Mevcudu	Akşam Kız Sanat Okulu Toplam Öğrenci Mevcudu
1950-1951	59	159
1951-1952	65	115
1952-1953	66	119
1953-1954	65	94
1954-1955	59	72
1955-1956	-	117
1956-1957	70	154
1957-1958	55	130
1958-1959	58	101
1959-1960	74	105

Tablo 4.72 verileri değerlendirildiğinde, 1950-1960 yılları arasında Kastamonu Kız Sanat Enstitüsü ile Akşam Kız Sanat Okulu öğrenci mevcudunda yıllara göre değişkenlik yaşandığı görülmektedir. Kastamonu Kız Sanat Enstitüsünde 1950-1951 eğitim-öğretim yılında 59 olan öğrenci sayısı, 1951-1952 ve 1952-1953 yıllarında sınırlı bir artış göstererek sırasıyla 65 ve 66'ya ulaşmıştır. 1953-1954 ve 1954-1955 yıllarında yeniden düşüş gösteren öğrenci mevcudu, 1956-1957 yılında 70'e yükselmiş, 1957-1958 ve 1958-1959 yıllarında tekrar azalma eğilimi göstermiştir. 1959-1960 eğitim-öğretim yılında ise 74 öğrenci ile dönem içerisindeki en yüksek seviyeye ulaşılmıştır. Akşam Kız Sanat Okulunda ise 1950-1951 yılında 159 olan öğrenci mevcudu, izleyen yıllarda genel olarak düşüş eğilimi göstermiş ve 1954-1955 yılında 72'ye kadar gerilemiştir. Bununla birlikte, 1955-1956 yılında yeniden artış gösteren öğrenci sayısı 117'ye, 1956-1957 yılında ise 154'e yükselmiştir. Sonraki yıllarda tekrar dalgalı bir seyir izleyen öğrenci mevcudu, 1959-1960 eğitim-öğretim

yılında 105 olarak kaydedilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, her iki kurumun öğrenci sayılarında dönemsel artış ve azalışların yaşandığı, ancak Akşam Kız Sanat Okulunun öğrenci kapasitesi bakımından çoğu yıl Kastamonu Kız Sanat Enstitüsüne kıyasla daha yüksek bir öğrenci kitlesine sahip olduğu anlaşılmaktadır. [427]

4.1.19 1959-1960 Eğitim-Öğretim Yılında Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulu Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler

Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu 1959-1960 eğitim-öğretim yılı sonunda her yıl olduğu gibi bir yıl sonu sergisi tertiplemiştir. Sergi, Kastamonu Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu'nun eğitim faaliyetlerini görünür kılan en önemli etkinlik olmuştur. Sergi geniş bir davetli kitlesinin katılımıyla ve resmi bir törenle açılmış, davetliler öğrencilerin bir yıl boyunca hazırladıkları ürünleri görme imkânı bulmuştur. Sergide ayrıca davetlilere ikramda bulunulmuştur. Sergi sonrasında okul idaresi, öğretmen ve öğrenciler büyük bir takdir görmüşlerdir. Sergide bir yıllık çalışmaların teşhir edilmesi, sadece öğrencilerin meslekî becerilerini ortaya koymakla kalmayıp, aynı zamanda okulun eğitim anlayışını kamuoyuna tanıtma görevi görmüştür. Bu yönüyle sergi, Kız Enstitüsü'nün özellikle ev idaresi, el sanatları ve gündelik yaşam becerilerine yönelik eğitim anlayışını yansıtan bir vitrin işlevi üstlenmiştir. [428]

Kız Enstitüsü'nün tertiplediği müsamere ve defileye ilişkin duyuru 3 Mayıs 1960 tarihli Doğrusöz gazetesinden yapılmıştır. Duyuruda 7 Mayıs 1960 tarihinde gerçekleştirilecek olan etkinlikle öğrencilerin bir yıl boyunca hazırladıkları ürünleri bir defile ile teşhir edeceklerine vurgu yapılarak, halkın etkinliğe davet edilmiştir.[429] Etkinliğin açılışı 7 Mayıs 1960 tarihinde İstiklal Marşı'nın okunması ve müdire Süha Doğanay'ın konuşmasıyla gerçekleşmiştir. Program, okul korosunun şarkı ve şiir sunumları ile devam etmiş, ardından öğrencilerin Biçki-Dikiş, Nakış ve Çamaşır derslerinde edindikleri teknik bilgi ve yaratıcılığı yansıtan elbise defilesi büyük beğeni toplamıştır. Bu defilede, farklı milletlerin geleneksel kıyafetlerinin hazırlanması ve

[427] Tablo 4. 72, *Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1950-1960) verileri ve Kastamonu "Akşam Kız Sanat Okulu" (1950-1960) Sınıf Künye Defteri* verilerine göre düzenlenmiş ve karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.
[428] "Kız Enstitüsü Sergisi Açıldı", *Doğrusöz,* S. 3828, 1 Haziran 1959, s. 1; "Sergi Münasebetiyle", *Yeni Kastamonu,* S. 494, 3 Haziran 1959, s. 1.
[429] "Kız Enstitüsü 7 Mayıs'ta Define Yapıyor", *Doğrusöz*, S. 4103, 3 Mayıs 1960, s. 1.

sunulması, öğrencilerin meslekî derslerde kazandıkları tasarım, dikim ve düzenleme becerilerinin doğrudan bir gösterimi olmuştur. İki perdelik piyesle bütünleştirilen ve yaklaşık beş saat süren etkinlik, müzik ve sunumlarla zenginleştirilmiş; gece boyunca lise caz ekibi ve müzik öğretmeni Nedim Önüçan'ın performansları izleyicilere ayrı bir değer katmıştır.[430]

[430] "Kız Enstitüsünün Müsamere ve Elbise Geçidi", *Doğrusöz,* S. 4108, 9 Mayıs 1960, s. 1.

5. SONUÇ

Bu araştırmada, 1950-1960 yılları arasında Demokrat Parti iktidarı döneminde Türkiye'de meslekî ve teknik eğitimin genel gelişimi, Kastamonu örneği üzerinden ele alınmış ve dönemin eğitim politikalarının yerel düzeydeki yansımaları çok boyutlu bir şekilde incelenmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, söz konusu dönemin eğitim anlayışının yalnızca merkezi politikalarla sınırlı kalmadığını, aynı zamanda yerel uygulamalar aracılığıyla somut çıktılar ürettiğini ortaya koymaktadır.

Demokrat Parti dönemi, Türkiye'de eğitim politikalarının yeniden şekillendiği ve özellikle ekonomik kalkınma hedefleri doğrultusunda meslekî ve teknik eğitime ağırlık verildiği bir süreçtir. Bu dönemde eğitim, yalnızca bireysel gelişimi sağlayan bir unsur olarak değil, aynı zamanda ekonomik üretkenliği artıran bir araç olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda meslekî ve teknik eğitim kurumlarının yaygınlaştırılması, mevcut okulların fizikî imkânlarının geliştirilmesi ve eğitim programlarının iş hayatıyla daha uyumlu hâle getirilmesi temel hedefler arasında yer almıştır.

Araştırmanın Kastamonu özelinde ortaya koyduğu bulgular, ilin bu dönemde meslekî ve teknik eğitim açısından önemli bir merkez hâline geldiğini göstermektedir. Kastamonu'daki sanat okulları ve teknik eğitim kurumları, sadece yerel öğrencilerin değil, farklı şehirlerden gelen öğrencilerin de tercih ettiği eğitim kurumları olmuştur. Bu durum, söz konusu kurumların bölgesel ölçekte bir çekim merkezi oluşturduğunu ve eğitim hizmetinin yerel sınırların ötesine geçtiğini ortaya koymaktadır. Nitekim öğrenci profiline ilişkin veriler, farklı doğum yerlerinden gelen öğrencilerin aynı eğitim çatısı altında buluştuğunu ve bu kurumların Türkiye genelinde bir işlev üstlendiğini açıkça göstermektedir.

Meslekî ve teknik eğitim programlarının yapısı incelendiğinde, teorik bilgi ile uygulamalı eğitimin birlikte yürütüldüğü bütüncül bir yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. Özellikle tesviye, metal işleri ve benzeri teknik alanlarda verilen eğitimler, öğrencilerin üretim sürecine aktif katılımını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Atölye uygulamaları, öğrencilerin yalnızca teknik bilgi edinmelerini

değil, aynı zamanda meslekî becerilerini geliştirmelerini mümkün kılmıştır. Bunun yanında döner sermaye uygulamaları, öğrencilerin gerçek üretim süreçlerini deneyimlemelerine imkân tanımış ve eğitim ile üretim arasındaki bağı güçlendirmiştir. Bu yönüyle meslekî ve teknik eğitim, teorik eğitimden farklı olarak doğrudan ekonomik hayata entegre olan bir yapı sergilemiştir.

Diğer yandan, Demokrat Parti döneminde meslekî ve teknik eğitimin geliştirilmesine yönelik çabalar, sadece yerel uygulamalarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda uluslararası deneyimlerden de yararlanılmaya çalışılmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren devam eden yabancı uzman davet etme geleneği bu dönemde de sürdürülmüş, farklı ülkelerden gelen uzmanlar aracılığıyla eğitim sistemine yönelik çeşitli raporlar hazırlanmıştır. Ancak bu raporların önemli bir kısmının uygulamaya geçirilememesi, Türkiye'nin ekonomik koşulları ve altyapı yetersizlikleri ile doğrudan ilişkilidir. Bu durum, eğitim politikalarının planlama aşaması ile uygulama aşaması arasındaki uyumsuzluğu gözler önüne sermektedir.

Çalışmada elde edilen bir diğer önemli sonuç, Demokrat Parti döneminde eğitimde niceliksel büyümenin niteliksel gelişimin önüne geçtiğidir. Okul sayılarının artırılması, öğrenci kontenjanlarının genişletilmesi ve eğitim kurumlarının ülke geneline yayılması önemli kazanımlar olmakla birlikte, bu genişlemenin her zaman aynı ölçüde kalite artışı ile desteklenemediği anlaşılmaktadır. Öğretmen yetiştirme süreçleri, eğitim programlarının standardizasyonu ve altyapı eksiklikleri gibi konular, sistemin zayıf yönleri arasında yer almaktadır. Bu bağlamda eğitim politikalarının daha çok kısa vadeli ihtiyaçlara cevap verme amacı taşıdığı, uzun vadeli ve sürdürülebilir bir planlama anlayışının ise sınırlı kaldığı söylenebilir.Bununla birlikte, dönemin eğitim politikalarının demokratikleşme süreciyle de yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Eğitim kurumlarının yaygınlaştırılması, farklı sosyal kesimlerin eğitime erişimini kolaylaştırmış ve bu durum toplumsal hareketliliğin artmasına katkı sağlamıştır. Özellikle mesleki ve teknik eğitim kurumları, alt ve orta gelir gruplarından gelen bireylerin meslek sahibi olmalarına imkân tanıyarak sosyal yapıda önemli değişimlere zemin hazırlamıştır. Bu yönüyle mesleki eğitim, sadece ekonomik değil aynı zamanda toplumsal bir işlev de üstlenmiştir.

Kastamonu örneği üzerinden değerlendirildiğinde, mesleki ve teknik eğitim kurumlarının yerel kalkınma üzerindeki etkisi açıkça görülmektedir. Eğitim kurumları, yalnızca bireylere meslek kazandırmakla kalmamış, aynı zamanda bölgenin ekonomik ve sosyal yapısına da katkı sağlamıştır. Atölye üretimleri, yerel ekonomiye doğrudan katkı sunarken, yetişen nitelikli iş gücü bölgesel kalkınmanın önemli bir unsuru hâline gelmiştir. Bu durum, eğitim ile ekonomik gelişme arasındaki ilişkinin somut bir örneğini teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, Demokrat Parti dönemi mesleki ve teknik eğitim politikaları, Türkiye'de bu alanın kurumsallaşması ve yaygınlaşması açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Kastamonu örneği ise bu politikaların yerel düzeyde nasıl uygulandığını ve ne tür sonuçlar doğurduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Her ne kadar bu dönemde önemli ilerlemeler kaydedilmiş olsa da, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve yapısal eksiklikler, eğitim sisteminin gelişim sürecinin henüz tamamlanmadığını ortaya koymaktadır.

Bu çalışma, Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin tarihsel gelişimini anlamak açısından önemli veriler sunmakta ve literatüre katkı sağlamaktadır. Gelecek araştırmalarda, farklı şehirlerdeki uygulamaların karşılaştırmalı olarak incelenmesi, mesleki eğitim mezunlarının iş gücü piyasasındaki konumlarının analiz edilmesi ve eğitim politikalarının uzun vadeli etkilerinin değerlendirilmesi, alanın daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Bu tür çalışmalar hem eğitim politikalarının geliştirilmesine hem de Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınma süreçlerine ışık tutacaktır.

KAYNAKLAR

Ak, Musa. "II. Meşrutiyet Dönemi'nde Mesleki ve Teknik Eğitim Okulları (1908-1918)." Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, 2006.

Akıncı, Abdulvahap. "Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçişte Etkili Olan İç Faktörlerin Analizi." *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 17/29* (2015): 41-52.

Aktuna, Muhittin. *Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Broşürü: Enstitünün Kuruluşunun 81. Yılı Münasebetiyle Çıkarılmıştır.* Kastamonu: Doğrusöz Matbaası, 1950.

Akyüz, Yahya. *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000- M.S. 2011*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2011.

Altın, Hamza. "1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ve Öğretmen Yetiştirme Tarihimizdeki Yeri." *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 49/1 (2008): 271-283.

Altıncı Maarif Şûrası (18-23 Mart 1957). *Çalışma Esasları Komisyon Raporları Konuşmalar.* Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2013.

Arığ, Ayten Sezer. "Türkiye'de Kız Enstitüleri: Gelenekten Geleceğe." *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (HÜTAD)* 20 (2014): 193-215.

Aydın, Selvinaz ve Özdemir, Ülkü. *Geçmişten Günümüze Fotoğraflarla Mesleki ve Teknik Eğitim 11.yy- 21. yy*. Ankara: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2019.

Babaoğlu, Resul. "İngiliz Belgelerinde Türkiye'nin Demokrasiye Geçiş Yılları: Demokrat Parti'nin Kuruluşu ve 1946 Seçimleri." *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10 (2017): 371-402.

Başgöz, İlhan. "Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türkiye'de Eğitimin Genel Görünümü." *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu (07-09 Aralık 2005).* Haz. Murat Alper Parlak. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2010: 7-14.

Başgöz, İlhan. *Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1995.

Baytal, Yaşar. "Tanzimat ve II. Abdülhamit Eğitim Politikaları." *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)* 11 (2001): 23-32.

Beşinci Millî Eğitim Şûrası (5-14 Şubat 1953). *Çalışma Esasları Komisyon Raporları Konuşmalar.* Ankara: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1953.

Bozkurt, Birgül. "Cumhuriyet Halk Partisi'nin Eğitim Politikaları (1923-1950)." T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü. Doktora Tezi, 2007.

Ceylan, Süleyman**.** "Demokrat Parti İktidarı Döneminde Üniversite Eğitimi (1950–1960)." Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2008.

Cumhuriyet'in İlk Dönemi Eğitim Kurumları (1921-1926) Telif ve Tercüme Heyeti. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164441_heyeti_ilmiye.pdf (Erişim Tarihi: 23.09.2025).

Çağır, Mine ve Türk, İbrahim Caner. "1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ve Türk Eğitim Tarihindeki Yeri." *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)* 4/11 (2017): 37-50.

Çelebi, Ercan. "Millî Mücadele Döneminde Kastamonu." *Millî Mücadelenin Yerel Tarihi (1918-1923): Kastamonu-Sinop-Karabük-Bolu-Düzce-Zonguldak-Bartın.* C. 7. Ed. Mustafa Göleç vd. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, 2023.

Demir, Şerif. "Demokrat Parti İktidarında Türkiye'nin Bölgesel Sorunlara Yaklaşımı." *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 9/2 (2021): 373-392.

Demokrat Parti Programı 1946. Ankara: TBMM Kütüphanesi Yayınları, 1946.

Doğrusöz Gazetesi (1950-1960).

Duman, Tayip. "Türkiye'de Mesleki ve Teknik Öğretimin Gelişimi." *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu (07-09 Aralık 2005)*. Ed. Murat Alper Parlak. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2010: 171-188.

Eski, Mustafa. "Kastamonu'da Yapılan İlk Kadın Mitingi." *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi 9/27 (1993)*: 653-662.

Ekşioğlu, Subhan ve Taşpınar, Mehmet. "Türkiye'de Mesleki ve Teknik Ortaöğretimin Gelişimi." *Sakarya University Journal of Education* 9/3 (2019): 614-627.

Erdem, Ekrem. "Sanayi Devriminin Ardından Osmanlı Sanayileşme Hamleleri: Sanayi Politikalarının Dinamikleri ve Zafiyetleri." *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 48 (2016): 17-44.

Ergün, Mustafa, *Atatürk Devri Türk Eğitimi*. Ankara: Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınlar, 2021.

Ezer, Feyzullah. "Menderes Dönemi Türkiye'nin Eğitim Politikaları (1950-1960)." *Turkish Studies Historical Analysis* 15/2 (2020): 89-97.

Fındıkoğlu, Ziya ve Demircioğlu, Mehmet Veyis. *120 Yılda Kastamonu Teknik Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi (1869-1989).* Kastamonu: 1989.

Güçlü, Mustafa. "Mehmet Rüştü Uzel'in Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi." *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 48 (2020): 391-402.

Gündüz, Mustafa. "Rıza Nur." *Türk Maarif Ansiklopedisi.* https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/riza-nur (Erişim Tarihi: 15.09.2025).

Güzel, Abdurrahim. "İlk Heyet-i İlmiye Çalışmaları, Alınan Kararlar ve Dini Tedrisat." *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4 (1987): 337-356.

https://www.lugatim.com/s/HURUF /29.12.2025 (Erişim Tarihi 17.02.2026)

İnanlı, Merve Öykü ve Akarsu, Sıtkı. "Kastamonu Yerel Basınında Yer Alan Âşıklık Geleneği Kastamonu Gazetesi Örneği (1932-1980)" *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2 (2023): 58-79.

İpşirli, Mehmet. "Enderun." *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* 11. İstanbul: TDV Yayınları (1995): 185-187.

Kapluhan, Erol. "1921 Maarif Kongresi'nin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi." *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi* 4/8 (2014): 123-134.

Karabulut, Recep ve Uğur, Ahmet. "Osmanlı Devleti'nde Dış Borçlar ve Tasnifi (1854-1914)." *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi* 23 (2022): 17-36.

Karakütük, Harun. "Türk Basınında 1921 Maarif Kongresi." *Troy Academy* 6/3 (2021): 751-776.

Kastamonu 10 Aralık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 2016-2017 Brifing Dosyası. Kastamonu, 2016.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1950-1951) Sınıf Geçme Defteri.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1951-1952) Sınıf Geçme Defteri.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1952-1953) Sınıf Geçme Defteri.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1953-1954) Sınıf Geçme Defteri.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1954-1955) Sınıf Geçme Defteri.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1955-1956) Sınıf Geçme Defteri.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1956-1957) Sınıf Geçme Defteri.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1957-1958) Sınıf Geçme Defteri.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1958-1959) Sınıf Geçme Defteri.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü (1959-1960) Sınıf Geçme Defteri.

Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Arşivi**.** "Okulun Tarihçesi."

Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1952-1953).

Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1953-1954).

Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1954-1955).

Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1956-1957).

Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1957-1958).

Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1958-1959).

Kastamonu Kız Enstitüsü Sınıf Geçme Defteri (1959-1960).

Kaştan, Yüksel ve Uyanık, Necmi. "Demokrat Parti Hükümetlerinin Eğitim Politikaları ve TBMM'de Eğitim ile İlgili Görüşmeler (1950-1960)." *Tarihin Peşinde- Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 26 (2021): 389-410.

Kaştan, Yüksel. "Osmanlı Devleti'nde '1913 Tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanun-i Muvakkati' İle Vilayet Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması." *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi (OSMED)* 2/2 (2016): 78-98.

Kayıran, Mehmet ve Saygın, Selami. "İzmir İktisat Kongresi." *Yakın Tarih Dergisi* 3/5 (2019): 27-70.

Kaynar, Mete Kaan ve Kalkan, Nurettin (Ed.). *Cumhuriyet Dönemi Partiler Seçimler Beyannameler (1923-1980).* Ankara: TBMM Basımevi, 2022.

Korkmaz, Âdem. “Midhat Paşa’nın Hayatı, İdari ve Siyasi Faaliyetleri.” Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2016.

Kuşçi, Ahmet. *Türk Eğitim Tarihi (1923-1950)*. İstanbul: İksad Yayınevi, 2021.

Milli Eğitim Vekaleti Tebliğler Dergisi 16. 13 Nisan 1953.

Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer (Haz.). *TBMM Zabıt Ceridesi (Dönem 10, Cilt 8).* Ankara: TBMM Başkanlığı Yayınları, 2013.

Okur, Mehmet. “Türkiye’de Milli ve Modern Bir Eğitim Sistemi Oluşturma Çabaları (1920-1928).” *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi* 4/11 (2005): 93-109.

Ortaylı, İlber. “Osmanlı İmparatorluğunda Sanayileşme Anlayışına Bir Örnek: ‘Islah-ı Sanayi Komisyonu’ Olayı.” *ODTÜ Gelişme Dergisi* Özel Sayı (1978): 124-131.

Ortaylı, İlber. *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı.* İstanbul: Alkım Yayınevi, 2006.

Özer, Mahmut. *Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Görünümü.* Ankara: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Eğitim Analiz Değerlendirme Raporları Serisi, 2018.

Öztürk, Nurettin. “Ahilik Teşkilatı ve Günümüz Ekonomisi, Çalışma Hayatı ve İş Ahlakı Açısından Değerlendirilmesi.” *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7 (2002): 1-12.

Parlak, Murat Alper. *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu 07-09 Aralık 2005*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi. Ankara, 2010.

Sarı, Muhammed. “Yeni Türk Devleti’nin İlk Maarif Vekâleti (Kuruluş ve Çalışmaları 1920-1923).” *Atatürk Yolu Dergisi* 14/54 (2014): 164-194.

Soydan, Aynur. “Kadın Kimliğinin Oluşması Çerçevesinde Mesleki Teknik Eğitim (Cumhuriyet İdeolojisinin Kuruluş Sürecinde Kız Enstitüleri 1923-1940).” *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları* 1/1 (2002): 269-299.

Şahin, Mustafa. “Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarında Yabancı Uzmanların Yeri (1923-1960).” Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 1996.

Şahinkesen, Ali. “Çıraklık Eğitiminin ‘Osmanlı Dönemi’ Durumu.” *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 24/2 (1991): 387-403.

Şimşek, Semra Kır. *Türk İğnesinin Mucizesi Olgunlaşma Enstitüleri*. Ankara: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2019.

T.B.M.M. *Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri (22 Mayıs 1950 – 20 Kasım 1961).* C. 2. Haz. İrfan Neziroğlu ve Tuncer Yılmaz. Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Yayınları, 2013.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü. *Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı Eğitiminde Modernleşme.* İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, 2014.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi 13. 1951.

Tangülü, Zafer. "Demokrat Parti Dönemi Eğitim Politikaları (1950-1960)." *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 10/2 (2012): 389-410.

Türkislamoğlu, Elif. "Türk Düşüncesinde 1838 Baltalimanı Ticaret Antlaşması'nın Osmanlı İmparatorluğu Ekonomisi Üzerindeki Etkilerine Dair Tartışmalar." *Türkiye İktisat Kongresi 2023 Bildiriler Kitabı*. Haz. Yunus Pustu, Ayşenur Şenel ve Hande Yaren Karacabey. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2024.

Varol, Özge. "II. Abdülhamit Dönemi'nde Düyun-U Umumiye İdaresi'nin Kuruluşu ve İşleyişi." Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2007.

Yenises Gazetesi (1950-1960).

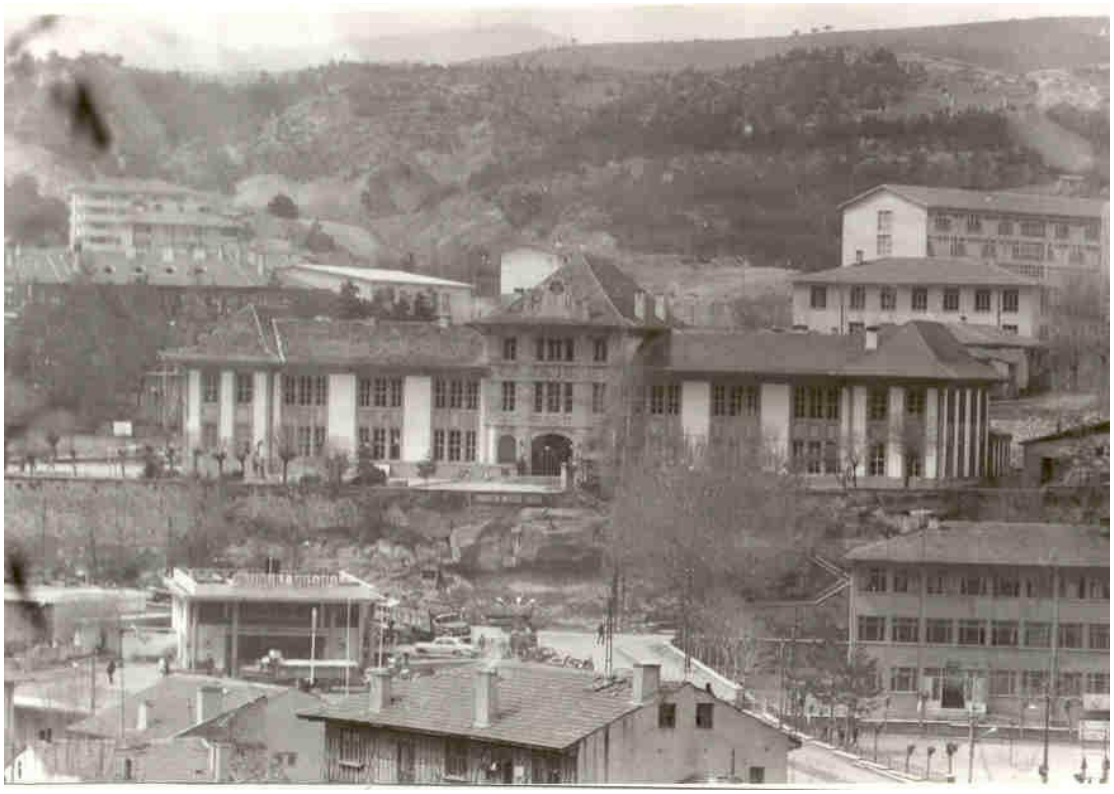
Yıldırım, Mehmet Ali. "Islahhane." *Türk Maarif Ansiklopedisi* 3. Ankara: Tek Ses Matbaacılık, (2024): 215-217.

Yüce, Caner. "Demokrat Partinin Eğitim Politikası ve Cumhuriyet Halk Partisinin Muhalefeti." Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2008.

EKLER

EK A Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü

EK A'nın Devamı

Ek A'nın Devamı

EK B Erkek Sanat Enstitüsü Okul Binasının Ön Cephesine Yerleştirilen Kitabe (1924)

1 — Cehaletle batalèt beynimizde dal budak salmış
2 — Vatan virane olmuş ah millet bineva kalmış
3 — Çalış tahsili fen ve sanata ey talibi nimet
4 — Cihan hep sayü sanat sayesinde rahata dalmış
5 — Reşitin hameyi tahsini yazdı gevherin tarih
6 — Sanayi Mektebiyle Kastamonu nam ü şan almış

Müdür Dr. Fazıl Emin 1332

Banisi
Vali Esbak Emin Bey

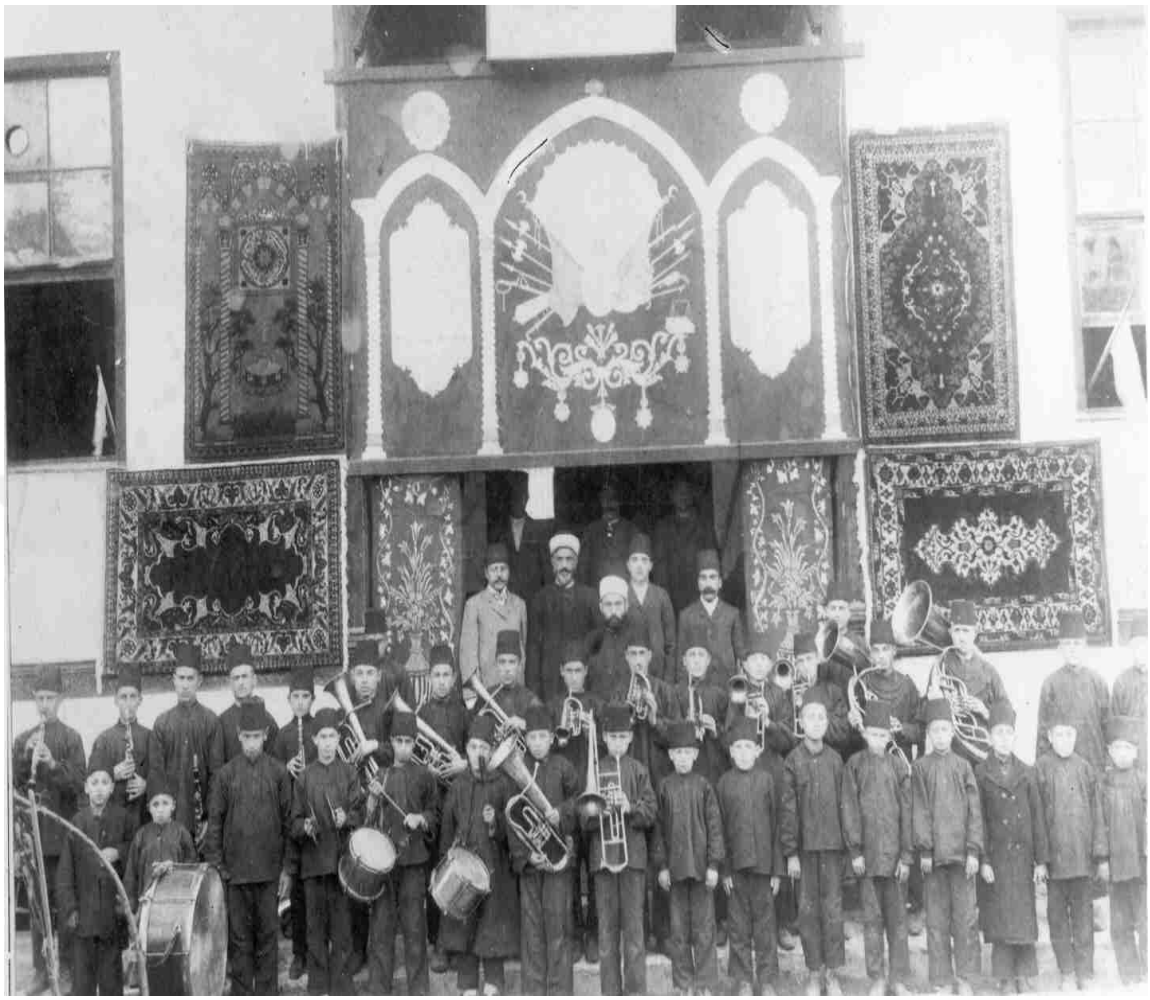
Mimarı : Mehmet İhsan
Kalfası Mehmet Usta
Temel tarihi 1328

EK C Erkek Sanat Enstitüsü Öğrencilerinin Katılım Sağladığı Cülus Merasiminden (1316)

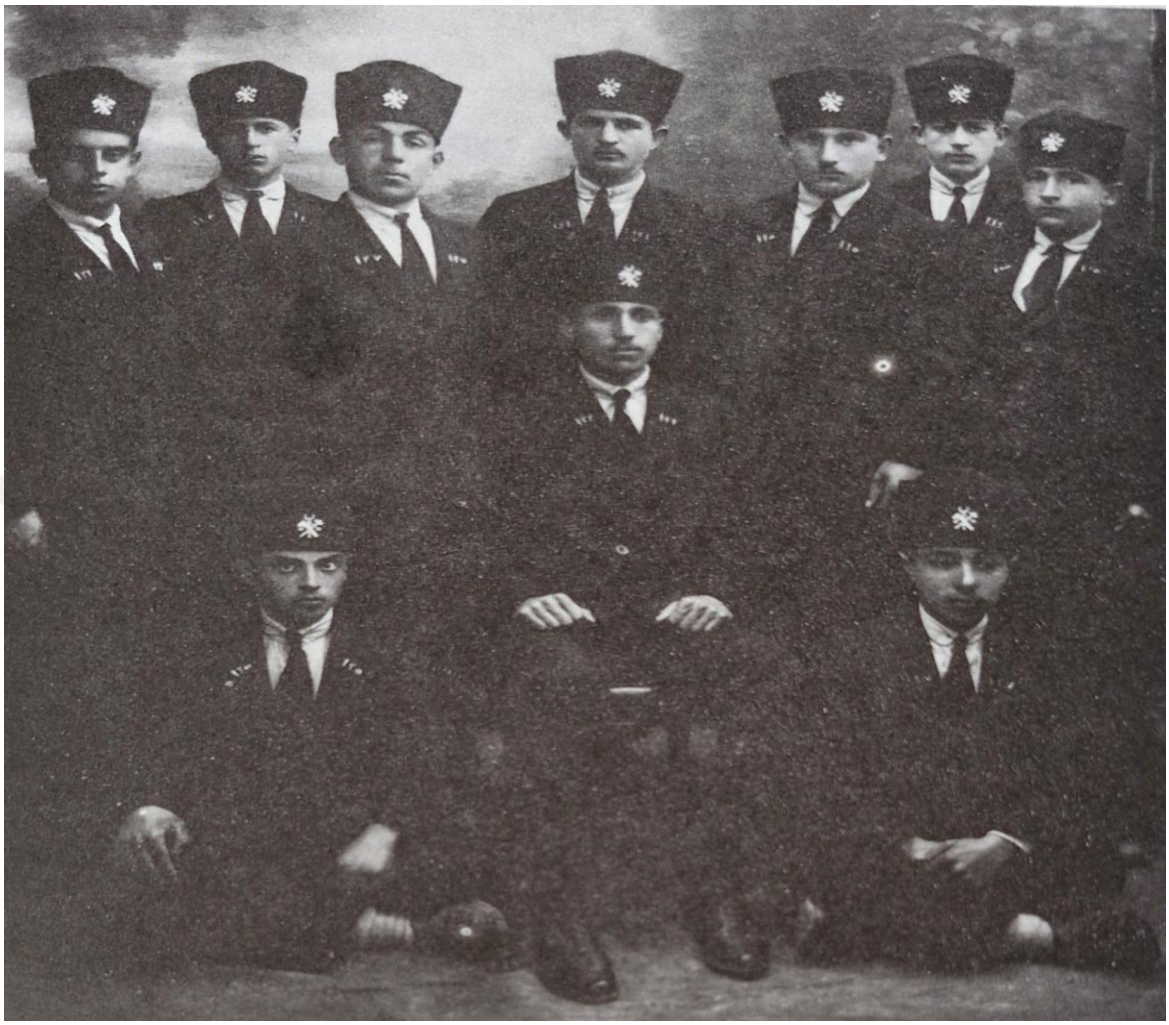

HİCRİ 1316 MİLADİ 1900 TARİHİNDE SULTAN ABDULHAMİT HAN'IN CÜLUS MERASİMİ YILDÖNÜMÜNDE KASTAMONU'DA VALİ ENİS PAŞA DÖNEMİNDE CEKİLEN FOTOGRAFTA ARKA PLANDAKİ ÖGRENCİLERDEN BİR GURUP OKULUMUZ ÖĞRENCİLERİDİR. Bu fotograf YAŞAR YETİŞKEN'in kolleksiyonundan alınmıştır.

EK D 1900'lü Yıllar Erkek Sanat Enstitüsü Okul Bandosu

EK E 1900'lü Yıllar Erkek Sanat Enstitüsü Okul Bandosu

EK F II. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Ziyareti

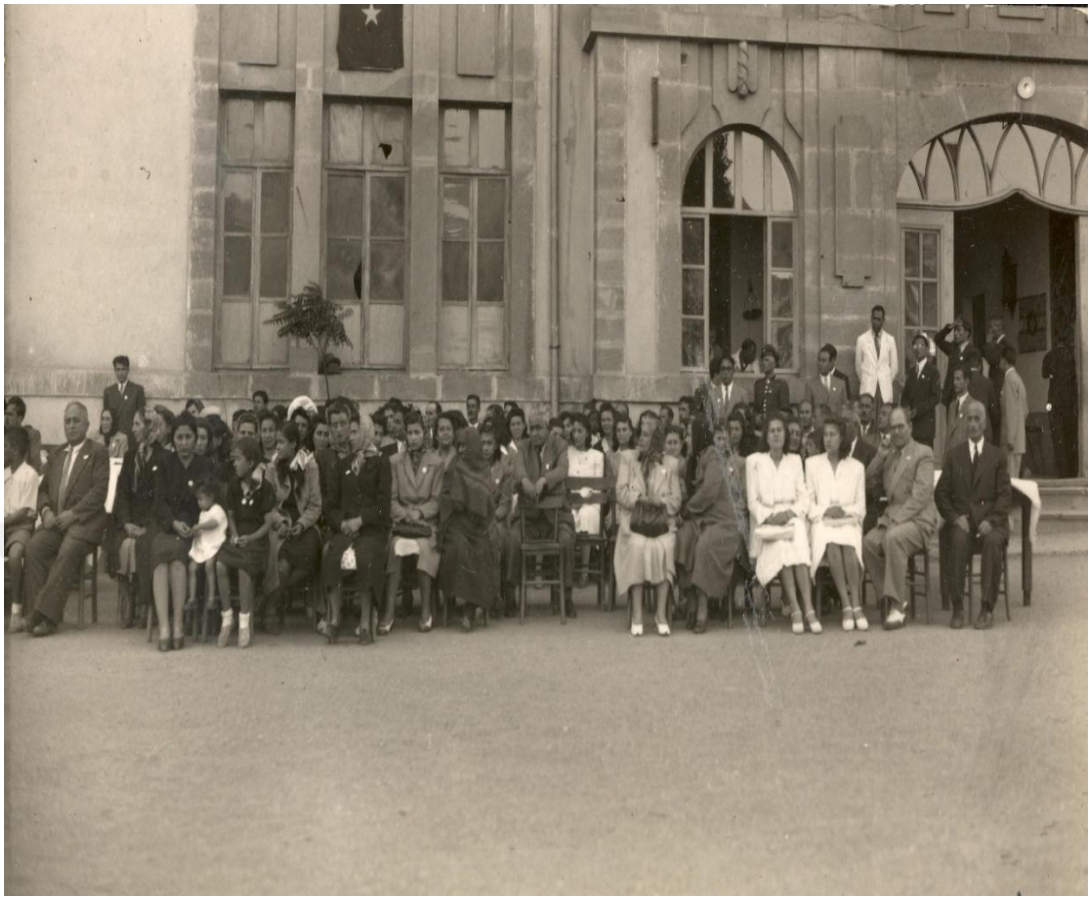

EK G Erkek Sanat Enstitüsünde Bir Törenden Görüntü (1940'lı Yıllar)

EK G'nin Devamı

EK H Erkek Sanat Enstitüsü Öğrencileri Toplu Fotoğraflar (1938-1940)

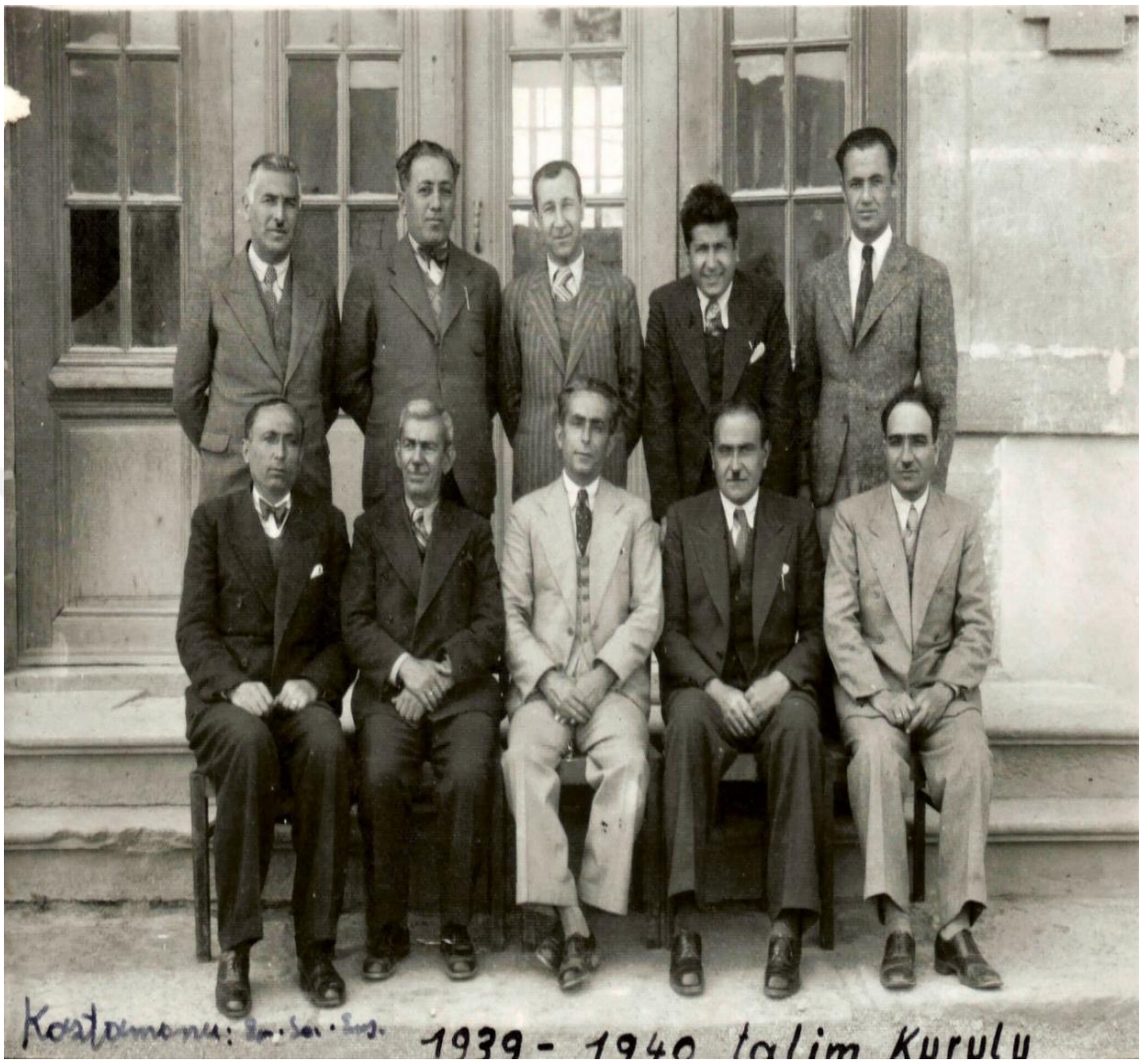

EK I Erkek Sanat Enstitüsü 1939-1940 Yılı Mezunları

EK J Erkek Sanat Enstitüsü Talim Terbiye Kurulu (1939-1940)

EK K Erkek Sanat Enstitüsü Müdür Ve Öğretmenleri (1950'li Yıllar)

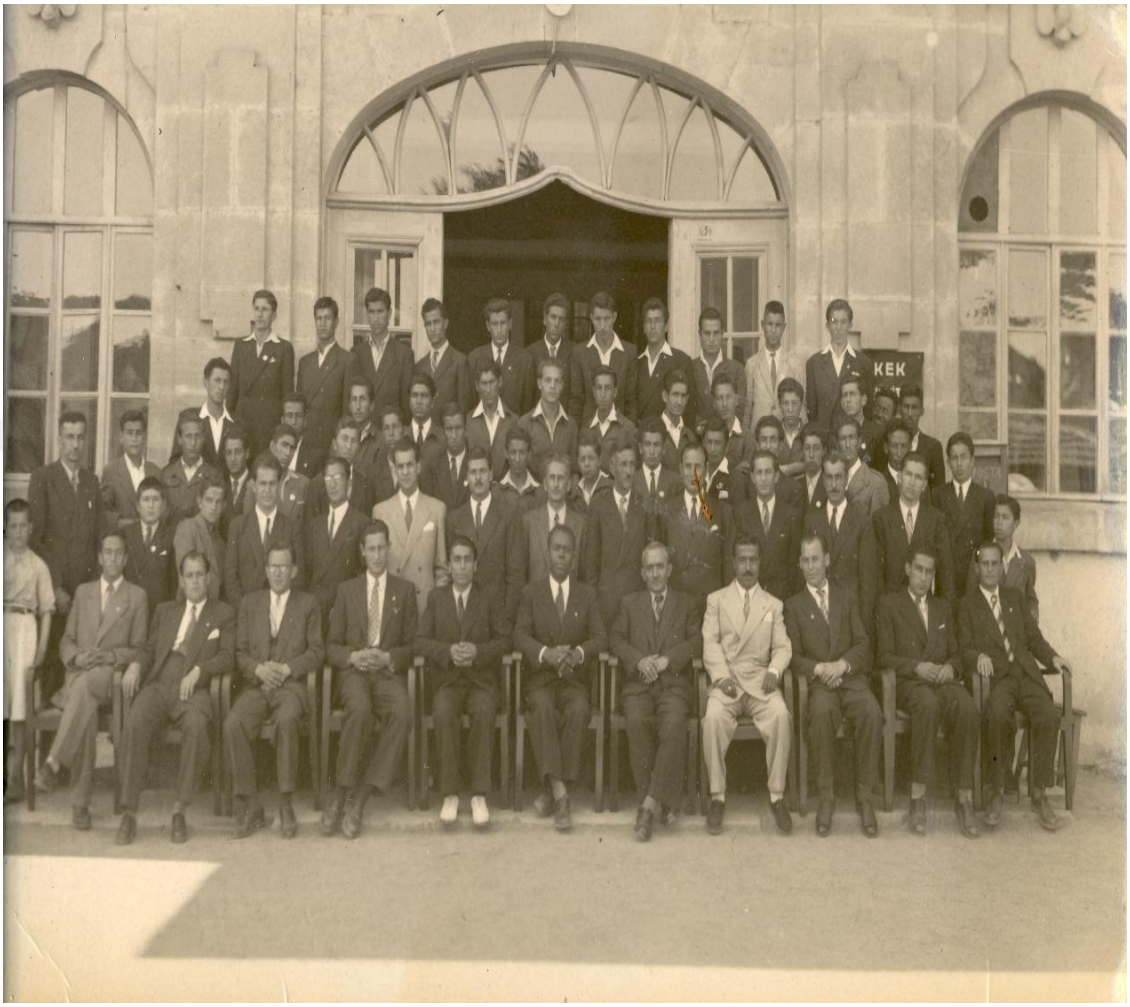
EK L Erkek Sanat Enstitüsü (1950'li Yıllar)

EK M Erkek Sanat Enstitüsü Öğretmenleri Ve Öğrenciler Yıl Sonu Toplu Fotoğraf (Yıl?)

EK N Erkek Sanat Enstitüsü Öğretmenleri Ve Öğrenciler Yıl Sonu Toplu Fotoğraf (Yıl?)

EK O Erkek Sanat Enstitüsü Yemekhanesinden Görüntüler (1950'li Yıllar)

EK O Devamı

EK P Erkek Sanat Enstitüsü Yatakhanesinden Bir Görüntü

EK R Erkek Sanat Enstitüsü Spor Karşılaşması 1950'li Yıllar

EK S Erkek Sanat Enstitüsü Son Sınıfların Veda Çayı Etkinliğinden (1950'li Yıllar)

EK T Erkek Sanat Enstitüsünde Muhtelif Yıllarda Gerçekleştirilen Bir Tiyatrodan Kesit

EK U Erkek Sanat Enstitüsünde Muhtelif Yıllarda Gerçekleştirilen Bir Tiyatro Perdesinden

EK V Erkek Sanat Enstitüsü Bahçesine Yerleştirilen Atatürk Büstünün Açılış Töreni (1969)

EK Y Tesviye Atölyesi

EK Z Erkek Sanat Enstitüsü Tesviye Atölyesindeki Faaliyetler (1940'lı Yıllar)

EK AA Erkek Sanat Enstitüsün Tesviye Bölümünde Yapılan Eşyalar Sergisi (1950'li Yıllar)

EK AB Erkek Sanat Enstitüsü Tesviye Bölümünde Yapılan Eşyaların Sergisi (1950'li Yıllar)

EK AC Marangoz Atölyesi

EK AD Erkek Sanat Enstitüsünde İmal Edilen Piyano (1905)

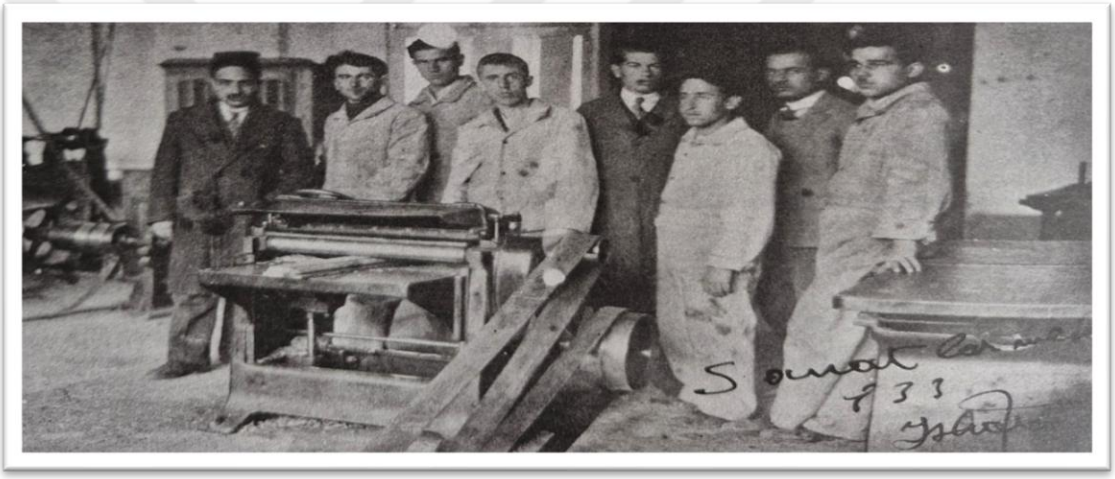

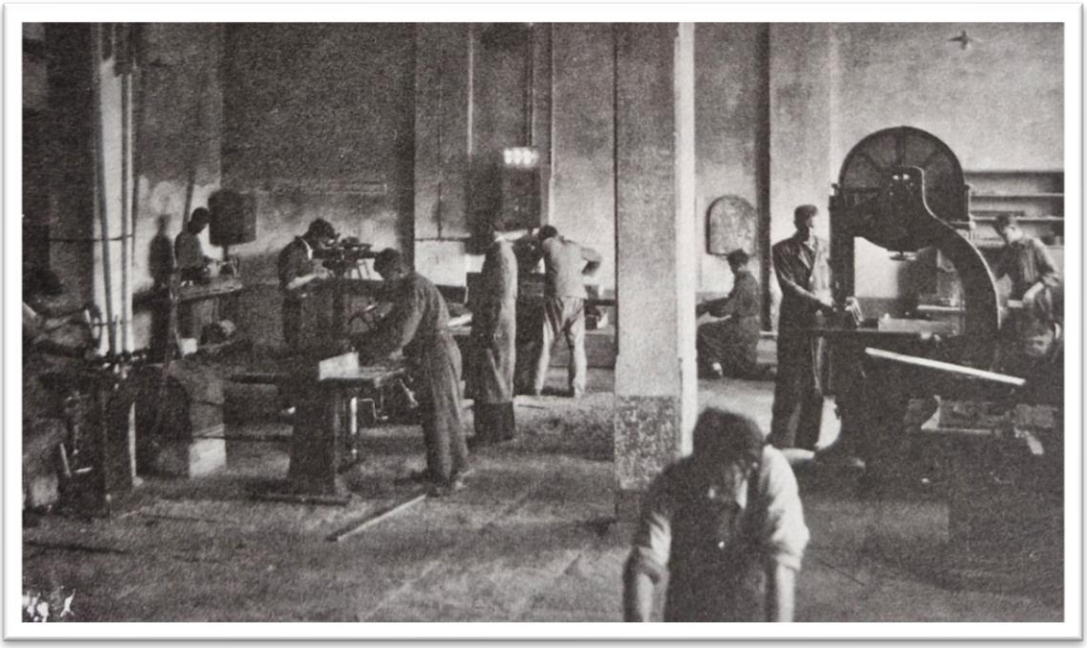
EK AE Erkek Sanat Enstitüsünde İmal Edilen Piyano Bitmiş Hali

EK AF Erkek Sanat Enstitüsü Marangoz Atölyesi Çalışmaları (1933)

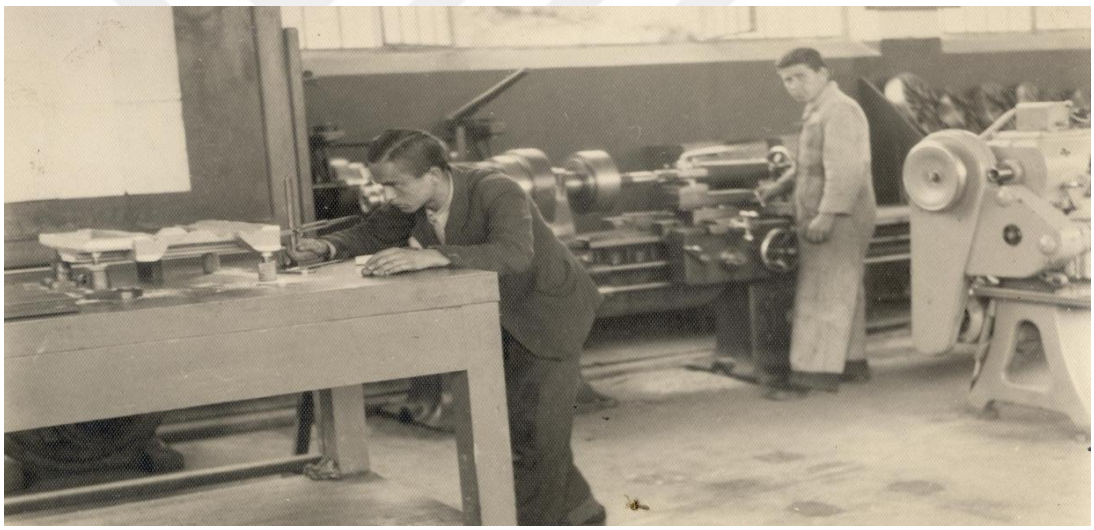

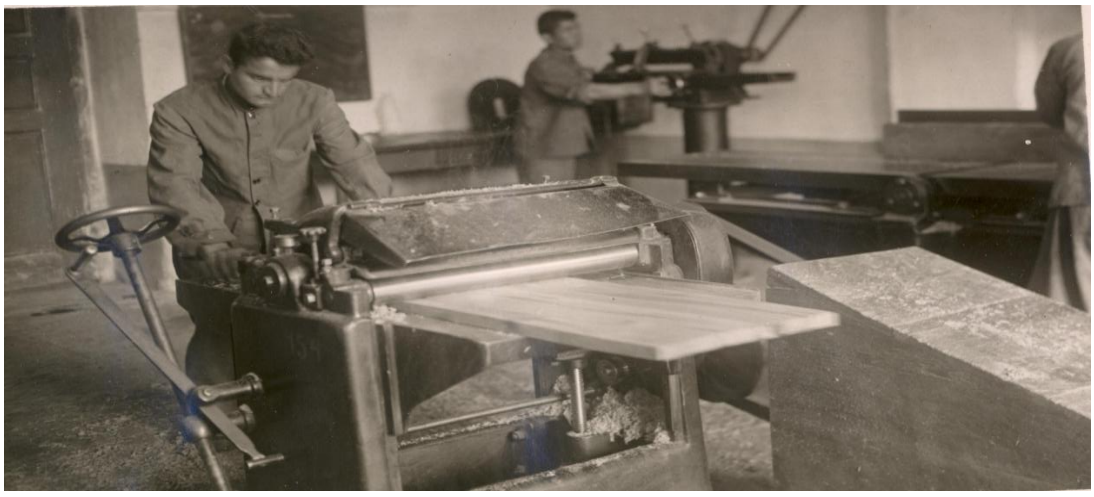

EK AG Erkek Sanat Enstitüsü Muhtelif Yıllardaki Marangoz Atölyesi Çalışmaları

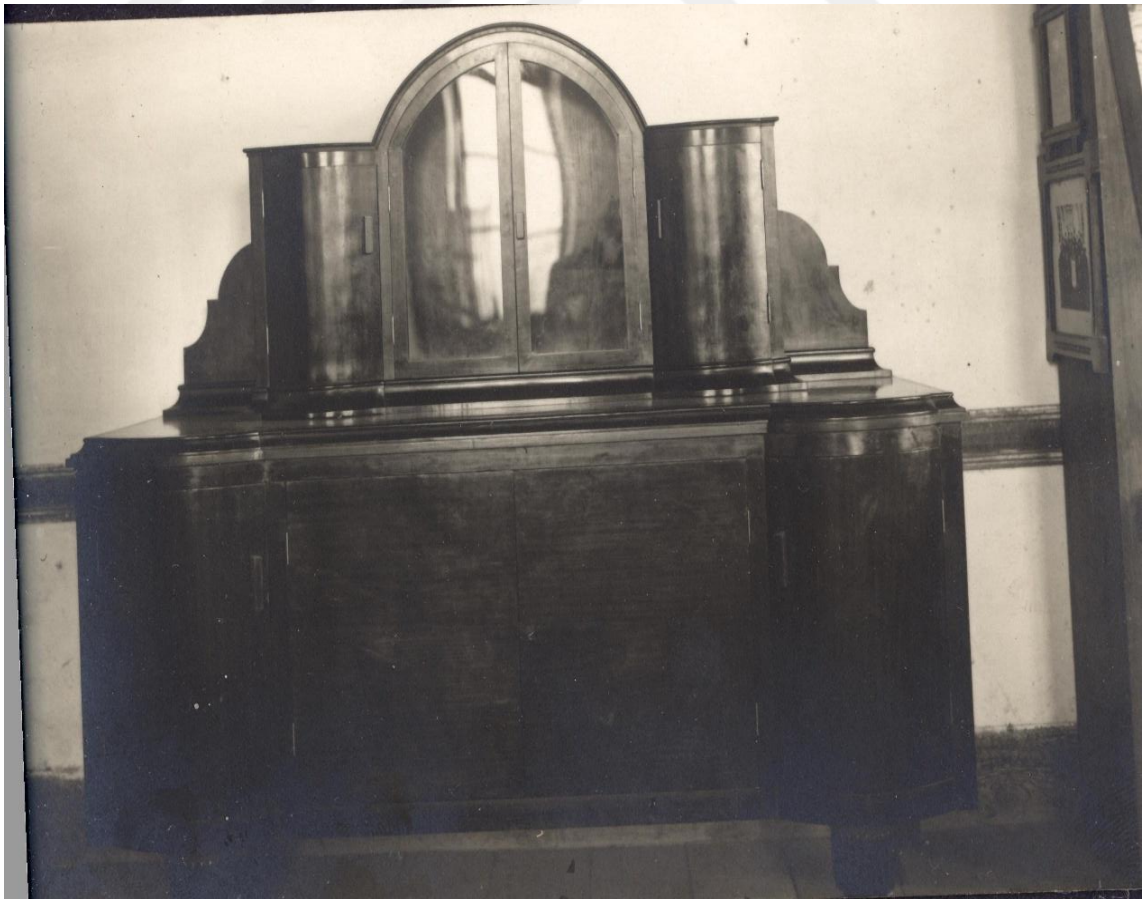

EK AH Erkek Sanat Enstitüsü Mobilya Bölümü Öğrencilerinin Yaptığı Yatak Odası Takımı

EK AI Erkek Sanat Enstitüsü Mobilya Bölümü Öğrencilerinin Yaptığı Salon Eşyaları

EK AI Devamı

EK AJ Demir Atölyesi

EK AK Dökümhane

EK AL Demirhane

EK AM Erkek Sanat Enstitüsü Metal İşleri (Demircilik) Bölümünün Faaliyetleri

EK AN Erkek Sanat Enstitüsü Metal İşleri (Demircilik) Bölümünün Faaliyetleri

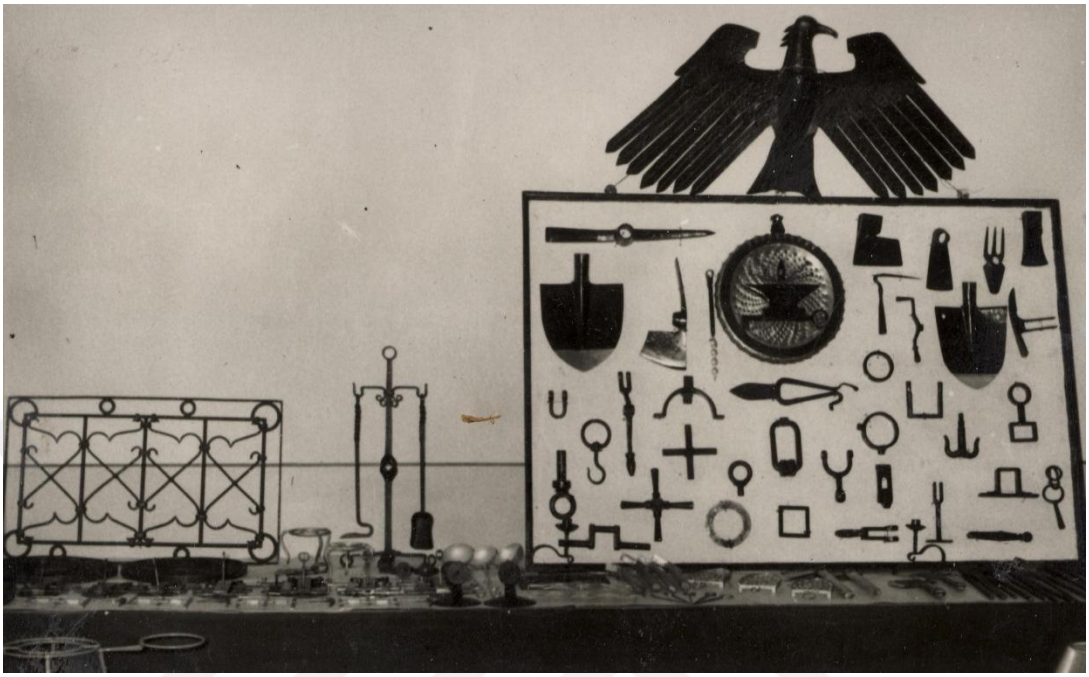

EK AO Erkek Sanat Enstitüsü Metal İşleri Öğrencilerini Sergi Çalışmaları

EK AO Erkek Sanat Enstitüsü Metal İşleri Öğrencilerinin Yapmış Oldukları Eşyalar

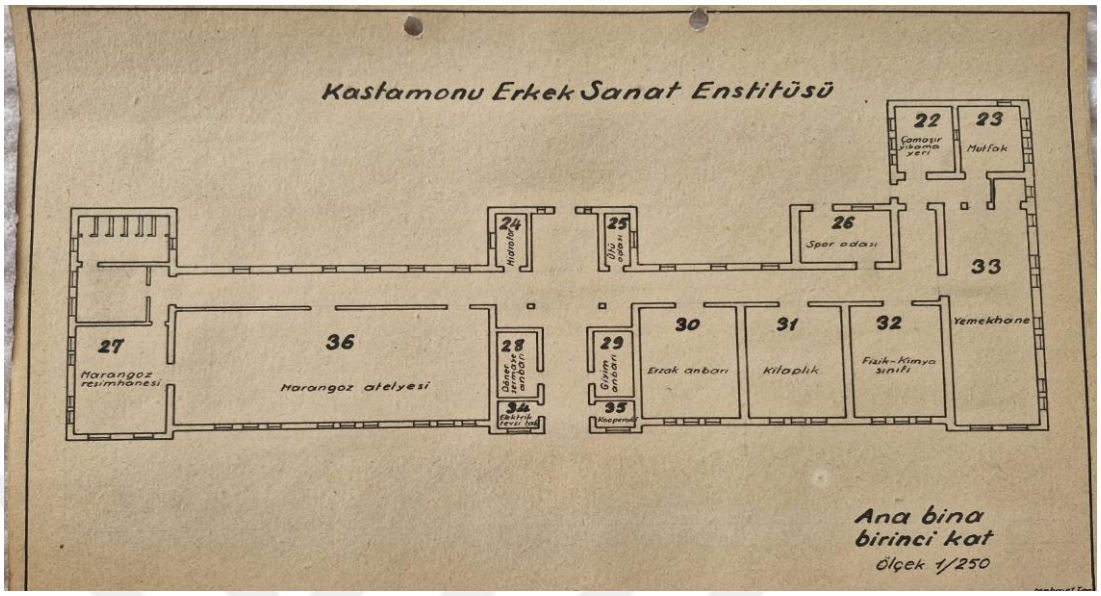
EK AP Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Dokumacılık Bölümüne Ait Çalışmalardan; Enstitüde Dokunarak II. Abdülhamid'e Hediye Edilen Kastamonu Haritası İşli Halı

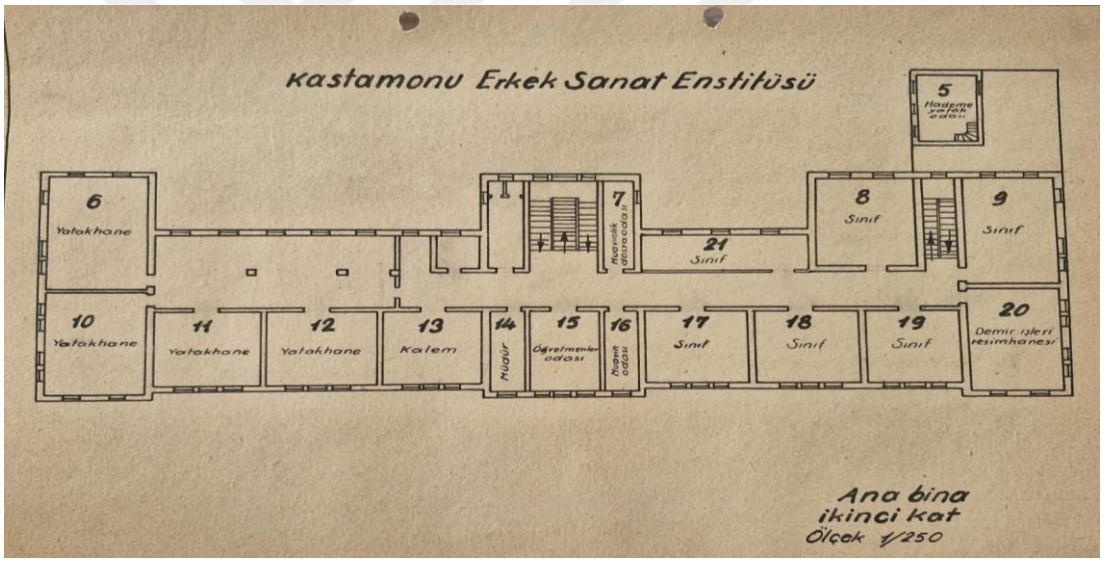

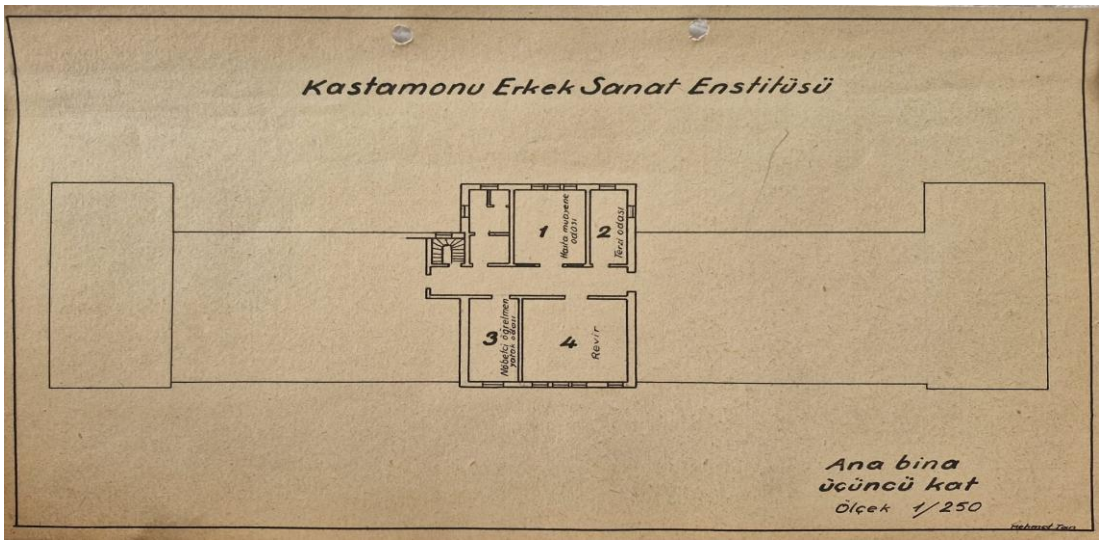
EK AR Erkek Sanat Enstitüsünde İşlenen Halı

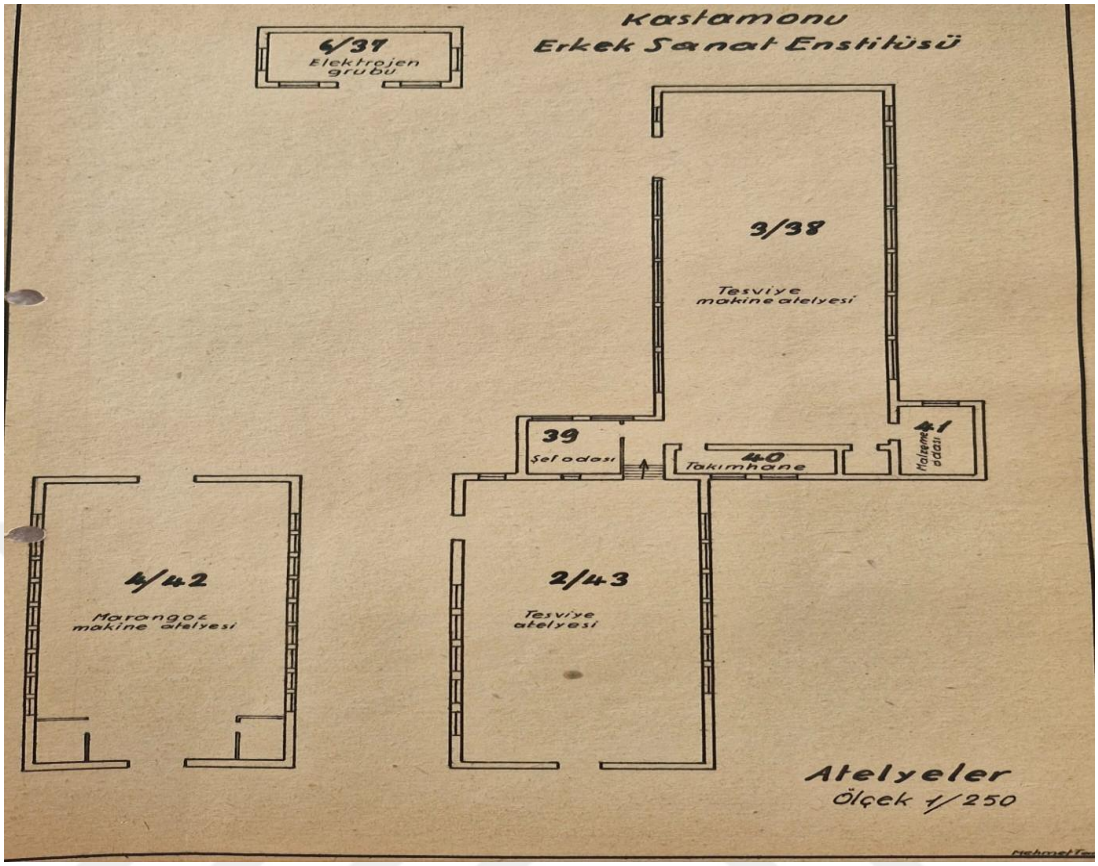
EK AS Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsünün Planı

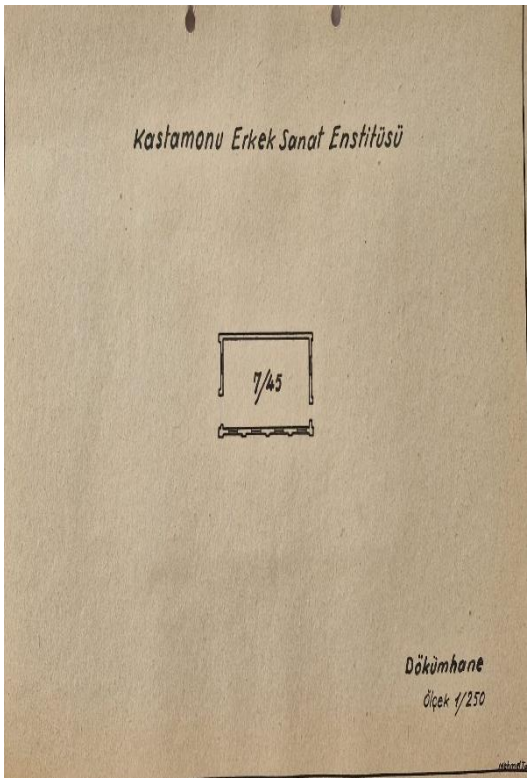

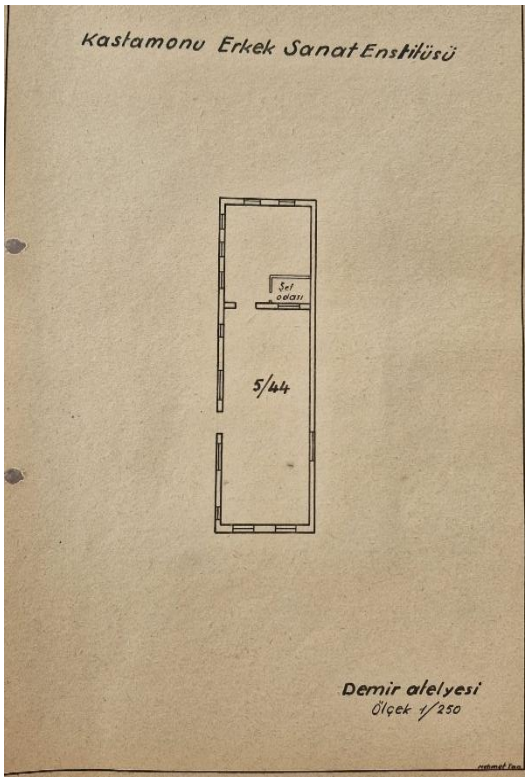

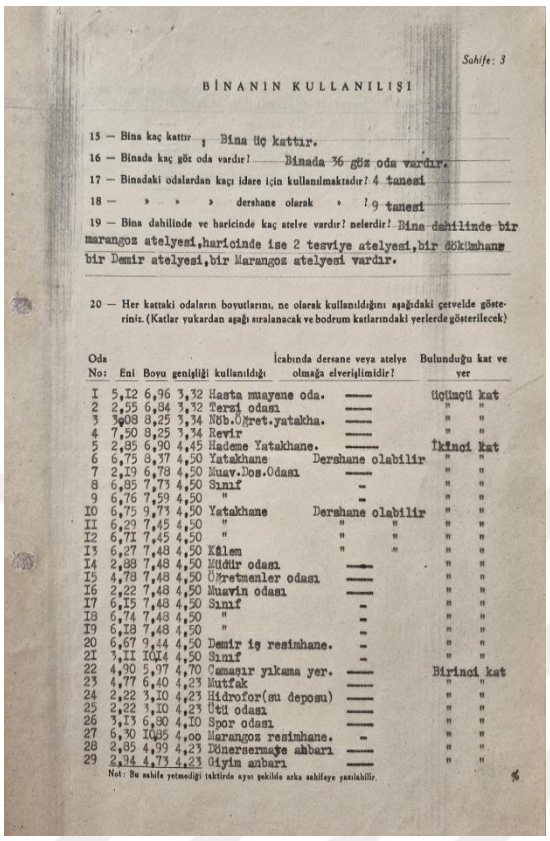
EK AS'nin Devamı

EK AT Erkek Sanat Enstitüsü Müdür Ve Öğretmenleri (1950'li Yıllar)

Sahife: 3

BİNANIN KULLANILIŞI

15 — Bina kaç kattır? Bina üç kattır.

16 — Binada kaç göz oda vardır? Binada 36 göz oda vardır.

17 — Binadaki odalardan kaçı idare için kullanılmaktadır? 4 tanesi

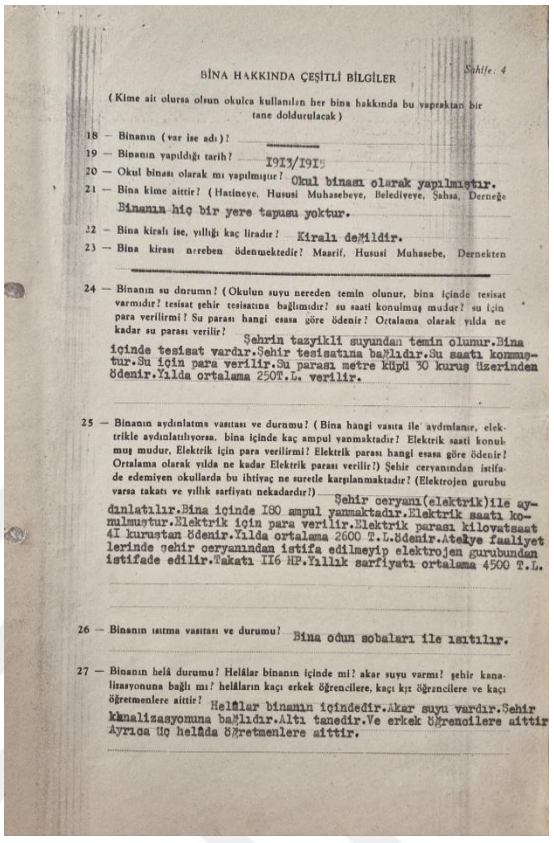
18 — » » » derslane olarak » ? 9 tanesi

19 — Bina dahilinde ve haricinde kaç atelve vardır? nelerdir? Bina dahilinde bir marangoz atelyesi,haricinde ise 2 tesviye atelyesi,bir döküm hane bir Demir atelyesi,bir Marangoz atelyesi vardır.

20 — Her kattaki odaların boyutlarını, ne olarak kullanıldığını aşağıdaki çetvelde gösteriniz. (Katlar yukardan aşağı sıralanacak ve bodrum katlarındaki yerlerde gösterilecek)

Oda No:	Eni	Boyu	genişliği	kullanıldığı	İcabında derslane veya atelye olmağa elverişlimidir?	Bulunduğu kat ve yer
I	5,I2	6,96	3,32	Hasta muayene oda.	——	Üçüncü kat
2	2,55	6,84	3,32	Terzi odası	——	" "
3	3,08	8,25	3,34	Nöb.Öğret.yatakha.	——	" "
4	7,50	8,25	3,34	Revir	——	" "
5	2,85	6,90	4,45	Hademe Yatakhane.	——	İkinci Kat
6	6,75	8,37	4,50	Yatakhane	Dershane olabilir	" "
7	2,I9	6,78	4,50	Muav.Dos.Odası	——	" "
8	6,85	7,73	4,50	Sınıf	-	" "
9	6,76	7,59	4,50	"	-	" "
I0	6,75	9,73	4,50	Yatakhane	Dershane olabilir	" "
II	6,29	7,45	4,50	"	" "	" "
I2	6,7I	7,45	4,50	"	" "	" "
I3	6,27	7,48	4,50	Kâlem	" "	" "
I4	2,88	7,48	4,50	Müdür odası	——	" "
I5	4,78	7,48	4,50	Öğretmenler odası	——	" "
I6	2,22	7,48	4,50	Muavin odası	——	" "
I7	6,I5	7,48	4,50	Sınıf	-	" "
I8	6,74	7,48	4,50	"	-	" "
I9	6,I8	7,48	4,50	"	-	" "
20	6,67	9,44	4,50	Demir iş resimhane.	-	" "
21	3,II	IO,I4	4,50	Sınıf	-	" "
22	4,90	5,97	4,70	Çamaşır yıkama yer.	——	Birinci kat
23	4,77	6,40	4,23	Mutfak	——	" "
24	2,22	3,I0	4,23	Hidrofor(su deposu)	——	" "
25	2,22	3,I0	4,23	Ütü odası	——	" "
26	3,I3	6,30	4,I0	Spor odası	——	" "
27	6,30	I0,95	4,00	Marangoz resimhane.	-	" "
28	2,85	4,99	4,23	Dönersermaye abbarı	——	" "
29	2,94	4,73	4,23	Giyim anbarı	——	" "

Not: Bu sahife yetmediği takdirde ayrı şekilde arka sahifeye yazılabilir.

BİNA HAKKINDA ÇEŞİTLİ BİLGİLER

Sahife: 4

(Kime ait olursa olsun okulca kullanılan her bina hakkında bu vapraktan bir tane doldurulacak)

18 — Binanın (var ise adı)? ——

19 — Binanın yapıldığı tarih? I9I3/I9I5

20 — Okul binası olarak mı yapılmıştır? Okul binası olarak yapılmıştır.

21 — Bina kime aittir? (Hazineye, Hususi Muhasebeye, Belediyeye, Şahsa, Derneğe Binanın hiç bir yere tapusu yoktur.

22 — Bina kiralı ise, yıllığı kaç liradır? Kiralı değildir.

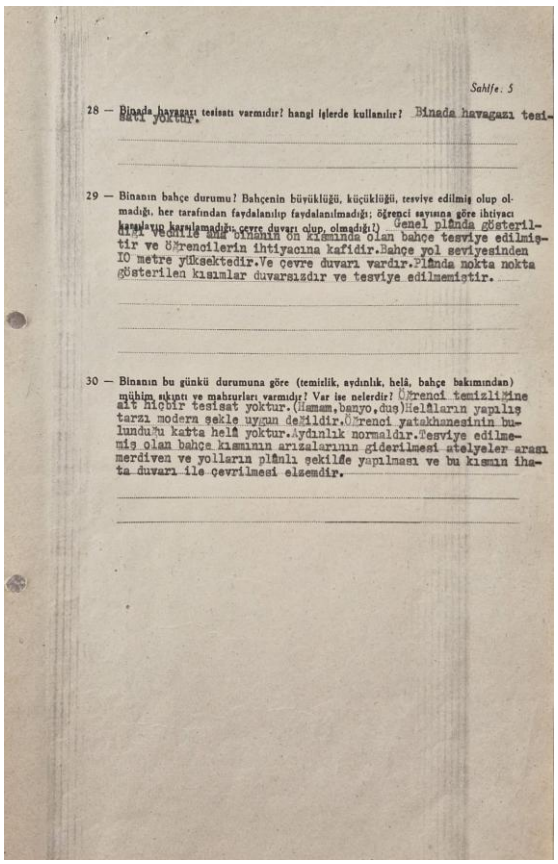
23 — Bina kirası nereden ödenmektedir? Maarif, Hususi Muhasebe, Dernekten

24 — Binanın su durumu? (Okulun suyu nereden temin olunur, bina içinde tesisat varmıdır? tesisat şehir tesisatına bağlımıdır? su saati konulmuş mudur? su için para verilirmi? Su parası hangi esasa göre ödenir? Ortalama olarak yılda ne kadar su parası verilir? Şehrin tazyikli suyundan temin olunur.Bina içinde tesisat vardır.Şehir tesisatına bağlıdır.Su saatı konmuştur.Su için para verilir.Su parası metre küpü 30 kuruş üzerinden ödenir.Yılda ortalama 250T.L. verilir.

25 — Binanın aydınlatma vasıtası ve durumu? (Bina hangi vasıta ile aydınlanır, elektrikle aydınlatılıyorsa, bina içinde kaç ampul yanmaktadır? Elektrik saati konulmuş mudur, Elektrik için para verilirmi? Elektrik parası hangi esasa göre ödenir? Ortalama olarak yılda ne kadar Elektrik parası verilir?) Şehir ceryanından istifade edemiyen okullarda bu ihtiyaç ne suretle karşılanmaktadır? (Elektrojen gurubu varsa takatı ve yıllık sarfiyatı nekadardır?) Şehir ceryanı(elektrik)ile aydınlatılır.Bina içinde I80 ampul yanmaktadır.Elektrik saatı konulmuştur.Elektrik için para verilir.Elektrik parası kilovatsaat 4I kuruştan ödenir.Yılda ortalama 2600 T.L.ödenir.Atelye faaliyetlerinde şehir ceryanından istifa edilmeyip elektrojen gurubundan istifade edilir.Takatı II6 HP.Yıllık sarfiyatı ortalama 4500 T.L.

26 — Binanın ısıtma vasıtası ve durumu? Bina odun sobaları ile ısıtılır.

27 — Binanın helâ durumu? Helâlar binanın içinde mi? akar suyu varmı? şehir kanalizasyonuna bağlı mı? helâların kaçı erkek öğrencilere, kaçı kız öğrencilere ve kaçı öğretmenlere aittir? Helâlar binanın içindedir.Akar suyu vardır.Şehir kanalizasyonuna bağlıdır.Altı tanedir.Ve erkek öğrencilere aittir Ayrıca üç helâda öğretmenlere aittir.

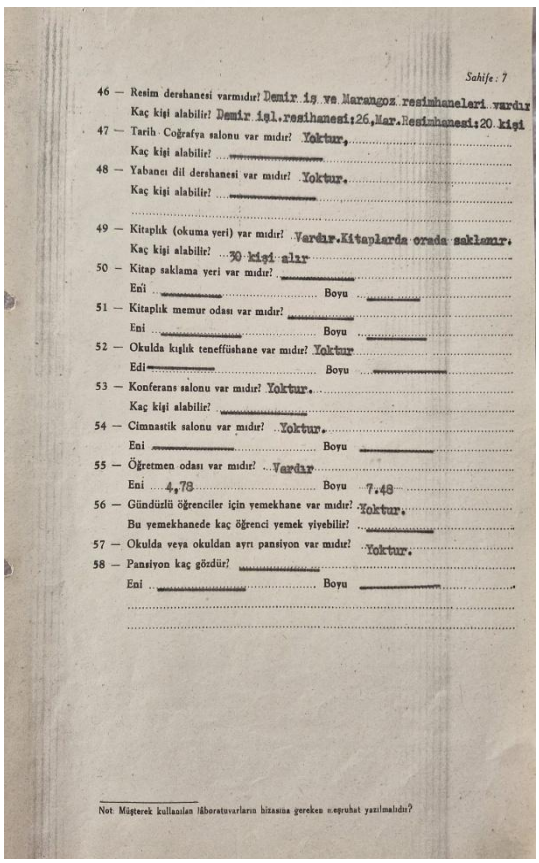

Sahife: 5

28 — Binada havagazı tesisatı varmıdır? hangi işlerde kullanılır? Binada havagazı tesisatı yoktur.

29 — Binanın bahçe durumu? Bahçenin büyüklüğü, küçüklüğü, tesviye edilmiş olup olmadığı, her tarafından faydalanılıp faydalanılmadığı; öğrenci sayısına göre ihtiyacı karşılayıp karşılamadığı, çevre duvarı olup, olmadığı?) Genel planda gösterildiği veçhile bina olmanın On kısmında olan bahçe tesviye edilmiştir ve öğrencilerin ihtiyacına kafidir.Bahçe yol seviyesinden IO metre yüksektedir.Ve çevre duvarı vardır.Planda nokta nokta gösterilen kısımlar duvarsızdır ve tesviye edilmemiştir.

30 — Binanın bu günkü durumuna göre (temizlik, aydınlık, helâ, bahçe bakımından) mühim eksıkı ve mahrurları varmıdır? Var ise nelerdir? Öğrenci temizliğine ait hiçbir tesisat yoktur.(Hamam,banyo,duş Helâların yapılış tarzı modern şekle uygun değildir.Öğrenci yatakhanesinin bulunduğu katta helâ yoktur.Aydınlık normaldir.Tesviye edilmemiş olan bahçe kısmının arızalarının giderilmesi atelyeler arası merdiven ve yolların planlı şekilde yapılması ve bu kısmın ihata duvarı ile çevrilmesi elzemdir.

Sahife: 7

46 — Resim dershanesi varmıdır? Demir iş ve Marangoz resimhaneleri vardır
Kaç kişi alabilir? Demir işl.resimhanesi:26,Mar.Resimhanesi:20 kişi

47 — Tarih Coğrafya salonu var mıdır? Yoktur.
Kaç kişi alabilir? ——

48 — Yabancı dil dershanesi var mıdır? Yoktur.
Kaç kişi alabilir? ——

49 — Kitaplık (okuma yeri) var mıdır? Vardır.Kitaplarda orada saklanır.
Kaç kişi alabilir? 30 kişi alır

50 — Kitap saklama yeri var mıdır? ——
Eni —— Boyu ——

51 — Kitaplık memur odası var mıdır? ——
Eni —— Boyu ——

52 — Okulda kışlık teneffüshane var mıdır? Yoktur
Eni —— Boyu ——

53 — Konferans salonu var mıdır? Yoktur.
Kaç kişi alabilir? ——

54 — Cimnastik salonu var mıdır? Yoktur.
Eni —— Boyu ——

55 — Öğretmen odası var mıdır? Vardır
Eni 4,78 Boyu 7,48

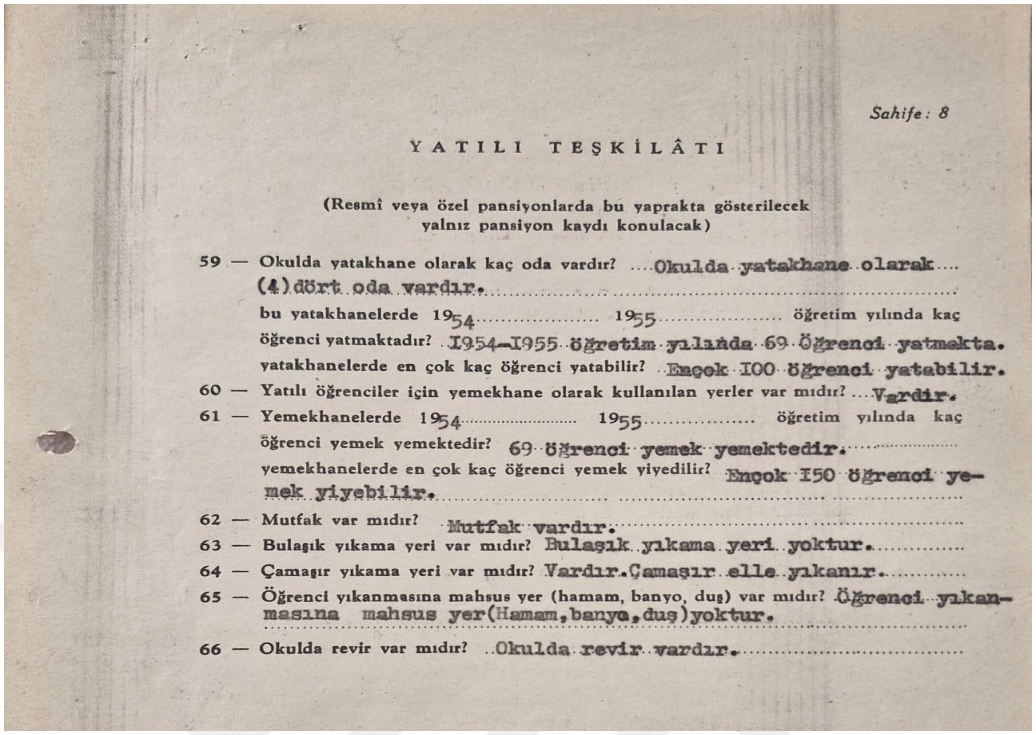
56 — Gündüzlü öğrenciler için yemekhane var mıdır? Yoktur.
Bu yemekhanede kaç öğrenci yemek yiyebilir? ——

57 — Okulda veya okuldan ayrı pansiyon var mıdır? Yoktur.

58 — Pansiyon kaç gözdür? ——
Eni —— Boyu ——

Not: Müşterek kullanılan laboratuvarların hizasına gereken açıklıklar yazılmalıdır?

EK AT'nin Devamı

Sahife: 8

YATILI TEŞKİLÂTI

(Resmî veya özel pansiyonlarda bu yaprakta gösterilecek yalnız pansiyon kaydı konulacak)

59 — Okulda yatakhane olarak kaç oda vardır? ....Okulda yatakhane olarak (4)dört oda vardır.
bu yatakhanelerde 1954..... 1955..... öğretim yılında kaç öğrenci yatmaktadır? I954-I955 öğretim yılında 69 öğrenci yatmakta.
yatakhanelerde en çok kaç öğrenci yatabilir? Ençok I00 öğrenci yatabilir.

60 — Yatılı öğrenciler için yemekhane olarak kullanılan yerler var mıdır? ....Vardır.

61 — Yemekhanelerde 1954..... 1955..... öğretim yılında kaç öğrenci yemek yemektedir? 69 öğrenci yemek yemektedir.
yemekhanelerde en çok kaç öğrenci yemek yiyedilir? Ençok I50 öğrenci yemek yiyebilir.

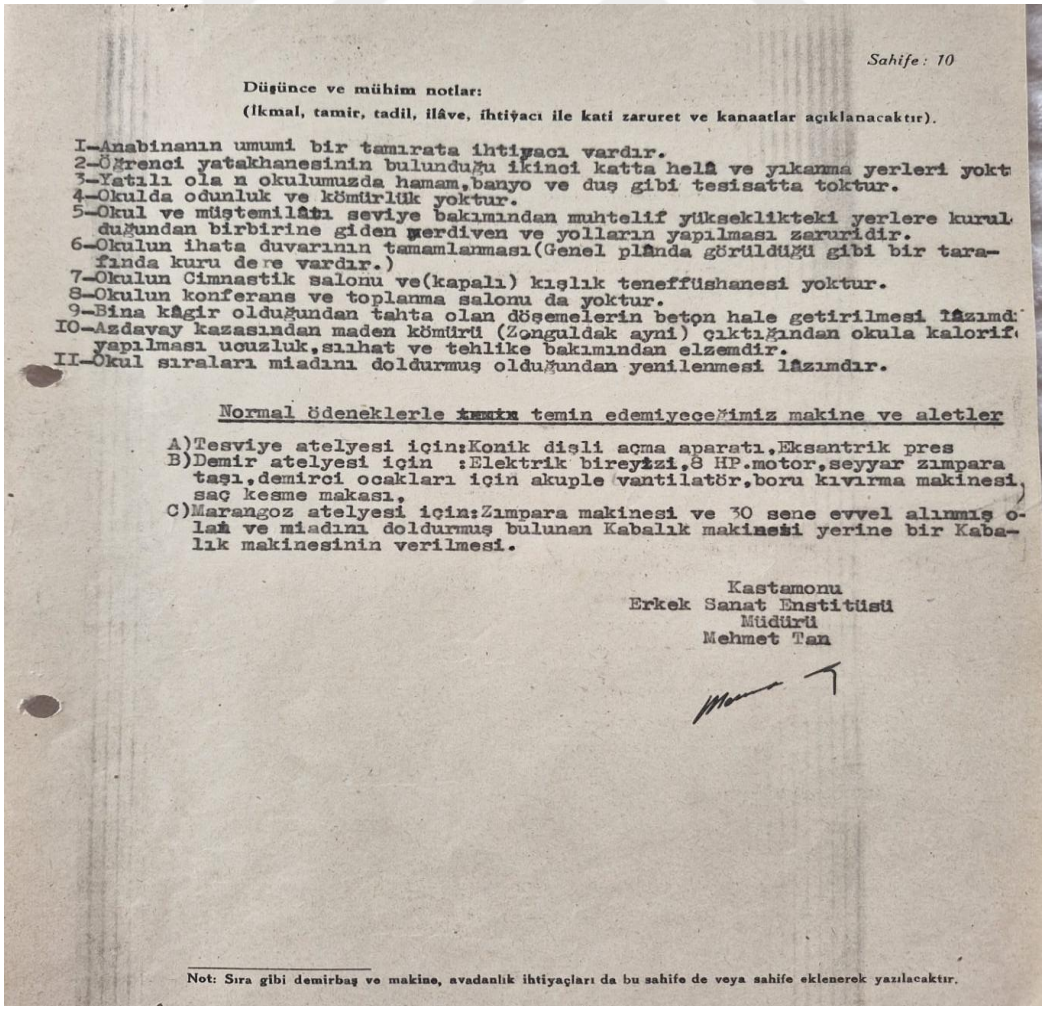
62 — Mutfak var mıdır? Mutfak vardır.

63 — Bulaşık yıkama yeri var mıdır? Bulaşık yıkama yeri yoktur.

64 — Çamaşır yıkama yeri var mıdır? Vardır.Çamaşır elle yıkanır.

65 — Öğrenci yıkanmasına mahsus yer (hamam, banyo, duş) var mıdır? Öğrenci yıkanmasına mahsus yer(Hamam,banyo,duş)yoktur.

66 — Okulda revir var mıdır? ..Okulda revir vardır.

Sahife: 10

Düşünce ve mühim notlar:
(İkmal, tamir, tadil, ilâve, ihtiyacı ile kati zaruret ve kanaatlar açıklanacaktır).

I-Anabinanın umumi bir tamırata ihtiyacı vardır.
2-Öğrenci yatakhanesinin bulunduğu ikinci katta helâ ve yıkanma yerleri yokt
3-Yatılı ola n okulumuzda hamam,banyo ve duş gibi tesisatta toktur.
4-Okulda odunluk ve kömürlük yoktur.
5-Okul ve müştemilâtı seviye bakımından muhtelif yükseklikteki yerlere kurul duğundan birbirine giden merdiven ve yolların yapılması zaruridir.
6-Okulun ihata duvarının tamamlarması(Genel plânda görüldüğü gibi bir tarafında kuru dere vardır.)
7-Okulun Cimnastik salonu ve(kapalı) kışlık teneffüshanesi yoktur.
8-Okulun konferans ve toplanma salonu da yoktur.
9-Bina kâgir olduğundan tahta olan döşemelerin beton hale getirilmesi lâzımd
I0-Azdavay kazasından maden kömürü (Zonguldak ayni) çıktığından okula kalorif yapılması ucuzluk,sıhat ve tehlike bakımından elzemdir.
II-Okul sıraları miadını doldurmuş olduğundan yenilenmesi lâzımdır.

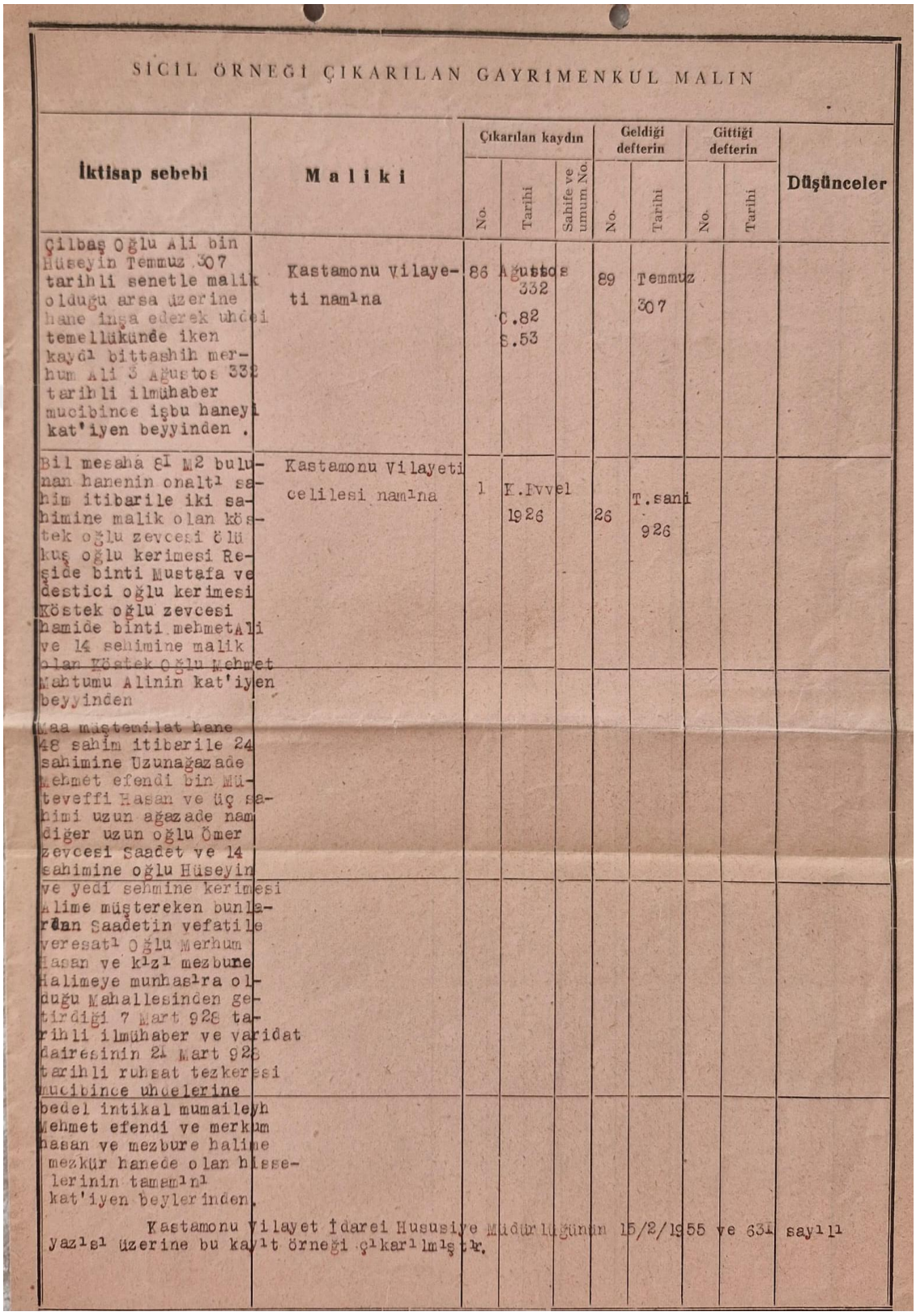
Normal ödeneklerle ~~xxxx~~ temin edemiyeceğimiz makine ve aletler

A)Tesviye atelyesi için:Konik dişli açma aparatı,Eksantrik pres
B)Demir atelyesi için :Elektrik bireyzi,8 HP.motor,seyyar zımpara taşı,demirci ocakları için akuple vantilatör,boru kıvırma makinesi, saç kesme makası.
C)Marangoz atelyesi için:Zımpara makinesi ve 30 sene evvel alınmış olan ve miadını doldurmuş bulunan Kabalık makinesi yerine bir Kabalık makinesinin verilmesi.

Kastamonu
Erkek Sanat Enstitüsü
Müdürü
Mehmet Tan

Not: Sıra gibi demirbaş ve makine, avadanlık ihtiyaçları da bu sahife de veya sahife eklenerek yazılacaktır.

EK AU Erkek Sanat Enstitüsü Binasının Sicil Kayıt Örneği

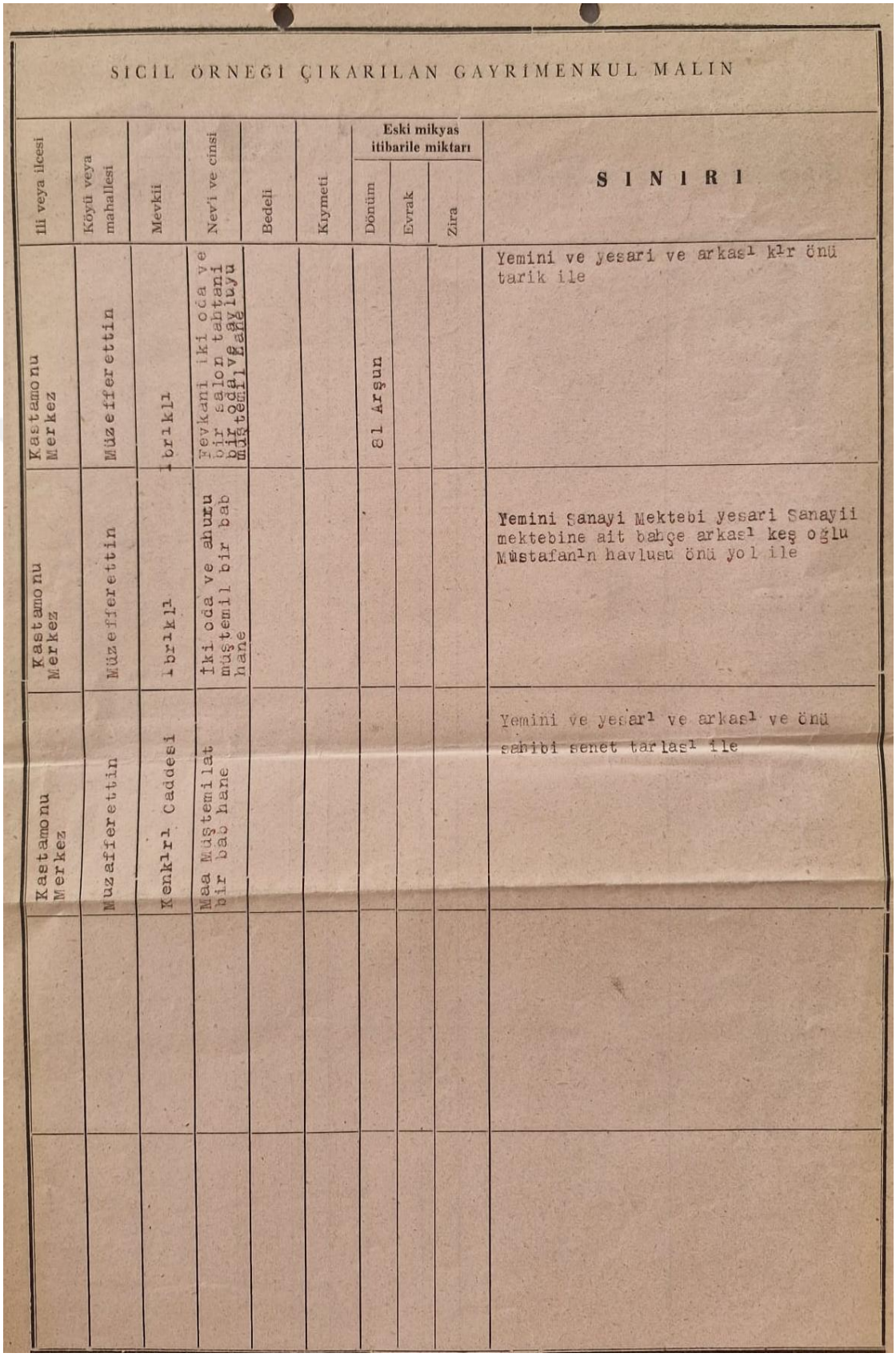

SİCİL ÖRNEĞİ ÇIKARILAN GAYRİMENKUL MALIN

İktisap sebebi	Maliki	Çıkarılan kaydın No.	Çıkarılan kaydın Tarihi	Çıkarılan kaydın Sahife ve umum No.	Geldiği defterin No.	Geldiği defterin Tarihi	Gittiği defterin No.	Gittiği defterin Tarihi	Düşünceler
Çilbaş Oğlu Ali bin Hüseyin Temmuz 307 tarihli senetle malik olduğu arsa üzerine hane inşa ederek uhdei temellükünde iken kaydı bittashih merhum Ali 3 Ağustos 332 tarihli ilmühaber mucibince işbu haneyi kat'iyen beyyinden .	Kastamonu Vilayeti nam ına	86	Ağustos 332 C.82 S.53		89	Temmuz 307			
Bil mesaha 81 M2 bulunan hanenin onaltı sahim itibarile iki sahimine malik olan köstek oğlu zevcesi Ölü kuş oğlu kerimesi Reşide binti Mustafa ve destici oğlu kerimesi Köstek oğlu zevcesi hamide binti mehmetAli ve 14 sehimine malik olan Köstek Oğlu Mehmet Mahtumu Alinin kat'iyen beyyinden	Kastamonu Vilayeti celilesi nam ına	1	K.Ivvel 1926		26	T.sani 926			
Maa müştemilat hane 48 sahim itibarile 24 sahimine Uzunağazade Mehmet efendi bin Müteveffi Hasan ve üç sahimi uzun ağazade nam diğer uzun oğlu Ömer zevcesi Saadet ve 14 sahimine oğlu Hüseyin ve yedi sehmine kerimesi Alime müştereken bunlardan Saadetin vefatile veresatı Oğlu Merhum Hasan ve kızı mezbure Halimeye munhasıra olduğu Mahallesinden getirdiği 7 Mart 928 tarihli ilmühaber ve varidat dairesinin 21 Mart 928 tarihli ruhsat tezkeresi mucibince uhdelerine									
bedel intikal mumaileyh Mehmet efendi ve merkum hasan ve mezbure haline mezkur hanede olan hisselerinin tamamını kat'iyen beylerinden.									

Kastamonu Vilayet İdarei Hususiye Müdürlüğünün 15/2/1955 ve 631 sayılı yazısı üzerine bu kayıt örneği çıkarılmıştır.

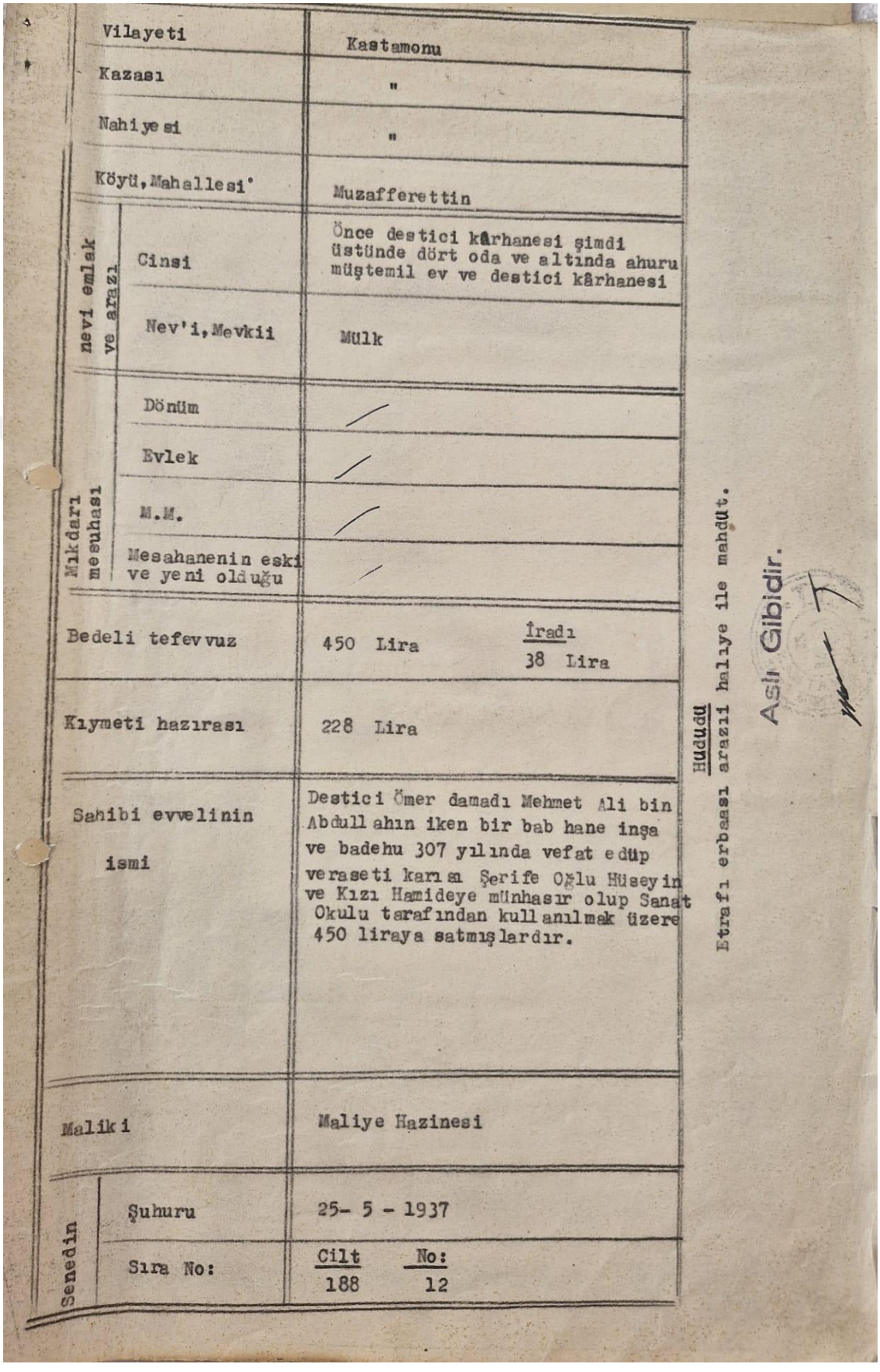
EK AT'nin Devamı

SICİL ÖRNEĞİ ÇIKARILAN GAYRİMENKUL MALIN

İli veya ilcesi	Köyü veya mahallesi	Mevkii	Nevi ve cinsi	Bedeli	Kıymeti	Eski mikyas itibarile miktarı			SINIRI
						Dönüm	Evrak	Zira	
Kastamonu Merkez	Müzefferettin	İbrikli	Yevkani iki oda ve bir salon tahtani müştemil bir ahır ve ayluyu müştemil bir hane			el Arşun			Yemini ve yesari ve arkası kır önü tarik ile
Kastamonu Merkez	Müzefferettin	İbrikli	İki oda ve ahuru müştemil bir bab hane						Yemini Sanayi Mektebi yesari Sanayii mektebine ait bahçe arkası keş oğlu Mustafanın havlusu önü yol ile
Kastamonu Merkez	Muzafferettin	Kenkri Caddesi	Maa Müştemilat bir bab hane						Yemini ve yesarı ve arkası ve önü sahibi senet tarlası ile

EK AT'nin Devamı

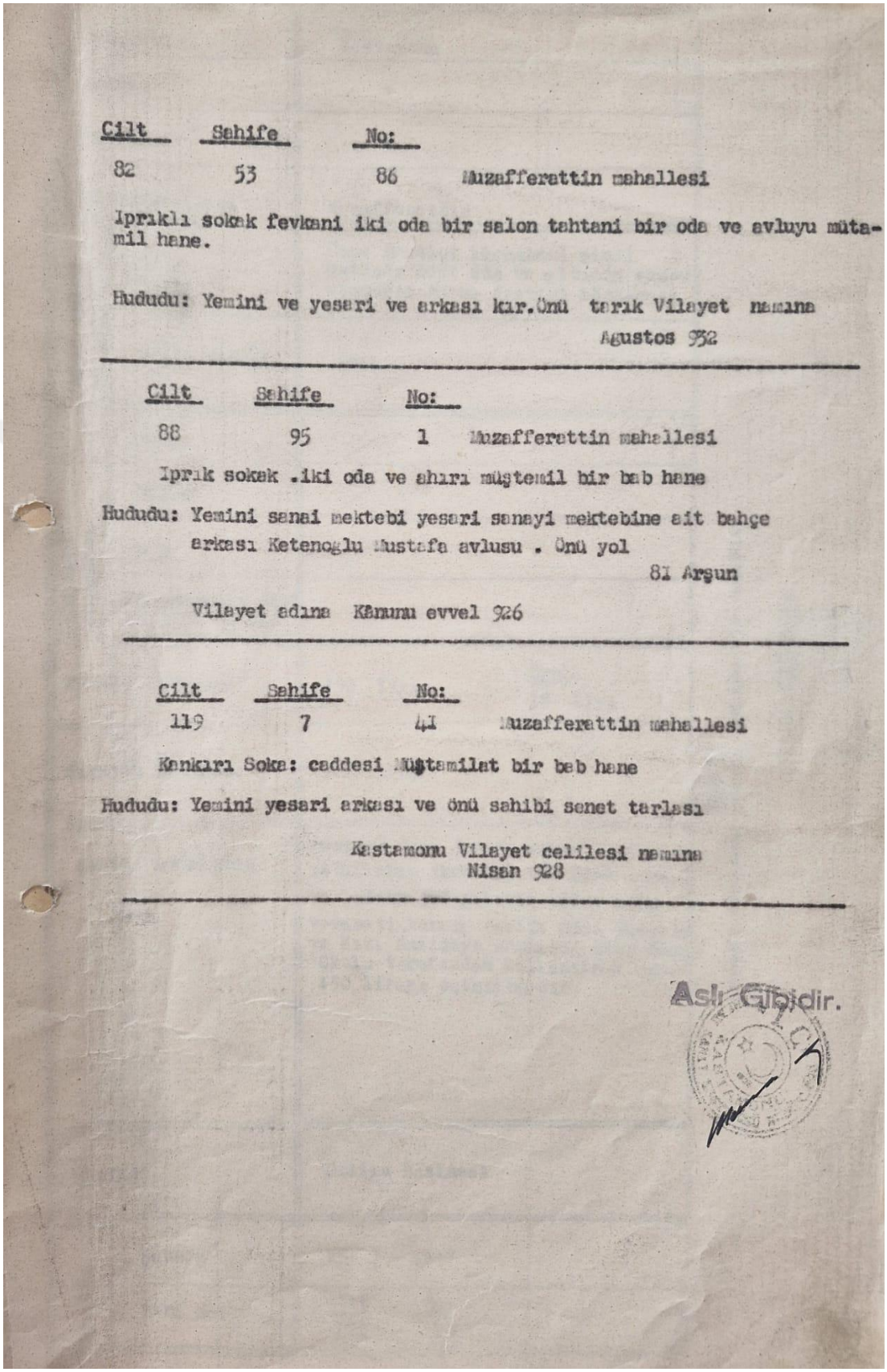

Vilayeti		Kastamonu
Kazası		"
Nahiyesi		"
Köyü, Mahallesi'		Muzafferettin
nevi emlak ve arazi	Cinsi	Önce destici kârhanesi şimdi üstünde dört oda ve altında ahuru müştemil ev ve destici kârhanesi
	Nev'i, Mevkii	Mülk
Mikdarı mesuhası	Dönüm	/
	Evlek	/
	M.M.	/
	Mesahanenin eski ve yeni olduğu	/
Bedeli tefevvuz		450 Lira — İradı 38 Lira
Kıymeti hazırası		228 Lira
Sahibi evvelinin ismi		Destici Ömer damadı Mehmet Ali bin Abdullahın iken bir bab hane inşa ve badehu 307 yılında vefat edüp veraseti karısı Şerife Oğlu Hüseyin ve Kızı Hamideye münhasır olup Sanat Okulu tarafından kullanılmak üzere 450 liraya satmışlardır.
Maliki		Maliye Hazinesi
Senedin	Şuhuru	25- 5 - 1937
	Sıra No:	Cilt 188 — No: 12

Hududu
Etrafı erbaası arazii haliye ile mahdut.

Aslı Gibidir.

EK AT'nin Devamı

Cilt	Sahife	No:	
82	53	86	Muzafferattin mahallesi

Iprıklı sokak fevkani iki oda bir salon tahtani bir oda ve avluyu mütamil hane.

Hududu: Yemini ve yesari ve arkası kar.Önü tarık Vilayet namına

Agustos 932

Cilt	Sahife	No:	
88	95	1	Muzafferattin mahallesi

Iprık sokak .iki oda ve ahırı müştemil bir bab hane

Hududu: Yemini sanai mektebi yesari sanayi mektebine ait bahçe arkası Ketenoglu Mustafa avlusu . Önü yol

81 Arşun

Vilayet adına Kanunu evvel 926

Cilt	Sahife	No:	
119	7	41	Muzafferattin mahallesi

Kankırı Soka: caddesi Müştamilat bir bab hane

Hududu: Yemini yesari arkası ve önü sahibi sanat tarlası

Kastamonu Vilayet celilesi namına
Nisan 928

Aslı Gibidir.

EK AU Erkek Sanat Enstitüsü Müdürü Mehmet Tan (1948-1956) Ve Dönemin Öğretim Kadrosu

Enstitü Müdürü çalışma halinde

Enstitü Müdürü
Mehmet Tan

Müdür Yardımcısı
Ahmet Erol

Türkçe Öğretmeni
Cevdet Bezirci

Tarih Coğrafya Öğretmeni
Muhittin Aktuna

Coğrafya Öğretmeni
Niyazi Yüce

Hukuk Bilgisi Öğretmeni
Muhittin Erbaş

Matematik Öğretmeni
Rasim Uslugil

Fizik Kimya Öğretmeni
Yaşar Köklü

EK AU'nun Devamı

Tesviye Atelyesi Şefi
Zeynel Yüksel

Tesviye Atelyesi Öğ.
Ömer İpek

Tesviye Atelyesi Öğ.
İhsan Dirik

Tesviye Atelyesi Öğ.
Eftalettin Yıldırım

Tesviye Atelyesi
Motor Uslası
Fethi Cirit

Demir Atelyesi Şefi
Cemal Sundurdu

Demir Atelyesi Öğ.
Hayri Oruç

Demir Atelyesi Öğ.
Aptullah Pamuk

Marangoz Atelyesi Şef V.
Niyazı Özcan

Marangoz Atelyesi Öğ.
İsmail Narin

Marangoz Atelyesi
Staj. Öğretmeni
Mustafa Seber

Marangoz Atelyesi
Staj. Öğretmeni
İhsan Yücel

EK AV Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Kuruluşundan 1900'lü Yılların Sonuna Kadar Sırasıyla Enstitüde Görev Yapmış Müdürler

Hafız Hüseyin Hüsnü Efendi (1869 - ?)

Hacı Numan Efendi (1874 - ?)

Hacı Ahmet Efendi (1881 - ?)

Cevdet Efendi (1888 - ?)

Nuh Efendi (1895 - ?)

Mehmet Bey (1899 - ?)

Tevfik Safoğlu (1906 - 1910)

Dr. Fazıl Emin Bey (1916 - ?)

İbrahim Necati Tezeren (1916 - ?)

M. Ali Ertekin (1935 - 1938)

Sabri Buyan (1938 - 1942)

A. Sami Bilgin (1942 - 1943)

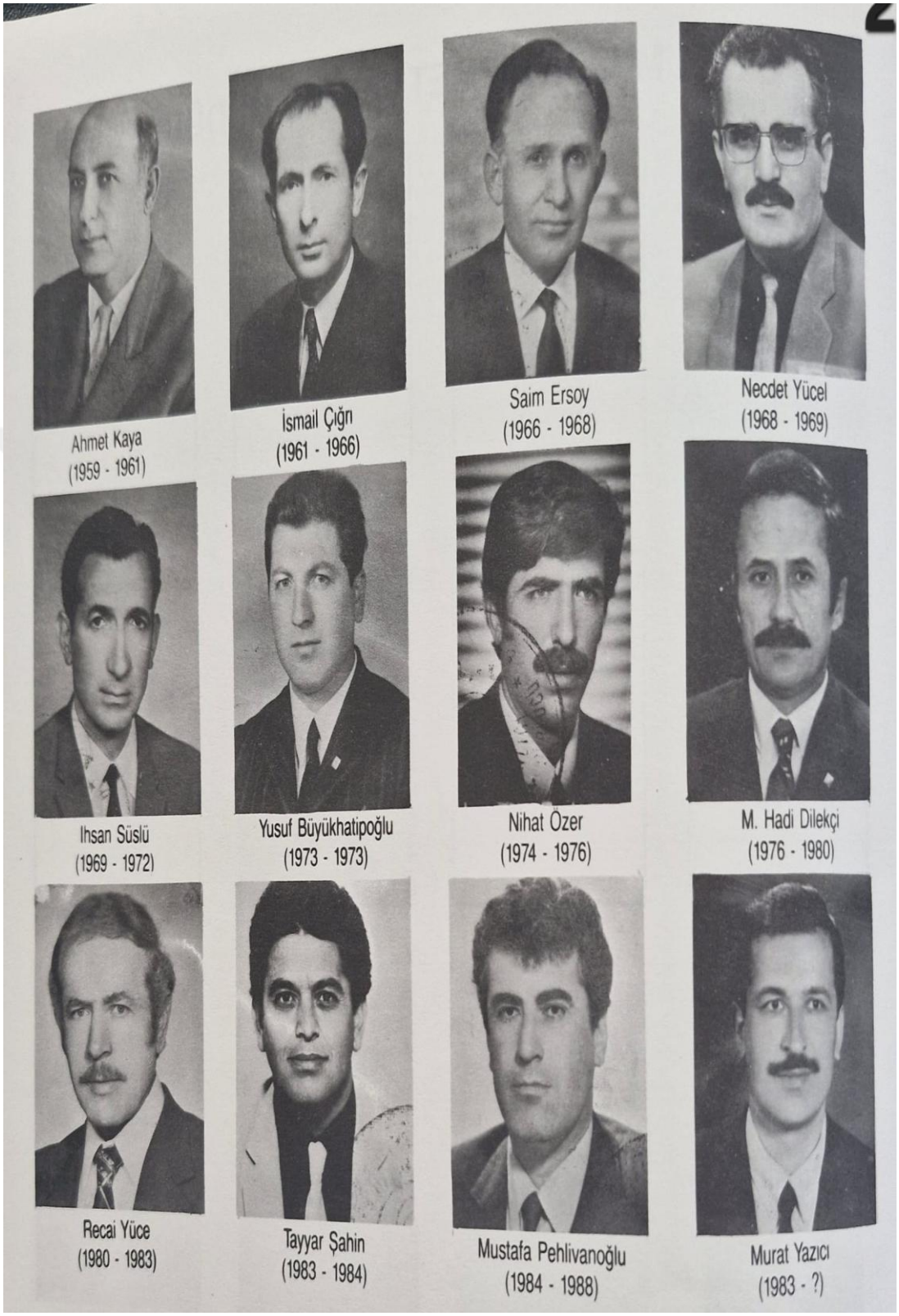
Mehmet Erdem (1943 - 1946)

Yusuf Özdiril (1946 - 1948)

Mehmet Tan (1948 - 1956)

İsmail Avcı (1946 - 1959)

EK AV Devamı

Ahmet Kaya
(1959 - 1961)
İsmail Çığrı
(1961 - 1966)
Saim Ersoy
(1966 - 1968)
Necdet Yücel
(1968 - 1969)
Ihsan Süslü
(1969 - 1972)
Yusuf Büyükhatipoğlu
(1973 - 1973)
Nihat Özer
(1974 - 1976)
M. Hadi Dilekçi
(1976 - 1980)
Recai Yüce
(1980 - 1983)
Tayyar Şahin
(1983 - 1984)
Mustafa Pehlivanoğlu
(1984 - 1988)
Murat Yazıcı
(1983 - ?)

EK AY Yenises Gazetesinde Erkek Sanat Okulu Açılışına Dair Haber

SAHİBİ : AHMET KIKAL
Mes'ul Müdür
HİKMET
TİRYAKİOĞLU
ABONE : Senelığı (20 lira Altı aylığı (12)liradır
Sayısı 10 Kuruş

YENİ SES

Yıl 13 — Özü Sözü Doğru Müstakil Günlük Siyasi Memleket Gazetesidir — Sayı 2585

PERŞEMBE 19 ŞUBAT 1959 — Adres : (Yenises) TLF 90 Kastamonu

Başvekilimizin Sıhhî Durumu

Evvelki gün Londra hava alanında cereyan eden feci uçak kazasından büyük bir şans eseri olarak sağlam kurtulan Başvekilimiz sayın Adnan Menderes'in sıhhi durumları Ajanslardan aldığımız malûmata göre, iyidir. Başvekilimiz bu gün kendilerini ziyarete giden doktorlarını hastahanede kabul ederek görüşmüşlerdir.

Kazazadelerin Sıhhi Durumu

Yine ajanslardan aldığımız malûmata göre feci kazayı hafif ve ağır yaralı olarak atlatan kazazedelerden Çanakkale mebusu Emin Kalafat'ın bacak kemiğinde bir kırık mevcut olduğu Hostes Nurban Yelkovan ve Kâmil Kıtık'ın da yanık yaralarının ağırca olduğu öğrenilmiştir.

Reisicumhurumuz Sayın Celâl Bayar'ın Belediye Reisimiz Kuddusi Akay'a cevabi telgrafı

Belediye Reisimiz Kuddusi Akay'ın dün Reisicumhurumuz sayın Celâl Bayar'a göndermiş olduğu taziyetlerini bildiren telgrafa Reisicumhurumuz cevabi bir telgraf göndermişlerdir.

Sayın Kuddusi Akay
Belediye Reisi
Kastamonu

Telgrafınızı aldım. Ateş kazadan çok mütehassis oldum Milli davamızın tahakkuku yolunda arkadaşlarımızın kazaya uğramalarından duyduğum teessür büyüktür. Bu gün Başvekil vekili tarafından o saate kadar gelen malûmat ba-

M.M. sine arzolunmuştur,

Değerli arkadaşımı ilgilendiren kil'in sıhhatine gelince en son aldığım bilgiye göre hamdolsun endişeyi mucip bir hal olmadığını kat'iyetle söyleye bilirim Teşekkürleri ile

Reisi Cumhur
Celâl Bayar

Kıbrıs konferansı'nın dünkü olağanüstü toplantısı

(Radyo) Kıbrıs Konferansının dünkü olağanüstü toplantısı iki saat sürmüş, konferans sonunda Hariciye vekilimiz Fatin Rüştü Zorlu ve Yunan Hariciye Vekili Averof, bugün bir anlaşmanın mümkün olabileceğini, anlaşmaya ait vesikaların ise Cuma günü imzalanacağını söylemişlerdir.

B.M. Meclisinde Dün

B.M.Meclisinin dün kü otu rumunda gerek iktidar gerek se muhalif partilere mensup Mill-tvekillerimiz mukaddes Kıbrıs davamızı hallistmek üzere Londra'ya giden ve Londra hava alanında acı sebebi ile feci bir uçak kazasına maruz kalan başvekilimiz sayın Adnan Menderes ve bu arkadaşlarından dolayı uğradıkları felâket sebebi ile Milletçe duyulan teessür ifade edilmiş kutsal vazifeleri uğrunda şehit olanlarımızın hatıralarına hürmeten üç dakika saygı duruşunda bulunulmuştur.

Muhalif Parti Temsilcileri tezyiletlerini bildirdiler

Başvekilimiz sayın Adnan Menderes ve arkadaşlarının Londra hava alanında geçirmiş oldukları feci uçak kazası sebebi ile Hatay Partisi Meclis Grubu adına Nuvit Yetkin ve CKM. Partisi adına Osman Bölükbaşı Başvekil Vekili ve Milli Müdafaa Vekili Ethem Menderes'i dün makamında ziyaret ederek tezyiletlerini bildirmişlerdir.

Başvekilimiz

SAYIN ADNAN MENDERES'E VİLÂYETİMİZDEN GÖNDERİLEN TELGRAFLAR

Başvekilimiz sayın Adnan Menderes ve beraberlerinde ki heyetin Londra hava alanında geçirmiş oldukları feci uçak kazası dolayısiyle Vilâyetimizden kendilerine gönderilen taziyet telgrafları ardına devam edilmek üzere

Türkiye Başvekili
Sayın Adnan Menderes
Londra

Başta dost ve Vatan ve milletle olmuş ve olacak sadakatli hizmetlerinize bir mükâfatı aciziane olarak hamd emeğinizle bir hadisede Türk Milletine Cenabı erhamürrahimin yegâne bir ütfu olarak sevgili başvekilimiz aceep ve selâmetle, ...ubu canlarıbaki bulun... ...ti vücudunuzla Türk Mil... ...emine tesellik kazand... ...olmalarına Cenabı hak... ...ebedi cemiyetinizi boyu... ...inizi saadetlerinizle ve fat... ...dalerin daha evvel ve sonra... ...ileriniz ve mü... ...esili olduklarını Türk milletinin tazi... ...ediyoruz.

Vali ve Parti Başkanı
Hüseyin Eroğlu

Araplar İsrailden endişede

Kahire, 15 (a.a.) — Burada çıkmakta olan El Ahram gazetesi Doğu Avrupa memleketlerinden İsrail'e gelecek çok sayıda mültecinin Arap milli varlığı için halen en büyük tehdidi teşkil ettiğini ileri sürmektedir.

El Ahram, İsrail'e büyük ölçüde maddi yardımda bulunması dolayısiyle Amerika'ya ve kille halinde göçlere müsaade etmeleri sebebi ile Doğu Avrupa memleketlerine hücum etmektedir.

Gazeteye nazaran İsrail 1959 yılı zarfında 100,000 Yahudi asıllı Doğu Avrupalıyı İsrail'e yerleştirmek niyetindedir. Önümüzdeki birkaç sene içinde de üç milyon muhacir İsrail'egelecektir. Gazete göyle devam etmektedir.

«Halı hazırdaki nüfusu ile İsrail iki yüz elli bin kişiyi silâh altına alabilir»

Bugünkü nüfusuna üç milyon kişi daha eklendiği takdirde İsrail istediği anda 700,000 kişilik bir orduyu harp sahasına sevkedebilecek durumda gelecektir.

Lübnan Tarafsız kalmak istiyor

Beyrut 14 Irak İdaresindeki hakkında nakaretamiz cümleler ihtiva eden telgrafların gönderilmesinin mâni olan Lübnan hükümetinin bu kararını kabul dan Lübnan İçişleri Vekili «Lübnan tarafsız kalmak istemektedir» demiştir.

Filhakika Irak'taki durumu ve bilhassa albay Abdüsselâm Arif'in maktul edilmesini protesto etmek niyetiyle bazı sağ Lübnanlı çevreler son günlerde Irak idarecileri re hakaretamiz telgraflar göndermek istemişlerdir.

Meo-çetung kararından vazgeçecek

Tokyo, 24 — Tokyo'da intişar eden «Asahun» gazete

Devamı arka sahifede

Vilayetimizde Akşam Erkek sanat Okulu açıldı

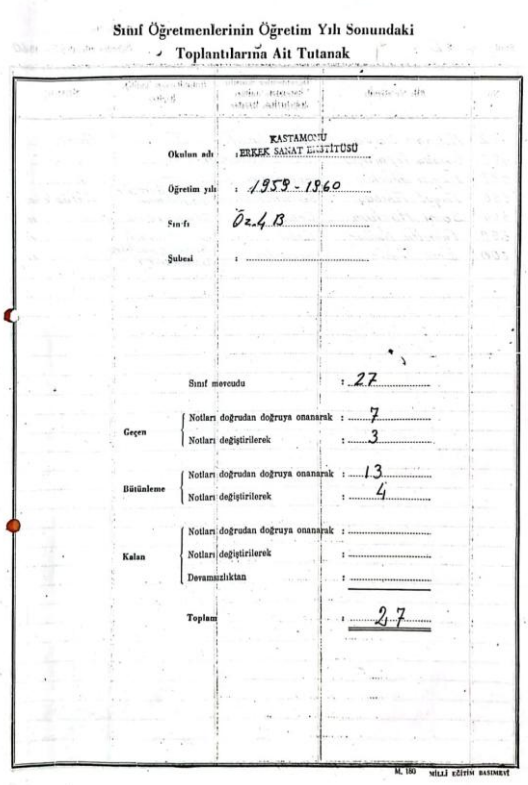
Vilayetimiz Erkek Sanat Enstitüsü bünyesi içinde bir akşam erkek sanat okulu açıldığı memnuniyetle haber alınmıştır. Okulun gayesi kısa ve uzun süreli endüstri kursları açarak vilayetimiz dahilinde halen bir meslekte çalışmakta olan sanatkârların mesleki ve pratik bilgilerini artırmak hiçbir meslekte olmıyan ilköğretimin üstünde bir öğrenim yapmak imkânı bulamıyan veya öğretimi bırakarak hayata atılmış vatandaşları meslek sahibi kılmaktadır. Kurslar vilayetimiz Erkek sanat Enstitüsü öğretmenleri tarafından idare edilecek olup mesai haricinde gezileri veya haftanın tatil günlerinde faaliyet gösterecektir.

Açılması düşünülen kurslar şunlardır,

1- Soğuk ve sıcak demircilik
2- Ahşap Kaynakçılığı
3- Elektrik Kaynakçılığı
4- Marangozluk mobilyacılık cila
5- Döşemecilik
6- Tesviyecilik (Tornacılık, Freze cilik El tesviyeciliği
7- Teknik Resim ve Meslek Resmi

Mart ayı içinde faaliyete geçeceği öğrenilen endüstri kurslarına birçok vatandaşların şimdiden müracaat etmeye başladıkları öğrenilmiştir. Yeni açılan okulun "mesai kelimesine bayırlı olmasını temenni ederiz.

EK AZ Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Sınıf Öğretmenlerinin Yıl Sonu Toplantılarına Ait Tutanak Örnekleri (1959-1960)

Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Yılı Sonundaki
Toplantılarına Ait Tutanak

KASTAMONU
Okulun adı : ERKEK SANAT ENSTİTÜSÜ
Öğretim yılı : 1959 - 1960
Sınıfı : Öz.4.B
Şubesi :

Sınıf mevcudu : 27

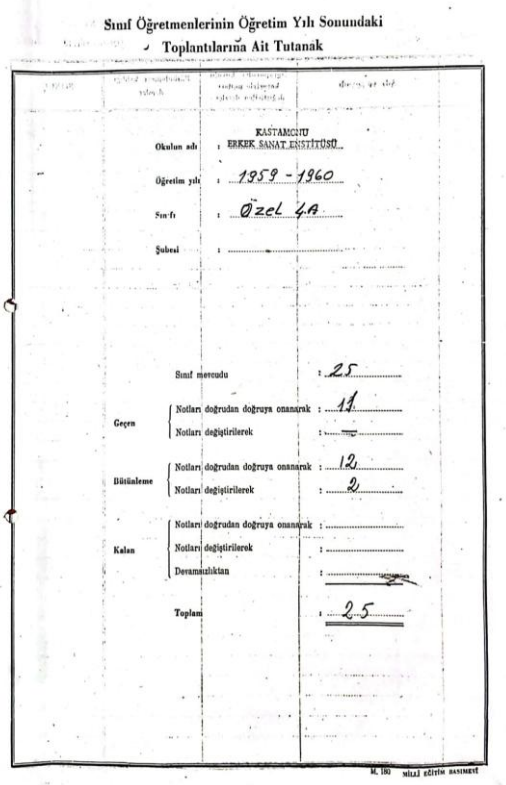
Geçen — Notları doğrudan doğruya onanarak : 7
Notları değiştirilerek : 3

Bütünleme — Notları doğrudan doğruya onanarak : 13
Notları değiştirilerek : 4

Kalan — Notları doğrudan doğruya onanarak :
Notları değiştirilerek :
Devamsızlıktan :

Toplam : 27

M. 180 MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ

Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Yılı Sonundaki
Toplantılarına Ait Tutanak

KASTAMONU
Okulun adı : ERKEK SANAT ENSTİTÜSÜ
Öğretim yılı : 1959 - 1960
Sınıfı : Özel 4A
Şubesi :

Sınıf mevcudu : 25

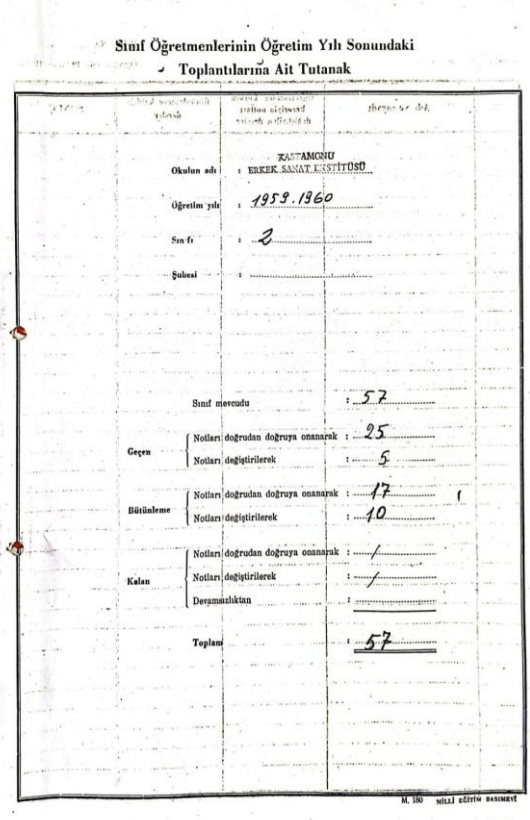
Geçen — Notları doğrudan doğruya onanarak : 11
Notları değiştirilerek :

Bütünleme — Notları doğrudan doğruya onanarak : 12
Notları değiştirilerek : 2

Kalan — Notları doğrudan doğruya onanarak :
Notları değiştirilerek :
Devamsızlıktan :

Toplam : 25

M. 180 MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ

Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Yılı Sonundaki
Toplantılarına Ait Tutanak

KASTAMONU
Okulun adı : ERKEK SANAT ENSTİTÜSÜ
Öğretim yılı : 1959.1960
Sınıfı : 2
Şubesi :

Sınıf mevcudu : 57

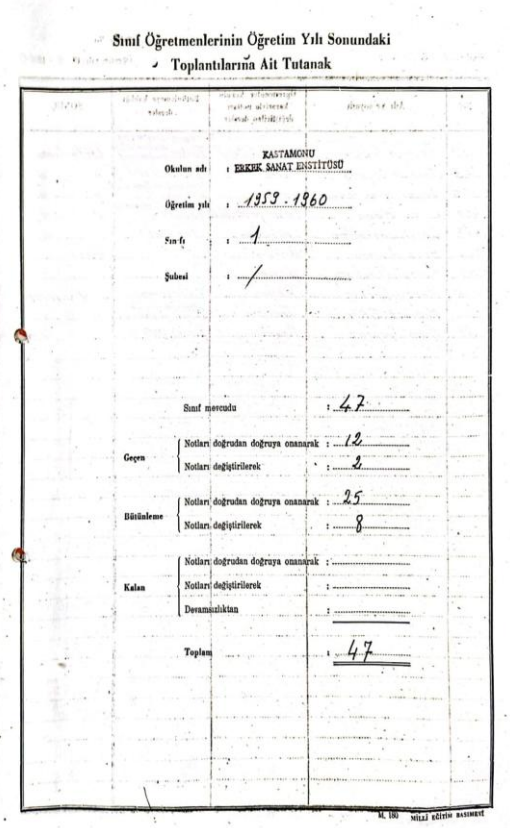
Geçen — Notları doğrudan doğruya onanarak : 25
Notları değiştirilerek : 5

Bütünleme — Notları doğrudan doğruya onanarak : 17
Notları değiştirilerek : 10

Kalan — Notları doğrudan doğruya onanarak : /
Notları değiştirilerek : /
Devamsızlıktan :

Toplam : 57

M. 180 MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ

Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Yılı Sonundaki
Toplantılarına Ait Tutanak

KASTAMONU
Okulun adı : ERKEK SANAT ENSTİTÜSÜ
Öğretim yılı : 1959.1960
Sınıfı : 1
Şubesi : /

Sınıf mevcudu : 47

Geçen — Notları doğrudan doğruya onanarak : 12
Notları değiştirilerek : 2

Bütünleme — Notları doğrudan doğruya onanarak : 25
Notları değiştirilerek : 8

Kalan — Notları doğrudan doğruya onanarak :
Notları değiştirilerek :
Devamsızlıktan :

Toplam : 47

M. 180 MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ

EK BA Kastamonu Erkek Sanat Enstitüsü Sınıf Geçme Defterlerini Özetleyen Tutanak Örnekleri (1955-1956/1957-1958)

I955-I956 öğretim yılına ait sınıf geçme defteri özeti

Sınıflar	Öğrenci sayısı(+)	Doğrudan doğruya	Bütünlemede	Engelde	Sınıf geçenler		Sınıfta Kalanlar	Sınıfta kalanlar		
					Bir dersten sorumlu olarak bir üst sınıfa	Geçenlerin toplamı		Okuma hakkı bulunan	Belgeli olanlar	Ertesi yıla kalanlar
I	82	39	I2	2	I2	65	I7	I7		
2	43	20	II	-	4	35	9	9		
3	44	9	9	-	9	27	4	3	I	I3
4	I5	I0	-	-	3	I3	2	2		
5	27	6	I3	-	-	I9	3	2	I	5
Öz.4	25	3	2	-	6	II	I4	I4	-	-
Öz.5	27	4	2	-	-	6	3	2	I	I8
Toplam	263	9I	49	2	34	I76	52	48	3	36

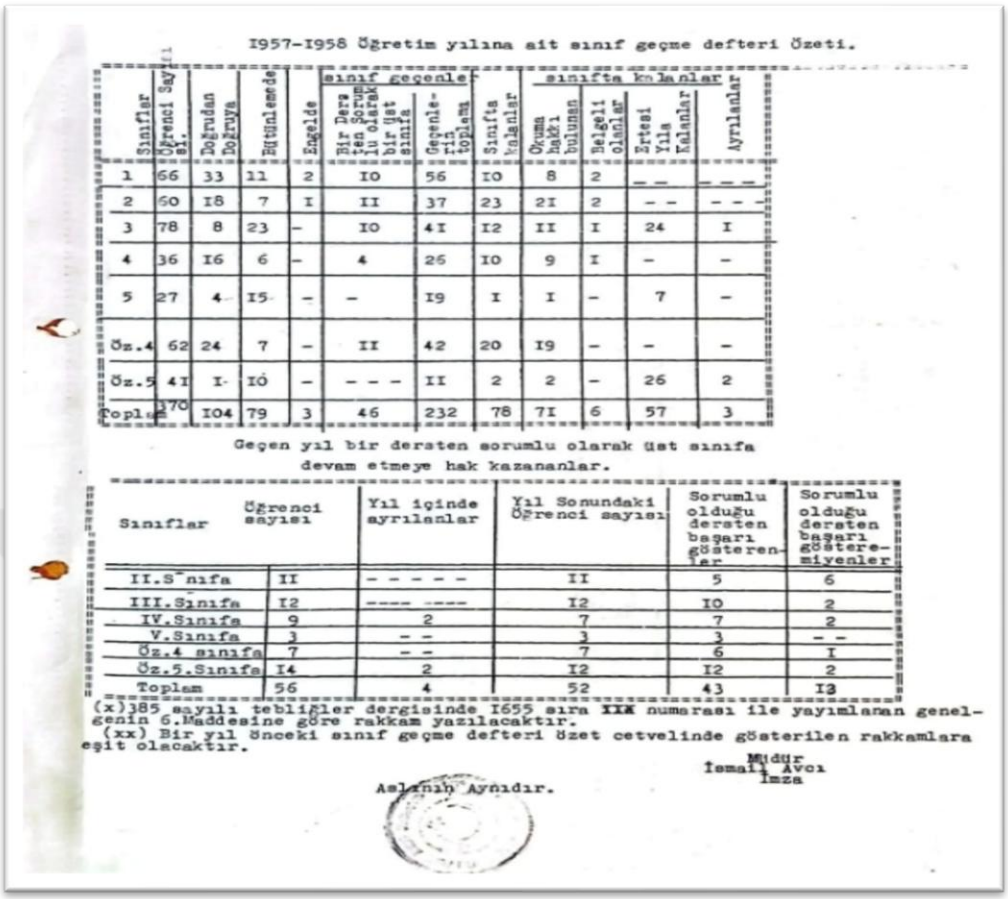
Geçen yıl bir dersten sorumlu olarak üst sınıfa devam etmeye hak kazananlar

Sınıflar	Öğrenci sayısı	Yıl içinde ayrılanlar	Yıl sonundaki öğrenci sayısı	Sorumlu olduğu dersten başarı gösterenler	Sorumlu olduğu dersten başarı gösteremeyenler
II.Sınıfa	8	2	6	5	3
III.Sınıfa	-	-	-	-	-
IV.Sınıfa	8	2	6	5	3
V.Sınıfa	3	-	3	3	-
Özel 4. Sınıfa	7	-	7	6	I
Özel 5. Sınıfa	6	-	6	4	2
Toplam	32	4	28	23	8

(+) 385 sayılıdergide I655 sıranumarasiyle yayımlanan genelgenin 6.maddesine göre rakkam yazılacaktır.

(++) Bir yıl önceki sınıf geçme defteri özet cetveline gösterilen rakkamlara eşit olacaktır.

EK BA'nın Devamı

I957-I958 Öğretim yılına ait sınıf geçme defteri Özeti.

Sınıflar	Öğrenci Sayısı	Doğrudan Doğruya	Bütünlemede	Engelde	sınıf geçenler: Bir Ders veya Sorumlu olarak bir üst sınıfa	sınıf geçenler: Geçenlerin toplamı	sınıfta kalanlar: Sınıfta kalanlar	sınıfta kalanlar: Devam hakkı bulunan	sınıfta kalanlar: Belgeli olanlar	sınıfta kalanlar: Ertesi Yıla Kalanlar	sınıfta kalanlar: Ayrılanlar
1	66	33	11	2	IO	56	IO	8	2	_ _	_ _ _
2	50	I8	7	I	II	37	23	2I	2	- -	- - -
3	78	8	23	-	IO	4I	I2	II	I	24	I
4	36	I6	6	-	4	26	IO	9	I	-	-
5	27	4	I5	-	-	I9	I	I	-	7	-
Öz.4	62	24	7	-	II	42	20	I9	-	-	-
Öz.5	4I	I	IO	-	- - -	II	2	2	-	26	2
Toplam	I70	I04	79	3	46	232	78	7I	6	57	3

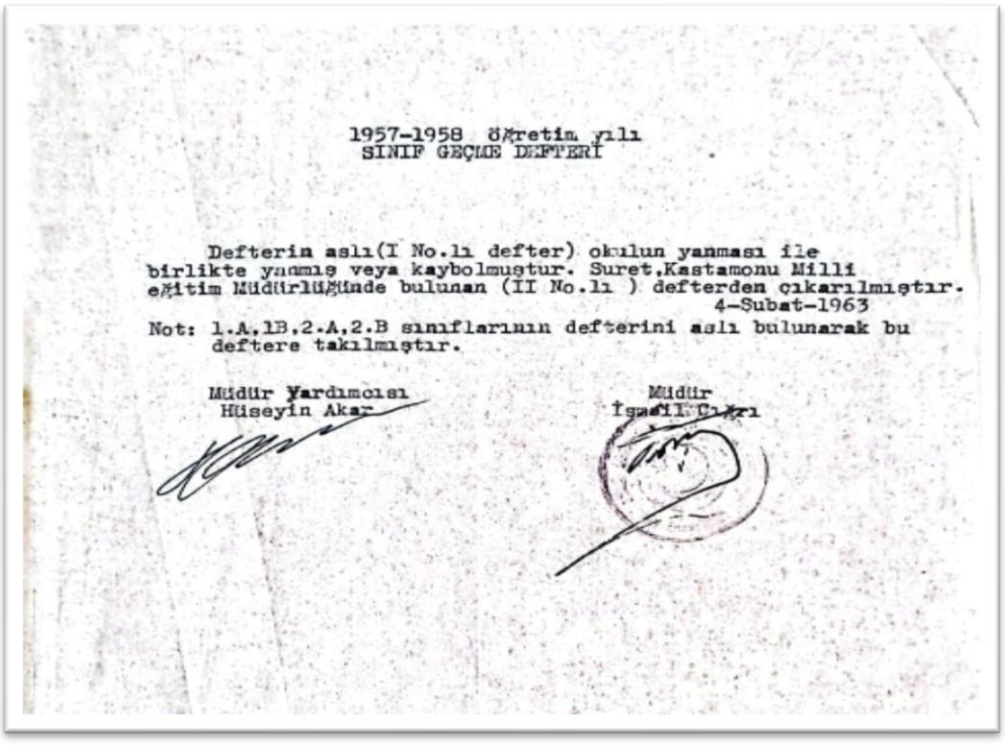
Geçen yıl bir dersten sorumlu olarak üst sınıfa devam etmeye hak kazananlar.

Sınıflar	Öğrenci sayısı	Yıl içinde ayrılanlar	Yıl Sonundaki Öğrenci sayısı	Sorumlu olduğu dersten başarı gösterenler	Sorumlu olduğu dersten başarı gösteremiyenler
II.Sınıfa	II	- - - - -	II	5	6
III.Sınıfa	I2	---- ----	I2	IO	2
IV.Sınıfa	9	2	7	7	2
V.Sınıfa	3	- -	3	3	- -
Öz.4 sınıfa	7	- -	7	6	I
Öz.5.Sınıfa	I4	2	I2	I2	2
Toplam	56	4	52	43	I3

(x)385 sayılı tebliğler dergisinde I655 sıra XIX numarası ile yayımlanan genelgenin 6.Maddesine göre rakkam yazılacaktır.
(xx) Bir yıl önceki sınıf geçme defteri özet cetvelinde gösterilen rakkamlara eşit olacaktır.

Müdür
İsmail Avcı
İmza

Aslının Aynıdır.

1957-1958 öğretim yılı
SINIF GEÇME DEFTERİ

Defterin aslı(I No.lı defter) okulun yanması ile birlikte yanmış veya kaybolmuştur. Suret,Kastamonu Milli eğitim Müdürlüğünde bulunan (II No.lı) defterden çıkarılmıştır.
4-Şubat-1963

Not: 1.A,1B,2.A,2.B sınıflarının defterini aslı bulunarak bu deftere takılmıştır.

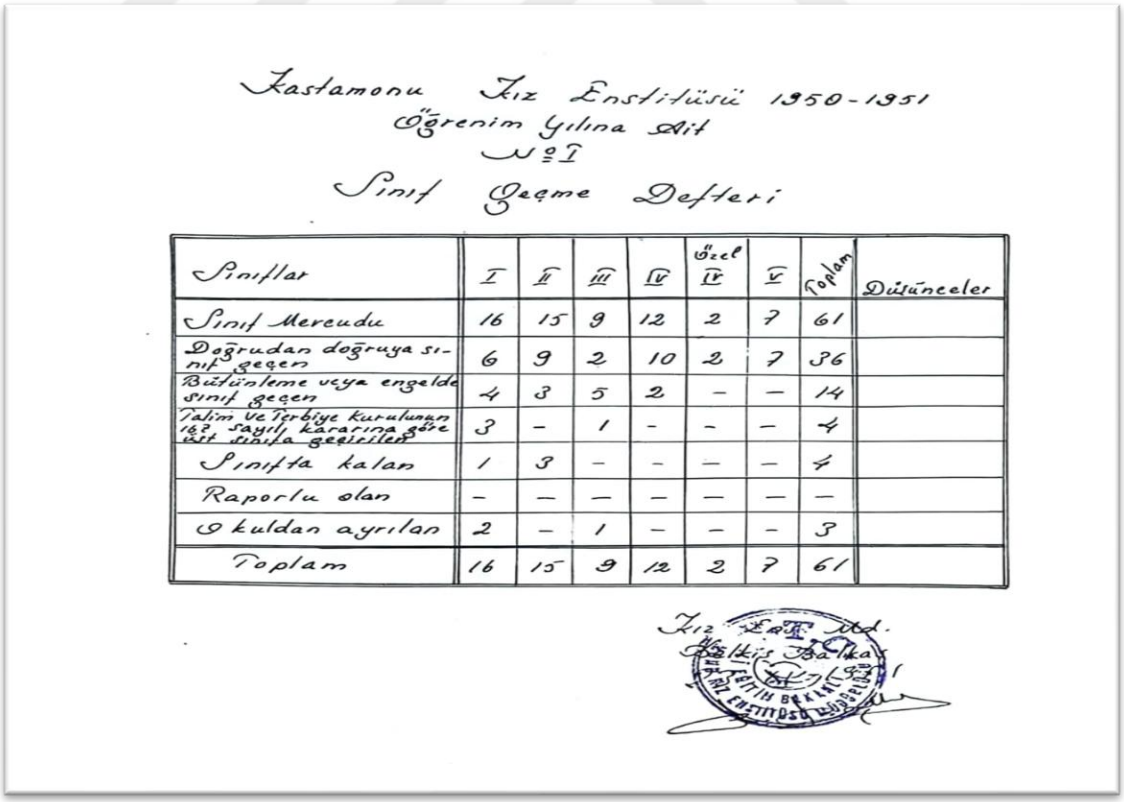
Müdür Yardımcısı
Hüseyin Akar

Müdür
İsmail Çıkrı

EK BB Kastamonu Kız Enstitüsünün Muhtelif Yıllara Ait Sınıf Geçme Defterlerinin Örnekleri ve Tutanakları

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÛMETİ
1950 – 1951
Kastamonu Kız Enstitüsü
Sınıf geçme Defteri
1950-1951
Devlet Kâğıt ve Basım G. MD. Atelyeleri

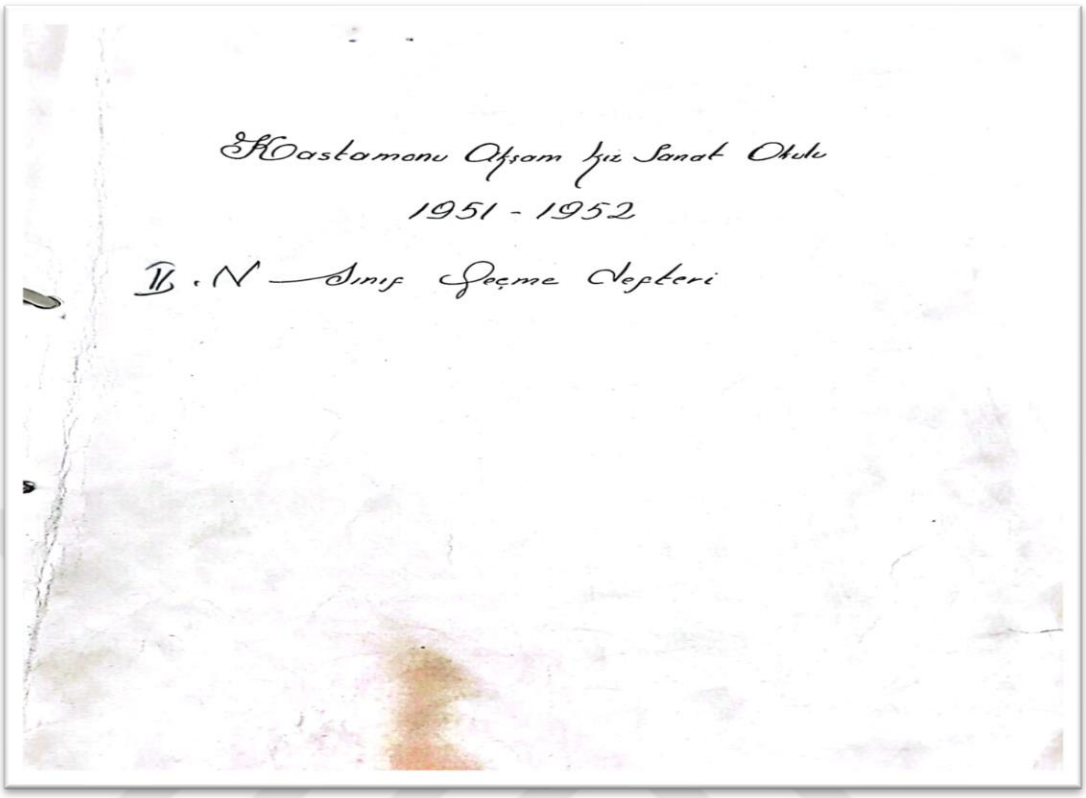

Kastamonu Kız Enstitüsü 1950-1951
Öğrenim Yılına Ait
№ I
Sınıf Geçme Defteri

Sınıflar	I	II	III	IV	Özel IV	V	Toplam	Düşünceler
Sınıf Mevcudu	16	15	9	12	2	7	61	
Doğrudan doğruya sınıf geçen	6	9	2	10	2	7	36	
Bütünleme veya engelde sınıf geçen	4	3	5	2	–	–	14	
Talim Ve Terbiye Kurulunun 163 sayılı kararına göre üst sınıfa geçirilen	3	–	1	–	–	–	4	
Sınıfta kalan	1	3	–	–	–	–	4	
Raporlu olan	–	–	–	–	–	–	–	
Okuldan ayrılan	2	–	1	–	–	–	3	
Toplam	16	15	9	12	2	7	61	

Kız Enst. Müd.
Hâkkı Balkan

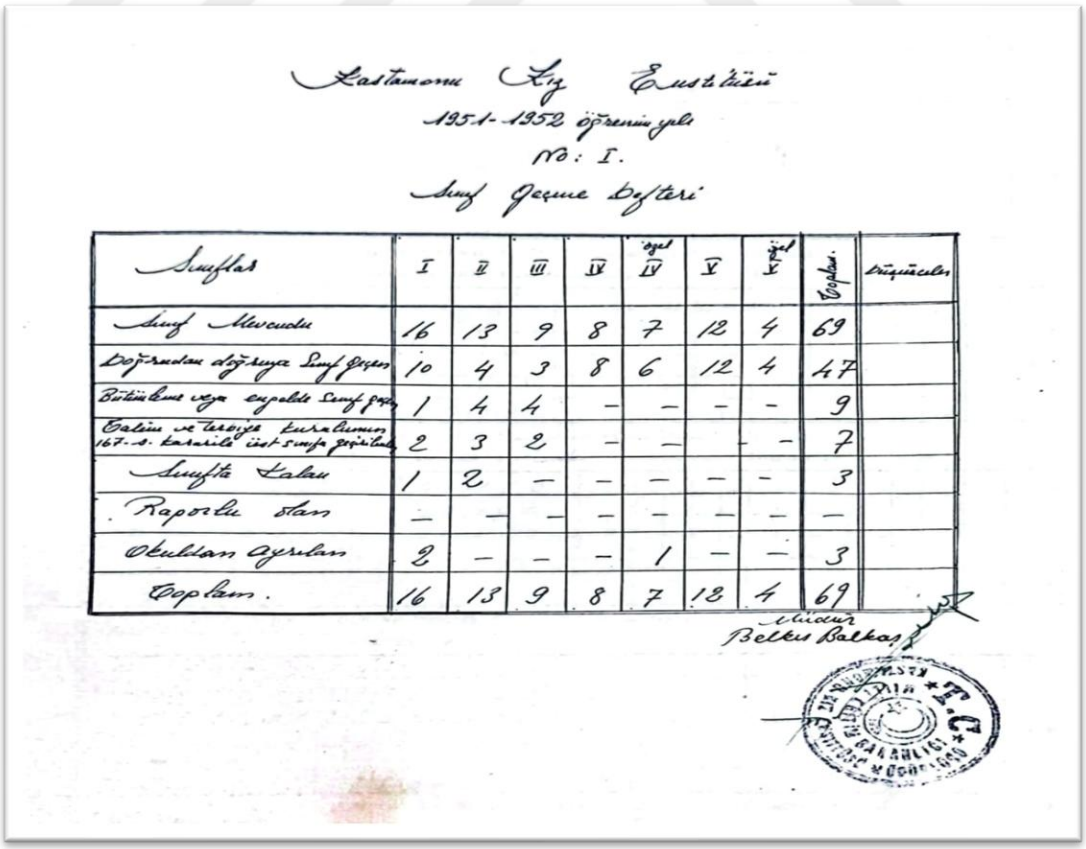
EK BB'nin Devamı

Kastamonu Akşam İşçi Sanat Okulu

1951 - 1952

IV. N Sınıf Geçme Defteri

Kastamonu Liz Enstitüsü

1951-1952 öğrenim yılı

No: I.

Sınıf Geçme Defteri

Sınıflar	I	II	III	IV	2'ci IV	V	2'ci V	Toplam	Müşahaleler
Sınıf Mevcudu	16	13	9	8	7	12	4	69	
Doğrudan doğruya Sınıf Geçen	10	4	3	8	6	12	4	47	
Bütünleme veya ergenlik Sınıf geçen	1	4	4	–	–	–	–	9	
Talim ve Terbiye Kurulunun 167. s. kararile üst sınıfa geçirilen	2	3	2	–	–		–	7	
Sınıfta Kalan	1	2	–	–	–	–	–	3	
Raporlu olan	–	–	–	–	–	–	–	–	
Okuldan ayrılan	2	–	–	–	1	–	–	3	
Toplam.	16	13	9	8	7	12	4	69	

Müdür
Belkıs Balkaş

EK BB'nin Devamı

Kastamonu Aksam Kız Sanat Okulu — Sayfa No:

Kastamonu Akşam kız Sanat Okulu
1952-1953 Öğretim Yılı

= Künye defterine Göre öğrenci durumu =

	1/c	2/c	Toplam
Sene başı	58	56	114
Sene Sonu	35	39	74

1952-1953 Öğretim Yılı sınıf geçme defteri özeti

Şube ve Sınıflar	B.Dikiş		Nakış		Çamaşır		Çiçek		yemekl.	Toplam
	1.c	2.c	1.c	2.c	1.c	2.c	1.c	2.c	1.c	
Sene Sonu Sınıf mevcudu	29	17 +2	18	13	11	11	9	2	7	119+2=121
Doğrudan doğruya sınıf geçen	28	-	18	-	11	-	9	-	-	66
Doğrudan doğruya Sınıf kalan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Buyıl mezunlardan Sınava giren	-	10	-	4	-	2	-	.	-	16
Eski mezunlardan Sınava giren	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Sınava girişte Sınıfta kalan	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Sınava girmeden Sınıfta kalan	-	7	-	9	-	9	-	2	7	34
Toplam	29	19	18	14-1	11	11	9	2	7	119
Diploma alan	-	12	-	3	-	2	-	-	-	17
Toplam..										

Kastamonu A.[illegible]

EK BB'nin Devamı

T. C.
[illegible] BAKANLIĞI
[illegible]
[illegible]
Sayı: 427

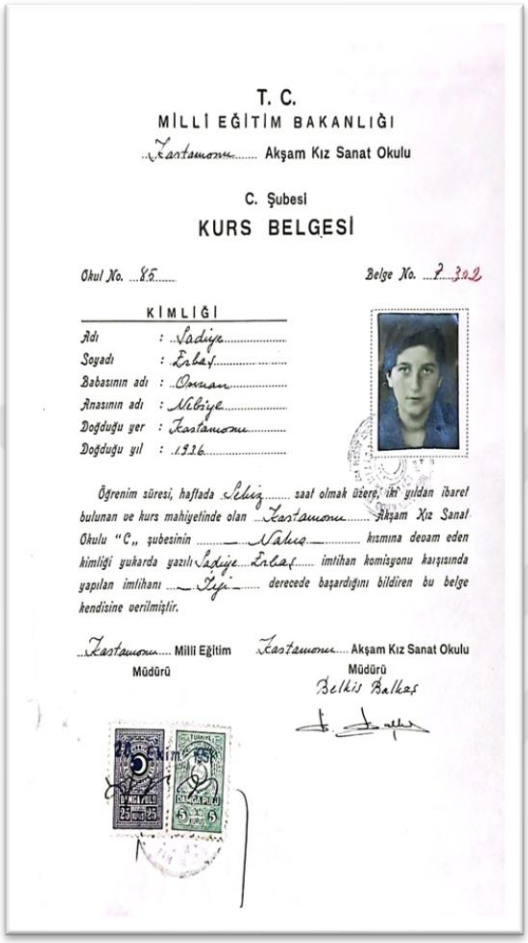
23/X/951

Nezahat Egemen
Kız enstitüsü müdür yardımcısı

1950-1951 öğretim yılında akşam kız sanat okulundan mezun olan 21 öğrenciye ait kurs belgelerinin derhal sahiplerine dağıtılmasını bildiririm.

Müdür
Belkis Balkaş

EK BC Kastamonu Kız Sanat ve Akşam Kız Sanat Okulu Kurs Bitirme Belge Örnekleri

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu

C. Şubesi
KURS BELGESİ

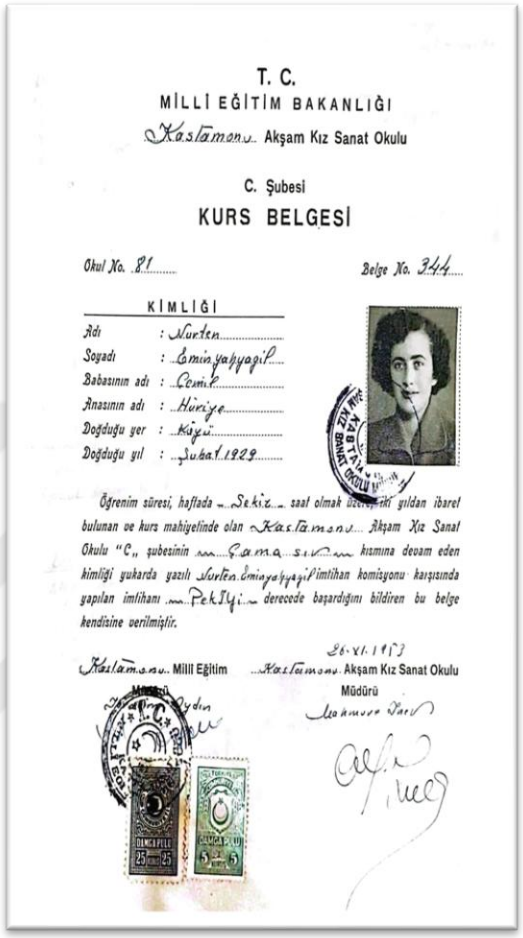
Okul No. 85 Belge No. 2302

KİMLİĞİ
Adı : Sadiye
Soyadı : Erbaş
Babasının adı : Osman
Anasının adı : Nibiye
Doğduğu yer : Kastamonu
Doğduğu yıl : 1926

Öğrenim süresi, haftada Sekiz saat olmak üzere, iki yıldan ibaret bulunan ve kurs mahiyetinde olan Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu "C" şubesinin Sabah kısmına devam eden kimliği yukarda yazılı Sadiye Erbaş imtihan komisyonu karşısında yapılan imtihanı Iyi derecede başardığını bildiren bu belge kendisine verilmiştir.

Kastamonu Milli Eğitim Müdürü

Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu Müdürü
Belkis Balkaş

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu

C. Şubesi
KURS BELGESİ

Okul No. 81 Belge No. 344

KİMLİĞİ
Adı : Nurten
Soyadı : Eminyapıyagil
Babasının adı : Cemil
Anasının adı : Hüriye
Doğduğu yer : Küre
Doğduğu yıl : Şubat 1929

Öğrenim süresi, haftada Sekiz saat olmak üzere iki yıldan ibaret bulunan ve kurs mahiyetinde olan Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu "C" şubesinin Sabah kısmına devam eden kimliği yukarda yazılı Nurten Eminyapıyagil imtihan komisyonu karşısında yapılan imtihanı Pekiyi derecede başardığını bildiren bu belge kendisine verilmiştir.

26.VI.1953

Kastamonu Milli Eğitim Müdürü

Kastamonu Akşam Kız Sanat Okulu Müdürü

EK BD Doğrusöz Gazetesinde Kız Enstitüsü Sergisi Açılışına Dair Haber

PERŞEMBE
21
Haziran 1956
Sayısı 10 kuruş

DOĞRUSÖZ

GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

Sahibi
ZİYA DEMİRCİOĞLU
MESUL MÜDÜR
AZİZ DEMİRCİOĞLU
İdarehane askerlik dairesi karşısı
Kastamonu Telefon No. 13

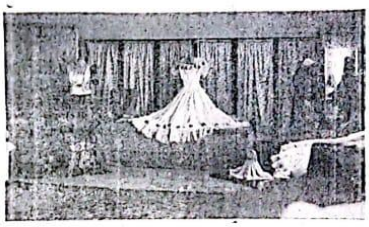
Yıl : 20 Sayı : 2941

Kız Enstitüsü Sergisi Dün Açıldı

Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulunun bir yıllık çalışmalarını ihtiva eden sergi dün saat 17 de yapılan bir merasimle açılmıştır.

Seçkin davetlilerin hazır bulunduğu açılışta Valimiz Sayın Rebii Karatekin, memlekete ve Kastamonu'ya hayırlı ve uğurlu olması temennisile kordelayı kesmişlerdir. Müteakiben 7 odayı dolduran çeşitli çalışmaların mahsulleri zevkle gezilmiştir. Büyük bir itina ve titizlikle hazırlanan serginin şimdiye kadar açılan sergilerin en zengini olduğuna kaniyiz.

Sergiyi bütün hemşehrilerimize tavsiye ederken Başta Sergiyi hazırlayan Müdire olmak üzere bütün öğretmen ve öğrencileri tebrik ederiz.

Geçen yıllara ait Sergiden bir görünüş

Çağrı :

Zenginlerimizin Sosyal Ödevleri

Dedemin son günlerinde ağzından iki dilek düşmezdi.

— Ölmeden Derin Dereye bir köprü yaptırabilsem, Akdoğan yoluna da bir kuyu kazdırabilsem.

Kim bilir ne zamandan beri bu dileklerini yerine getirebilmek için çırpınıyordu. Ömrü vefa etmedi. Bununlaberaber oğullarına son öğüdü de bu oldu.

Küçük çiftçi sayılabilecek; mahdut gelirli bir adamın içinden kopan bu hayır yapma dileğini bütün zenginlere teşmil etsek hal ne olur? Bir yıllık gelirini harcasa gene iki dileğini bir yılda yerine getiremezdi. Ama içinde en büyük bir ülkü olarak yaşıyordu.

Bir köprü, bir çeşme yaptırmak, bir kuyu kazdırmak gibi külfetli işler isteyen yok, bugünkü zenginlerimizden. Sosyal hizmetlere biraz olsun katılmalarını gönül arzu ediyor.

Bir günde binler kazanıyor, gene o kadarını birkaç saat içinde harcıyan zenginlerimiz var. Kumara verdiklerini sosyal hizmetlere verseler gene iyi. Öpüp de başımıza koyarız böyle kişileri. Yok. Adam, bir yıllık kazancını gösteriş için, gözünü kırpmadan harcıyor da, sosyal hizmetlere yanaşmıyor. Ne kendisi, ne ailesi ne de çocuklarını başkalarının yardıma koşmakla vazifeli görmüyor. Devlete verdiği vergiyi düşünüyor. Mademki Devlete vergi vermiyor, her işi devlet yapar, diye düşünüyor.

Her işe devlet yetişemez. Öyle işler var ki, Devlet babanın onlara bakacak vakti bile yoktur.

Hiç olmazsa günahlarımızın kefareti olarak kazancımızdan bir kısmını hayır işlerine ayırabiliriz. Yok mu, karaborsada ufacık bir zahmetle binleri varanlar? Gözlerimizin içine baka baka onlar işlerini yürütüyorlar. Bizleri de anlamıyor, sanıyorlar. Anlıyoruz, dağ başındaki eşkiyadan daha zalimane hareket ederek kazandıklarını biliyoruz. Bildiğimiz için değilmidir ki, son günlerde onlar için büyüklerimiz kanun çıkarmak zorunda kaldılar.

Hiçolmazsa toplumun yarasını, biraz olsun sarabilirler, zenginlerimiz. Ne yo'da kazanırlarsa kazansınlar, başkalarını da düşünmek zorundadırlar.

Numan Ozdemir

Kadife kumaş Fabrikası kurulacak

İzmir, (B. Y. H. A.) — Sarayköyde bazı müteşebbisler, kadife kumaş dokuyacak büyük bir mensucat fabrikasının kurulması için teşebbüse geçmişlerdir. Müteşebbisler "Sarayköy Pamuklu Sanayii T. A. O.,, namı altında bir şirket kurmuşlar ve ilk elden 61 milyon 500 bin lira sermaye temin etmişlerdir 15 bin iğlik bir verim kabiliyeti bulunan bu fabrikanın tesisleri İtalya'dan getirtilmekte olup bu mevzudaki formaliteler ikmal edilmeye çalışılmaktadır. Arpa cihazı dahil fabrikanın teknik kısmı 750 bin dolara pazarlık edilmiştir. 28 tezgahlık bir kısımda çeşit çeşit kadifeler dokuyacak bu büyük fabrikanın 1957 Sonbaharında faaliyete geçmesi kuvvetle muhtemeldir.

Buğday Bankası hizmete girdi

Ankara, (B. Y. H. A.) — Hususi teşebbüsü ile kurulmuş olan Buğday Bankası Cumhurbaşkanı Celâl Bayar'ında bazır bulunduğu bir merasimle açılarak hizmete girmiştir.

Konya Ovası ağaçlandırılacak

Konya, (B. Y. H. A.) — Verilen malûmata göre, Konya ovasının ağaçlandırılma meselesi yeniden fakat dikkatle ele alınmıştır. Bu işi bizzat Orman Umum Müdürlüğü yeni faaliyet programında yer ayırmış bulunmaktadır. Bu program tatbik mevkiine konulunca Konya ovasına Fösker tipi orman ağaçları dikilecektir.

Yalvaç kazasında zengin bir kömür damarı bulundu

İzmir, (Hususî) — Isparta'ya bağlı Yalvaç kazasının Yarıkkaya mevkiinde zengin kömür damarları bulunmuştur. M. T. A. nın hesaplarına göre bu yataklarda 5 milyon ton kömür mevcuttur. Buradan yapılacak istihsalden bütün Ege bölgesi faydalanacaktır.

Atomla rengi değiştirilen güller

Vaşington (B. Y. H. A.) — B. Amerikanın atom laboratuvarlarından birinde, kazaen mühim bir keşif yapılmıştır. Eksperlere göre, beyaz gül temin etmek için adi veya herhangi bir renkte bir gülü atom şualarıyla bombardıman edilmesi kafi gelmektedir. Atom sayesinde çok iyi kalite güller temin edilebilecektir.

Avusturya memleketimizden taze sebze alacak

(B. Y. H. A.) — Öğrendiğimize göre, Avusturya, memleketimizden domates, biber, üzüm, soğan ve patates alacaktır. Avusturya hükümeti bundan evvel sebze ihtiyacını diğer komşularından temin etmekteydi.

Ayancık'ta Kurulacak Kontralit Fabrikası

Öğrendiğimize göre Ayancık'ta kurulacak olan Kontralit fabrikası için bir mütehassıs heyetinin Ayancık'ta yapmakta olduğu etütleri yakında ikmal edecek ve hazırlayacak raporu ilgililere verecektir.

KISA HABERLER

— Yurtta —

Koordinasyon kararı ilân edildi.

Perakendeci kâr nisbetleri umumiyetle yüzde 10 ve yüzde 20 arasında değişiyor.

Sanayi, Maden, Enerji Vekâleti ile ilgili lâyiha Tâli Komisyonda son şekli aldı.

Türkiye—Yugoslav Millî basketbol karşılaşması 30 Haziran'da Belgrad'da yapılacak.

Karşılaşmanın revanşı Aralık başında İstanbul'da oynanacağı Türk Millî takımı Antrenör S. F. tarafından ilân edilecek.

Sivas—Hafikte üç köyde yağan ceviz büyüklüğünde dolu ve yağmurun getirdiği sellerden yüzlerce hayvan öldü, hasar 100 bin lira civarında.

Oto İstiğlâne 1 185.500 dolarlık tahsis yapıldı.

İsrailе 112 bin liralık sama yapraği sat ık.

— Dışda —

Kıbrıs'da iki teşkilâtçı asılacak.

Şehrimizde Hava Durumu

Meteoroloji istasyonundan aldığımız malûmata göre bugün gecesi en düşük sıcaklığı + 15 dükü en yüksek sıcaklık ise + 32 derece olarak kaydedilmiştir.

EK BE Doğrusöz Gazetesinde Kız Enstitüsü Sergisi Açılışına Dair Haber

PAZARTESİ
1
Haziran 1959
Sayısı 10 kuruş

DOĞRUSÖZ

SAHİBİ
ZİYA DEMİRCİOĞLU
MESUL MÜDÜR
AZİZ DEMİRCİOĞLU
İdarehane askerlik dairesi karşısı
Kastamonu Telefon: No. 13

Yıl : 23 — GÜNLÜK SİYASİ GAZETE — SAYI : 3828

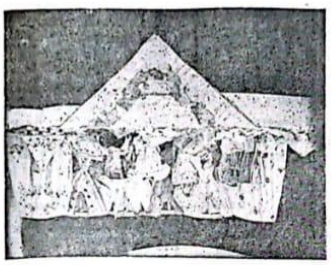
KIZ ENSTİTÜSÜ SERGİSİ AÇILDI

Şehrimiz Kız Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulunun bir yıllık çalışmalarını gösterir Sergi Cumartesi günü merasimle açılmıştır.

Merasimde başta Valimiz ve refikaları olmak üzere çok kalabalık bir davetli kitlesi hazır bulunmuş ve misafirlere o-kulda yapılmış nefis kuru pastalarla limonata ikram edilmiştir. Müteakiben kısa bir konuşma yapan Müdür Bayan Suha Doğanay'dan sonra Valimiz Rebii Karatekin de hayırlı ve uğurlu olması temennisiyle kordelayı kesmişlerdir.

Daha sonra üst kattaki derslikleri dolduran sergi gezilmiş ve büyük bir takdir toplamıştır.

Genç kızlarımıza ev kadını için lüzumlu bilgileri veren Enstitü Müdürü Suha Doğanay'ı ve bütün öğretim kadrosunu ve genç kızlarımızı tebrik ederiz.

Kız Enstitüsünün eski sergilerinden bir intiba

Çağrı:

Kültürsüzlük

Ankara'da tarihî bir piyes oynanıyor. Tiyatrolarımızın temsil ettiği her eser gibi bu eser de başarılı oynanıyor. Kimse oyuna birşey diyemiyor. Yalnız tarihçilerimiz bu tarihî piyes tatmin edemiyor.

Alay edenler, yanlışlarını bulanlar oluyor. Tiyatro tenkidcileri de yazarına saldırıyorlar. Yazarı tarihçi olmayabilir. Tarihî gerçekleri bilmiyebilir, yahut piyesi dilediği gibi kuracağı için tarihî gerçekleri bir yana atabilir, diyenler de var.

Biz, tarihi zengin bir ulusuz. Dünyada hiç bir ulus bizim kadar bol tarih olayına sahip değildir. Hatta birkaç ulusa yetecek kadar zenginiz. Noksan olan nedir ? Bundan faydalanmayışımız.

Bahsettikleri tarihî eseri ben de seyrettim. Ünlü bir sultanın devrinin havasına girdiğim dedim, hiç bir şey göremedim. 46 yıl ordusunun başında cepheden cephye koşmuş olan o şanlı hükümdardan bize sadece, sarayın koridor dedikodusu mu aksettirilmeliydi ? Ben de böyle diyebilirim. Ama, yazara karşı belki fazla haksızlık etmiş oluruz, diye düşünmekten de kendimi alamıyorum.

Başka uluslar, değil olmuş tarihi olaylarını, efsanelerini bile sanatlaştırmışlardır. Bir efsaneden, bir kaç sanat abidesi yapmağı bilmişlerdir. Tarihî olayımızın resmi yoktur, şiiri yoktur, bestesi yoktur, abideleşmiş bir romanı yoktur. Biz sadece tarihi yapmışız, henüz onu sanatlaştıracak zamanı, zemini bulamamışız.

Geçenlerde Polonya'nın Ankara'da açtığı bir sergiyi görmüştüm. Fatih'in İstanbul'u zaptına dair muazzam bir tablo vardı, Fakülte'nin duvarını boydan boya kaplamıştı. Bizi biraz da zalim göstermişlerdi ama, tabloyu hayran hayran seyrettim. O şanlı günlerde atalarımıza resmin yasak olmasına hayıflandım.

Gün geçmemiştir. Ulusal değerlerimizi öne çıkaracak sanat eserlerini yapmakta henüz gecikmemiş sayılırız. Yalnız, yapılacak şey nedir ? Resimin sadece renk seçişi olmadığını, şiirin kelime dizişi olmadığını, nesrin cümle oyunu olmadığını, bestenin notalarla sesin inip çıkması sanatı olmadığını bilmek. Bunu öğrendiğimiz gün, sanat adamlarımızın tarihî şuurlarının uyandığı gün, bizim sanatımız da gelişecek, tarihî oyunlarımız, tarihçilerimizi de, aydınlarımızı da tatmin etmekle gecikmiyeceklerdir.

Numan Ozdemir

Bir çocuğa Yıldırım isabet etti

Taşköprü, (Hususî) — Kazamızın Orta Öz köyünden Rüstem Demir'le oğlu 13 yaşındaki Mustafa köy kenarındaki tarlada çift sürmekte iken yağan yağmurdan korunmak için bir çam ağacı altına gizlenmişlerdir. Bu esnada düşen bir yıldırım 13 yaşındaki Mustafayı yakarak öldürmüştür.

Bir genç öldürüldü

Taşköprü, (Hususî) — Kazamızın Çift Kıran köyünün Sıpa mahallesinden Muhiddin isimli biri bir ağız kavgası esnasında Şükrü isminde bir arkadaşını tabanca ile vurarak öldürmüştür.

Biyografik Risaleler serisi:

Kastamonu'nun Yetiştirdiği Meşhur Adamlar

CANDAROĞULLARI

(1292 — 1460)

Yazan: İhsan Ozanoğlu

İsfendiyar beyin ahfadından alfabetik sıra ile şu zevatı tanıyoruz :

Abdullah ağa, Adil, Arif, Bânû, Doğancı Hacı Ahmet Paşa, Fethi, İbrahim, İhsan, Mehmet, Mehmet Ali, Mehmet Hidayet, Melih, Ömer, Refik, Saide, Sarı Muhasip Şemsi Paşa, Velid İsfendiyar . .

Saydığımız isimler meyanında Fethi İsfendiyar gibi mühim şahsiyetler vardır. Bu zevatın her biri ayrı ayrı bahis konusu edilmeğe şayandır.

Candaroğulları, muasırlarına nisbetle medeniyet ve kültür bakımından mümtaz bir seviye arz eder. İktisadî ve içtimaî sahalarda büyük bir varlık iktisab eden Candaroğulları bir memure haline getirdikleri Kastamonu'nun dahilî ve haricî emniyetini sağlıyacak kuvvetli bir orduya da malik olmuşlardır. Bilhassa İsmail bey asrının en mücehhez ve en kudretli bir ordusuna sahib olmuş bir hükümdardır.

Kültür bakımından ise Kastamonu Candaroğulları devrinde yegâne bir ilim merkezi olmuştur. Bugün o feyizli devirlerin yadigârı olarak Kastamonu Umumî Kütüphanesine in'ikal etmiş bulunan telif ve tercemeler, Candaroğullarının muasır beyliklerden fersah fersah ileri olduğunu isbata kâfi birer delildir.

Millî Oyunlar FESTİVALİNE iştirak ediyoruz

Yapı ve Kredi Bankası tarafından 3. üncü defa tertip edilen Milli Oyunlar Festivaline şehrimiz de davet edilmiş bulunmaktadır. 27 Haziran'dan 5 Temmuz'a kadar İstanbul Açık Hava Tiyatrosunda yapılacak olan bu yılki festivalin en büyük hususiyeti, şimdiye kadar İstanbul'da görülmemiş Milli Oyunların gösterilmesidir. Bu maksatla şehrimizden bu festivallere iştirak etmemiş bir davulcu ile bir zurnacı, bir de Köroğlu bıçak oyunu oynıyacak iki kişi davet edilmiş bulunmaktadır. Seçilen oyuncular provalarına başlamışlardır.

KISA HABERLER

YURTTA —

Savarona Okul Gemisi deniz subaylarının tatbikatı için 2 ilâ 15 Haziran tarihleri arasında Doğu Akdeniz'de bir geziye çıkıyor.

1959 Avrupa mükâfatı İstanbul'a verildi.

Vakıflar Umum Müdürlüğünce dinî abidelere 10 milyon lira sarfedildi.

Ahmet Emin Yalman bir yıl hapse mahkûm oldu.

Japonlar bize cep radyoları satmak istiyorlar.

— DIŞDA —

Dünya nüfusu 2 milyar 800 milyonu buldu.

Cezayir'deki Âyan Meclisi seçimlerini General De Goll'ün taraftarları kazandı.

ŞEHRİMİZDE HAVA DURUMU

Meteoroloji istasyonundan aldığımız malumata göre bugün gecenin en düşük sıcaklığı + 5 dünkü en yüksek sıcaklık ise + 20 derece olarak kaydedilmiştir.

Abonelerimize

Abone borçlarını henüz kapatmıyan okuyucularımızın bu hesaplarını lütfen ödemelerini rica ederiz.

CamScanner ile tarandı

EK BF Yeni Kastamonu Gazetesinde Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Enstitüsünde Sergisi Açılışına Dair Haber

SAHİBİ ve Mes'ûl Müdürü REMZİ ULIÇ
Tel: 92
İlham Matbaası
2

Yeni Kastamonu
GÜNLÜK SİYASİ DEMOKRAT GAZETE

ÇARŞAMBA
3
HAZİRAN 1959
Fiatı 10 kuruş
İdarehane: Tahmis-hane Çarşısı No. 28
KASTAMONU
Sayı: 494

İstikrar Programı

Türkiye, iktisadi kalkınma sayesinde bir istikrar programı tatbik edebilecek vaziyete gelmiştir ve şüphesiz bu istikrar devresinde Türk iktisadi kalkınması yeni ve büyük imkânlara kavuşacaktır. Ve bu imkânlardan sağlam ve istikrarlı bir zeminde istifade edilecektir.

Daha şimdiden, arz ve talebin bir fiat istikrarı temin etmekte bulunduğuna şahit olunmaktadır. Bu mes'ut müşahede dolayısiyle, kanuni müdahelelere lüzum kalmamakta ve Milli Korunma Kanununun ilgasına doğru yaklaşılmaktadır.

Stabilizasyon programının on aylık neticeleri dolayısiyle bile, ticaret ve sanayi ile iştigal edenler, şu sıralarda, stabilizasyon programının ilk hedefine ulaşıldığını ifade etmektedirler.

Artık gözle görülecek kadar yakındır ki, hususi sektörde, serbest rakabet mekanizmasının kurulması tahakkuk etmek üzeredir.

(TFA)

Belediye caddesindeki eski dükkanların yıkım işi hızlandı

Belediyemizce yıkılması kararlaştırılan Belediye caddesindeki eski dükkanların yıkım işine hızla devam edilmektedir. Ahşap yapılı olan ve her an yangın tehlikesi ile karşı karşıya bulunan bu eski dükkanların yıkılması muhitimizde memnuniyetle karşılanmıştır. yıkım işi bitmesine müteakip yerine beton ve bloktan modern dükkanların inşasına başlanacaktır.

Sergi Münasebetiyle

Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulunun 1958 59 ders yılı çalışmalarına ait sergi halkımızın yakın alaka ve teveccühlerine mazhar olmuştur. İntizam temizlik nezaket ve zerafet sergisinin en belli başlı hususiyetlerini teşkil ediyor. Büyük bir titizlik ve itina ile hazırlanan sergi dolaysiyle öğretmen ve öğrencileri tebrik ederiz.

Okul 1939 yılında Küpeceğiz mahallesinde Akşam Sanat Okulu adı altında gündüzlü olarak açılmış bilahere 1946-47 ders döneminde modern binasına kavuşmuştur 1946 47 ders yılından bugüne kadar kadar 12 devrede 136 mezun vermiştir.

Son ders devresinde öğrenci mevcudu 58 ve Özel 64 olmak üzere 122 kadardır. Yatılı kısmının tesisi içi çalıştığı memnuniyetle öğrenilmiştir. Civar Vilayet ve kazaların ihtiyacını karşılayabilmek ve öğrenci sayısını artıra bilmek için yatılı öğrenci alınması şarttır.

Orta Okul muadili bulunan kız Enstitüsünün şehrimizde kız öğretmen okulunun açılması dolayısiyle daha yakın alaka göreceği beklenmektedir. Öğrenciler 3 sene orta okul ayarında nazari ders görmekte, ve bilahere 2 sene Bicki-Dikiş, nakış çamaşır ve Moda çicek bölümleri üzerinde çalışabilmektedirler. Mezunlar imtahanla enstitü olabildikleri gibi Kurs öğretmeni olarakta vazife görebilmektedirler.

Sergi hakkında bilgilerine müracat ettiğimiz ve yakın alakalarına mazhar olduğumuz Sayın Müdüre Suha Doğanay'a teşekkür eder çalışmalarında başarılar dileriz.

Murgul'da Bakır istihsâli artıyor

Murgul Bakır işletmesinin geçen sene 5.000 tondan ibaret senelik istiksalinin bu yıl 8 bin tona, gelecek yıl 12 bin tona ulaşması için Etibank Umum Müdürlüğünün gerekli bütün tedbirleri aldığı ve bu meyanda, 2,5 milyon dolarlık maden malzeme ve teçhizatını sür'atle tedarik etmek üzere hazırlıklarını tamamladığı öğrenilmiştir

Bu 2,5 milyon dolarlık malzemenin ithalini müteakip derhal mevcut tesisler islâh edilecek ve istihsal, kademe kademe artırılarak kısa zamanda rekor seviyeye çıkarılacaktır.

Etibank Umum Müdürü Rurhan Tlutan, bu mevzuda kendisiyle görüşen bir arkadaşımıza aşağıdaki tamamlayıcı malumatı verilmiştir

«Bakır is ihsalimizi memleket ihtiyacını rahatlıkla karş layabilecek ve bize ihraç imkânları sağlay cak şekilde artırmak için gayret sarfediyoruz Senelik bakır istihsalimizin cem'an 30 bin tona ulaşması programlaştırılmıştır. Bu programı gelecek istihsal yılı sonunda tahakkuk ettirmek mümkün olacaktır.

Birmanyaya giren Komünistler

Rangoon, (AP) — Le Nation gazetesinin bildirdiğine göre, geçen hafta bin kadar Komünist Çinli hududu geçerek Birmanyanın hududa yakın kasabalarında halkın arasına karışmıştır.

İran'a karşı propaganda

Kesif baskınlara ve propagantac lara rağmen İran'ı hür dünyadan ve hür dünya ittifaklarından ayırmaya muvaffak olmayan Moskova, İran'a hücumlara geçmiş ve muhtelif tehditler sıral nmıştır.

Şüphe yok ki, bu hücümlar ve tehditler, İran milli birliğini bozmak ve İran'da Moskova lehine bir ayaklanma husule getirmek maksadına hizmet ediyordu. Fakat, İran'ın dost ve müttefiklerinin teyakkuzu sayesinde derhal harekete geçilmiş ve malum ikili Anlaşmalar imzalanmıştır.

Moskova bu ikili anlaşmalardan sonra, hücümlarını ve tehditlerini daha da arttırmıştır ve İran'a verdiği son notada İran'daki Sovyet, Sefaretine güçlükler çıkarıldığını iddia ederek İran ile Sovyetler Birliği arasındaki buhranı büyütmek istemenin delilini vermiştir.

Şu halde bundan böyle, İran'ın, kendi dost ve müttefikleriyle birlikte Moskova'nın yeni tertiplerine ve hilelerine karşı mukabil tedbirler almas icap edecektir. Hem de sür'atla. zira, İran, hürdünyanın en mühim noktalarından biridir.

(TFA)

EK BG Yeni Kastamonu Gazetesinde Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Enstitüsünde Sergisi Açılışına Dair Haber

SAHİBİ : AHMET KİRAL
Mes'ul Müdür: HİKMET FİRYAKİOĞLU
ABONE : Senelik (20 lira Altı aylığı (12)liradır
Sayısı 10 Kuruş

YENİ SES

Yıl 13 Özü Sözü Doğru Müstakil Sayı 2662
Günlük Siyasi Memleket Gazetesidir
Adres(Yenises) TLF 90 Kastamonu

Pazartesi
1
HAZİRAN 1959
Adres: (Yenises)

Kız Enstitüsü ve Akşam Kız Sanat Okulunun SERGİSİ AÇILDI

Kız Eastitüsü ve akşam Kız Sanat Okulu'nun 1958 1959 Ders yılı çalışmalarına ait sergi 30. Mayıs Cumartesi günü saat 16.da başta Valimiz sayın Rebil Karatekin olmak üzere kalabalık bir davetli topluluğu huzurunda açılmıştır.

Davetlilere limonata ve pasta ikram edildikten sonra Müdür Suha Doğanay kısa bir açış konuşması yapmış bilâhare Valimiz sergiyi kordelâsını kesmişler dir.

Öğrencilerin büyük titizlik ve itina ile hazırladıkları sergi davetliler tarafından gezilerek görülmüş, takdirle karşılanmıştır. Öğrencilerimizi başarılarından dolayı tebrik ederiz.

Yeni Tip Otomobil Lâstikleri

Amerikadaki Rubber Company, şimdiye kadar imal edilen otomobil lâstiklerinin en emini olduğunu iddia ettiği, yeni tip bir otomobil lastiği geliştirmiştir.

Bu lastiğin kesiti yuvarlak yerine ovaldir. Bu da lastiğin döndükçe daha az bükülmekte ve yüksek süratlerde fazla ısınmaktadır. Oval şekil aynı zamanda yana doğru tazyiğe de daha mukavimdir.

12 Millet Ekimde Güney Kutbu Hakkında bir Toplantı YAPACAK

Washington 29 (USIS) — Birleşik Amerika'da bulunmak üzere on iki hükümet Ekimde burada Güney Kutbunun barışçı gayelerde kullanılması için bir anlaşmaya varmağa çalışacaklardır.

Hariciye Vekâleti konferansın Arjantin, Avustralya, Belçika, Şili, Fransa Japonya, Yeni Zelanda, Norveç, Güney Afrika Birliği S S,CB İngiltere ve Birleşik Amerikanın iştiraki ile 15 Ekimde başlıyacağını dün açıklamıştır.

Birleşik Amerika 1958 Haziran ayından beri böyle bir toplantıyı temin maksadı ile 11 Hükümetle temas halindeydi. Washington'da yapılacak toplantıda Güney Kutbunda barışçı ilmi araştırmaların devamı olduğu kadar bu bölgede bütün toprak iddialarını dondaracak bir anlaşma üzerinde anlaşma temine çalışılacaktır.

Parlâmentolararası Türk - Yunan Dostluk Grubu Teşekkül etti

Ankara, 30

İki memleket arasında memnuniyet verici inkişaflar kaydeden son münasebetler münasebetlerinde ayni sulh cephesinde kader birliği ettiğimiz komşumuz ve kadim dostumuz Yunanistanla olan siyasi ve kültürel münasebetlerimiz tatmin ve bu münasebetlerin daha memnun neticeler vermesini temin maksadiyle bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde Türk Yunan Parlâmentolararası Dostluk Grubu teşekkül etmiştir.

Kurucu üyeler arasında Meclis Kütüphanesinde yapılan vazife taksimi neticesinde Başkanlığa Bursa Mebusu Hüseyin Bayrı İkinci başkanlığa Denizli Mebusu Hamdi Saucar Genel sekreterliğe Sakarya Mebusu Tacettin Barış, Muhasip üyeliğe Bilecik Mebusu Mehmet Sırrı Turan İzmir Mebusu Necdet Davran, İstanbul Mebusu Aleksandros Hacopulos, Kütahya mebusu İbrahim Germenyanoğlu, İçel Mebusu Mehmet Dölek seçilmişlerdir.

ŞİİR ve SANAT

YAPRAK

Yaprak sen yeşilken güzelsin
Sarıyı ben yıldızlarda severim.
Mor güruba yaraşır.
Dağlar yeşil olmalı ...
Bulut beyazken güzeldir,
Kararınca değil.
Rüzgâr yelkende;
Yağmur tarlada gözlenirken...
Bulutlu havalar bile güzeldir,
İyi bir günündeysen...

Muazzez Menemencioğlu

MEYDAN Müdürü Geldi

10 Haziran'a kadar ikmâl olunarak hizmete girecek olan Uzunyazı Tayyare Meydanı inşaatı hızla devam etmektedir. Bu meyanda şehrimiz meydan Müdürlüğüne tayin olunan İzzet Halkacı beraberlerinde Kâmil Aköz, İbrahim Alemir ve Mustafa Kara olduğu halde şehrimize gelerek çalışmalarına başlamışlardır.

Meydan Müdürüne hoş geldiniz der, başarılar dileriz.

Orta — Doğu Teknik Üniversitesine Bir buçuk Milyon Dolarlık Yardım

Ankara — Birleşmiş Milletler Heyeti Ankara'da kurulacak Ortadoğu Teknik Universitesine birbuçuk milyon dolarlık yardım projesini kabul etmiştir. İdare Heyeti ayrıca fon umum müdürlüğüne bu yardımın icabına yüzde on beş nisbetinde attırılması selâhiyeti de vermiştir.

Diğer taraftan Ortadoğu Teknik üniversitesi projesinin tatbikine nezaret işlerine tahsis edilmek üzere Unesco 118 bin dolarlık bir tahsisde bulunmuştur.

Bağışlanan Kanlarla 14 bin kişinin hayatı KURTARILDI

İstanbul — Kızılay İstanbul Kan Merkezi bugüne kadar, şehrimiz ve civar kaza halkı ile askeri birliklerden 17 bin şişe kan toplamıştır. Ağırlığı 8 buçuk tonu bulan bu kanlardan âcil vakalar, doğum hadiseleri ve yaralananların tedavisi için 14 bin şişeyi kullanılarak 14 bin insanın hayatı kurtarılmıştır.

Hacca gitmek İstiyenlere döviz yok

Ankara, 28 — Bu yıl hacca gideceklere müsaade edilmiyeceği haber alınmıştır.

Bu hususta müracaat edeceklere döviz verilmiyecektir.

Sürekli Yağmurlar

Şehrimiz ve dolaylarına onbeş yirmi günden beri sürekli olarak bereketli yağmur yağmaktadır.

EK BH Kastamonu Kız Enstitüsü (1940'lı Yıllar)

EK BI Kastamonu Kız Enstitüsü (1950'li Yıllar)

EK BJ Kastamonu Kız Meslek Lisesi (1970'li Yıllar)

EK BK Kastamonu Kız Meslek Lisesi (1990'lı Yıllar)

EK BL 10 Aralık Kız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (2026)

EK BM Kastamonu Kız Enstitüsü Bünyesinde 1950'li Yıllarda Gerçekleştirilen Sergi Açılışı

EK BN Kastamonu Kız Enstitüsünde 1950'li Yıllarda Gerçekleştirilen Sergiden Görüntüler

EK BN'nin Devamı

EK BO 1950'li Yıllarda Kastamonu Kız Enstitüsünde Gerçekleştirilen Defileler

EK BP 1950'li Yıllarda Kastamonu Kız Enstitüsünde Gerçekleştirilen Sergilerden Görüntüler

EK BP 1950-1951 Yıllarında Kastamonu Kız Enstitüsünde Gerçekleştirilen Defileler

EK BR 1950-1951 Yıllarında Kastamonu Kız Enstitüsünde Gerçekleştirilen Sergilerden Görüntüler

EK BS 1951-1952 Yıllarında Kastamonu Kız Enstitüsünde Gerçekleştirilen Sergi Açılışından

EK BT Kastamonu Kız Enstitüsünde 1951-1952 Yılında Gerçekleştirilen Sergiden Görüntüler

EK BU Kastamonu Kız Enstitüsünde 1951-1952 Yılında Gerçekleştirilen Elbise Geçidi

EK BV Kastamonu Kız Enstitüsünde 1952-1953 Yılında Gerçekleştirilen Sergiden Görüntüler

EK BY Kastamonu Kız Enstitüsünde 1952-1953 Yılında Gerçekleştirilen Sergiden Görüntüler

EK BZ’nin Devamı

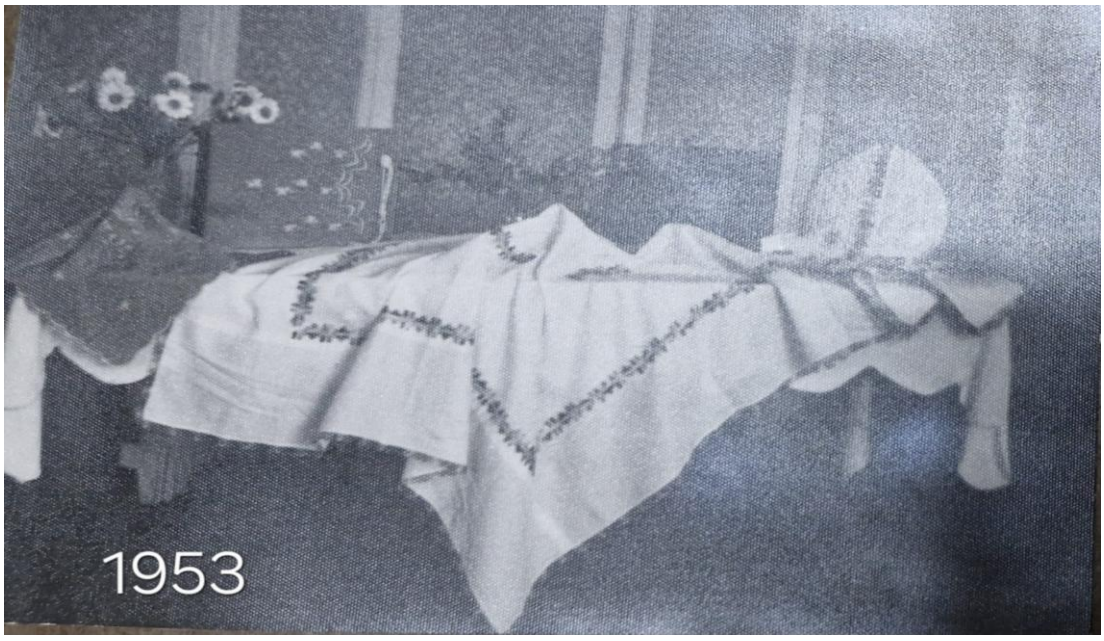

EK BZ’nin Devamı

EK BZ'nin Devamı

EK CA Kastamonu Kız Enstitüsünde 1952-1953 Yılında Gerçekleştirilen Defileden Görüntüler

EK CB Kastamonu Kız Enstitüsünde 1954-1955 Yılında Gerçekleştirilen Sergiden Görüntüler

EK CC Kastamonu Kız Enstitüsünde 1954-1955 Yılında Gerçekleştirilen Elbise Geçidi

EK CC'nin Devamı

EK CC'nin Devamı

EK CC'nin Devamı

EK CC'nin Devamı

EK CD Kastamonu Kız Enstitüsünde Muhtelif Yılara Ait Sergi Ve Elbise Geçidinden Görüntüler

EK CD'nin Devamı

